

Q VINTVS CVRTIVS.

Libro 3° a 9°

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA

Bartholomæus Merula generoso adolescenti Frâncisco Georgii cornelii eqtis & Decemviri clarissimi filio salutem.

q Vum in amœnissimis horis tuis deambularemus: essentq; ante oculos uariarum animalium effigies in topiario opere artificii manu expolitæ: forte naueturritam cõspeximus: Inde primum sermo a nobis de nauali plio est habitus. Tũ de imperatoria uirtute ultro citroq; multa uerba fecimus. Alexandrumq; illum macedonem: qui regis gestarum gloria magni cognomen sibi uedicauit: iudicio Hannibalis ducibus cunctis præferendum arbitrari sumus. Si quidem in eo fuisse collegimus quatuor illa: quæ in cõsumatissimo impatore non desiderari scripsere eloquentissimi uiri: scientiã scilicet rei militaris: uirtutem: auctoritatem: ac felicitatem. Quumq; eius res gestas a Q. Curtio elegantissime conscriptas tibi breuiter exposuissem: exarsisti incredibili quadã cupidine legendi luculentissimi scriptoris historiã. Ceterum quoniã in eo loca multa deprauata offenderas: Iniunxisti tu mihi: ut opus totũ recognoscerem: ac diligenter emendarem. Quod eo libentius feci: quia tibi ille est nõ modo uoluptatẽ: sed et doctrinam allaturus nõ mediocrẽ. Est. n. Q. Curtius in scribendo acutus: uerhemens: candidus: ac perq; eloquens. In concionibus. n. quas crebro repies: q̃tum ille ingenio & eloquentia ualuerit: facile cognosces. Itaq; collato uetere exemplari: multis et locis nostro Marte castigatis: collatis et in marginibus: quæ in historia diffusius scripta sunt: quo facilius posses ad id quod cuperes q̃primũ (ut aiunt) ligatum intendere: uoluntati tuæ morem gessimus. Habebunt tua cã Alexandri regis studiosi libri q̃ emendatissimũ. Tuũ fuerit opus totũ plegere: & præcellentissimi regis gesta p̃ceterere: uirtutesq; eius imitari. Vita uero quæ in eo impatore plurima fuisse cognosces: nõ solum damnes: sed et fugias uelim. Vale: et nos ama. Venetiis. Mccccxxxiiii. Tertio nonas Iulias.

LIBER TERTIVS.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER TERTIVS.

INTER Hæc Alexander ad conducendum ex peloponneso militem Cleandro cum pecunia misso: licyæ Pamphiliæq; rebus compositis: ad urbem Celenas exercitu admouit: Media illa tempestate moenia interfluebat Marisia amnis fabulosis græco. am. carmini bus inclitus fons eius ex summo montis cacumine excurrens in subiectam petram magno strepitu aquarum cadit: Inde diffusus circumiectos rigat campos: liquidus & suas duntaxat undas trahens. Itaq; color eius placido mari similis locum poetarum mendatio fecit: quippe traditum est: nymphas amore amnis retentas in illa rupe confidere. Ceterum quando intra muros fluit: nomen suum retinet. At cum extra munimenta se euoluit: maiore uis ac mole agentem undas: lycum appellant. Alexander quidem urbem destitutam a suis intrat: Arcem uero: in quam confugerant: oppugnare aduersus Caduceatorem permisit: qui denunciaret: nisi dederent: ipsos ultima esse passuros. Illi caduceatorem in turrim & situ & opere multum æditam perductum: quanta esset altitudo intueri iubent: ac nunciare Alexandro non eadem ipsum & incolas extimatione munimenta metiri: se scire inexpugnabiles esse: ad ultimum profide morituros: Ceterum ut circumfideri arcem & omnia sibi in dies artiora uiderunt esse: sexaginta dierum inducias pacti: ut nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset: dederent urbem: Posteaq; nihil inde presidii mittebatur ad præstitutam diem: permisere se regi. Superueniunt deinde legati Atheniensium petens: ut capti apud granicum amnem redderentur sibi. Ille non hos modo: sed etiam ceteros græcos restitui suis iussurũ respõdit: finito p̃lico bello. Ceterũ Dario imminens de Alexandro cura erat: quem nondum Euphratem superasse cognouerat. Undiq; omnes copias contrahi: totis uiribus tanti belli discrimen aditurus. Phrygia erat: per quam ducebatur exercitus: pluribus uicis quam urbibus frequens. Tunc habebat quondam nobilem Midæ Ciuitatem regiam: Gordium nomen est urbi: quam Sangarius amnis interfluit: pari interuallo pontico & cilico mari distantem. Inter hæc maria angustissimũ Asiæ spatium eẽ comperimus: utroq; in artas fauces compelente terram. Quæ quia continenti adhæret sed magna ex parte cingitur fluctibus: speciem insulæ præbet. Ac nisi tenuis discrimen obiceret: maria quæ nunc diuidit: cõmitteret. Alexander urbem in suam dictionem redacta iouis templum intrat. Vehiculum quo Gordium patrem uectum esse cõstabata: ipse cultu haud sane a uilioribus uulgatissiq; usibus abhorrens. Notabile erat uinculum astrictum compluribus nodis in semetiplos implicatis et celantibus nexus. Incolis deinde affirmantibus editam esse oraculo sortem: Asiæ potiturum qui inexplicabile uinculum soluisset. Cupido incessit animo sortis eius implenda. Circa regem erant & phrygum turba & Macedonum. Illa explicatione suspensa: hæc sollicita ex temeraria regis fiducia: quippe series uinculorum erat ita astricta: ut unde nexus inciperet: quo uel se conderet: nec ratione nec usu percipi posset. Soluere aggressus iniecerat curam ei: ne inane uerteretur irritum inceptum. Ille nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis: nihil inquit: interest quomodo soluantur: gladioq; ruptis omnibus loris oraculi sortem uel elusit: uel impleuit: Cum deinde Darium regem: ubicunq; esset: occupare statuisset

Heles ut a tergo tuta relinqueret: Amphoterum classi ad oram hellepontis: copiis autem præ-
 notus. fecit Egeologū lesbū & chyum coumque præsidis hostiū liberaturos. His talēta ad belli
 usum quingēta tribuit. Ad Antiparum & eos qui græcas urbes tuebant: sexcenta missa
 ex fœdere: naues sociis imperat: quæ helleponto præsiderent. Nondum enim Memno
 nē uita excessisse cognouerat: in quem omnes intenderat curas: satis gnarus cuncta in
 Ancyra expedito fore: si nihil ab eo moueretur: iamque ad urbem Ancyram uentum erat ubi nu-
 ci. mero copiarum inito paphlagoniam intrat huc iuncti erant Eneti: Vnde quidam Ve-
 Paphla- netos trahere originem credunt: omnisque hæc regio paruit regi: datisque obsidibus tri-
 gonā. butum: quod ne peris quidem tulissent: pendere ne cogereantur: impetrauerunt. Cha-
 las huic regioni præpositus est. Ipse assumptis: qui ex macedonia nuper aduenerant
 Capado Cappadociam periiit. At Darius nuntiata Memnonis morte: haud secus quæ par erat mo-
 cia. tus omnia omnia alia spe statuit ipse decernere: quippe quæ per duces suos acta erant: cū
 babilo- cta damnabat. ratus pluribus curam: omnibus abfuisse fortunam. Igitur castris ad Babi-
 lonia loniam positis: quo maiore animo capefferet bellum: uniuersas uires in conspectum de-
 dit & circumdato uallo: quod decem milium armatorum multitudinem caperet. Xerxis
 exemplo numerum copiarum inuit. Orto sole ad noctem agmina: sicut descripta erant:
 Mesopo intrauere uallum. Inde occupauerat emissa Mesopotamiae campos: equitum: peditumque
 tania prope modum innumerabilis turba maiorem quam pro numero speciem gerens. Peria-
 rum erant centum milia: in quis eques triginta milia implebat. Medi decem equitū quo-
 Innume- quaginta milia peditum habebant. Bactrianorum equitum duo milia fuere. Armati bi-
 rabilis pennibus leuibuscque scutis cetræ maximæ speciem reddentibus: peditum decem milia:
 Darii. pari armatu sequebantur: Armeni quadraginta milia miserant peditum: additis septem-
 exercit. milibus equitum. Hyrcani egregii ut inter illas gentes sex milia expleuerant equis mi-
 litatura. Idem uicis quadraginta milia peditum armati erant pluribus habebant ferro
 præfixa hastæ. Quidam lignum igne durauerant: hos quoque duo milia equitum ex ea
 dem gente comitata sunt. A caprio mari octo milium pedester exercitus uenerat: ducē-
 ti equites. Cum his erant ignobiles alia gentes duo milia peditum: equitum duplicem
 parauerant numerum. his copiis triginta milia græcorum mercede conducta: egregia
 iuuentutis adiecta sunt. Nam Bactrianos: & Segodianos: & Indos: ceterosque rubri ma-
 ris accolæ ignota etiam ipsi gentium nomina festinatio prohibebat acciri. Nec quicquā
 Gaude- illi minusq̄ multitudo militum defuit: Cuius uniuersæ aspectu admodum latus purpu-
 mus a e- ratis solita uanitate spem eius instantibus: conuersus ad Caudemum atheniensem belli
 mensis peritum & ob exilium infestum Alexandro: quippe Athenis iubente eo fuerat expulsus
 percūctari cœpit satis ne ei uideretur instructus ad obtinendum hostē. At ille & iuxta for-
 tis: & regie superbiæ oblitus. Verum inquit & tu forsā audire nolis: & ego nisi nūc di-
 xero: alias nequaquam confitebor: hic tanti apparatus exercitus hæc tot gentium & to-
 tius orientis excita sedibus suis moles finitimis potest esse terribilis. Nixet purpura auro
 que fulget armis & oppulētia: quantam qui oculis non subiacere animis concipere non
 possent. Sed macedonum acies torua sane & inculta clypeis hastisque imobies cuneos &
 conferta robora uirorum teget. Ipsi phalangē uocant peditum stabile agmen. Vir uiro
 armis arma cōserta sunt: ad nutum mouentis intenti: sequi signa ordines seruare didice-
 re. Quod imperatur: omnes exaudiunt: obsistere: circuire: discurrere: in cornu muta-
 re pugnam: non duces magisq̄ milites callent: Et ne auri argentiq̄ studio teneri putes.
 Adhuc illa disciplina paupertate magistra stetit. Fatigatis humus cubile est. Cybus:

que non occupati parant: fatiat: tempora somni artiora quā noctis sunt. Iā thessali equi-
 tes & Acharnanes Etholique iuncta bello manus fundis credo & hastis igne duratis re-
 pellant. pari robore opus est. In illa terra: quæ hos genuit: auxilia quaerenda sunt. Ar-
 gentum istud atque aurum ad cōducendū militem mite. Erat Dario mite ac tractabile ige-
 nium: nisi suam naturā plerūque fortuna corruperet. Itaque ueritatis impatiens hospite:
 ac supplicem tūc maxime utilia suadentē abstrahi iussit ad capitale supplicium. Ille ne-
 tum quidē libertatis oblitus: habeo inquit. paratum mortis meæ ultorem. Expetet pœ-
 nas mei cōsiliū spretū ipse: cōtra quem tibi suasi. Tu quidē licentia regni subito mutatus
 documentū eris posteris: homines cum se pmiscere fortunæ: etiā naturam dediscere. Gaude-
 Hæc uociferantem: quibus erat imperatū: iugulant. Sera deinde pœnitētia subit regē: mus iu-
 ac uera dixisse confessus eum sepeliri iussit. Timodes erat Mentoris filius ipiger iu-
 uenis: cui præceptum est a rege: ut omnes peregrinos milites: in quis plurimū habe-
 bat spei: a Farnaboro acciperet: opera eorum uolurus in bello. Ipsi farnaboro tradit impe-
 rium: quod ante Memnoni dederat Anxium de instantibus curis agitabant etiā per
 somnum species iminentium rerū: siue illas agritudo: siue diuinatio animi prælagien-
 tis accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore collucere ei uisa sūt: & paulo post Somnia
 Alexandrum adduci ad ipsum in eo uestis habitu. quo ipse fuisset: cum appellatus eēt darii
 rex. Equo deinde p̄ babiloniam uectum: subito cum ipso equo oculis esse subductū.
 Ad hæc uates uaria interpretatione curā distraxerūt: alii latus id regi somnium esse
 dicebant quod castra hostiū arsisent: quod Alexandrum: deposita regia ueste: in psi-
 co & uulgari habitu p̄ductum esse uidissent. Quidam non ita augurabant: quippe il-
 lustria Macedonū castra uisa fulgorem Alexandro p̄tendere: quæ regnum asiæ oc-
 cupare habuissent: haud ambigua rei quoniā in eodē habitu Darius fuisset: cū appel-
 latus ē rex. Vetera quoque omnia: ut fert sollicitudo: reuocauerant. Recensebāt enim
 Dariū in principio imperii uaginā a cinācis p̄licam iussisse mutari in eā formam: quæ
 græci uterent. protinusque Chaldaeos interpretatos: imperium p̄sarum ad eos transitu-
 rum: quorum arma esset imitatus. Ceterum ipse & uatū responso: quod edebatur in
 uulgus: & specie: quæ per somnum oblata erat: admodum latus: Castra ad Euphra-
 tem mouere iubet: patrio more p̄sarum traditum ē orto sole demum p̄cedente die Mouet.
 iam illustri: signum e tabernaculo regis buccina dabat. Sup̄ tabernaculum: unde ab castra.
 omnibus conspici possent: imago solis cristallo inclusa fulgebat. Ordo autē agminis Ordo
 erat talis. Ignis: quē ipsi sacrum & æternum uocabant: argenteis altaribus præfereba-
 tur. Magi proximū patrium carmen canebant: Magos trecēti & sexagintaquinque iu-
 uenes sequebantur p̄nicis amiculis uelati: diebus totius anni pares numero. quippe per
 sis quoque in totidē dies descriptus ē annus. Currum deinde Ioui sacratum albentes ue-
 hebant equi: hos eximia magnitudinis equus: quem solis appellabant: sequebatur:
 Aureæ uirgæ: & albæ uestes regentes equos adornabant: haud p̄cul erāt uehicularum de-
 cem multo auro argētoque celata. Sequebatur hæc equitatus duodecim gentium uariis
 armis & moribus. Proximi ibāt: quos p̄sarē imortales uocant ad decem milia: cultus
 opulētiæ barbaræ nō alios magis honestabat. Illi aureos torques: illi uestē auro disti-
 ctam habebāt: manicatasque tunicas gemis etiā adornatas. Exiguo iteruallo: quos co-
 gnatos regis appellāt: decem & quinque milia hominum. hæc uero turba muliebriter
 p̄p̄modum culta luxu magisq̄ decoris armis conspicua erat: diriphoræ uocabant.
 p̄ximum his agmen soliti uestē accipe regalem. Hi currū regis antebāt: quo ipse emi-
 a iiii

nens uehebatur. Vtrunq; currus latus deorum simulacra ex auro argētoq; expressa
 decorabant: distinguebant interuenientes gēma iugū: ex quo eminebant duo aurea
 simulacra cubitalia: quorū alterū in alterum belli gerebant effigiem. Inter hæc aure/
 am aquilam pēnas extendēti similem sacrauerant. Cultus regis inter oīa luxuria nota
 batur. Purpureæ tunicæ medium album intextum erat: Pallam auro distinctam au/
 rei accipiures: uelut rostris inter se corruerent: adornabāt: & zona aurea muliebriter
 cinctus Acinacem suspenderat: cui ex gēma erat uagina. Cydarim persæ regium ca/
 pitis uocabāt i signe: hoc cerulea fascia albo distincta circuibat: Currū decē milia ha/
 statorum sequebant: hastas argento exornatas: spicula auro præfixa gestabant. De/
 xtera leuaq; regem ducēti ferme nobilissimi ppinquorum cōmitabant. Horū agmē
 claudebat iriginta milibus peditum: quos equi regis quadringenti sequebant. Inter
 uallo deinde unius stadii matrē Darii Syfigambim currus uehebat: & in alio erat cō/
 iunx. Turba fœminarum reginas commitantium equis uectabantur. Quindecim i
 de: quas armanaxas appellant: sequebant. In his erant liberi regis: & qui educabant
 eos: spadonumq; grex haud sane illis genibus uillis. Tū regiæ pellices trecētæ sexa/
 ginta uehebantur: & ipse regali cultu ornatusq; post quas pecuniam regis sexcēti mu/
 li: & trecēti camelli uehebāt: præsidio sagittariorum psequente. Propinquorum amī
 corumq; cōiuges huic agmini pximæ: lyxarumq; & calonū greges uehebant. Vlti/
 mi erant cum suis quisq; dulcibus: q; cogere agmen: leuiter armati. Contra si quis
 aciem macedonum intueret: dispar acies erat: equis uirisq; nō aurea non di coloru ue/
 ste: sed ferro atq; are fulgentibus. Agmē & stare paratum & sequi: nec turba: nec sar/
 cinis prægrauæ: Intentum ad ducis non signum modo: sed etiā nutum. Et castris lo/
 cus: & exercitū cōmeatus suppetebant. Ergo alexandro in acie miles nō defuit. Dari/
 us tantæ multitudinis rex: loci in quo pugnauit angustis redactus est ad paucitatem
 quam in hoste contēpserat. Interea Alexander Abistamene cappadociæ præposito ly/
 ciam petens cum oibus copiis regionem: quæ castra Cyri appellant: peruenerat. Sta/
 tiua illic habuerat Cyrus: curā aduersum Croesum in lydiam exercitū duceret. Abe/
 rat ea regio quinquaginta stadia ab aditu: quo Ciliciā intramus: Pisas incolæ dicunt
 artissimas fauces uel munimenta: quæ manu ponimus naturali situ imitante. Igitur
 Arlancs: qui Ciliciæ præerat: reputans qd in initio belli Mēnon suauisset: quoddam
 salubre consilium sero exequi statuit. Igne ferroq; Ciliciam uastat: ut hosti solitudinē
 faciat: quicquid usui esse potest: corrumpit: sterile ac nudum solum: quod tueri neq;
 bat: relicturus. Sed lōge uilius fuit angustias aditus: qui Ciliciam aperit: ualido oc/
 cupare præsidio: iugūq; opportune itinere imminens obtinere: unde inultus subeuntē:
 aut phibere aut opprimere hostem potuisset: Tūc paucis: qui callibus præsiderēt: re/
 lictis: retro ipse cōcessit populator terræ: quā populationibus uindicare debuerat. Er/
 go qui relictis erant proditos se rati: nec aspectum quidem hostis sustinere uoluerunt
 cum uel pauciores locum obtinere potuissent. Namq; ppetuo iugo montis asperi ac
 prærupti Cilicia includitur: quod cū a mare surgat: uelut sinu quodam fluxuq; curua/
 tum rursus altero cornu in diuersum litus excurrit. Per hoc dorsum: qua maxime in/
 trorsum mari cedit: asperi tres aditus & pangusti sunt: quorum uno Cilicia intrada
 est: campestris eadē qua urgit ad mare: planiciem eius crebris distinguuntibus riuis.
 Pirrhamus & Cygnus incluy amnes fluūt. Cygnus nō spatio aquarum: sed liquore
 memorabilis: quippe leni tractu e fontibus labens puro solo excipitur. Nec torretes

Syfigā/
 bis darii
 Mater
 Cōiunx
 liberi

Acies ale/
 xandri

Arlancs
 uastat.
 ciliciam

Pirrha/
 mul flu.
 Cignus.
 flu.

incurrunt: qui placide manantem alueum turbent. Itaq; incorruptus idēq; frigidissi/
 mus: quippe multa riparum amœnitate inumbratus ubiq; fontibus suis similis i ma/
 re euadit: Multa in ea regione monumēta uulgata cernimibus uetustis exederat. Mō/
 strabantur urbium sedes V rneli & Cebesti: pontis quoq; specus: & corynthi nem⁹:
 ubi crocum gignitur. Cæteraq; in quibus nihil præter famam durauerat. Alexander Alex. in/
 fauces iugi: que pilæ appellant: intrauit. Contemplatus locorum situs nō alias magis trat cili/
 dicitur admiratus esse fœlicitatem suā: obrui potuisse uel laxis confitebatur: si fuisset ciam.
 qui subeūtes propellerēt. Iter uix quaternos capiebat armatos. Dorsum montis imi/
 nebat uia: non angustæ modo: sed plærūq; præruptæ crebris oberrantibus riuis: qui
 ex radicibus motium manāt. Thracas tamē leuiter armatos præcedere iusserat: cru/
 tariq; calles: ne occultus hostis in subeuntes erumperet. Sagittariorum quoq; mani/
 bus occupauerat iugum: intētos arcus habebāt: moniti nō inter ipos inire: sed præliū
 Hoc modo agmen peruenit ad urbem Tarson: cui tūc maxime plæ subiicibāt ignē Tarson
 ne oppulentum oppidum hostis inuaderet. At ille Parmenione ad inhibendū incēdi ci.
 um cum expedita manu præmissis: posteaquam barbaros aduentu suorū fugatos eē
 cognouit. urbem a se conseruatam intrat: Mediā Cygnus amnis: de quo paulo ante Cygnus
 dictum est: interfluit: & tunc æstas erat: cuius calor non aliam magisq; Ciliciæ orā ua flu.
 pore solis accendit: & diei feruidissimū tēpus cœperat puluere ac sudore simul perflu/
 sum Regem inuitauit liquor fluminis: ut calidum adhuc corpus ablueret. Itaq; ueste
 deposita in conspectu agminis: decorum quoq; futurum ratus: si ostendisset suis le/
 ui ac parabili cultu corporis se esse contentū: descendit in flumen. Vixq; ingressi lu/
 bito horrore artus rigere cœperunt: pallor deinde fusus ē: & totum pmodum cor Alex. lā/
 pus uitalis calor reliquit. Expiranti similem ministri manu excipiunt: nec satis cōpo gor.
 tem mentis in tabernaculum deferunt. Ingens sollicitudo & pœne iā luctus in castris
 erat. Flentes querebant in tanto impetu cursuq; rerum omnis ætatis ac memoria cla/
 rissimum regem nō in acie saltē: non ab hoste uictum: sed abluētē aqua corpus ere/
 ptum eē & extinctum. Instare Dariū uictorem: anteq; uidisset hostem. Sibi eadē
 terras: quas uictores pagrassent: repetendas: omnia: aut ipsos aut hostes populos:
 puastat solitudines: etiā si nemo insequi uelit: euntes: fame atq; inopia debellari pos/
 se. Quē signum daturum fugientibus: quem ausurum Alexandro succedere. Iam ut
 ad hellepontum fuga penetrarent: classem: qua transeant: quæ præparaturum. Rur/
 sus in ipm regē misericordia uersa illum florem iuuentæ: illam uim animi: eundē re/
 gem & cōmilitonē diuelli a se & abrumpi imemores sui querebantur. Inter hæc libe/
 rius meare spiritus cœperat: alleuabat rex oculos: & paulatim redeunte animo cir cū
 stantes amicos agnouerat. Laxaq; uis morbi ad hoc solum uidebatur: quia magnitu/
 dinē mali sentiebat. Animum autem agritudo corporis urgebat: quippe Darium gn/
 to die in Ciliciam fore nunciabatur. Vinctum ergo se tradi: & tām uictoriā eripi si
 bi e manibus: obscuraq; & ignobili morte in tabernaculo extingui se querebat. Ad/
 miltiq; amicis pariter & medicis: In quo me: inquit: articulo re: mearum fortuna de/
 præhenderit: cernitis. Strepitum hostilium armorum exaudire mihi uideo: & qu/
 tro intuli bellum: iam prouocor. Darius ergo cum tam superbas litteras scriberet: for/
 tunam meam in consilio habuit: sed nequicquā: si mihi arbitrio meo curari licet. Lē/
 ta remedia & segnes medicos non expetunt tempora mea. Vel mori strenue: q̄ tarde
 conualefcere mihi melius est. Proinde liquid opis: liquid arūs in medicis ē: sciant me

non tam mortis: quam belli remedium querere. Ingente omnibus incusserat cura^m tam preceps tameritas eius. Ergo pro se quisque precari coepere: ne festinatione periculum aueret: sed esset in potestate medicum. In experta remedia haud iniuria ipsis esse suspecta. Cum ad perniciem eius etiam a latere ipsius pecunia sollicitaret hostis: quippe Darius mille talenta interfectori Alexandri daturum se pronuntiare iusserat. Itaque ne aufurum quidem quenquam arbitrabantur experiri remedium: quod propter nouitatem posset esse suspectum. Erat inter nobiles medicos e macedonia regem secutus Philippus natione acharnamis fidus admodum regi puero comes & custos salutis datus: non ut regem modo: sed etiam ut alumnum eximia charitate diligebat. Is non preceps se: sed strenuum remedium afferre: tantamque uim morbi potione meditata leuaturum esse promisit. Nulli promissum eius placebat praeter ipsi: cuius periculo pollicebatur. Omnia quippe facilius quam moram perpeti poterat. Arma & acies in oculis erant: & uictoriam in eo positam esse arbitrabatur: si tantum ante ligna stare potuisset: id ipsum: quod post diem tertium medicamentum sumpturus esset: Ita enim medicus praedixerat: agere ferens: Inter haec a Parmenione ditissimo purparatorum litteras accipit: quibus ei denuntiabat: ne salutem suam Philippo committeret: mille talentis a Dario: & sponuptiarum sororis eius esse corruptum. Ingentem animo sollicitudinem litterae incusserant: & quicquid in utranque partem: Aut metus: aut spes subiecerat: secreta aestimatione pensabat. Bibere persequeremur: ut si uenum datum fuerit: Ne immerito quidem: quicquid acciderit: euenisse uideatur. Damnum ne medici fidem: In tabernaculo me opprimi pauar. Non. At qui satius est alieno me mori scelere: quam metu meo. Diu animo in diuersa uersato: nulli: quid scriptum esset renuntiat: epistolamque sigillo annuli sui impressam puluino: Cui incumbebat: subiecit. Inter has cogitationes biduo assumpto: illuxit a medico destitutus dies. Et ille cum poculo: in quo medicamentum diluerat: intrauit. Quo uiso Alexander leuato corpore in cubile: Epistolam a Parmenione missam sinistra manu tenens accepit poculum: & hausit interitus tum epistolam Philippum legere iubet: nec a uultu legentis mouit oculos: ratus aliquas conscientiae notas in ipso ore posse deprehendere. Ille epistola perlecta: plus indignationis quam pauoris ostendit: proiectisq; amiculo & litteris ante lectum. Rex: Inquit: Semper quidem spiritus meus ex te pependit: sed nunc uero arbitror sacro & uenerabili ore trahitur. Crimen paricidii: quod mihi obiectum est: tua salus diluet. Seruatus a me uitam mihi dedens. Oro: quae loquor: amissosque metu patere medicamentum concipi uenis. Laxa paulisper animum: quem mihi sollicitudine tempestiua amici sane fideles sed moleste seduli turbant. Non securum modo haec uox. Sed etiam laetum regem ac plenum bonae spei fecit. Itaque si dii: inquit: Philippe tibi permisissent. Quo maxime modo animum uelles experiri meum: alio profecto nolui. Sed certiore quam expertus es: ne optasles quidem: hac epistola accepta: Tamen quod dilueras bibi. Et nunc credo te non minus pro tua fide: quam pro mea salute esse sollicitum. Haec locutus dextram Philippo offert. Caeterum tanta uis medicaminis fuit: ut quae secuta sunt: criminacionem Parmenionis adiuuerint. Interclusus spiritus arcte meabat. nec Philippus quicquam in expertum omisit. Ille fomenta corpori admouit: ille torpentem nunc cybi: nunc uini odore excitauit. Atque ut primum mentis compotem esse sensit: mo-

Philippus
Alex. medicus.

Parmenionem
criatur
Philippi

do matris sororumque: modo tantae uictoriae appropinquantis admonere non destitit. Ut uero medicamentum se diffudit in uenas: & sensim toto corpore salubritas percipi potuit: primo animus uigorem suum: deinde corpus quoque expectatione maturi us recuperauit: quippe post tertium diem. quam in hoc statu fuerat: in conspectum militum uenit: nec auidius ipsum regem: quam Philippum intuebatur exercitus pro se quisque dextram eius amplexi grates habebant uelut praesenti deo. Namque haud facile dictum est praeter ingenitam illi genti erga reges suos uenerationem: quantum huius quoque regis uel admirationi dediti fuerint: uel charitate flagrauerint. Iam primum nihil nisi diuina ope aggrediendi uidebatur. Nam cum praesto esset ubique fortuna: te meritas in gloriam cesserat: aetas quoque uix tantis matura rebus sed abunde sufficiens omnia etiam eius opera honestabat: & quae leuiores haberi solent: plerumque in re militari grauiora uulgo sunt. Exercitatio corporis inter ipsos cultus habitusque paululum a priuato abhorrens militaris uigor. quis ille uel ingenii dotibus: uel animi artibus: ut pariter carus ac uenerandus esset: effecerat. At Darius nuntio de aduersa ualitudine eius accepto: celeritate quanta poterat: tam graue agmen ad Euphratem contendit. Iunctoque eo pontibus: quinque tamen diebus traiecit exercitum: Ciliciam occupare festinans. Tamque Alexander uiribus corporis receptis ad urbem solis peruenerat: cuius potius ducentis talentis nomine multa exactis: arce praesidium militum imposuit. Vota deinde pro salute suscepta per ludum atque hostium reddens ostendit quanta fiducia barbaros sperneret. Aesculapio & Mineruae ludos celebrauit. Spectanti nuntius laetus affertur a licarnasso: per as acie a suis esse superatos: Myndios quoque & Canyndios: & pleraque tractus eius suae facta dictionis. Igitur adito spectaculo ludicro: castrisque motis: & Pyrrhamo amne ponte iuncto: ad urbem Malo peruenerat. Inde adeo alteris castris ad oppidum castabulum. Ibi Parmenio regi occurrit: quem praemiserat ad explorandum iter saltus: per quem ad urbem Ysson nomine penetrandum erat. Atque ille angustiis eius occupatis: & praesidio modico relicto: Ysson quoque desertam a barbaris coeperat. Inde progressus deturbatis: qui interiora montium obsidebant: praesidiis cuncta firmavit. Occupatoque itinere: sicut paulo ante dictum est: idem & auctor & nuntius uenit. Ysson inde rex copias admouit: ubi consilio habito ut: ne ultra progrediendum foret: an ibi opperendi essent milites noui: quos ex macedonia aduentare constabant. Parmenio non alium locum praelio aptiore esse celebrabat: quippe illic utriusque regis copias numero futuras pares: cum angustiae multitudinem non caperent: planitiem ipsis camposque esse uitandos: ubi circui: ubi accipiti acie opprimi possent. Timere ne non uirtute hostium: sed lassitudine sua uincerentur. Peras recetes inde successuros: si laxius stare potuissent. Facile ratio tam salubris consilii accepta est. Itaque inter angustias saltus hostem opperiri statuit. Erat in exercitu regis Sifenes perles quondam a praetore aegypti missus ad Philippum: donisque & omni honore cultus exilium patria sede mutauerat. Secutus deinde in Asiam Alexandrum inter fideles socios habebatur: huic epistolam Cretensis miles obsignatam annulo: cuius signum haud sane notum erat: tradidit. Nabarzanes praetor Darii miserat eam: hortabaturque Sifenem: ut dignum aliquid nobilitate ac moribus suis ederet. Magno id ei apud regem honore fore. Has litteras Sifenes utpote innoxius ad Alexandrum saepe deferre temptauit. Sed cum tot curis apparatusque belli regem uideret urgeri aptius subinde tempus expectans suspicionem in ita scelerati consilii praebuit. Namque epistola

Alex. com-
ualescen-
tia.

Urbs so-
lis.

Pyrrha-
mus flu-

Sifenes
perles.

Præterea ei redderetur: in manus Alexandri peruenerat: lectamque eam ignoti annuli si-
 billo impresso. Siseni dari iusserat ad æstimandam fidem barbari. Quia per cō-
 Plures dies non adierat regem: scelesto consilio eam uisus est suppressisse: & in agmi-
 ne a cretensibus haud dubie iussu regis occisus est. Iamque græci milites quos Etimo-
 des a Farriabazo acceperat: præcipua spes & propemodum unica Alexandri ad Da-
 rium peruenerant. Hi magnopere suadebant: ut retro abiret: spatiosasque Melopota-
 miæ cāpos repeteret. Si id consiliū dānaret. at ille diuideret saltem copias innume-
 rabiles: neu sub unū fortunæ ictum totas uires regni cadere pateretur. Minus hoc cō-
 silium regi: quam purpuratis eius displicebat: ancipitem fidem & mercede uanalem
 proditorem imminere: & diuidi non ob aliud copias uelle: quam ut ipsi in diuersa di-
 gressi: si quid commissum esset traderent Alexandro. Nihil tutius esse: quam circunda-
 tos eos exercitu toto obrui talis: documentum non inultra perfidiæ futuros. At Dari-
 us ut erat sanctus & mitis: se uero tantum facinus negat esse facturum: ut suam secu-
 tos fidem suos milites iubeat trucidari: Quem deinde amplius nationum exterarum
 salutem suam crediturum sibi: si tot militum sanguine imbuisset manus. Neminē sto-
 lidum cōsiliū capite luere debere. Defuturos enim qui suaderent: si sualisse pericu-
 lum esset. denique ipsos quotidie ad se uocari in cōsiliū iubet: uariasque sententias di-
 cere: nec tamen melioris fidei haberi qui prudentius suaserit. Itaque græcis nūtiari iu-
 bet ipsi quidem beniuolentiæ illorum gratias agere. Cæterum si retro ire pergat: haud
 dubie regnum hostibus traditurum. Fama bella stare: & eum qui recedat: fugere cre-
 di. Trahendi uero belli insulsam esse rationem. Tantæ enim multitudinē utique cū iā
 hyems instaret in regione uasta: & inuicem a suis atque hoste uexata nō suffectura ali-
 menta: ne diuidi quidem copias posse seruato more maiorum: qui uniuersas uires sem-
 per discrimini bellorum obtulerūt. Et hercule terribilem antea regem & absentia sua
 ad uanā fiduciam elatum: posteaque aduertare se senserit: cautum pro temerario factū
 detulisse inter angustias saltus ritu ignobilium ferarum: quæ strepitu prætereuntium
 auditu: siluarum latebris se occultauerunt. Iam etiam ualitudinis simulatione fru-
 strari suos milites: sed non amplius ipsum esse passurum detrectare certamen. In illo
 specu: in quem pauidi recessissent: oppressurum esse cunctantes. hæc magnificenti-
 us iactata quam uerius. Cæterum pecunia omni rebusque preciosissimis damascū Sy-
 riæ cum modico præsidio militū missis: reliquas copias in Ciliciam duxit in sequenti-
 bus more patrio agmen coniuge & matre uirgines quoque cum paruo filio comitaba-
 tur patrem. Forte eadem nocte & Alexander ad fauces: quibus Syria aditur: & dari-
 us ad eum locum: quæ amanicas pylas uocant: peruenit. Nec dubitauere perire: quoniam
 Yllon relicta: quam ceperant macedones fugerēt. Nam etiam faucii quidam & inua-
 lidi: qui agmen non poterant persequi: excepti erant. Quos omnes instinctu purpu-
 ratorum barbara feritate sauentium præcis adductisque manibus circumduci: ut
 copias suas noscerent: satisque omnibus spectatis nunciare: quæ uiderent: regi suo
 iussit. Mous ergo castris superat Pyrrhamum amnem: in tergis: ut credebat: fu-
 gentium hæsurus. At illi: quorum amputauerat manus: ad castra macedonum
 penetrant. Darium quam maximo cursu possent sequi nunciantes. Vix fides ha-
 bebatur. Itaque speculatores in maritimas regiones præmissos explorare iubet: ip-
 se ne adesset: an præfectorum aliquis speciem tribuisset uniuersi uenientis exer-
 citus. Sed cum speculatores reuertentur: procul ingens multitudo conspecta est.

Consiliū
græcorū
militum

Darius i-
trat Cili-
ciam

Concur-
sus Darii
& Alexā-
dri exer-
cituū.

ignes deinde totis campis collucere ceperunt: omniaque uelut continentī incendio ar-
 dere uisa: cum incondita multitudo maxime propter iumēta laxius tenderet. Itaque eo
 ipso loco metari suos castra iusserat: latus quod omni expetiuerat uoto: in illis potis-
 simum angustiis decernendū esse. Cæterum ut solet fieri: cum ultimi discriminis te-
 pus uenerat in sollicitu dinē uersa fiducia est. Illam ipsam fortunam: qua aspirante res
 tam prospere gesserat: uerebatur: nec iniuria ex iis quæ tribuisset sibi: quæque mutabi-
 lis esset: reputabat. Vnam superesse noctem: quæ tanti discriminis moraretur euentū
 Rursus occurrebant maiora periculis premia. Et sicut dubium esset: an uinceret: ita
 illud utique certum esse honeste & cum magna laude moriturum. Itaque corpora mili-
 tes curare iussit: ac deinde tertia uigilia instructos & armatos esse. Ipse in iugū editi
 montis ascendit: multisque collucētibus tacibus patrio more sacrificiū diis præciibus lo-
 ci fecit. Iamque tertiū: sicut præceptū erat: lignū tuba miles acceperat itinere simul pa-
 ratus & prælio: strenueque iussi procedere oriēte luce peruenerunt ad angustias: quas
 occupare decreuerant. Darium triginta inde stadia abesse præmissi indicabant. Tūc
 cōsistere agmē iubet: armisque ipse iumptis acie ordinabat. Dario aduentum hostiū
 pauidi agrestes nuntiauerunt. Vix credenti occurrere etiam: quos ut fugientes leque-
 batur. Ergo non mediocris oīum animos formido incesserat: quippe itinere: quæ præ-
 lio aptiores erant: raptimque arma capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium: suosque
 ad arma uocantium maiorem metum incussit. Alii in iugum montis euaserāt: ut ho-
 stiū agmen inde prospicerent: equos plerique frænabāt. discors exercitus: nec ad unū
 intentus imperium uario tumultu cuncta turbauerat. Darius initio montis iugū cū
 parte copiarū occupare statuit: & a fronte & a tergo circuiturus hostē. Amari quoque
 quo dexterum eius cornu tegebatur alios obiecturus: ut undique urgeret: præter hæc
 uiginti milia præmissa cum sagittariorū manu: Pyrrhamum amnem: qui duo agmi-
 na interfluebat: trāsire & obicere sese macedonum copiis iusserat. Si id præstare nō
 possent: retro cedere in montes & occulte circuire ultimos hostium. Cæterum desi-
 nata salubriter cum rōne potētor fortuna discussit: quippe alii præ metu iperū exe-
 qui non audebant: alii frustra exequēbatur: quia ubi partes labant: summa turbatur.
 Acies autem hoc modo stetit. Nabarzanes equitatu dexterum cornu tuebatur: addi-
 tis funditorum sagittariorumque uiginti ferme milibus. In eodem Timodes erat græ-
 cis peditibus mercede conductis triginta milibus præpositus: hoc erat haud dubiū
 robur exercitus par macedonicæ phalangi acies. In leuo cornu Aristomedes thessalus
 uiginti milia barbarorum peditum habebat. In sublidis pugnacissimas locauerat gen-
 tes. Ipsum regem in eodem cornu dimicaturum tria milia delectorum equitum aslue-
 ta corporis custodiæ: & pedestris acies. xl. milia sequebatur. Hircani deinde Medique
 equites his proximi cæteras gentium ultra eos dextera leuaque depositi. Hoc agmen
 sicut dictum est: instructum sex milia iaculatorum funditorumque antecedebat. Quic-
 quid in illis angustiis adiri poterat: impleuerat copia: cornuaque hinc a iugo: illinc a ma-
 ri stabant: uxorem matremque regis & aliam foeminarum gregem in medium agmē
 acceperant. Alexander phalangem: qua nihil apud macedonas ualidius erat: in fronte
 cōstituit. Dexterum cornu Micanor parmenionis filius tuebat: huic proximi stabant
 Conos: & pēdicas: & meleager: & ptolemæus: & amnytas sui queque agminis duces. In
 leuo: quod ad mare pertinebat: Craterus & Parmenio erāt. Sed Craterus parmenio-
 ni parer: iussus. Egres ab utroque cornu locati: Dexterū macedones thessalis adiūcti:

Alex. in/
struit aci-
em

Darius
ordinat.
exercitū

Figura
aciei Da-
rii.

Figura
aciei ale-
xandri

leuum pelopōneses tuebantur. Ante hanc aciem posuerant funditorum manum : sagittariis admixtis. Thraces quoq; & cretenses ante agmē ibant & ipsi leuiter arma ti. At iis: qui prāmissi a Dario iugū montis infederāt: agrianos opposuit ex grācia nuper aduectos. Parmenioni autem prāceperat: ut quantū posset: agmen ad mare extēderet: quo longius abesset montibus: quos occupauerant barbari. At illi neq; obstare ueniētib; nec circūire prātergressos ausi: fundatorū maxime aspectu pfugerant territi. Ea; res tutum Alexandro agminis latius: qđ ne superne incesseret: timuerat: prāstitit: triginta & duo armatorū ordines ibant: neq; enim latius extendi aciem patiebantur angustia. Paulatim deinde se laxare: & sinus montiū & maius spacium aperire cōeperāt: ita ut nō pedes solum pluribus ordinibus icedere: sed etiam a laterib; citius fundi posset equitatus. Iam in conspectu sed extra tali iactum utraq; acies erat: cū priores per se inconditum & trucem sustulere clamorem. Redditur & macedonib; maior exercitus impar numero iugis montium uastiq; saltibus repercussus: quippe semp circūiecta nemora petraq; quantūcunq; acceperere uocē multiplicato sono referunt. Alexander ante prima signa ibat: idēdem manu suos inhibens: ne suspensi acris ob nimia festinationē cōcitato spiritu capefferent bellū. Cūq; agmen obequitaret uaria oratione: ut cuiusq; animis aptum erat: miles alloquebatur. Macedones tot bellog; in europa uictores ad subigendam asiam atq; ultima orientis non ipsius magis q̄ suo ductu pfecti iueterata uirtutis admonēbatur. Illos terrarū orbis liberatores emerfosq; olim Herculis & liberi patris terminos nō perlis modo: sed et oibus gentibus imposituros iugum. Macedonū copias bac̄tra & indos fore: minima esse: quā nunc inuenerunt: sed oia uictoria parari. Non prāruptis petris illyricorum & thraciae saxis sterilem laborem fore: spolia totius orientis offerri. Vix gladio futurū opus. Totam aciem suo pauore fluctuantē umbonibus posse p̄pelli. Victor ad hanc atheniensiu Philippus pater inuocabatur: domitatq; nuper boetia & urbis in ea nobilissima ad solū diruta spēs representabatur animis: iam Granicū amnē: iam tot urbes aut expugnatas aut in fidē acceptas: omniaq; quae post tergum erāt strata: & pedib; ipsorum subiecta memorabat. Cum adierat grācos: admonebat ab iis gētibus illata grācia bella. Darii prius: deinde Xerxis insolentia aquā ipsam terramq; populantium: ut neq; fontium haustum: nec solitos cibos relinquerēt: dedita eis tēpla ruinis & ignibus esse deleta. Urbes eorum expugnatas: foedera humani diuiniq; iuris uiolata referēbat. Illyricos uero & thracas raptu uiuere assuetos acie hostium auro purpuraq; fulgentē intueri iubebat prādā nō arma gestantē. Irent & imbellibus foeminis aurū uin eriperēt. Aspera montiū suorū iuga nudosq; calles & p̄petuo rigentes gelu ditib; perlas; campis agrisq; mutaret. Iam ad tali iactum peruenerāt: cum persarum equites ferociter in leuum cornu hostium inuecti sunt: quippe Darius equestri plio decernere optabat: Phalangem macedonici exercitus robur esse coniectans. Iāq; etiam dextrum Alexandri cornu circuibatur: quod ubi Macedo conspexit: duabus alis equitum ad iugum montis iussis subsistere: ceteros in mediū belli discrimen strenue trāsfert. Subductis deinde ex acie thessalis equitibus prāfectum eorum occulte circūire tergum suorū iubet. Parmenioniq; coniugi: & quod is impasset: impigre obsequi. Iamq; ipsi in medium persarum undiq; circumsuli egregie tuebantur: sed conserti & quasi coherentes tela uibrare non poterant. Simul ut erant emissa in eosdem concurrētia implicabantur: leuiq; & uario ictu pauca in hostem: plura in humum innoxia

Cōgref-
sus exer-
cituū .
Oratio
Alexan-
dri ad su-
os.

Initū pu-
gnā.

cadēbant. Ergo comminus pugnam coacti conferere: gladios impigre stringunt. Tum uero inultum sanguinis fufum est: duae quippe acies ita cohaerebāt: ut armis arma pulsarent: mucrones in ora dirigebant: non timido: non ignauo cessare tum licuit collato pede quasi singuli inter se dimicarent: in eodem uestigio stabant. donec uincendo locum sibi facerent. Tum demum ergo promouebant gradum: cum hostem prostrauerant. At illos nouus excipiebat a duersus fatigatos: nec uulnerati: ut alias solent: acie poterant excedere: cum hostis instaret a fronte: a tergo sui urgerent. Alexander non ducis magis quam militis munera exequēbatur: opimum decus caeso rege expetens: quippe Darius curra sublimis eminebat: & suis ad seruendum & hostibus ad incessendum ingens incitamentum. Ergo frater eius Oxatres cum Alexandrum instare ei ceteret: equites: quibus prāerat ante ipsum curram regis obiecit: armis & robore corporis multum super ceteros eminens: animo uero & pietate in paucissimis. Illo utiq; praelio clarus alios improuide instantes prostrauit: alios in fugam auertit. At macedones ut circa regem erant mutua adhortatione firmati. cum ipso in equitū agmen irumpunt. Tum uero similis ruinae strages erat. Circa curram Darii iacebant nobilissimi duces ante oculos regis egregia morte defuncti: omnes in ora prouisi sicut dimicantes procubuerant aduerso corpore uulneribus acceptis. Inter hos Aticies: & Trountes: & Sathaces prātor aegypti magnorum exercituum prāfecti noscitantur: circa eos cumulara erat pedum equitūq; obscurior turba. Macedonum quoq; non quidem multi sed promptissimi tamen caeli sunt. Inter quos Alexandri dexterum femur leuiter mucro perstrictum est. Iamq; qui Darium uehebant equi confossi hastis & dolore efferati iugum quatere & regē curru excutere cōeperant. Cum ille ueritus ne uiuus ueniret in hostium potestatem: desilit & in equum: qui ad hoc sequebatur: imponitur. Insignibus quoq; imperiū ne fuga proderent in decore abiecit. Tum uero ceteri dissipantur metu: & quae cuiq; patebat: ad fugam uia erumpunt: arma iacentes: quae paulo ante ad uitelam corporum sumpserant: adeo pauor etiam auxilia foimidabat. Instabat fugientibus eques a Parmenione missus & forte in id cornu omnes fuga abstulerat. At in dextero perlas; thessalos equites uahemeter urgebant. Iamq; una ala ipso impetu peulcata erat: cū thessali strenue circū actis equis dilapsi rursum in praelium redeunt. sparsosq; & incompósitos uictoriae fiducia barbaros ingenti caede prosternunt. Equi pariter equitesq; persarum serie laminarum ob id genus graues: agmen quod celeritate maxime constat: aegre moliebantur: quippe in circumagendis equis suis thessali multos occupauerant. Hac tam prospera pugna nunciata Alexander non ante ausus persequi Barbaros: utrinque iam uictor instare fugientibus coepit. Haud amplius regem quam mille equites sequebantur cum ingens multitudo hostium caderet. Sed quis aut in uictoria: aut in fuga copias numerat? Agebantur ergo a tam paucis pecorum modo: & idem metus: qui cogebat fugere: fugientes morabatur. At grāci: qui in darii partibus steterant Amynta duce: prātor hic Alexander fuit nunc transfuga: abrupti a ceteris: Haud sane fugientibus similes euaserant. Barbari longe diuersam fugam intenderunt: alii qua rectum iter in persidem ducebat: quidam circuitus rupis saltuq; montium occultos petiure: pauci castra. Darii. Sed Castri iam illa quoq; hostis uictor intrauerat: omni quidem opulētia ditia. Ingens auri argentiq; pondus non belli: sed luxuriae apparatus diripuerant militis. Cumq; plus rapta. perent: passim strata erant itinera uilioribus sarcinis: quis in cōparatione meliorū auaritia cōtemperat. Iāq; ad foeminas puentum erat: quibus: quo charora ornāmēta sunt

Alexan-
der uul-
neratur.
Darii fu-
ga

Amynta
dux.

Castra
darii ca-
pta.

uolētius detrahebantur: nec corporibus quidem uis ac libido parcebat. Omnia plāctu tumultuq; prout cuiq; fortuna erat: castra repleuerant: nec ulla facies mali deerat: cū p oēs ordines atateq; uictoris crudelitas ac licētia uacaretur. Tunc uero impotēs fortunā species conspici potuit: cū ii: qui tum Dario tabernaculū exornauerāt omni luxu & opulentiā instructū: eadē illa Alexandro quasi ueteri domino referuabant. Nanq; id solum intactum omiserant milites: ita tradito more: ut uictorē uicti regis tabernaculo excipent Mater Sed oīum oculos animosq; in semet conuerterant captiuā mater coniunxq; Darii. Illa & coniu- non maicestate solum. sed etiā atate uenerabilis: hęc formā pulchritudine: nec illa quidē unx. sorte corrupta acceperat in sinū filium nōdum sextū atatis annū egressum in spem tantā fortunā: q̄tam paulo ante pater eius amiserat: genitum. At in gremio anus auia iacebant adu- bant adultæ uirgines duæ: non suo tantū: sed illius mæore etiam confectæ. Ingens circa eam nobiliū fœminarum turba cōstitit: laceratis crinibus: abscisq; ueste: pristini de coris immemores: reginās dominasq; ueteres quondā: tunc alienis nominibus inuocantes. Illæ suæ calamitatis oblītæ in utroq; cornu Darius stetit: quæ fortuna discriminis fuisset requirebant. Negabant se captas: si uiueret rex. Sed illum equos subinde mutantem longius fuga abstulerat. In acie autem caesa sunt persarum peditum centum milia: decem uero milia interfecta equitū. At ex parte Alexandri quattuor & quingenti saucii fuere: triginta omnino & duo ex peditibus desiderati sunt: Equitū centū quinquaginta interfecti. Tantulo impendio ingens uictoria stetit. Rex: qui diu Dariū persequendo fatigatus erat: posteaq; & nox apparebat: & cum insequēdi spes non erat: in castra paulo ante a suis capta puenit. Inuitari deinde amicos: q̄bus maxime assueuerat: iussit: quippe summa duntaxat cutis in fœmore p̄stricta non phibebat interesse conuiuio: cum repente e proximo tabernaculo lugubris clamor barbaro ululatu planctuq; pmixtus epulantes conterruit. Cohors quoq; quæ excubabat ad tabernaculum regis: uerita ne maioris motus principū esset: armare se cœperat. Causa pauoris subitū fuit: quod mater uxorq; Darii cum captiuis mulieribus nobilibus regem: quem interfectum esse credebant: ingenti gemitu eiulatuq; deflebant. Vnus nanq; e captiuis spadonibus: qui forte ante ipsarum tabernaculū steterat: amiculū: quod Darius: sicut paulo ante dictum est: ne cultu proderetur: abiecerat: in manibus eius: qui reptum ferebat: agnouit: ratusq; interfecto detractum esse: falsum nuncium mortis eius attulerat. Hoc mulierum errore comperto Alexander fortunā Darii & pietati earū lachrymasse fertur. Ac prius Mithrenem: qui sarcos prodiderat: peritum p̄sica linguæ: ire ad consolandas eas iusserat. Veritus deinde ne p̄ditor captiuarum iram doloremq; grauaret: Leonatum ex purpuratis suis misit: iussim indicare falso lamentari eas: dariū uiuum. Ille cum paucis armigeris in tabernaculo: in quo captiuæ erant: puenit: missumq; a rege se nunciare iubet. At ii: qui in uestibulo erant: ut armatos cōspexere: rati actum esse de dominis: in tabernaculum currunt: uociferantes ad esse supremam horam: missosq; qui occiderent captas. Itaq; ut quæ nec prohibere: nec admittere auderent: nullo responso dato tacite opperiebantur uictoris arbitrium. Leonatus expectato diu: qui se intromitteret: posteaquam nemo prodire audebat: relictis in uestibulo satellitibus: intrat in tabernaculum. Ea ipsa res turbauerat fœminas: quod irrupisse non admissus uidebatur. Itaque mater & coniunx prouolutæ ad pedes orare cœperunt: Vt priusquam interficerentur: Darii corpus ipsius patrio more sepelire permitteret: sanctas supremo in regem officio se impigre morituras Leonatus & uiuere Dariū: & ipsas nō incolumes modo: sed etiam apparatu pristinae fortunæ regi-

nas fore. Tum mater Darii alleuari se passa est. Alexander postera die cum cura sepulchris militibus: quorum corpora inuenerat: Persarum quoq; nobilissimis eundem honorem haberi iubet: matriq; Darii permittit: quos uellet: patrio more sepeliret. Illa paucos arta propinquitate coniunctos pro habitu presentis fortunæ humari iussit: apparatus funerum: quo persæ suprema officia celebrarent: inuidiosum fore existimans: cum uictores haud prætiose cremarentur. Itaq; iustis defunctorum corporibus solutis ex: quibus præmittit ad captiuas: qui nuntiarent ipsam uenire: Inhibitaq; comitantium turba tabernaculum cum Ephestione intrat. Is longe omnium amicorū rarissimus erat regi: cum ipso pariter educatus: secretorum omnium arbiter: liberatis quoq; in admonendo eo non alius ius habebat: quod tamē ita usurpabat: ut magis a rege permissum q̄ uendicatum ab eo uideret. Et sicut atate par erat regi: ita corporis habitu præstabat. Ergo reginā illum regem esse rata: suo more ueneratae sunt. Inde ex spadonibus captiuis: quis Alexander esset: monstrantibus: Sifigambis aduoluit: lura est peditibus eius: ignorationem nūq̄ antea uisi regis excusans. Quam manu alleuans rex non errasti: inquit: mater. Nam & hic Alexander est. Equidem si hac contentia animi ad ultimum uitæ perleuerare potuisset: fœlicitem fuisse credere quā uisus est esse: cum liberi patris imitaretur triumphum ab helleponto usq; ad oceanum omnes gentes uictoria emensus: si uicisset profecto superbiam atq; iram mala iuncta: si abstinuisset inter epulas cædibus amicorū: egregiosq; bello uiros & tot gentium secum domitores in dicta causa ueritus esset occidere. Sed nondū fortuna se animo eius superfuderat. Ita orientem tam moderate & prudenter tulit: ad ultimum magnitudinem eius non cœpit: tum quidem ita se gellit: ut omnes ante eum reges & cōtinentia & clementia uincerent. Virgines reginās excellentis formæ tam sancte habuit: quā si eodem tempore quo ipse parente genitæ forent. Coniugem eiusdem quā nulla atatis suæ pulchritudine corporis uicit: adeo ipse nō uiolauit: ut summam adhibuerit curam: ne quis captiuo corpori illuderet. Omnē cultum reddi fœminis iussit: nec quicq; ex pristinae fortunæ magnificentia captiuis præter fiduciam defuit. Itaq; Sifigambis rex inquit mereris: ut ea precemur tibi: quæ Dario nostro quondam peccatae sumus: & ut uideo dignus es: qui tantum regem non fœlicitate solum: sed etiā æquitate superaueris. Tu quidem matrem me & reginam uocas: sed ego me tuam famulam esse confiteor. Et p̄terita fortunæ fastidium capio: & presentis iugū pati possū. Tua interest quantum in nos licuerit: si id potius clementia quā sauitia ius esse testatum: Rex bonum animū habere eas iussit. Darii deinde filiū collo suo admouit. Atq; nil ille conspectu tantū primū a se uisi conterritus: ceruicem eius manibus amplectitur. Motus ergo rex constantia pueri Ephestionem intuēs quam uellem: inquit: Darii aliquid ex hac indole hausisset. Tum tabernaculo egressus tribus aris in ripa pyrrhami annis loui atq; Herculi Mineruæq; sacratis Syriā petit: Damascum: ubi regis gaza erat: Parmenione p̄missio. Atq; cum p̄cessisse Darii satrapem comperisset: Veritus ne paucitas suorum sperneretur: accersere maiore manum statuit. Sed forte in exploratores ab eo p̄missos incidit natione Mardus: qui ad Parmenionem perductus litteras ad Alexandrum a p̄fecto Damasci missas tradit ei: nec dubitare eum ad Persiam omnem regiam suppellibilem cum pecunia traderet: adiecit. Parmenio aduocatus: sari eo iussu litteras aperit: in quis erat scriptū ut mature Alexander aliquem ex duobus suis mitteret cum manu exigua. Itaq; re cognita Mardū datis comitibus ad pro-

Cadaue-
ra hostiū
se peliri
iussit Ale-
xander

ephestio

Sifigam-
bis darii
ma. cr.

Alexan-
dri conti-
nencia.

Alex. Sy-
riam pe-

Mardus
ad Par-

uenit.

dito em remittit. Ille e manibus custodientiu lapsus damascu ante lucem intrat. Tur
 bauerat ea res Parmenionis animu insidias timentis & ignotulter sine duce non au
 debat ingredi. Foelicitati tamen regis sui confusus agrestes: qui duces itineris essent: ex
 cipi iussit: quibus celeriter repertis quarto die ad urbem puenit: iam metuente praefe
 cto. ne sibi fides habita non esset. Igitur quasi parum munimentis oppidi fidens ante
 solis ortum pecuniam regiam: quam gazam persae uocant: cum praeiosissimis rerum
 efferi iubet: fugam simulans re uera ut praedam hosti offerret. Multa milia uirorum
 foeminarumq; excedentem oppido sequebantur: omnibus miserabilis turba praeter eu
 cuius fidei commissa fuerat: quippe quo maior proditoris merces foret: obice hosti
 parabat gratiorem omni pecunia praedam nobiles uiros praetorum Darii coniuges li
 berosq; praeter hos urbium graecarum legatos: quos Darius uelut in arce tutissima
 proditoris reliquerat manibus: Gamgabas persae uocant humeris onera portantes. li
 cum frigus tollerare no possent: quippe & procella subito niuem effuderat: & humu
 rigebat gelu: tum astrictas uestes: quas cum pecunia portabant: auro & purpura infi
 gnes induunt: nullo prohibere auso: cum fortuna regis etiam humillimis in ipm lice
 tiam feceret. Praebuere ergo Parmenioni non spernendi agminis speciem: qui intetio
 re cura suos quasi ad iustum praelium paucis adhortatus equis calcaria subdere iubet
 & acri impetu in hostem inuehi. At illi qui sub oneribus erant omissis: per metum ca
 lis fuga: pessunt fugam. Armati quoq; qui eos persequabantur: eodem metu arma iactare: ac
 nota diuerticula petere coeperunt. Praefectus quasi & ipse conterritus simulans cun
 eta pauore compleuerat. Jacebant totis campis opes regia. Illa pecunia stipendio in
 genti militum praeparata. Ille cultus tot nobilium uirorum: tot illustrium foeminae:
 aurea uasa: aurei froni: tabernacula regali magnificentia ornata. Vehicula quoq; a su
 is destituta ingentis opulentiae plena: facies etiam praedantibus tristis: si qua res auari
 tiam moraretur: quippe tot annorum incredibili & fidem excedente fortuna cumula
 ta: tunc alia stirpibus lacerata alia in coenum demersa eruebant: non sufficebant pra
 dantium manus praedae. Iamq; etiam ad eos: qui primi fugerant: uentum erat. Fo
 Occhi re minae pleraq; paruos trahentes liberos ibant: inter quas tres suere uirgines Occhi:
 qui ante Darium regnauerat filiae olim quidem ex fastigio paterna rerum mutatione
 & uxor detractae: sed tum sortem earum crudelius aggrauante natura. In eodem grege uxor
 quoq; eiusdem Occhi fuit: Oxatresq; frater: hic erat Darii filia & coniunx Artabazi
 principis purpuratorum: & filius: cui Ilioneo fuit nome. Pharnabazi quoq; cui sum
 mum imperium maritimae orae dederat: uxor cum filio excepta est. Mentoris fi
 liae tres: ac nobilissimi duces Memnonis coiunx & filius. Vixq; ulla domus purpura
 ti fuit tanta cladis expers: Lacedaemoni quoq; & athenienses erant locietatis fide uio
 lara persas secuti. Aristogiton dropides & leuertes inter athenienses genere fama; lo
 ge clarissimi. Lacedaemoui Perisippus & Onomastorides cum Omaio & Calicratide
 ii quoq; domi nobiles. Summa pecuniae signata fuit talentorum duo milia & sexagi
 ta facile argenti pondus: quingenta aquabat. Praeterea xxx. milia hominum cum te
 ptum milibus iumentorum dorso onera portantium capta sunt. Caetero dii tanta for
 tunae proditorum sepulturae celeriter debita poena persecuti sunt. Namq; unus e consci
 is eius credo regis uicem etiam in illa sorte reueritus: interfecti proditoris caput ad
 Prodito ris dama sci mors. Darium tulit (opportunitum solatium prodito) quippe & ultus inimicum erat: & no
 dum in omnium animis memoriam maiestatis suae exoleuisse cernebat.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS
 MACEDONVM LIBER QVARTVS.

DARIVS Tanti modo exercitus rex: qui triumphans magis quam di
 micans more curra sublimis inierat praelium: per loca: quae prope
 immensis agminibus compleuerat. iam iania & ingenti solitudine uasta
 fugiebat pauci regem sequebantur: nam nec eodem omnes fugam inten
 derant: & deficientibus equis cursum eorum: quos subinde mutabat
 aequare non poterant. Vnchas deinde peruenit: ubi exceperere eum graecorum quattu
 or milia: cum quibus ad Euphratem contendit: id demum credens fore ipsius: quod ce
 leritate praeripere potuisset. At Alexander Parmenione: per quem apud damascum rece
 pra erat praeda: iussum eam ipsam & captiuos diligentia seruare custodia: Syria: qua
 celem uocant: praefecit: Nouum imperium Syri nondum belli cladibus satis domiti
 aspuebantur: sed celeriter subacti obedientes imperata fecerunt. Nardus quoq; insu
 la deditur regi. Maritimam tamen oram & pleraq; longius etiam a mari recedentia rex
 eius insulae strato possidebat: quo in fidem accepto castra mouit ad urbem Maratho
 Ibi illi litterae a Dario reddunt: quibus ut superbe scriptis uahementer offensus e. Pra
 cipue eum mouit: quod darius sibi regis titulum nec eundem Alexandri nomini ascri
 pserat. Postulabat autem magis quam petebat: ut accepta pecunia quatae uq; tota Macedonia
 caperet: matrem sibi ac coniugem liberosq; restitueret. De regno aequo: si uellet: Marte coten
 deret: Si saniora consilia tandem pati potuisset: contentus patrio ce leret alieni impii
 finibus: locius amicisq; esset: in ea se fide & dare paratum & accipere. Contra Alexander
 in hunc maxime modum rescripsit. Rex Alexander Dario. Celes: cuius nomen sum
 plisti: Darius graecos: qui oram hellepontis tenent coloniasq; graecorum: Ionias om
 ni clade uastauit: cum magnodeinde exercitu mare traiecit: illato Macedoniae & gra
 dae bello. Rursus rex Xerxes gentis eiusdem ad oppugnandos nos cum immanium
 barbarorum copiis uenit: qui nauali praelio uictus. Mardonium tamen reliquit in gra
 cia: ut absens quoq; popularetur urbes: agros ureret. Philippum uero parentem meum
 quis ignorat ab iis interfectum esse: quos ingentis pecuniae spe sollicitauerant uestri
 Impia enim bella suscipitis: & cum habeatis arma: licitum mihi hostium capta: sicut ut pri
 me talentis mille tanti exercitus re percussorem in me emere uoluisti. Repello igitur
 bellum: non infero. Et diis quoq; pro meliora statibus causa magnam partem alicui di
 cionem redegi meam: te ipsum acie uici: quem & si nihil a me impetrare oportebat quod
 petieras: utpote qui ne belli quidem in me iura seruaueris: tamen si ueneris supplex: &
 matrem: & coniugem: & liberos sine praetio recepturae committo. Et uincere & consu
 lere uictis scio. Qui si te nobis committere times: dabimus fide impune uenturum. De
 caetero cum mihi scribes: memento non solum regi te: sed et tuo scribere. Ad hanc perfe
 rendam Therlippus missus in phoenice deinde descendit: & oppidum Biblio traicitu re
 cepit. Inde ad Sydon uentum est: urbem uetustate fama; conditorum inlyta. Regna
 bat in ea Strato Darii opibus adiutus: sed quia de ditione magis popularium: quam sua ipon
 te fecerat regno uisus indignus. Ephestioniq; pmissum: ut quem eo fastigio Sidones di
 gnissimum arbitarentur: constitueret regem. Erant Ephestioni hospites Darii inter suos
 iuuenes: qui facta ipsis potestate regnandi: negauerunt quenquam patrio more in id fasti
 gium recipi nisi regia stirpe ortum. Admiratus Ephestion magnitudine animi sper
 nentis. quod alii per ignes ferrumq; peteret: Vos quidem macti uirtute: inquit: estote:

Nardus
 insula
 Litterae
 darii alex
 andro
 reddunt.
 Alexander
 litterae ad
 darium.

Sydon

qui primi intellexit quāto maius esset regnū fastidire q̄ acciperē. Ceterū date aliquē
regiæ stirpis: qui meminerit a uobis acceptū habere se regnū. At illi: cū mulos immi-
nere tātæ spei cernerēt singulis amicorū Alexandri ob nimiam regni cupiditā: tē adulan-
tibus: statuunt neminē esse potiorē: q̄ Abdolominū quendā longa quidē cognatione
stirpi regiæ annexum: sed ob inopiā suburbanū ortum exigua colentē stipe. Causa ei
paupertatis sicut plerisque probitas erat: inritusq; ope diurno strepitū armorum: q̄ totā
Asiam cōcussierat: non exaudiebat. Subito deinde: de q̄bus antedictū est: cū regiæ ue-
stis insignibus ortū intrant: quē forte steriles herbas eligens Abdolominus repurga-
bat. Tūc rege eo saluto: Alter ex his habitus: inquit: quē cernis in meis manibus cum
isto squallore pmutandū tibi ē. Ablue corpus illuue: æternisq; sordibus squalidū. Ca-
pe regis animū: & in eā fortunā: quam dignus es: istā continentia pferat. Et cū in re-
gali solio residebis: uitæ necisq; omnium ciuium dominus: caue: obliuiscaris huius: in
quo accipis regnū: imo hercule: propter quē sōnio similis res Abdolomino uidebat.
Interdum satis ne sani essent: q̄ tam proterue sibi illuderent: percūctabat. Sed ut cun-
ctanti squallor ablucis est: & intacta uestis purpura auroq; distincta: & fides a iurāti-
bus facta: sero iam rex in dē comitātibus in regiā puenit. Fama: ut solet: strenue totas
urbes discurret: aliorū studium: aliorum indignatio eminebat: Ditiſſimus q̄sq; humi-
litate inopiāq; eius apud amicos Alexandri criminabant. Admitti cum rex prius ius-
sit: diuq; cōtemplatus: corporis inq; habitus famæ generis nō repugnat: sed libet sci-
re copiā: qua patiētia tuleris. Tum ille utinam: inquit: eodē animo regnū pati possim
Hæ man⁹ succedere desiderio meo: nihil habēū nihil defuit. Magnæ idolis speciē ex
hoc sermōe Abdolomini cœpit. Itaq; nō stratonis modo regiā supellectilem attribui
ei iussit: sed pleraq; et ex p̄sca præda: regionē quoq; urbi appositam dicioni eius adie-
cit. Interea Amyntas: quē ad perſas ab Alexandro trāstugisse diximus: cū quattuor mi-
libus græcorum ipsum ex acie p̄secutis fuga tripolim puenit. Inde in naues militibus
impositis Cyprū transmisit: & cū in illo statu rerū id quēq; quod occupasset: habi-
turū arbitaret uelut certo iure possessum: ægyptū petere decreuit utriq; regi hostis
& semp ex ancipiti mutatione tēporum p̄dens: hortatusq; milites ad sp̄e tantæ rei do-
cet Satacem prætorē ægypti cecidisse i acie: p̄sca p̄sidium & line duce esse & inua-
lidū. Ægyptos semp prætoribus eorū infentos p̄ locis ipsos nō p̄ hostibus æstima-
tuos. Oīa experiri necessitas cogebat: quippe cū primas spes fortuna destituit: futu-
ra p̄sentibus uident esse potiora: Igit̄ conclamant duceret: quo uideret. Atq; ille utē-
dū animis dum spe clarēt ratus: ad pelusū ostium penetrat: simulās a Dario se esse p̄-
missum. Potius ergo pelusii Memphin copias p̄mouit: ad cuius famā ægyptii uana
gēs & nouādis aquā getēdis aptior rebus ex suis quisq; uicis urbibusq; ad hoc ipsum
concurrūt ad delēda p̄sca perſarum qui territi tamen spem obtinēdi ægyptum non
amiserunt. Sed eos Amyntas prælio superatos in urbem compellit: castrisq; positis
uictores ad populandos agros eduxit: ac uelut in medio positus diūs hostiū cūcta age-
bantur. Itaq; Mazeces quāq; infelici prælio suorum animos territos esse cognoue-
rat: tamē palantes & uictoria fiducia incautos ostentās ppulit: ne dubitarent ex urbe
erumpere: & res amissas recuperare. Id cōsiliū nō ratione prudentius: quā euentu
fœlicius fuit. Ad unum omnes cum ipso duce occisi sūt. Has pœnas Amyntas utriq;
regi dedit: nihilo magis ei: ad quem transfugerat: fidus: q̄ illi quem deseruerat. Darii
prætores: qui prælio apud Vſson superauerant: cum omni manu: qua fugientes se-
cuta erat: assumpta etiam cappadocum & paphlagonū iuuetute lydiam recuperare
temptabant. antigonus prætor alexandri lydiæ præerat: qui quanquam plerosq; mi-

litum ex p̄sca iudiis ad regem dimiserat: tamen barbaris sp̄etis in aciem suos eduxit.
Eadem illic quo p̄ fortuna prælium fuit: tribus præliis alia atq; alia regione cōmissis p̄-
sca sunt. Eodem tempore classis Macedonum ex græcia accita Aristomenem:
qui ad helleſponti oram recuperandam a Dario erat missus: captis eius aut euerſis na-
uib; asuperat. A mileſiis deinde Pharnabazus præfectus perſicæ classis pecunia ex-
asta: & præsidio in urbem Chium introducto centum nauibus Andrum: & inde Sy-
phenum petiit: is quoq; insulas præsidis occupat: pecunia multat. Magnitudo belli
quod ab opulentissimis Europæ Asiæq; regibus in spem totius orbis occupandi gere-
batur: græciæ quoq; & cretæ arma cōmouerat. Agis lacedæmoniorum rex octo mili-
bus græcorū: qui ex Cilicia profugi domos repetierant: contractis: bellum Anipatro
macedoniæ præfecto moliebatur. Creteſes has aut illas partes secuti nunc sp̄ano-
rum: nunc Macedonum præsidis occupabatur. Sed leuiores inter illos fuere di crimi-
na: unum certamen: ex quo cætera pendebant: intuente fortuna. Iam tota Syria iam
phœnices quoq; excepta tyro Macedonum erant: habebatq; rex castra in continen-
a quo urbem angustum fretum dirimit. Tyrus & claritate & magnitudine ante om-
nes urbes Syriæ phœnicisq; memorabilis: facilius locietatem Alexātri acceptura ui-
debat: qua n̄ imperium. Coronam igitur auream legati donum afferebant: cōmea-
tusq; i rege & h̄sp̄ialiter ex oppido adduxerāt. Ille dona ut ab amicis accipi iussit: be-
nigneq; legatos allocutus herculi: quem præcipue Tyri colerent: sacrificare uelle se
dixit. Macedonū regis credere ab illo deo ipso genus ducere: se uero ut id faceret etā
oraculo monitum. Legati respondent esse templum herculis extra urbem in ea sedem
quam palestron ipsi uocant. Ibi regem deo factum ritē factorum. Non tenuit irā Ale-
xander: cuius alioquin potens non erat. Itaq; uos quidem inquit fiducia loci: quod in-
sulam iocolitis: pedestrem hunc exercitum spernitis: sed breui ostendam in continen-
ti uos esse. Proinde sciatis me licet aut intratur urbem: aut oppugnaturam. Cum
hoc responso dimissos monere amici cœperunt: ut regem: quem Syria: quem phœ-
nix recepisset: ipsi quoq; urbem intrare paterentur. At illi loco satis sibi obſidionē fer-
re d̄ creuerunt: nanq; urbem a continenti quattuor stadio um fretum diuidit africo
maxime obiectam: crebros ex alto fluctus in litus euoluens: nec accipiendo opi: quo
macedones continenti insulam iungere parabant: quicquam magis quam ille uentus
obstabat: quippe uix leni: & tranquillo mari molles agi possunt. Africus uero prima
quæq; congesta pulſu illiſa mari subruit: nec ulla tam firma molles est. quam nō ex-
dant undæ: & perenixus operum manantes: & ubi acrior flatus extitit lummi operis
fastigio superſula. Præter hanc difficultatem haud miōr alia erat: muros turreſq; ur-
bis præ altum mare a n̄biebat. Non tormenta nisi e nauibus procul excussa emitti: nō
scalæ mœnibus applicari poterant. Præcepit salum murus pedestre interceperat iter
naues nec habebat rex: & si admouisset: pendentes & intabiles missilibus arceri po-
terant. Iner quæ haud parua dicta res Tyriorum fiduciam accendit. Carthaginēsiū
legati ad celebrandum anniuerſarium sacrum more patrio tunc uenerant: q̄ppe Car-
thaginem tyrii conuoluerunt: semper parentum loco culti: hortari ergo pœni ceperūt
ut obſidionem forti animo paterentur: breui Carthagine auxilia uentura: nanq; ea tē-
peltate magna ex parte puniceis classibus maria obſidiebantur. Igitur bello dect̄o p̄-
marol turreſq; tormenta diſponunt: arma iunioribus diuidunt: opificesq; Quorum
copia urbs abundabat: in officias distribuūt: Omnia belli apparatus strepunt: fertæ
quoq; manus harpagonas: uocant: quas operibus hostium inicerēt: cornuq; & alia ḡ-
tuencis urbibus excogitata præparabantur. Sed cum fornacibus fertum: quod ex-

Causa
Belli in-
ter Tyri-
os & alex-
andrum

amyntæ.
mors.

Harpa-
gonas.

b ii

eudi oportebat: impositum esset ad motusq; solibus ignem flatu accenderent. sanguinis riuus sub ipsis flammis extitisse dicuntur: idq; omen in Macedonum metum uertunt Tyrii. Apud Macedonas quoq; cum forte panem quidam militum frangeret: manantis sanguinis guttas notauerunt. Territoq; rege Aristander peritissimus uatum respondit: si extrinsecus cruor fluxisset: Macedonibus id triste futurum. Contra cum ab interiore parte manauerit: urbi quam obsidere destinaissent: exitium portendere.

Legati Alexander cum & classem procul haberet: & longam obsidionem magno sibi ad caetera impedimento uideret fore: caduceatores: qui ad pacem eos compellerent: misit: quos tyrii contra ius gentium occisos praecipitauerunt in altum. Atq; ille suorum iam indigna nece commotus: urbem obsidere statuit. Sed ante iacienda moles erat: quae urbem continenti committeret. Ingens ergo animos militum desperatio incessit: cernentium profundum mare: quod uix diuina ope posset impleri: quae saxa tam uasta: quas tam proceras arbores posse reperiri: exhauriendas esse regiones: ut illud spatium aggeraretur: & aestuare semper fretum quoq; artius uolueretur inter insulam & continem hoc acius furere. At ille haud quaquam rudis pertractandi militares animos spem sibi herculis in somno oblatam esse pronuntiat dextram porrigentis: illo duce: illo aperiente in urbem intrare se uisum. Inter haec caduceatores interfectos: gentium iura uiolata referebat. Vnam esse urbem: quae cursum uictoris morari causa esset. Ducibus deinde negotium datur: ut suos quisq; castiget: satisq; omnibus stimulis opus orsus est. Magna uis saxorum ad manum erat tyro uetere praebente: materies ex lybano monte ratibus & turribus faciendis uehebatur. Iamq; a fundo maris in altitudinem montis opus excreuerat: nondum tamen aquae fastigium aequabat: cum tyrii paruis nauigiis ad motis per ludibrium exprobrabant. Illos armis inclytos dorso sicut iumenta onera gestare: interrogabant etiam non maior neptuno esset alexander. Hac ipsa insectatio alacritatem militum accendit. Iamq; paulum moles aquae eminebat: & simul aggeris latitudo crescebat: urbiq; ad mouebatur: tum tyrii magnitudine molis: cuius incrementum eos ante se fellerat: conspecta leuibus nauigiis nondum commissum opus circuire coeperunt: missilibus eos quoq; qui pro opere stabant: incessere multis ergo impune uulneratis: cum & remouere & appellere scaphas inexpedito non eent: ad curam semetipsos tuendi ab opere conuerterant: & quo longius moles agebatur a litore: hoc magis quicquid ingerebatur: praetulum ablorbebat mare. Igitur ex iumentis coria uelut iussit obtedi: ut extra teli iactum essent: dualq; turres ex capite molis erexit: e quibus in subeuntes scaphas tela ingeri possent. Contra tyrii nauigia procul a conspectu hostium littori appellunt. exposuitq; militibus eos: qui saxa gestabant: obtruncant. In lybano quoq; arabum agrestes in copulitos: macedonas aggressi triginta ferre interficiunt: paucioribus captis. Ea res Alexandrum diuidere copias coegit. Ex ne segniter assidere uni urbi uideretur: operi perdicam Crateronq; praefecit: ipse cum expedita manu Arabiam petiit. Inter haec tyrii nauem magnitudine eximia saxis harenaq; puppi oneratam. ita ut multum prona emineret: bitumine ac sulphure illitam remis concitate ruunt: & cum magnam uim uenti uela quoq; concepissent: celeriter ad molem successit. Tunc prora eius accesa remiges desiliere in scaphas: quae ad hoc ipsum preparatae sequebantur. Nauis autem igne concepto latius fundere incendium coepit: quod priusquam posset occurrere: turres & caetera opa in capite molis posita comprehendit. At qui desilierat in parua nauigia: faces & quicquid alendo igni aptum erat in eadem opera ingerunt. Iamq; non modo Macedonum turres: sed etiam summa tabulata conceperant ignem: cum ii: qui in turribus erant: partim hauriretur incendio:

Tyrū cō
tinēti cō
mittere or
fus ē alex
xander

Alexāder
arabiam
petit

partim armis ommissis in mare semetipsi immiterent. At tyrii: qui capere eos: qui interficere mallent: natantium manus stipitibus saxilq; lacerabant: donec debilitati impune nauigiis excipi possent: nec incendio solum opera consumpta: sed forte eodem die uehementior uentus totum ex profundo maris illisit in molem: crebrisq; fluctibus compages operis uerberatae laxauere: saxaq; interfluēs unda mediū opus rupit. Prorutis igitur lapideam cumulis: quibus iniecta terra sustinebatur: praecipit in profundum ruat: tantaq; molis uix ulla uestigia iuenit. Arabia rediens Alexander hoc: quod in aduersis rebus solet fieri: alius in alium culpam referbat: cum omnes uerius de saeuicia maris quaeri possent. Rex noui operis molem orsus in aduersum uentum non latere: sed recta fronte direxit: quod caetera opera uelut sub ipso latentia tuebatur. Latitudinem quoq; aggeri adiecit: ut turres in medio erectae procul teli iactu abessent. Totas autem arbores cum ingentibus ramis in altum iaciebant: deinde saxis onerabant: rursus cumulo eorum alias arbores iniiciebant. Tum humus aggeriebatur: super qua alia strues saxorum arborumq; cumulata uelut quodam nexu continens opus iunxerat. Nec tyrii quicquid ad impediendam molem excogitari poterat segniter exequiebantur. Praecipuum auxilium erat: qui procul hostium conspectu subibant aquam: occultoq; lapsu ad molem usq; penetrabant: falcibus palmites arborum eminentium ad se trahentes quae ubi secutae erant: praeteraq; secum in profundum dabant: tum leuatos onere stipites truncoq; arborum haud aegre moliebantur. Deinde totum opus: quod stipitibus fuerat innixum: fundamento lapsa sequebatur. Ergo Alexandro: ne perseueraret: an abiret: satis incerto: classis cypro aduenit. Eodemq; tempore Cleander cum graecis militibus in Asiam nuper adductis centum & octoginta nauium in duo diuidit cornua. Leuum Pythagoras rex Cypriorum cum Cratero tuebatur. Alexandrum in dextero quinque remis regia uehebat. Nec tyrii: quanquam classem habebant: ausi nauale iniuriam certamen: triremes omnes ante ipsa moenia opposuerunt: quibus rex inuectus ipsas demersit. Postera die classe ad moenia admoita undiq; tormētis & maxie arietum pulsu muros quatit: quos tyrii raptim obstructis saxis resecerunt: interiorum quoq; murum ut si prior sefellisset: illo se uerentur undiq; orsi: sed undiq; uis mali urgebat: moles inter teli iactum erat: classis moenia circuibat: terrestri simul naualiq; clade obruebantur: quippe binas quadremes macedones inter se ita iunxerat: ut prora cohaerent: puppes interuallo: quantum capere poterant: distarent: hoc pupium interuallum antennis asseribusq; ualidis deligatis: iuperq; eos pontibus stratis: qui militem substiterent: implerant: sic instructus quadremes ad urbem agebant: inde missilia in propugnantes ingerebantur tuto: quia prorsus miles tegebatur. Media nox erat: cum classem: sicut dictum est. paratam circuire urbem iuberet: iamq; naues urbi undiq; ad mouebantur: & tyrii desperatione torpebant: cum subito spissa nubes intedere se caelo & quicquid lucis internitebat: effusa caligine extinctum est: Tum in horrescēs mare paulatim leuare deinde acrior uento cocitatum fluctus cedere: & inter se nauigia collidere. Iamq; scindi coeperant uincula: quibus connexe quadremes erant ruereq; tabulata: & cum ingenti fragore in profundum secum milites trahere. Neq; enim conferta nauigia ulla ope in turbido regi poterant. Miles ministeria nautarum: remiges militis officia turbabant: & quod in huiusmodi casu accidit: periti ignaris parebant: quippe gubernatores alias imperare soliti: tum metu mortis iussa exequiebantur. Tandem remis pertinacius ueheratam mare: ueluti eripientibus nauigia classicis cessit appulsaq; sunt littori lacerata praeteraq; lisdem diebus forte Carthagenensium legati xxx. sup: rueniunt: magis oblectis solatium quam auxilium: quippe domestico bello

Arabia
rediit alex
xander

Classis
alexandri.

Naues
urbi ad
mouebantur.

penos impediri: nec de imperio: sed pro salute dimicare nunciabant. Syracusanis tunc africam urebant: sed haud procul Carthaginis muris locauerant castra. Non tamen defecere animis tyrii: quanquam ab ingenti spe destituti erant sed coniuges liberosq; deuehendo Carthaginem tradiderunt fortius quod quid accideret laturos: si carissimam sui partem extra communis periculi sortem habuissent. Cuncti unus e ciuibus concione indicasset: oblatam esse per somnum sibi speciem Apollinis: quem eximia religione colerent: ubem deserentis: molemq; a Macedonibus iactam in salo in siluestrem saltum esse mutatam: quanquam auctor leuis erat. Tamen ad deteriora credenda proni metu aurea cathana deuinxere simulacrum: araq; herculis: cuius numini urbem dicauerant: insruere uinculum: quasi illo deo Apollinem recituri. Syracusanis id simulacrum deuexerant poeni: & in maiore locauerat patria: multisq; aliis spoliis urbium a semet captarum non Carthaginem magisquam tyrum ornauerunt. Sacrum quoq; quod equidem diis minime cordi esse crediderim: multis saeculis intermissum repetentes auctores quidam erant: ut ingenuus puer Saturno imolaretur: quod puer Saturno iudicium urbis suae fecisse dicuntur: ac nisi teniores obstitissent: quorum consilio cuncta agebantur: humanitatem dira superstitio uisisset. Caterum efficacior omni arte necessitas non usitata modo presidia: sed quaedam etiam noua admouit. Namq; ad implicanda nauigia: quae muros subibant: ualidis asseribus ceruos & ferreas manus cum uncis ac falcibus iligauerant: ut cum tormento asseres promouissent: subito lateris funibus iniicerent. Vnci quoq; falces ex iisdem asseribus dependentes aut pugnatores: aut ipsa nauigia lacerabant. Clypeos uero aeneos multo igne torrebant: quos repletos seruida harena coenoq; decocto muris subito deuoluebant: nec ulla pestis magis timebatur: quippe ubi lorcam corpusq; feruens harena penetrauerat: nec ulla ui excuti poterat: & quicquid attigerat: perurebat: iacentesq; arma laceratis omnibus quis protegi poterant: uulneribus multis patebant: corui uero & fetreae manus tormentis emissa: plerosq; rapiebant. His rex fatigatus statuerat soluta obsidione aegyptum petere quippe cum Asiam ingenti celeritate percurrisset: circa muros unius urbis haerebat: tot maximarum rerum opportunitate dimissa. Caterum tam diuere irritum quam morari uidebat. Famam quoq; qua plura quam armis euerterat: ratus lemorem fore: si Tyrum quali testem se posse unci reliquisset. Igitur nequid inexpertum ommitteret: plures naues admoueri iubet delectosq; militem imponi. Et forte baellua inusitatae magnitudinis super ipsos fluctus dorso eminens ad molem: quam Macedones iecerant: ingens corpus applicuit: diuerberatisq; fluctibus alleuans semet utriusq; conspecta est. Deinde capite molis rursus alto se immerit: ac modo super undas eminens magna sui parte modo superfluis fluctibus condita: haud procul munimentis urbis emerit: Vtriusq; latus fuit belluae aspectus: Macedones iter iaciendo operi monstrasse eam augurabantur. Tyrii nepinum occupati maris uindicem arripuisse baelluam ac molem breui profecto ruituram: latinq; omne coad epulas dilapsi onerare se uino quo graues orto sole nauigia concidunt redimitacoronis floribusq; adeo uictoriae non omnem modo: sed etiam gratulationem perceperant. Forte rex classem in diuersam partem agi iusserat. xxx. minoribus nauigijs relictis in littore: e quibus Tyrii duobus captis: caetera ingenti teruerant metu: donec suorum clamore audito Alexander classem littori: a quo fremitus acciderat: ad mouit. Prima a Macedonum nauibus quinqueremis uelocitate inter caeteras emines occurrit: quam ut conspexere tyrii: duae e diuerso in latera eius inuectae sunt in quorum

Bellua in usitatae magnitudinis uisa

Prælium committit

alteram quinqueremis eadem concitata & ipsa rostro icta est: & illam inuicem tenuit. Iamq; ea: quae non cohaerebat: libero impetu euecta in aliud quinqueremis latus inuehebatur: cum opportunitate mira triremis e classe Alexandri in eam ipsam: qua quinqueremis imminebat. tanta ui impulsa est: ut tyrius gubernator in mare excuteretur e puppi. Plures deinde Macedonum naues superueniunt: & rex quoq; aderat: cum tyrii inhibentes remis aegre euellere nauem quae haerebat: portumq; omnia simul nauigia repetunt: Cofestim rex insecutus portum quidem intrae non potuit: cum procul e muris missilibus submoueret. Naues aut oes fere aut demerit: aut cepit: Biduo deinde ad quietam dato militibus iussisq; & classem & machinas pariter admoerere: ut utriusq; territis instaret ipse in altissimam turrim ascendit ingenti aio periculo maior: quippe regio insigni & armis fulgentibus conspicuus. Anus praecipue talis petebatur: & digna praefus spectaculo edidit: multos e muris propugnatores hasta transfixit: quosdam et comminus gladio clypeosq; impulsos praecipitauit: quippe turtis ex qua dimicabat: muris hostium propemodum cohaerebat. Iamq; crebris arcibus saxorum compage laxata munimenta defecerant: & classis intrauerat portum: & quidam macedonum in turtis hostium desertas euaserat: cum tyrii tot simul malis uicti alii supplices in templa confugiunt: alii foribus adium obleratis occupant liberum moris arbitrium: nonnulli ruunt in hostem haud inulte tamen perituri. Magna pars summa tectorum obtinebat laxa: & quicquid manibus fors dederat ingerentes tubeantibus Alexander exceptis: qui in templa confugerant: omnes interfici: ignemq; tectis iniici iubet: his per praeco nes pronuntiat nemo tamen armatus opem a diis petere sustinuit. Pueri uirginisq; templa compleuerant: uiri in uestibulo suarum quisq; adium stabant: parata saeuientibus turba. Multis tamen saluti fuisse Sydonii: qui intra Macedonum praesidia erat. In urbem quidem inter uictores intrauerant: sed cognationis cum tyriis memores: quippe utranq; urbem a genorem condidisse credebant: multos tyriorum etiam protegentes ad sua perduxere nauigia: quibus occultatis sydona uecti sunt. xv. milia hoc furto subducta sauciatae sunt: quantum sanguinis fusum sit: uel ex hoc existimari potest: quod intra munimenta urbis. vi. milia armatorum trucidata sunt. Triste deinde spectaculum uictoribus ira praebuit regis. ii. milia in quibus occidendi defecerat rabies: crucibus affixi per ingens littoris spatium pependerunt. Carthaginensium legatis pepercit: addita denuntiatione belli. quod praesentium rerum necessitas moraret. Tyrus septimo mense: quam oppugnari coepit: capta est. Urbis & uetustate originis: & crebra fortunae uarietate ad memoriam posteritatis insignis: condita ab aenore: diu mare non uicinum modo: sed quodcumq; classes eius adierunt: ditionis suae fecit: & in fama libet credere: haec gens litteras priuata aut docuit: aut didicit. Coloniae certae eius poenae orbe toto diffusae sunt. Carthago in Africa: i Boetia Thebae: Gades ad oceanum: credo libero comentes mari: lapiusq; adeo ceteris incognitas terras elegisse sedes iuuentuti: qua tunc abundabat: & crebris moribus terra: (na hoc quoq; tradit) cultores eius fatigati: noua & externa domicilia armis libimet querere cogebantur. Multis ergo casibus defuncta: & post excidium reuata: nunc tamen longa pace cuncta refouete sub tutela romanae manuum adinis acquiescit. Iisdem ferme diebus Darii litterae allatae sunt tandem ut regi scriptae. Petebat uti filiam suam (Satipnae erat nomen) nuptiis Alexander sibi adiungeret. Dotem fore oem regionem inter hellepontum & Alyn amnem sitam: inde orientem spectantibus terris contentam. Si forte dubitaret quod offerretur: accipere: nunq; diu eodem uestigio stare fortunam: semperq; homines quantacumq; felicitate habeant: inuidiam tamen sentire ma

Tyriorum consilium in despatio ne salutis Alexandri edictum

Tyrii a si donibus liberati Ira alexandri.

Tyrus ab aeno recodita

Litterae inuentores.

Tyrii coloniae.

Darii litterae allatae Alexandro.

iorem. Vereri se ne autum modo: quas naturalis leuitas ageret: ad sidera sani ac pue-
 rili mentis affectu efferret. Nihil difficilius esse: q̄ in illa ætate tantã capere fortunam
 multas se adhuc reliquias habere: nec semper in angustiis posse deprehendi. Trans-
 eundum esse Alexandro Euphratem: Tygrimq; & Araxem: & Hydaspem magna
 munimenta regni sui. Vniendum in campos: ubi paucitate suorum erubescendũ sit
 In mediam: hyrcaniam: Bactra: & indos oceanii accolat: quando se aditurũ Nesogli-
 anos: & Aracolos nomine cæterasq; gentes ad Caucaſum: & Tanaim pertineotes.
 Senſendum fore tantum terrarum uel sine prælio obeunt. Se uero ad ipsum uoca-
 re desineret: nanq; illius exitio se esse uenturum: Alexander is illis: qui litteras attule-
 rant: respõdit. Darium sibi aliena promittere: quod totum amiserat: uelle partiri. Do-
 ti sibi dari Lydiam: Ionidas: Eolidein helleſponti oram uictoriae suae præmia: leges au-
 tem a uictoribus dici accipi a uictis. In utro statu ambo essent: si solus ignoraret: q̄ pri-
 mũ Marte decerneret: se quoq; cũ transisset mare nõ Ciliciam: aut Lydiam ignorare:
 quippe tãti belli exiguam hanc esse mercedẽ: sed perſepolim caput regni eius. Bactra
 deinde & Bactraua ultimiq; orientis oram imperio suo destinasse: quocũq; ille fugere
 potuiſſet: ipsum sequi posse: desineret terrere fluminibus: quem sciret maria transisse
 Reges quidem inuicem hæc scripserant. Sed rhodii urbem suam portusq; debebant
 Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradiderat. Philota regioni circa tyrum iusſo præsi-
 dere Syriam: quæ celle appellatur. Andromaco parmenio tradiderat ab illo: quod su-
 pererat: iter facturum. Rex Ephestione phœnicis oram classe præteruchi iusſo: ad ur-
 bem gazam cum omnibus copiis uenit. Iisdem fere diebus solemne erat: ludricum
 Isthmiorum: quod conuentu totius græciæ celebratur. In eo concilio: ut sunt græco-
 rum temporalia ingenia decernunt: ut duodecim delegarentur ad regem: qui ob res
 pro salute græciæ ac libertate gestas coronam auream donum uictoriae ferrent. Iisdẽ
 pauloante incertæ famæ captauerant auram: ut quocũq; pendentes animus tulisset:
 fortunã sequeretur. Cæteris non ipse modo rex obibat urbes imperii iugum adhuc re-
 cufantes: sed prætores quoq; ipsius egregii duces pluraq; inualerant: Chalas paphla-
 goniam: Antigonus lycaoniam: Balacrus Idarne prætor Darii superato duo milia
 militum cœpit. Amphoterus & Egilogus centum sexaginta nauium classe insulas: in-
 ter Achaiam atq; Asiam in ditionem Alexandri redegerunt. Tenedon quoq; hostium
 receptaculum incolis ultro uocantibus statuerant occupare. Sed pharnabazus Da-
 rii prætor compræhensis: qui res ad macedonas trahebãt: rursus Apollonidi & Atha-
 nagoræ suarum partium uiris urbem cum modico præsidio militum tradidit. Præ-
 fecti Alexandri in obſidionem urbis perſeuerabant: non tam suis uiribus: quam ipsa
 rum qui obſidebantur uoluntate: nec sefellit opinio: nanq; inter Apollonidem & du-
 ces militum orta seditio irrumpendi in urbem occasionem dedit. Cumq; porta effra-
 cta cohors Macedonum intrasset: Oppidani olim consilio proditiõnis agitato ag-
 gregant se Amphotero & Egilago: perſarumq; præsidio caſo Pharnabazus cum A-
 pollinide & Athanagora uincti traduntur. xii. triremes cum suo milite ac remige: præ-
 ter eas triginta naues & Pyrrhatici lembi: græcorumq; tria milia a perſis mercede cõ-
 ducta. His in supplementum copiarum suarum distributis: pyrrhaticisq; supplicio
 affectis: captiuos remiges adiecere classi suae. Forte Aristonicus Medimeorum Ty-
 rannus cum pyrrhaticis nauibus ignarus omnium: quæ ad Chium acta erant: pri-
 ma uigilia ad portus claustra successit. Interrogatusque a custodibus quis esset: Ari-
 stonicum ad Pharnabazum uenire respondit. Illi Pharnabazum quidem iam quie-
 scere: & non posse tum adiri: cæterum patere socio atque hospiti portum: & poste-

Alexãdri
respõsio.Ludicrũ
Isthmiorum.Loca i di-
tionẽ ale-
xãdri re-
ducta.Aristoni-
cus tyrã-
nũ captũ
cum pyr-
rhaticis.

rodie Pharnabazi copiam fore affirmant. Nec dubitauit Aristonicus primus intrare
 Secuti sunt ducem pyrrhatici lembi: ac dum applicant nauigia crepidini portus: ob-
 iicitur a uigilibus claustra: & qui proximi excubabant: ab iisdem excitantur: nulloq;
 ex eis auso repugnare omnibus cathenæ iniectæ sũt: Amphotero deinde Egilogoq;
 traduntur. Hinc macedones transire Mithilenem: quam chares atheniẽsis nuper oc-
 cuparam duorum milium perſarum præsidio tenebat: sed cum obſidionẽ tollere
 non posset: urbe tradita pactus ut incolumi abire liceret. Imbrum petit: deditis Ma-
 cedones pepercerunt. Darius desperata pace: quam per litteras legatosq; impari pos-
 se cõdiderat: ad reparandas uires bellumq; impigre renouandum intendit animum.
 Duces ergo copiarum Babyloniam conuenire. Bessum quoq; bactrianorum ducem
 per quam maximo posset exercitu coacto: descendere ad se iubet. Sunt autem bactri-
 ani inter illas gentes promptissimi horridis ingeniis multũq; a perſarum luxu abhor-
 rentibus situ haud procul a Scytharum bellicosissima gente et rapto uiuere assueta:
 semperq; in armis erant. Sed Bessus suspecta perfidia haud sane æquo animo se cõti-
 nens gradu regem terreat: Nam cum regnum affectaret proditio: qua sola id asse-
 qui poterat: timebatur. Cæterum Alexander: quam regionem Darius petisset: om-
 ni cura uestigans: tamen explorare non poterat more quodam perſarum archana re-
 gum mira celatium fide: nõ metus nõ spes elicit uocem: qua prodant occulta: uetus
 disciplina regũ silentiũ uitæ periculo sanxit: et lingua grauius castigat: quam ullũ p-
 archana. brum: nec magnã rem magis sustinere possũt ab eo cui tacere graue sit: quod homi-
 ni facillimũ uoluerit esse natura. Ob hanc cãm Alexander omnium: quæ apud hostem
 graui ca- gerentur: ignarus urbem gazã obſidebat. Præterea ei Batis eximie in regem suũ si-
 stigat q̄ plurũ o-
 dei: modicoq; p̄sidio muros ingentis operis tuebat. Alexander æstimato loco: situ agi-
 cuniculos iusſit facili ac leui humo acceptante occultum opus: quippe multam hare-
 brum. nam uicinum mare euomens nec laxa cotelq; quæ interpolent specus: obstabant. Igi-
 tur ab ea parte: quam oppidani conspiceret non possent: opus orsus: ut ascensu eius
 des in re- auerteret turres: muris admoueri iubet. Sed eadem humus admouendis inutilis tur-
 gẽ gazã ribus desidente sabulo agilitantem rotarum moratur: & tabulata turrium perfringe-
 obſidbat alexãder. bat: multiq; uulnerabantur impune: cum idem recipiendis: qui admouendis turribus
 labor eos fatigaret. Ergo receptui signo dato: postero die muros corona circumdari
 iusſit. Ortoq; sole priusquam admoueret exercitum: opem deum exposcens sacrum
 Coruã au- patrio more faciebat. Forte præteruolãs coruus glebam: quam unguibus ferebat: su-
 gurium. bito amisit: quæ cum regis capiti incidisset: resoluta defluxit. Ipsa autem auis in pro-
 xima turre confedit. Illita erat turris bitumine ac sulfure: in qua alias harentibus fru-
 strã se alleuare conatus a circumstantibus capitur: digna res uisa: de qua uates consu-
 leretur: & erat non intactus ea superstitione mentis. Ergo Aristander: cui maxima si-
 aristãder- des habebatur: urbis quidem excidium augurio illo portendi: cæterum periculum
 augur. esse inquit: ne Rex uulnus acciperet. Itaq; monuit: ne quid eo die inciperet. Ille quan-
 quam unam urbem sibi: quominus secutus ægyptum intraret: obstare ægre ferebat:
 tamen paruit uati: signumq; receptui dedit. Hinc animus creuit obſeſis: egressiq;
 porta recedentibus inferant signa. cunctationem hostium fore suam occasionem ra-
 ti. Sed acius quam constantius prælium inierunt. quippe ut macedonum signa cir-
 cumagi uidere: repente sistunt gradum. Iamq; ad regem præliantium clamor perue-
 nerat: cum denuntianti periculi haud sane memor: lorica tamẽ: quam raro indue-
 bat: amicis orantibus sumpsit: & ad prima signa peruenit. Quo conspecto Arabs
 quidam Darii miles maius fortuna sua facinus ausus: clypeo gladium tegens quasi

Mithile-
ne tradi-
tus mace-
donibus.
Darii be-
lum repa-
rat.
Bactriã.Perſæ ce-
lant regũ
archana.
Lingua
grauis ca-
stigat q̄
plurũ o-
brum.
Batis si-
des in re-
gẽ gazã
obſidbat
alexãder.Coruã au-
gurium.
aristãder-
augur.

transfuga genibus regis aduoluit. Ille assurgere supplicem recipiq; inter suos iussit. At gladio barbarus strenue in dextram translato ceruicem appetit regis: qui exigua corporis declinatione ex itato ictu in uauum manum barbari lapsum amputat gladio denuntiato in illum diem periculo arbitrabatur ipse defunctus. Sed (ut opinor) in-
Fatum est inuincibile.
alexander uulnerat
 euitabile est fatum: quippe dum inter primores promptus dimicat: sagitta ictus est quam per lorica adactam stantem in humero medicus eius Ppilippus euellit plurimus deinde sanguis manare coepit: omnibus territis. quia nunquam tam alte penetrat. e telum lorica obstante cognouerant. Ipse ne oris quidem colore mutato: supprimit sanguinem: & uulnus obligari iussit. Diu ante ipsa signa uel dissimulato: uel uictore dolore praestiterat: cum suppressus paulo ante sanguis medicamento: quo retentus erat: manare latius coepit: & uulnus: quod recens adhuc dolorem non mouerat: frigente sanguine intumuit. Linqui deinde animo & submittere genu coepit: quem proximi exceptum in castra receperunt. Ex Betis interfectum ratus urbem ouans uictoria repetit. At Alexander nondum procurato uulnere aggerem: quo moenium altitudinem aquaret: extruxit: & pluribus cuniculis muros subruui iussit. Oppidani ad pristinum fastigium moenium nouum extruxere munimentum: sed ne id quidem turres aggeri impositas aquare poterat. Itaq; interiora quoq; urbis infesta talis erant. Vltima pestis urbis fuit cuniculo subrutus murus per cuius ruinas hostis intrauit. Ducebat ipse rex ante signanos: & dum incautus subit: saxo crus eius affligitur. Innixus tamen telo nondum prioris uulneris obducta cicatrice inter primores dimicat: ira quoq; accessus quod duo in obsidione urbis eius acceperat uulnera. Betim egregia edita pugna: multiq; uulneribus confectum deseruerant sui: nec tamen segnus praesidium capere sebat lubricis armis suo pariter atq; hostium sanguine. Sed cum undiq; talis est circumductus: insolenti gaudio iuuenis elatus alias uirtutes etiam in hoste miratur. Tunc inquit Alexander: non ut uoluisti morieris: Beti: sed quicquid tormentorum in captiuum inueniri potest: passus esse te cognita. Ille non interrito modo: sed contumaci quoq; uultu intuens regem nullam ad misericordiam eius reddidit uocem. Tunc Alexander: uidetis ne obstinatum ad tacendum inquit: non genu posuit: non supplicem uocem misit. Vincam tamen silentium: & nihil aliud certe gemitu interpolabo. Iram deinde uertit in rabiam: iam tunc peregrinos ritus noua subeunte fortuna. Per talos. n. spirantis lora traiecta sunt: relinquitur gauisus ad currum traxere circa urbem equi gloriantes rege: Achillem a quo genus ipse deduceret: imitatum se esse poena in hostem capiendam. Cecidere per sarum arabumq; circa decem milia: nec macedonibus incrueta uictoria fuit. Obsidio certe non tam claritate urbis nobilitata est quam geminato periculo regis: qui aegyptum adire festinans Amyntam cum decem triremibus in Macedoniam ad inquisitionem nouorum militum misit. Namq; praesentis etiam secundis atterebantur copiae deuictarumq; gentium militum minor quam domestico fides habebatur. Aegyptii olim per sarum opibus infensissimi: quippe auare & superbe imperitatum sibi esse credebant: ad spem aduentus eius crederant animos: utpote qui Amyntam quoq; transfugam & cum precario imperio uenientem esse latere recepissent. Igitur ingens multitudo pelusium qua intraturus rex uidebat: conuenerat. Atq; ille septimo die postea a Gaza copias mouerat: in regionem aegypti quam nunc castra Alexandri uocant: peruenit. Deinde pedestribus copiis pelusium petere iussit ipse cum expedita delectorum manu nilo amne uectus est: nec sustinere aduentum eius pericula: defectione quoq; perterriti. lamq; haud procul memphi erat: in cuius praesidio Astaces praetor Darii relictus: Orion amne superato octuaginta talenta Alexandro omnemque regionem suppellectilem tradidit. A memphi eodem flumine uectus ad

interiora aegypti penetrat. compositisq; rebus. ita ut nihil ex patrio aegyptiorum more mutaret: adire iouis haemonis oraculum statuit. Iter expeditis quoq; & paucis uix tollerabile ingredientiis erat: terra caeloq; aquae penuria est: steriles harenae iacent: quas ubi uapor solis accendit: feruido sole exurente uestigia intollerabilis aestus exurit: lucranduq; est non tantum cum ardore & siccitate regionis: sed etiam cum tenacissimo sabulo: quo praestitum & uestigio cedens aegre inuoluitur pedes. Haec aegyptii uero maiora iactabant. Sed ingens cupido animum stimulabat ad eundem locum: quem generis sui auctorem haud contentus mortali fastigio aut credebatur esse: aut credi uolebat. Ergo cum iis: quos ducere secum statuerat: secundo amne descendit ad mareoniam paludem. Eo legati cyrenensium dona attulere: pacem & ut adire: urbes suas petentes ille donis acceptis amicitiaq; confectus: destinata exequi pergit. Ac primo quidem & sequenti die tollerabilis labor uisus: nondum tam uastis uisibus solitu diuibus aditis: iam tamen sterili & emorienti terra. Sed ut aperuerit se campi alto obruit sabulo: haud secus quam profundum aequor ingressi: terram oculis requirebant. Nulla arbor: nullum culti soli occurrebat uestigium. Aqua et defecerat: quam utribus cameli deuexerant: & in arido solo ac feruido sabulo nulla erat. Ad haec sol omnia incederat: siccaq; & adusta erant omnia cum repente siue illud deorum munus: siue casus fuit: obductae caelo nubes condidere solem: ingens aestu fatigatis etiam: si aqua deficeret auxiliu. Eni uero ut largum quoque hymbrem excusserunt procellae: prosequi quoque excipere eum: quod dam oblitum impotentes sui ore quoque hianti captare coeperunt. Quatuoriduum praestas solitudines absuptum est. lamq; haud procul oraculi se aberant: cum complures uis ham corui agmini occurrunt: modico uolatu prima signa antecedentes: & modo huius reliquos monstrantium ritu. Tandem ad sedem consecratam deo uentum est. Incredibile dictum in Troglodyter uastis solitudines: ita undique ambientibus ramis uix in densa umbram cadente sole cotecta est. Multiq; fontes dulcibus aquis passim manantibus aluunt siluas. Coeli Ethiope quoque mirabilem temperies: uerno tempore maxime similis omnes anni partes pariter salubriter percurret. Accolae sedis sunt ab oriente proximi aethiopum in meridie uersi arabes spe Symi te percurrunt. Accolae sedis sunt ab oriente proximi aethiopum in meridie uersi arabes spe Nalamos. Etant: trogloditis cognomen est: horum regio usque ad rubrum mare excurrit. at qua uer nes git occidentem: alii aethiopes colunt: quos Symios uocant: a septentrione Nalamos. Nemo sunt gens syrica nauigiorum spoliis quaestuosa: quippe obsident littora: & aestu de haemonis stituta nauigia notis sibi uadis occupant. Incolae nemoris: quos hammonios uocant: haemonis dispersis tuguriis habitant: medium nemus pro arce habent triplici muro circumdatorum habitatio. Prima munitio tyrannorum ueterem regiam clausis: in proxima coniuges eorum bitatio. cum liberis & pellicibus habitant: hic quoque dei oraculum est. Vltima munimenta saluum ha tellitum armigerorumq; sedes erant. Est et aliud haemonis nemus: in medio habet sommus haemonis tem aqua solis uocatur: sub lucis ortum tepida manat. Medio die: cuius uahementissimi nonis mus est calor: si rigida eadem fluit: ielionato in uesperam calefit: media nocte feruida aqua fo exafluat: quoque propius nox uergit ad lucem: multum ex nocturno calore decreuit: de lis. nec sub ipsum dei ortum assueto tempore laqueat. Idque pro deo colitur non eadem effigie haemonis habebat: quae uulgo diis artifices accommodauerunt. Vmblico maxime similis est habitus: nis effigie smaragdina & gemis coagmetat. Hinc cum respolu petis nauigio aurato gestat sacer res: dotes: cum multis argenteis pateris ab utroque nauigio latere pedentibus. Sequitur matrona: Filius ha uirginisq; patrio more icoditum quoddam canentes. quo ppiari loue credunt: ut moeis uo certa edat oraculum. at tu quidem regem propius aduentem maximus natus e sacerdotibus catus filium appellat: hoc nomen illi parentem loue reddere affirmas. Ille se uero ait & acci alexander

pere & cognoscere humanæ sortis oblitus: consuluit deinde an totius orbis imperiū fati sibi destinaret. Pater æque in adulationem compositus terrarum omnium rectorem fore ostendit. Post hæc institit querere: an omnes parentis sui interfectores pœnas dedissent. Sacerdos parentem eius negat ullius scelere posse uiolari. Philippi autem omnes interfectores luisse supplicia adiecit: inuictum fore donec excederet ad deos. Sacrificio deinde facti: dona & sacerdotibus & deo facta sunt: permissumque amicis ut ipsi quoque consulerent Iouē. Nihil amplius quasiuerunt: quam an auctor esset sibi diuinis honoribus colendi suum regem. Hoc quoque acceptum fore Ioui uates respondit: ut ipsi uictores rem diuino honore colerent. Vera & salubri æstimatione fidei oraculi uana profecto responsa uideri potuissent. Sed fortuna quos uni sibi credere coegit: magna ex parte auidos gloriæ magis quam capaces facit. Iouis igitur filium se non solum appellari passus est: sed etiā iussit: rerumque gestarum famam dum augere uult tali appellatione corrumpit. Et Macedones afluente quidem regio imperio: sed maiore libertatis umbra quam ceteræ gentes immortalitatem affectantem cōtuncius quam aut ipsis expediebat: aut regi tergiverfati sunt. Sed hæc suo quoque tempore referuentur. Nunc cetera exequi pergam. Alexander ab Hamnone rediens ut a mari ad meotim paludem haud procul in insula pharo sitam uenit: contemplatus loci naturam primum in ipsa insula statuerat urbem nouam condere. Inde ut apparuit magnæ sedis insulam haud capacem: elegit urbi locum: ubi nunc est Alexandria: appellationem trahens ex nomine auctoris: complexus quicquid loci est inter paludem & mare octuaginta stadiorum muris ambitum destinatus: & qui ædificandæ urbi præessent relictis Memphim petit. Cupido haud iniusta quidem ceterum intempestiua inceserat: non interiora modo ægypti: sed etiam æthiopiā inuisere. Memnonis tironique celebrata regia cognoscendæ uetustatis auidum trahebat pœne extra terminos solis. Sed imminens bellum: cuius multo maior supererat moles: ociosa peregrinationi tempora excimerat. Itaque ægypto præfecit Esquilum Rhodiū: & Peucestem macedonem: quattuor milibus militum in præsidium regionis eius datis claustra nili fluminis polyemenem tueri iubet. xxx. ad hoc triremes datæ. Africæ deinde: quæ ægypto iuncta est: præpositus Apollonius: uetigalibus eiusdem Africæ ægyptique datensis ex finitimis urbibus commigrare Alexandriam iussis: nouam urbem magna multitudine impleuit. Fama est: cum rex urbis futuris muris polentam: ut Macedonum mos est destinasset auium greges adulasse: & polenta esse pastas. Cumque id omen pertristi a præteritis esset acceptum: respondisse uatesque manam illam urbem aduenarum frequentiam culturam: multisque eam terris alimenta præbituram. Regem cum secundo amne deflueret: assequi cupiens Hector Parmenionis filius eximio ætatis flore in paucis Alexandro carum paruum nauigium conscendit: pluribus quam capere posset impositis. Itaquemersa nauis omnes destituit. Hector diu flumini obluclatus: cum madens uestis & astricti crepidis pedes natate prohiberent: in ripam tamen semianimis euasit: & ut primum fatigatus spiritum laxauit: quem metus & periculum intendebat: nullo adiuuante: quippe in diuersum euascerant alii: exanimatus est. Rex amissis eius desiderio uacillans: afflictus est: repertumque corpus magnifico extulit funere. Onerauit hunc dolorem nuntius mortis Andromachi: quem præfecerat Syriæ uiuum Samaritæ cremauerant: ad cuius interitum uindicandum: quanta maxime celeritate potuit: contendit. Adueniensque sunt traditi tanta cædis auctores. Andromacho deinde Mênona substituit: affectis supplicio: qui præteritum interemerat. Tyrannos inter eos Medimeorum Aristonicum: & Chrysolauum popularibus suis tradidit: quos

Alexandri
am cōdi-
dit.

Augurij
acceptū.

ille e muris ob iniurias tortos necauerunt. Atheniensium deinde Rhodiorumque & chiosorum legatos audit: Athenienses uictoriam gratulabantur: & ut captiui grecorum restituerentur: orabant. Rhodii & chii de præsidio querebantur: omnes ea: quæ de siderare iussi impetrauerunt. Mythilenis quoque ob egregiam in partes fidem & pecuniam: quam in bellum impederant obsides: reddidit: & magnam regionem finium adiecit. Cypriorum quoque regibus: qui & a Dario defecerant ad ipsum: & oppugnanti tyrum miserant classem pro merito honos habitus est. Amphoterus deinde classis præfectus ad liberandam cretam missus: namque & perfarum & parthorum armis pleraque eius insulæ obsidebant. Ante omnia mare a phyrthæicis classibus uindicare iussus: quippe obnoxium prædonibus erat: bello utrinque in regem conuerso. His compositis herculi Tyrio ex auro crateram cum xxx. pateris dicit: imminensque Dario iter ad Euphratem pronunciarum iussit. At Darius cum ægypto diuertisset in africanam hostem comperisset: dubitauerat: utrum ne circa Mesopotamiam subsisteret: an anteriora regionis sui peteret: haud dubie potentior auctor præsens futuris ultimis gentibus impigre bellum capestendū: quas ægre per præfectos suos moliebatur. Sed ut idoneis auctoribus fama uulgauit: Alexandrum cum omnibus copiis: quacumque ipse adisset regionem petiturum: haud ignarus quam cum strenuo res esset: omnia longinquarum gentium auxilia Babyloniam contrahi iussit: bactriani scytharumque: & inde conuenerunt: Namque ceteram gentium copia partibus simul affuerunt. Ceterum cum dimidio ferme maior esset exercitus quam in Cilicia fuerat: multis armis dederant quæ summa cura comparabantur. Equibus equisque tegumenta erant ex ferreis laminis serie inter se connectis. Quis antea præter iacula nihil dederat: scuta gladiique adiecebantur. Equorumque domandi greges pedibus distributi sunt: ut maior pristino esset equitatus: ingenisque ut crediderat terror hostium ducere falcata quadriga unicum illarum gentium auxilium secuta sunt. Ex summo temone hasta præfixa ferro eminebant. Utrinque a iugiter nos direxerant gladios: rotarum plura spicula eminebant in aduersum. Aliæ deinde falces submissæ rotarum orbibus hærebant: & aliæ in terram demissæ: quicquid obuium concitatis equis fuisset: amputare. Hoc modo instructo exercitu ac parmato Babylone copias mouit. A parte dextera erat Tygris nobilis fluuius leuam tegebat Euphrates. Agmen Mesopotamiæ campos impleuerat. Tygri deinde superato cum audisset haud procul abesse hostem: Satropacem equitum præfectum cum mille dilectis præmisit. Mazæo prætori sex milia data: quibus transitu amnis arceret. Eidem mandatum: ut regionem: quam Alexander esset aditurus: popularctur atque ureret: quippe credebatur inopia debellari posse nihil habentem: nisi quod rapiendo occupasset. Ipsa si autem commeatus alii terra: alii tygri amne subuehebantur: iam peruenerat ad arbelle uicum nobilem sua clade facturum: hic commeatum sarcinarumque maiore parte deposito lycum amnem ponte iunxit. & per dies quatuordecim sicut ante euphratem traiecit exercitum. Inde octoginta fere stadia progressus ad alterum amnem: Boumello nomen est castra posuit. Opportuna explicandis copiis regio erat: equitabilis & uasta planities ne stirpes quidem & breuia uirgulta operiunt solum: liberque prospectus oculorum etiam: quæ procul recessere: permittitur. Itaque si qua campi eminebant: iussit æuari: totumque saltigium extendi. Alexandro: qui numerum copiarum eius: quantum cōiecta ri poterant: estimabant: uix fecerunt fidem tot milibus cælis maiores copias esse reparate. Ceterum omnis periculi & maxime multitudinis contemptor. xi. castris peruenit ad Euphratem: quo pontibus iuncto equites primos ire: phalangem sequi iubet.

Darii cō
siliū

Arma mi
litū darii
Quadri
gæ falca
tæ. cc.

Arbella
ticus,

Boumello
lo fl.

Locus
ubi loca
ta sunt.

Darii ca
stra

Mazeo: qui ad inhibendum transitum eius cum sex milibus equitum occurrerat: non a solo periculum sui facere: paucis deinde non ad quietem: sed ad repandos animos diebus datis militum strenue hostem insequi cepit: metuens ne interiora regni sui peteret: sequendusque esset per loca omni solitudine atque inopia uasta. Igitur quarto die praeter Arbellam penetrat ad tigrim. Tota regio ultra amnem recentem fumabat incendio: quippe Mazeus quaecumque adierat: haud secus quam hostis urebat. Ac primo caligine: quam fumus effuderat. obscurante lucem insidiae metu substituit. Deinde ut speculatores praemissit: ita omnia nunciauerunt: paucos equitum ad temptandum uadum fluminis praemissit: cuius altitudo primo summa equorum pedora: mox ut in medium alucum uentum est: ceruices quoque equabat: nec sane alius ad orientis plagam tam uiolentus inuehitur: multorum torrentium non aquas: solum sed etiam saxa secum trahens. Itaque a celeritate: qua defluit: tygri nomen est inditum. quia per Persica lingua tygrim sagittam appellant. Igitur pedes uel ut diuisus in cornua circumdato equitatu: leuatis super capita armis haud a grege ad ipsum alucum penetrat. Primus iter pedites rex egressus in ripam uadum militibus manu: quando uox exaudiri non poterat: ostendit: sed gradum firme uix poterant: cum mox saxa lubrica uestigium falleret: modo rapidior unda subduceret. Praecipuus erat labor eorum: quod humeris onera portabant: quippe cum semetiplos regere non possent: in rapidos gurgites incommodo onere auferebat: et dum luasque spolia consequi studet maior inter ipsos quam cum aene orta luctatio est: cum uicque sarcinae passim fluitantes pluresque perculerunt. Rex monere ut satis haberet arma retinere: cetera se reddidit. Sed neque consilium. neque imperium accipi poterat. Obstrepebat hinc metus: praeter hunc inuicem mutantium mutuum clamor. Tandem quam leuiore tractu amnis aperit: uadum cetera nec quicquam praeter paucas sarcinas desideratum est. Deleui potuit exercitus: si quis ausus esset uincere. Sed perpetua fortuna regis auertit inde hostem. Sic Gramnicum tot milibus equitum peditumque in ulteriore stationibus ripa superauit: sic angustiis in Ciliciae collibus tantam multitudinem hostium. Audacia quoque quam maxime uiguit: raro minus potuit: quia nunquam in discrimen uenit. An temere fecisset Mazeus: qui si transcuntibus flumen superuenisset: haud dubie oppressurus fuit incompósitos in ripa: demum etiam parmatos ad equitare cepit. Mille admodum equites praemiserat: quorum paucitate Alexander explorata: deinde contempta praefectum paucorum equitum Aristonem laxatis habentibus inuehit iussit: insignis eo die pugna equitum et praecipue Aristonis fuit. Praefectum equitatus per sagittas. Satropace directam in gutture hasta transfixit: fugientemque per medios hostes coniectus: ex equo praecipitauit: et oblectati caput gladio dampnit: quod relatum magna cum laude ante regis pedes posuit. Biduo ibi rex statua habuit: in proximum deinde iter praenuntiari iussit. Sed prima fere uigilia luna deficiens primum nitorem sideris sui condidit. Deinde sanguinis colore suffuso lumen omne foedauit: sollicitisque sub ipsum tantum discriminis calum ingens religio et ex ea formido quaedam incussa est: diis inuitis in ultimas terras se duci querebant. Iam nec flumina posse adiri. nec sidera pristinum praestare fulgorem: vastas terras deserta omnia occurrere: unius hominis iactatione tot milium sanguinem impedi. Fastidio esse patriam: abdicari Philippum patrem: caelum uanis cogitationibus petere. Iam pro seditione res erat: cum ad omnia interritus duces principumque militum frequentes adesse praetorio iubet. Aegyptiosque uates: quos caeli ac siderum praeriosissimos esse credebat: quid sentiret: expromere iubet. At illi qui satis sciret temporis orbes implere destinatas uices: lunamque deficere cum aut terram subiret: aut Sole praeter rationem quidem ipsis praecipit non edocent uulgus. Ceterum affirmant solum graecorum lunam esse

Tigris
fluuii. no
men un
de dedu
ctum est

Tygrim
traicit
Alexandri
exercitus

Luna de
fecies ni
torem co
didit

De Sole
& Luna
ide refert
Herodo
tus.

perlagi quotiensque illa deficiat: ruina strageque illis gentibus portendi. Veteraque exempla peccant perdidit regem: quos aduersis diis pugnasse lunam ostendisset defectio. Nulla res efficacius multitudinem regit quam superstio: alioquin impotens saeva muta bilis. Vbi uana religione capta est: melius uatibus: quam ducibus suis pareat. Igitur edita in uulgus aegyptiorum responsa: rursus ad spem et fiduciam crexere torpentes. Rex impetu animorum uten luerat: secunda uigilia castra mouit. Dextera tygrim habebat: a leua motes: quos cordeos uocant. Hoc ingresso iter speculatores: qui praemissi erant: sub lacis ortum Darium aduentare nuntiauerunt. Instructo igitur milite: et composito agmine: antecedeat. Sed praesage exploratores erant mille ferme: qui specie agminis magnificerant: quippe ubi explorare uera non possunt: falsa per metum augurant. His cognitis rex cum paucis suorum assiduus agmen refugientium ad suos: alios cecidit: alios cepit: equitesque praemissit simul speculatum: simul ut ignem: quo Barbari cremauerant uicos: extinguerent: quippe fugientes rapinam tectis aceruisque framenti iniecerant flamas: quae cum in summo haesissent ad inferiora nondum penetrauerant. Extincto igitur igne plurimum framenti repertum est. Copia aliarum quoque rerum abundare coeperunt. Ea res ipsa militi ad persequendum hostem animum incendit: quippe urere et populante eo terram festinandum erat: ne incendio cuncta praeriperet. In rationem ergo necessitas uersa: quippe Mazeus: qui antea per otium uicos incenderat iam fugere contentus: pleraque inuoluta hosti reliquit. Alexander haud longius centum quinquaginta stadiis Dariu abesse comperat. Itaque ad facietatem quoque copia comitatum instructus: quattuor in eodem loco substituit. Interceptae deinde Darii litterae sunt: quibus graecum militem sollicitabant: ut regem interciperent: aut proderent: dubitauitque an eas comicione recitaret: satis consilium graecorum quoque erga se beniuolentiae ac fidei. Sed et praemenio deterruit esse talibus promissis imbuendas aures militum: affirmans patere uel unius insidius regem: nihil nefas esse auaritia. Secutus consilium auctorem castra mouit: iter facienti spado unus ex captiuis qui Darii uxorem comitabant: de sicere eam nuntiat: et uix spiritum ducere. Itineris continuo labore animique aegritudine fatigata inter focum et uirginum filiarum manus collapsa erat: deinde et extincta. Id ipsum nuntians alius superuenit. Et rex haud secus: quam si parentis suae mors nuntiata esset crebro edidit gemitus: perchrymisque obortus quales Darius profudisset: in tabernaculum: in quo mater erat Darii defuncto assidens corpori uenit. Hic uero renouatus est maror: ut prostaram humi uidit: recenti malo priorem quoque admonere ceperat in gremium adultas uirgines magna quidem mutui doloris solacia: sed quibus ipsa deberet esse solatio. In conspectu erat nepos paruulus ob id ipsum miserabilis: quod nondum sentiebat calamitatem maximam ex parte ad ipsum redundantem. Crederes Alexandrum inter suas necessitates flere: et solacia non adhibere: sed quare: cybo certe abstiuit: omnemque honorem funeri patrio perlagi more seruauit: dignus hercule: qui nunc quoque tantum mansuetudinis et continentiae seruat fructum. Semel omnino eam uiderat: quod die capta est: nec ut ipsam: sed ut Darii matrem uidere: eximiamque pulchritudinem formam eius non libidinis habuerant incitamentum: sed gloriae. Et spadonibus: qui circa reginam erant. Tyriotes inter trepidationem lugentium elapsus per eam portam: quae quia ab hoste auersa erat: leuius castro diebatur: ad Darii castra peruenit: exceptusque a uigilibus in tabernaculum regis perducitur gemitus et ueste lacerata: quem ut conspexit Darius multiplici doloris expectatione commotus: et quid potissimum timeret: incertus: Vultus tuus inquit: nescio quod ingens malum praefert: sed caue miser

Supersti
tio multi
tudinem
regit.
Cordei
montes
Dari ad
uicem nu
tatur

Nihil ne
fas esse
auaritia
Vxor da
rii perit.

Alexandri
mansue
tudo

Solatiū calamitatis est noſee ſortē ſuam
 Quid dārius nuntiata uxoris morte
 ri hominis auribus parcas: didici enim eſſe inſcelix: & ſape calamitatis ſolatiū ē noſe ſortem ſuam: Nūquid quod maxime ſuſpico: & loqui timeo: ludibria meorū nuntiaturus es mihi: ut credo iſtis quoque omni grauiora ſupplicio. Ad hæc Tyriotes: iſtud quidem procul abeſt inquit. Quantuſcunq; enim reginis honor abiis qui parent: haberi poteſt: tuis a uictore ſeruatus eſt: ſed uxor tua paulo ante exceſſit e uita. Tum uero non gemitus modo: ſed etiam eiulatus totis caſtris exaudiebantur nec dubitauit Darius quin interfecta eſſet: quia nequiſſet contumeliā pati. Exclamatq; amēs dolo: e: Quod ego tantum nefas commiſi Alexander: quem tuorum propinquorum necaui: ut hanc uicem ſæuiciæ meæ reddas: Odiſti me non quidem prouocatus: ſed ſinge iuſtum intuliſſe te bellum. Cum ſceminis ergo agere debueras: Tyriotes affirmate per deos patrios: nihil in eam grauius eſſe conſultum. Ingemiſſe etiam Alexandrum morti: & non parcius fleuiſſe: q̄ ipſe lachrymaretur: Ob hæc ipſi amantiſ animus in ſollicitudinem ſuſpitionemq; reuolutus eſt: deſyderium captiuae profecto a conſuetudine ſtupri ortum eſſe coniectans: Submotis igitur arbitris: uno duntaxat Tyriote retento: iam non ſiens ſed ſuſpirans: uides ne in te Tyriote locum mendacio non eſſe: Tormēta iam hic erunt: ſed ne expectaucris p̄ deos: ſi quid tibi tui regis reuerētia eſt: nū qd̄. & ſcire expecto: & quærere pudet: auſus ē & dominus & iuuenis ille quæſtioni corpus offerre: deos teſtes inuocare: caſte ſancteq; habitam eē reginā. Tādē ut fides facta eſt: uera eſſe que affirmaret ſpado: capite uelato diu fleuit: manantibusq; adhuc lachrymis ab ore reiecta ad cælum manus tendens. Dii patrii: inq; primum mihi ſtabilite regnum: deinde ſi de me iam tranſactū eſt: præcor ne q̄s Aſiæ rex ſit: q̄ iſte tam iuſtus hoſtis: tam miſericors uictor: Itaq; q̄q; pace fruſtra bis petita omnia in bellum conſilia cōuerterat: uictus tamen continentia hoſtis ad nouas pacis cōditiones ſerēdas. x. legatos cognatorum principes miſit: quos Alexander cōſilio aduocato introduci iuſſit: e quibus maximus natu Darium inquit: ut pacem a te iā hoc tertio peteret: nulla uis ſubegit: ſed iuſticia & cōtinentia tua expreſſit: Matrem coniu gem liberofq; eius: niſi quod ſine illo ſuat: captos eſſe non ſenſit: pudicitia earū: quæ ſuperſunt: curā haud ſecus q̄ parēs agēs: reginas appellas: ſpeciē priſtinæ fortunæ retinere pateris. Vultum tuū uideo: qualis Darii fuit: cū dimitteremur ab eo: & ille tamen uxore: tu hoſtem luges. Iam in acie ſtates: niſi curate ſepultura eius moraret. Et qd̄ miſ: ē: ſi tam ab amico animo pacē petit: Quid opus eſt armis: inter quos odia ſublata ſunt: Antea imperio tuo finē deſtinabat Alym amnem: q̄ lydiā terminat: nūc quicquid inter hellespontū & Euphratem eſt: in dotem filia offeri: quam tibi tradit. Occhum filium: quem habes: pacis & fidei oblidem retine. Matrē & duas uirgines filias redde: p̄ tribus corporibus trigēſimū talētum auri: præcatur: accipias. Niſi moderationem animi tui notam haberem: nō dicerē hoc eē tempus: quo pacem nō dare ſolum: ſed etiā occupare deberes. Reſpice q̄tum poſt te reliqueris: iutuere quantum petas. Periculofum ē prægraue imperium: difficile ē continere: quod capere non poſ ſis. Vides ne ut nauigia: quæ modum excedūt: regi nequeāt: Neſcio an Darius ideo tam multa amiſerit: quia nimia opes magna iactura locum faciunt. Facilius ē quæ q̄ tueri p̄ dam uincere: q̄ tueri. Quā hercule expediuiſ manus noſtræ rapiūt q̄ continēt. Ipſa mors uxoris Darii te admonere poteſt: minus iā miſericordia tuæ licere q̄ licuit. Alexander legatis excedere tabernaculo iuſſis: qd̄ placeret: ad cōſiliū refert. Diu nemo: qd̄ ſentiret: auſus eſt dicere: incerta regis uoluntate. Tādē parmenio: ante ſuaſiſſem tentia. ait: ut captiuos apud damalcū redimētibus redderes: ingētem pecuniam potuiſſe re

digi exiis: qui multi uincti uirorum fortium occupauerant manus. Et nūc magnope cenſerē: ut unam anum: & duas puella ſitūnerum agminumq; impedimenta triginta talentis auri perminutes. Opimū regnū occupare ſe poſſe cōditione nō bello: nec quæquam aliū inter hyſtrum: & Euphratē poſſediſſet terras ingēti ſpatio interualloq; deſertas. Macedoniam quoq; reſpiceret potius: quam bac̄tra & indos intueret. Ingrata oratio regi fuit. Itaq; ut finē dicendi fecit: Et ego: inquit: ſi pecuniam quam gloria mallem: Parmenio eſſem. Nūc Alexander de paupertate ſecurus ſū: & me nō mercatorē memini eſſe: ſed regem. Nihil qdem habeo uenale: ſed fortunā meā utiq; nō uendo: Captiuos ſi placet reddi: honeſtius dono dabimus: q̄ præcio remitemus. Introductis deinde legatis: ad hunc modū reſpondit. Nuntiare Dario gratiarum actionem apud hoſtem lupuacaneam eſſe: & me: quæ fecerim: clamēter & liberaliter nō amicitia ei tribuiſſe: ſed naturæ meæ: nec aduerſus calamitates: ſed aduerſus hoſtium uires contendere. Bellum cum captiuis & ſceminis gerere nō ſoleo. Armatus ſit oportet: quem oderim. Quod ſi ſaltem pacem bona fide peteret: delibarare forſitan an darē. Verū enim uero cū modo milites meos litteris ad p̄ditionem: modo amicos ad p̄niciē meā pecunia ſollicitet: ad internicionem mihi perſequendus eſt: nō ut iuſtus hoſtis: ſed ut percuffor ueneficus. Cōditiones uero pacis: quas ſeris: ſi accepero: uictorem eū faciunt. Quæ poſt euphratē ſunt: liberaliter donat. Vbi igit me affamini: nēpe obliſti eſtis: nam ultra Euphratem ſum. Sūmum ergo dotis: quā p̄mitit: terminum caſtra mea trāſeūt. Hinc me depellite: ut ſciam ueſtrum eſſe: quod creditis: Eadem libertate dat mihi ſilia ſuam: nempe quam ſcio alicui ſeruorū ſuorum nupturam. Multū uero mihi præſtat: ſi me Mazeo geneſ: præponit. Ite nuntiate regi ueſtro: & quæ amiſit & quæ adhuc habet: præmia eſſe belli. Hoc regē utriuſq; terminos regni id quæq; habiturum: quod p̄xime lucis aſſignatura fortuna ē. Et me in aliam nō ueniſſe: ut ab aliis acciperem: ſed ut aliis dārem. Si ſecūduſ & nō par mihi uellet haberi: facere forſitan: quæ petit. Caterum nec mūdus duobus ſolibus poteſt regi: nec duo ſumma regna ſaluo ſtatu terrarum poteſt habere. Proinde aut deditionē hodie: aut in caſtrum bellum paret: nec aliam ſibi: quam expertus eſt: polliceat fortunam. Legati reſpōdēt cum bellum in animo ſit: facere eum ſimpliciter: quod ſpe pacis nō fruſtraretur: ipos petere q̄ primum dimittantur ad regem: eum quoq; bellū parare debere. Dimiſſi nuntiant ad eſſe certamē. Ille qdem conſeſtim Mazeum cum tribus milibus equitum ad itinera quæ hoſtis petiturus erat: occupanda præmiſit. Alexander corpori uxoris eius iuſtis p̄ſoluit: omniq; grauiore comitatu iotra eadem munimēta cum modico præſidio relicto ad hoſtē cōteadit. Duo cornua dimerſerat peditum in utrunq; laus equite circūdato: impedimenta ſequebantur agmen præmiſſum. Deinde cōcitis equitibus Menidam iubet explorare: ubi Darius eēt. At ille cum Mezeus haud p̄cul cōſediſſet nō auſus ultra procedere: nihil aliud q̄ fremitum hominum: hinnitumq; equoſ: exaudiſſe nuntiat. Mazeus quoq; conſpectis procul exploratoribus in caſtra ſe recipit: ad uentus hoſtium nūtiāns. Igitur Darius: qui in parentibus campis decernere optabat armari militem iubet: aciemq; diſponit. In leuo cornu Bac̄triani ibāt equites mille ad modum: dac̄ hæ uero totidem: & Aracoſii Sueui quattuor milia explebāt. Hos centū ſalcati curruſ ſequebant. Proximus quadrigis erat Beſſus: cum .viii. milibus equitū Item Bac̄trianis. Maſlagetæ .ii. milibus agmen eius claudēbant: pedites plurimi his gētiū nō mixtas: ſed ſuæ quiſq; nationis iunxerant copias. Perſas deinde cum Maſis: Sodianiſq; Ariobarzanes & Oriobates ducebāt. Illi partibus copiarum ſumma Orſines præerat a .vii. perſis oriundus. Ad Cyrum quoq; nobiliſſimum regem origi

quid alexander reſpōdit legatis darii.

Bellum utriq; paratur

Darius acie diſponit

nem sui referēs: hos alia gentes ne locis satis quidem nota sequebantur. Post quas quinquaginta quadrigas Bradates magno caspiāorum agmine antecedebat. Indi ceteriq; rubri maris accolae nomina uerius: quā auxilia post currus erāt. Claudebat hoc agmē aliis falcatīs curibus quinquaginta: quos peregrinum militem adiunxerat. Hunc armenii quos minores uocant Armenios Babylonii: utrosq; Bellitae & quos montes quosseorum incolunt: sequebantur. Post hos ibant Gortuae gentes quae Euboicae Medos quondam secuti: sed iam degeneres & patrii moris ignari: Applicuerat his phrygas & Cathaonas. Parthorum deinde gens incolentium terras: quas nunc parthi Scythia profecti teneant: cludebant agmen: Haec sinistra cornu acies fuit: dexterum tenebat natio maioris Armeniae: Cadusiq; Cappadoces: & Syrii: & medii: his quoq; falcati currus erāt quinquaginta: summa totius exercitus equites. xlv. milia: pedestris acies. cc. milia explerat. Hoc modo instructi decē stadia praecedunt: iussiq; subsistere armati hostem expectabant. Alexandri exercitum pauor: cuius causa non suberat inuasit: quippe lymphati trepidare coeperunt: oīum pectora oculo metu percurrente. Caeli fulgor tempore aestiuo ardenti similis iteritens ignis praebuit speciem: flammalq; ex Darii castris splendere uelut illati temere praesidiis credebāt. Quod si percussis Mezeus: qui praesidebat: itinere rupuerat: ingēs clades accipi potuit: Ille segnis in eo: quae occupauerat: tumulo se det: contentus non laceffi. Alexander cognito pauore exercitus signū ut cōsisterent darii ipsos arma deponere: ac leuare corpora iubet admonens nullā subiti causam esse timoris: hostem percussit stare: Tandem copotes sui pariter arma & animos receperunt: nec quicquam ex praesentibus tutius uisum ē: quae eodem loco castra munire. Postero die Mezeus cum delectis equitū inedito colle: ex quo macedonū prospiciebāt castra confederat: siue metu: siue quia speculari modo iussus erat: ad Dariū rediit: Macedones eum ipsum colle: quem deseruerat: occupauerunt: nam & tutior planicie erat: & inde acies hostium: quae in campo explicabant: cōspici poterat. Sed caligo: quae circa humidū effuderat motes uniuersam quaedam rei faciē abstulit. Ceterū agminum discrimina atq; ordinē prohibuit percipi. Multitudo inundauerat campos: fremitusq; tot milium etiam percussit autures impleuerat. Fluctuari animo rex: & modo suū: modo Parmenionis cōsiliū seruatimatioē ppendere: quippe eo uentum erat: unde recipi exercitus nisi uictor aut sine clade non posset. Mouebat etiam eum multitudo hostiū respectu paucitatis suae gentis. Sed interdū reputabat quātas res cum hac gente gessisset: quosq; populos fudisset Itaq; cum spes metum uinceret: periculosius bellum differre ratus: ne desperatio suis cresceret: dissimulato eo mercenariū equitem ex peonia praecedere iubet. Ipse phalangē: sicut antea dictum ē: in duo cornua extēderat. Virūq; cornu eques tegebāt. Iamq; nitidior lux discussa caligine acie hostium ostenderat. Et macedones siue alacritate: siue tadio expectationis ingentē pugnantium more adidere clamorē. Redditus & a plis nemora uallesq; circūiectas terribili sono impleuerat. Nec iam contineri Macedones poterāt: quoniam cursu quoq; ad hostem extēderent. Melius adhuc ratus in eodē tumulo castra munire: uallū iaci iussit. Strenueq; opere praefecto: in tabernaculū: ex quo tota acies hostium cōspiciebat: secessit. Tum uero uniuersa discriminis facies in oculis erat armis insignibus equi uirūq; splendebāt: & omnia intentione cura praeparari. Apud hostem sollicitudo praetorū agmina sua inter equantium ostēdebat: ac praetorū iania sicut fremitus hominū: equorū hinnitus: armoꝝ internitentiū fulgor sollicita expectatione mentem turbauerāt. Igitur siue dubius animi: siue ut suos expiretur: consiliū adhibet: quod optimū factū esset exquirens: Parmenion peritissimus inter duces artium belionis infa. si furto non plio opus esse cēsebat: interpesta nocte opprimi posse hostes discordes mo-

ribus linguis: ad haec somno & improviso piculo territos: quin in nocturna trepidatione coituros. At interdū primū terribiles occursum facies scytharū Baetrianorūq; hirta illis ora: & intonsas comas esse: Praeterea eximiam uastorū magnitudinē corporum: uanis & inanibus militem magis quā iustis formidinis causis moueri: deinde tam multitudinē circūfundi paucioribus posse. Non in Cilicia angustis & inuis calibus sed in aperta & lata planicie dimicaret. Oēs ferme Parmenioni assentiebāt. Polypercon haud dubie in eo cōsilio positā uictoriā arbitrabatur: quae intuens rex (namq; Parmenionē nuper acius quae uellet in crepitum rursus castigare non sustinebat) latrunculorum: inquit: & furtum ista solertia est. quae praecipitis mihi: quippe illorum uotum unicum est fallere. Mea uero gloriae semp aut absentia Darii: aut angustias locorum aut fructū noctis obstare non patiar: palā luce aggredi certū est. Malo me fortuna poeniteat: quae uictoriae pudeat. Ad haec illud quoq; accedit uigilias agere barbaros: & in armis stare: ut ne decipi quidem possint: cōpertū habeo. Itaq; ad praeliū uos parate. Sic incitatos ad corpora curāda dimisit. Darius illud quod Parmenion suaserat: hostem facturum esse cōiectans: frenatos equos stare: magnāq; exercitus partē in armis esse: ac uigilias intentione cura seruari iusserat. Ergo ignibus tota eius castra fulgebant. Ipsē cū ducibus propinquisq; agmina in armis stantū circūibat. Solē & Martē sacrumq; & aeternum inuocans ignē: ut illis dignam uetere gloria maiorēq; monumētis fortunā dinē inspiraret: & profecto si qua diuinā opis auguria humana mēte cōspici possēt deos stare secum: illos nuper macedonū animis subitam incussisse formidinem: adhuc lymphatos ferri agiq; arma iacentes. Expetere praesides perfarum imperiū deos debitas uocoribus poenas: nec ipsum ducē saniorē esse: quippe ritu ferarū praedam modo quae expeteret intuentē in perniciē: quae ante praedam posita esset: incurrere. Similis apud Macedones quoq; sollicitudo erat: noctēq; uelut in ea certamine edito metu egerūt. Alexander non alias magis territus: ad uota & praesces Aristandri uocari iubet. Ille in candida ueste uerbenas manu praefrens capite uelato praebat: praesces regis Ioue Mineruaq; uictoriā ppitiantē. Tunc quidem sacrificio rite perpetrato: reliquū noctis acquieturus in tabernaculū rediit. Sed nec somnū capere: nec quietē pati poterat modo e iugo montis acie in dexterum perlasq; cornu dimittere agitabat: modo recta fronte concurretere hosti: interdū haesitate an potius in leuū torqueret agmē: tandē grauatū animi anxietate corpus altior somnus oppressit. Iamq; luce orta duces ad accipiendā imperia cōuenerant in solito circa praetoriū silētio attoniti: quippe aliam accersire ipsos & interdū morātes castigare assueuerat: tunc ne ultimo quodē rex discrimine excitatū esse mirabatur: & non somno quiescere: sed pauore marcere credebāt: non tamen quisq; e cultodibus corporis intrare tabernaculū audebat: & iam tempus instabat: nec miles in iussu ducis aut arma capere poterat: aut in ordines ire. Diu Parmenion cūcta tabernaculū sapiusq; nomine cōpellatum cū uoce non posset: tactu excitauit. Multa lux inq; est instructa acie hostis admouit: tuus miles adhuc inermis expectat imperiū. Vbi ē uigor ille animi tui: nempe excitare uigiles soles. Ad haec Alexander credis ne me prius somnū capere potuisse: quae exoneratē animū sollicitudine: quae quietum morabatur: si gnumq; pugnae iuba dari iussit: & cū in eadē admiratione Parmenion assueuerat: quod securus somnū cōpisset: mihi inquit: mihi est. Ego. n. cum Darii terras ureret: uicos excideret: alimenta corrūperet: potens mei non eram. Nūc uero quid metuā: cū acie decernere parer: hercule uotum meū impleuit. sed huius quoq; cōsiliū rō postea reddetur. Vos ite ad copias: quibus quisq; p̄est: ego iam adero: & quod licet uelim: expo-

Pauor a/
Alexandri.Somnus
altior op
prefferat
Alexandri.

Alexāder
aciē iſtru
it.

nam. Raro admodū admonitū amicorū: quin metu discriminis adeundū erat: ut sole
bat. Tunc quoque munimēto corporis sumpto processit ad milites. Haud aliās tā ala
crem uiderant regem: & uultu eius interrito certā spem uictoriæ augurabātur: atque il
le prorupto uallo exire copias iubet: aciemque disponit. Inde dextero cornu locati sunt
egres quos agmina appellāt. Præerat hic Clytus: cui iūxit philotæ turmas ceterosque
pfectos equitū lateri eius applicuit. Vltima Meleagri ala stabat: quā phalanx seque
batur. Post phalangē argyraspides erant. His Nicator Parmenionis filius præerat: in
subsidiis cum manu sua Cenos: post eū Horestes lyncestaque. Post illos Polypercon
dux pegrini militis: huius agminis Amyntas princeps erat. Philagus balacros regebat
in societatem nuper ascitos: hæc dexteri cornu facies erat. In leuo Craterus peloponē
sium equites habebat: acheorumque & loctensium & Maleon turmis sibi adiunctis:
hos tessali equites claudebant Philippo duce: peditum acies equatu tegebat: fons le
ui cornu hic erat. Sed ne circūiri posset a multitudine: ultimū agmen ualida manu ci
xerat. Cornua quoque subsidiis firmavit nō recta fronte: sed a latere positis: ut si hostis
circūuenire aciē temptasset: parata pugna forent. Hic agriani erant: quibus Attalus
præerat adiunctis sagitariis cretenlibus: ultimos ordine auertit a fronte: ut totam aciē
orbe muniret. Illyrici hic erant: adiuncto milite mercede conducto. Thracas quoque si
mul obiecerat leuiter armatos: a deoque aciē uersatile posuit: ut qui ultimi stabāt: ne cir
cuirentur: uerti tamē & frontē circūagi possent. Itaque nō prima quā latera: nō latera mu
nitiora fuere quā terga. His ita ordinatis præcipit: ut si falcatos currus cum fremitu
barbari emitterent: ipsi laxatis ordinibus impetū occurrentiū silentio exciperēt: haud
dubius sine noxa transcururos: si nemo se opponeret. Sin autē sine fremitu imissēt
eos ipsi clamore terrent: pauidosque equos telis utrinque suffoderent. Qui cornibus
præerant extendere ea iussi: ita ut nec circūuenirentur: si artius starent: nec tamen ul
timam aciē exinanirent. Impedimenta cum captiuis: inter quos mater liberi que Da
rii custodiebāt: haud procul ab aciē in edito colle cōstituit: modico p̄sidio relicto. Le
uum cornu sicut alias Parmenioni tuēdum datū. Ipse in dextero stabat. Nondum ad
teli iactum peruenerant: cum Bion quidam transfuga: quō maximo cursu potuerat:
ad regē puenit: nūtiāns murices ferreos in terram distodisse Dariū: quia hostē equi
ferreos i
terres emissurum esse credebat: notatumque certo signo locum: ut fraus euitari a suis pos
tē asseruari transfuga iusso duces conuocat: expositoque quod autiatū erat: monet: ut
fodisse da
regionem monstratam declinent: equitēque periculum edoceāt. Ceterum hoc tādē
riū trans
exercitus exaudire non poterat: uulsum aurium intercipiēte fremitu duorū agminum
fuga nū
Sed in conspectu oīum duces & proximum quēque interequitans alloquebat. Emen
tiauit.
Sis tot terras in spem uictoriæ: de qua dimicandū foret: hoc unum superisse discrimē
Alexāder
Granicum hic amnem: Ciliciæque montes: & Syriam: ægyptumque præeuntibus ingē
duces hō
tia spei gloriæque incitāmēta refert: reprehensive fugas perlas pugnatos: quia fuge
tatur ad p̄
re non possent: tertium diem iam metu exangues armis suis oneratos in eodem uesti
lium.
gio herere: nullum desperationis illorum maius indicium esse: quā quod urbes: quod
Granicus
agros suos ureret: quicquid nō corrupissent: hostiū esse confessi. Nomina modo ua
flu.
na gentium ignota: ne extumescerent: neque enim ad belli discrimen pertinere: qui ab
his Scytharum: qui ue cadusii appellant. Ob id ipm: quod ignoti eēt: ignobiles eēt
Nūq̄ ig
nūq̄ ignorari uiros fortes. At imbelles ex latebris suis erutos: nihil præter nomina
norari ui
asserre. Macedones uirtute affecutos: ne quis toto orbe locus eēt: qui tales uiros igno
ros fortes
raret: intuerentur barbarorum inconditum agmen: alium nihil præter iaculum ha
bere: alium funda saxa librare: paucis iusta arma eēt: itaque illinc plures stare: hinc plu

res dimicatos: nec postulare se ut fortiter capefferent præliū ne ipse ceteris fortitu
dinis fuisset exemplum: se ante prima signa dimicatorum spondere pro se quot cicat
trices: totidē corporis decora: scire ipsos unū p̄cne se prædæ exortē in illis colendis
ornādūque uisurpare uictoriæ præmia: hæc se fortibus uiris dicere. Si qui dissimiles eo
rum essent: illa fuisse dicturū: peruēnisse eo: unde fugere non possent terrarum spatia
emansis tot amnibus montibusque post tergum obiectis: iter in patriā & penates ma
nu esse faciendū. Sic duces: sic proximi mī
instructi sunt. Darius in leuo cor
nu erat: magno agmine suorum delectis equitū peatūque stipatus: contēpseratque paci
tatem hostis uana in aciē esse extinctis cornibus ratus. Ceterum sicut curtu emine
bat: dextera leuaque ad circūstantium agmina oculos manusque circūferens. Terrarū:
inquit: oceanus hinc alluit: illinc claudit hellepontus: pauloante domini iam non de
gloria: sed de salute & quod saluti præponis: de libertate pugnandū est: hic dies im
peritū: quo nullū amplius uidit ætas: aut constituet: aut finiet apud Granicū minima
uiriū parte cū hoste certaminis. In Cilicia uictos Syria poterat excipere. Magna mu
nimēta regni Tygris atque Euphrates erant. Vētum est eo: unde pulsus ne fugæ quidē
locus est. Omnia tam diuino bello exhausta post tergū sunt. Nō incolas suos urbes
non cultores habēt terræ. Coniuges quoque & liberi sequuntur hanc aciē: parata ho
stibus præda: nisi pro carissimis pignoribus corpora opponimus. Quod meaque fuit
partiū exercitiū: quē p̄cne immētia planicies uix caperet: cōparauit equos arma distri
bui cōmeatis: ne tantæ multitudini decerent: prouidi locū in quo aciē explicari pos
set elegi. Cetera in uestra potestate sunt: audete modo uincere: famaque infirmisimū
aduertas fortes uiros tælum contēnite. Temeritas est: quā adhuc pro uirtute timui
stis: quæ ubi primū imperium effudit: uelut quædam animalia amisso aculeo torpet
Hi uero capi deprehēdere paucitatē: quā Ciliciæ montes absconderāt. Videtis ordi
nes raros: cornua extenta: uediā aciē uanam & exhaustam. Nam ultimi quos loca
uit auersos: terga iam præbeat: obteri me Hercule equos: unguis possunt: etiā si nil
præter falcatos currus emisero: & bello uicerimus: si uincimus prælio. Nam ne illis
quidē ad fugam locus est. Hinc Euphrates: illinc Tygris prohibet inclusos: & quæ
antea pro illis erant: in cōtrariū cōuersa sunt. Nostrū mobile & expeditū agmen est:
illud præda graue. Implicatos ergo spoliis nostris trucidabimus: eademque res & cau
sa uictoriæ erit & fructus. Quod si quem e nobis nomē gentis mouet: cogitet mace
donū illic arma eēt nō corpora. Multū. n. sanguinis inuicē hauserimus: & semper gra
uior in paucitate iactura est. Nam Alexander quantuscunq̄ ignauis & timidus uideri
potest: unū animal est: & si quid mihi credis temerariū & uecors adhuc nostro pa
turnum:
uore quæ sua uirtute felicis. Nihil autē potest esse diuturnū: cui nō subest ratio. Licet
cui nō s̄
est ratio.
tælicitas aspirare uideatur: tamē ad ultimū temeritati nō sufficit. Præterea breues &
mutabiles uices regū sunt: & fortuna nunq̄ simpliciter indulget. Forsitan ita dii fata or
breues &
dinauerunt: ut perlarum imperium: quod secūdo cursu per. cccxx. annos ad summū mutabi
fastigium euexerant: magno motu cocuterēt magis quā affligerēt: admonerentque nos
les uices
fragilitatis humanæ: cuius nimia in prosperis rebus obliuio est. Modo græcis ultro
regū sunt.
bellū inferebamus: nūc in sedibus nostris ppulsamus illatū. Iactamur inuicē uarieta
Fragilita
te fortunæ. Videlicet imperium: quod mutuo affectamus: una gens nō capit. Ceteris
tis huma
etiā si spes nō sub
sset: necessitas tamē stimulare deberet: ad extrema peruētum ē: nā i. p. spe
ris rebus
Mitte in meam duas filias Occhum in spem huius imperii genitū illos principes: il
obliuio ē
lam sobolem regie stirpis duces uestros regum instar uictos hēt. Nihil quidē in no

Dari9 mi
lites allo
quitur.

Bellum
Prælium

Nihil diu
turnum:
cui nō s̄
est ratio.
breues &
mutabi
les uices
regū sunt.
Fragilita
tis huma
tis rebus
obliuio ē

bis est: ipse ego maiore parte captiuus sum. Eripitē uiscera mea ex uinculis: restitui te mihi pignora: pro quibus ipse mori non recuso. Parētē liberos (nā cōiugē in illo carcere amisi) credite nunc oēs extēdere ad uos manus: implorare patrios deos: opem uestram: misericordiam: fidem exposcere: ut seruitute: ut compedibus: ut p̄cario uictu ipsos liberetis. An creditis: a quo animo iis seruire: quos reges esse fastidiunt? Video ad moueri hostium aciem: sed quo propius discrimen accedo: hoc minus his: quae dixi: possum esse contentus. Precor uos per deos patrios aeternumque ignem: qui praefertur altaribus: fulgoremque solis intra fines regni mei orientis per aeternam memoriam Cyri: qui ademptum mediis lydisque imperium primus in perfidē intulit: uindicate ab ultimo dedecore nomen gentisque perferat. Ite alacres: & spe pleni: ut quā gloriā accepistis a maioribus uestris: posteris relinquatis. In dextris uestris iam libertatē: opem spem futuri temporis geritis. Effugit mortē quisquis cōtemperit: timidissimū quēque consequitur. Ipse non patrio more solum: sed etiam ut conspici possim: curru uehor nec recuso: quominus imitemini me: siue fortitudinis exemplū: siue ignauia fuerō. Interim Alexander: ut est demonstratū a transfuga. cum insidiasque locum circuiret: & dario qui leuū cornu tuebatur: occurreret: agmē obliquū incedere iubet. Darius quoque eodem suum obuertit: Besso admonito: ut massageres equites in leuum Alexandri cornu inuehi iubeat. Ipse ante se falcatos currus habebat: quos signo dato uniuersos i hostem effudit. Ruebant laxatis habēnis aurigae quo plures nodum satis prouiso i petu obteterent. Alios ergo haste multum supra temones eminentes: alios ab utroque latere dimissae falces lacerauere. Nec sensim macedones cedebant: sed effusa turba uerant fuga ordines. Mazeus quoque percussis metum incussit mille equitibus ad diripienda hostis impedimenta circūuehi iussis: ratus captiuos quoque qui simul asseruabantur: rupturos uincula cū suos propinquantes uidissent. Non se fellerat Parmenio: nem: qui in leuo cornu erat. Propere igitur polydamanta mittit ad regem: qui & piculum ostenderet: & quid fieri iuberet cōsuleret. Ille audito polydamante: abi nūtia inquit Parmenioni: si acie uicerimus: non nostra solū nos recuperaturos: sed omnia quae hostium sunt occupaturos. Proinde non est quod quicquid uirium subducatur ex acie: sed ut me & Philippo patre dignū est: contempto sarcinarū damno forūter dimicet. Interim barbari impedimēta turbauerāt: caesi que pluresque custodū captiui uinculis ruptis quicquid obuium erat: quo armari possent: rapiunt: & aggregati suos: equitibus macedonas ancipiti circūuentos malo inuadunt: latiusque circa Sisigambim uicisse Dariū ingenuū cāde p̄stratos hostes: ad ultimum etiā impedimentis exutos esse nuntiat: quippe eandem fortunā ubique esse credebant: & uictores perfas ad praedam discursisse. Sisigambis hortatibus captiuis ut animum a maxore alluaret: in eodē quo antea fuerat perseuerauit: non uox ulla excidit ei: non oris color uultus ue mutatus est: sed sedit immobilis: credo praegaudio uerita fortunā irritare: adeo ut quid mallet inuētibus eā fuerit incertū. Inter haec Amyntas praefectus equitum Alexandri cum paucis turmis opem impedimentis laturus aduenit: & incertum suo ne consilio an regis imperio sed non sustinuit caucasiarum scytharumque impetum: quippe uix temptato certamine effugit ad regē amissorum impedimētorum testis magisque uindex. Iam consilium Alexandri uicerat dolor: & ne cura recuperandi sua militē a praelio auerteret: non immerito uerebatur. Itaque Araten ducē hastatorum: quem Sarisphores uocabant: aduersus scythas mittit. Inter haec currus: qui circa prima signa turbauerant acie: i phalangē inuecti erant. Macedones confirmatis animis in medium agmē accipiūt. Val

Effugit mortē quis conuenit.

Pugnā i nitium.

Sarisphores.

lo similis acies erat: iunxerant hastas: & ab utroque latere temere incurrentium ilia suffodiebant: circuire deinde currus & propugnatores praecipitare coeperunt. Ingens ruina equorum: aurigarumque aciem compleuerat. Hi terribitos regere non poterat: Hi crebra iactatione ceruicem non iugum modo excusserant: sed etiam currus euerterant: uulnerati interfectos trahabant: nec consistere terribitos: nec progredi debiles poterat. Paucae tamen euasere quadrigae in ultimam aciem: iis quibus inciderunt: miserabili morte consumptis: quippe amputata uirosque membra humi iacebant: & quia calidis adhuc uulneribus aberat dolor: trunci quoque & debiles arma non omittabant: donec multo sanguine effuso exanimati procuberent. Interim Arce scythae qui impedimēta diripiebant dauce occiso grauius terribitos instabant. Supuenerunt deinde missi a Dario bactriani: pugnaeque uertere fortunā. Multi ergo macedonū primo impetu obruti sunt: plures ad Alexandrum refugerunt. Tū perfa clamore sublato: qualem uictores solent edere: ferociter in hostem quasi ubique profugatum incurrit. Alexander terribitos castigare adhortari praelium: quod iam elanguerat: solus accendere: confirmatisque tandem animis ire in hostem iubet. Rarior acies erat in dextero cornu persarum: namque inde bactriani decesserant ad opprimenda impedimēta. Itaque Alexander laxatos ordines inuadit: & multa caede hostium inuehitur. At qui in leuo cornu erat perfa: spe posse eum includi: agmen suū a tergo dimicantes opponunt. Ingenitumque periculum in medio haerens aduersum: ne eques agriani calcaribus subditis suos regi barbaros adorti essent: auersosque cedendo in se conuertere cogissent. Turbata erat utraque acies. Alexander a fronte: & a tergo hostem habebat qui auerso ei instabant: & ab agrianis militibus praemebantur: & bactriani impedimēta hostium direptis reuersi ordines suos recuperare non poterat: plura simul abrupta a ceteris agmina: ubicunque alium alii fors miscuerat: dimicabat: duo reges iunctis prope agminibus praelium accenderant. Plures perfa cadebant: par ferme utrinque numerus uulnerabatur. Curru Darius: Alexander equo uehebatur: utrinque regem dilecti tuebantur sui inemores: quippe amisso rege nec uolebant salui esse: nec poterat. Nam ante oculos sui quisque regis mortem occumbere ducebat egregium. Maximū tamen periculum adibat: qui maxime tuebatur: quippe sibi quisque caesi regis expetebat decus. Ceterum siue ludibriū oculorum: siue uera species fuit: qui circa regem Alexandrū erant: uidisse se crediderunt paululum super caput regis placide uolantem aquilam nec sonitu armorum: nec gemitu morientium terram: diuque circa equum alexandri pendenti magis: quam uolanti similis apparuit. Certe uates Aristander alba ueste indutus & dextra praefertens lauream militibus in pugnam intentis auem monstrauit: haud dubium uictoriae auspiciū. Ingens ergo alacritas ac fiducia paulo ante terribitos accendit ad pugnam. Vtque postea auriga Darii: qui ante ipsum sedes equos regebat: hasta traifixus est. Nec aut perfa: aut macedones dubitare: quin ipse rex esset occisus. Lugubri ergo ululatu ex incognito clamore gemituque totam fere aciem adhuc equo Marte pugnantium turbauere. Cognati Darii & armigeri leuūque tuentes cornu in fugam effugium destituerant currum: quem ad dextera parte stipau in mediū agmen receperunt. Dicit acynace stricto Darius dubitasse an fugae dedecus honesta morte uiraret. Sed eminens curru non dū oēm suorum acie prolixo excedente destituere erubescerebat: dūque in ter spem & dubitationē haesitat: sensim perfa cedebat: & laxare ordines. Alexander mutato equo: quippe plures fatigauerat: sustinenti aduersa ora sufficiebat: fugam equum terga. Iamque non pugna: sed sedes erat. Cum Darius quoque curru suū in fugam uertit: haerebat in tergis fugientium uictor: & prospectu oculorum: nubes palueris: quae ad caelum

Auguriū uictoriae.

Auguria Darii haec ita transfixus.

Darii fuga.

rebatur: abstulerat. Ergo haud secus quā in tenebris errabant ad sonitū notæ uocis: aut signum subinde coeuntes. Exaudiebant tantū strepitus habere: quibus equi currū trahentes idē idē urberantur: hæc sola fugientis uestigia excepta sunt. At in leuo macedonū cornu: quod Parmenio: sicut ante dictum est: tuebatur: longe alia fortūa utriusque partis res gerebatur. Mazeus cum omni suoꝝ equitatu uehemēter inuectus urgebat Macedonū alas. Iamq; abundans multitudine acie circūuehi cœperat: cū Parmenio equites nūtiare iubet Alexandro: in quo discrimine ipsi essent: nisi mature subueniretur: nō posse sisti fugā. Iam multū uia p̄cesserat. Rex imminens fugientū tergis cū a Parmenione tristis nuntius uenit: refrænare equos iussit: qui uehebatur: agmēq; cōstitit. Frenante Alexandro eripi sibi uictoriā e manibus: & Dariū facilius fugere quā sequi se: interim ad Mazeū superati regis fama puenerat. Itaq; quā ualidior erat: fortuna tamen partium territus percussis languidius instabat. Parmenio ignorabat quidē eam sua sponte pugna remissa: sed occasione uincendi strenue est usus. Thessalos equites ad se uocari iubet. Et quid inquit: uidetis istos: qui ferociter mō instabant: pedē referre: subito pauore perterritos? Ni mirū nobis quoq; regis nostri fortuna uicit omnia perfarum cæde strata sunt: quid cessatis? cur ne fugientibus quidē pares estis? Vera dicere uidetur: & spes languentes quoq; erexerat: subitis calcaribus p̄toruere in hostem: & illi iam non sensim: sed citato gradu recedebat: nec quicquid fugæ nisi quod terga nondū uerterant: decrat. Parmenio tamē ignarus quā nā in dextero cornu fortuna regis esset: repressit suos. Mazeus dato pugnae spatio: nō recto itinere: sed maiore & ob id tutiore circuitu tygrum supererat: & Babyloniam cum reliquis deuicti exercitus intrat Darius paucis fugæ comitibus ad lycum amnem cōtenderat: quo traiecit: dubitauit an solueret pontem: quippe hostem iam affore nūtiabatur. Sed tot milia suoꝝ: quæ nondū ad amnem peruenerant: ponte reciso: prædam hostis fore uidebat. Abeuntē cum intactum sineret pontem dixisse cōstat. Malle se in sequentibus iter dare: quā auferre fugientibus. Ipse ingens spatium fuga emensus media fere nocte Arbēlam peruenit. Quis tot ludibria fortuna: ducū agminūq; cedem multiplicē: deuictorum fugā: clades nunc singuloꝝ: nūc uniuersoꝝ: aut animo assequi queat: aut oratione complecti? Propemodū sæculi res in unū illum diem fortuna cumulauit. Alii quæ breuissimū patebat iter: alii diuersos saltus & ignotos sequentibus calles petebat. Equi pedesq; confusi sine duce: armatis inermes integris debiles implicabantur. Deinde misericordia in metū uersa: qui sequi nō poterat: inter mutuos gemitus deserebantur. Si quis præcipue fatigatus & saucios exurebat. passimq; omnibus uisus p̄strauerant corpora præterfluentem aquam hianti ore captantes: quæ eū diu auidi turbidam hausissent: tendebantur ex tēplo p̄cordia præmente limo: reuolutisq; & torpētibus membris: cū superuenisset hostis: nouis uulneribus excitabant. Quidā occupatis proximis riuus diuenerant longius: ut quicquid occulti humoris usq; manaret: exciperent. Nec ulla adeo auia & licca lacuna erat: quæ uestigatium litim falleret. E proximis uero itineri uicis lenū ululatus sceminarūq; exaudiebant barbaro ritu Dariū adhuc regē clamantū Alexandrē: ut supra dictū est: inhibito suoꝝ cursu ad lycū amnē puenerat: ubi ingens multitudo fugientium onerauerat pontē: & pleriq; cū hostis urgeret: in flumē se precipitauerat: grauesq; armis: & prælio ac fuga defatigati gurgitibus hauriebant. Iamq; nō pons mō fugientis: sed ne animis quidē capiebat agmina sua sprouidæ fugæ subinde cumulatū: quippe ubi intrauit aios pauor: id solū metuūt quod primū formidare cœperūt Alexander instātib; suis ne ipse abeuntē hostē inde p̄mitteret sequi: habetia tela esse:

Fortuna
ludibria.

& minus fatigatas: tātōq; cursu corpora exhausta: & p̄ceps in noctē diei t̄ps̄ causatus ē. Reuera de leuo cornu: quod adhuc in acie stare credebat: sollicitus reuertī ad ferendā opē suis statuit. Iamq; signa cōuerterat: cū eques a Parmenione missi illius quoq; partis uictoriā nunciāt. Sed nullū eo die maius piculum fuit: quā dū copias reducit in castra. Parmenio eū & incōpositi sequebantur ouantes uictoria: quippe omnes hostes aut in fugā effulos: aut in acie cecidisse: cum repēte ex aduerso apparuit agmen equum qui primo inhibere cursum: deinde macedonum paucitate cōspecta turmas in obuios concitauerunt. Ante signa rex ibi dissimulato magis periculo quā se retinet: Nec desuit ei perpetua in dubiis rebus felicitas: nāq; p̄fectum equitatus audium certaminis & ob id ipsum incautius in se ruentē hasta transiit. Quo ex equo lapso: proximum ac deinde plures eodem tælo cōfodit. Inuasere turbatos amici quoq; nec per se inulti cadebant: quippe nō uniuersæ acies: sed quædam tumultuaria manus inire certamen. Tādē barbari cum obscura luce fuga tutior uideretur esse quā pugna: diuersis agminibus abire. Rex extraordinario periculo defunctus incolumes suos reduxit ad castra: Cecidit re plarum: quorum numerum uictores finire potuerūt: milia. xl. Macedonū minus quæ. ccc. desiderati sunt. Cæterum hæc uictoriā rex maiore ex parte uirtuti quā fortunæ suæ debuit: animo nō ut antea loco uicit. Nam & acie peritissime instruxit: & p̄mptissime ipse pugnauit: & magno consilio iacturā sarcinarum impedimentorumq; contēpserat: cū in ipsa acie summum rei uideret esse discrimē: dubioq; adhuc pugnae exitu p̄ uictore se gessit: percussus deinde hoste iudit fugientes: quod in illo ardore animi uix credi potest: prudentius quā audius persecutus est. Nam si p̄te exercitus adhuc in acie stāte instare credētib; pleuerat: aut sua culpa uictus esset: aut aliena uirtute uictus. Iam si multitudinem equitum occurrētium extimuisset uictor: aut fœde fugiendū aut miserabiliter cadēdum fuit. Nec duces quidem copiarum sua laude fraudati sunt: quippe uulnera: quæ quisq; excepit: indicia uirtutis sunt. Ephestionis brachiū hasta iectum ē. Perdicas: ac Cenos: & Menidas sagittis prope occisi. Et si uero æstimare macedonas: qui tūc erant: uolumus: scitebimur & regem talibus ministris: & illos tātore ge fuisse dignissimos.

Quorū in
prælio ce
cidere.

duces uul
nerati.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER Q VINTVS.

VAE INTERIM ductu imperioꝝ Alexandri: uel in græcia: uel in illyricis ac thracia gesta sunt: si quæq; suis tēporibus reddere uolueris: interruenda sunt res alia: quas utiq; ad fugam mortemq; Darii uerlas in cōspecu darii: & sicut inter se cohærent tēporē: ita opere ifoconiugi haud paulo aptius uideri pōt. Igit̄ ante: quæ prælio apud Arbella n̄ coniuncta sunt: ordiar dicere. Darius media fere nocte Arbēlam peruenit: eodemq; magnæ partis amicorum eius ac militum fugam fortuna compulerat: quibus cōuocatis exponit haud dubitare se: quin Alexander celeberrimas urbes agroꝝq; omni copia rerum a iudandis petiturus esset: prædā opimam paratāq; ipsum & milites eius spectare. Id tuis rebus tali iustitiam fore: quippe se deserta cū expedita manu petiturum. Vltima regni adhuc intacta esse: inde bello uires haud argere reparaturum. Occuparet lætæ gazam auidissima gens: & ex longa fama satiet se auro mox futura præde sibi d. d. d. d. u. u. p. o. l. a. m. supellectilē pellicesq; & spadonū agmina nihil aliud

Dariū
ctus Ar
bellā per
uenit.

fuisse q̄ onera & impedimēta. Eadē trahentē Alexandr̄: q̄bus antea uicisset: inferiorē fore plena oibus desolationis uidebat̄ oratio: q̄ppe babiloniā urbem opulentissimā dedi certatibus: & Suesam ceteraq̄ ornāmēta regni cām q̄ belli uictorē occupat̄. At ille docere pergit: nō speciosa dictu: sed usu necessaria in rebus aduersis sequi do esse. Ferro geri bella nō auro: uiris nō urbiū tectis: oīa sequi armatos. Sic maiores suos p̄culos in principio regē celeriter pristinā recupasse fortunā. Igitur siue cōfirmatis coram animis: siue imperiū magis q̄ cōsiliū sequētib̄. Mediā fines ingressus Arbella ē. Paule post Alexandro traditur. Arbella regia supellectili. Dariiq̄ gaza repleta quatuor milia talentū. Fuere præterea præciosa uestes totius (Vt supra dictum ē) exercitus opibus in illam sedem congestis. Inguentibus deinde morbis: quos odor cadauerum totis iacentiū campis uulgauerat: maturius castra mouit: Eūtib̄ a pte leua Arabia odorū fertilitate nobilis regio cāpestre iter ē. Inter tygrim euphratem iacens tā uberi & pingui solo: ut a pastu repelli pecora dicantur: ne facietas pimat. Causa fertilitatis est humor: qui ex utroq̄ amne manat. toto fere solo per uenas aquar̄: refundante. Ipsi amnes & armenia montibus profluunt: & magno deinde aquar̄ diuortio iter quod cœpere p̄currunt. ii. milia & .d. stadia emensi sunt: qui amplissimum interuallū circa armenia montes notauerunt. Item cum Mediā & Gordianor̄ terras secare cœperunt: paulatim in artius cœunt: & quo lōgius manant: hoc angustius iter se spatiū terræ relinquūt. Vicina maxime sunt in campis: quos incolæ Mesopotamiam uocāt. Mediā nāq̄ ab utroq̄ latere concludūt. Eadē in per Babiloniā fines in rubrum mare prorumpunt. Alexander quartis castris ad Mēnium urbem peruenit. Caura ibi est: ex qua fons ingētem uim bituminis effundit: adeo ut satis cōstat Babilonios muros ingentis operis huius fontis bitumine interlitos esse. Ceterq̄ Babiloniam procedēti Alexandro. Mazeus: qui ex acie in urbem eam confugerat: cū adultis liberis supplex occurrit: urbem seq̄ dedens. Gratus aduentus eius fuit regi: quippe magni operis futura erat oblidio tam munita urbis. Ad hæc uir illustis: & manu promptus factus: maq̄ etiam proximo prælio celebris: & ceteros ad deditionem sui incitaturus exēplo uidebatur. Igitur hunc quidem benigne cum eius liberis excepit. Cæterum quadrato agmine: quod ipse dicebat: uelut in acie irent: ingredi suos iubet. Magna pars babilonior̄: constitit in muris: auida cognoscendi nouum regem. Plures obuiam egressi sunt: inter quos Bagophanes arcis & regia pecuniæ custos ne studio a mazeo uicere tur: totum iter floribus cornisq̄ constrauerat: argenteis altaribus ab utroq̄ latere dispositis: quæ nō thure modo: sed oibus odoribus cumulauerat. Eum dona sequebant̄ greges pecorū: equorūq̄: leones quoq̄ & perdales caueis præferabant. Magi deinde suo mote patriū carmen canentes. Post hos chaldei: Babiloniorūq̄ nō uates modo: sed et artifices cū fidib̄ sui generis ibāt. Laudes. ii. regū canere soliti. Chaldei syderū motus & status temporū: uices ostendere. Eq̄tes deinde Babilonii suo atq̄ equorū cultu ad luxuriā magis: q̄ ad magnificentiam exacto ultimi ibant. Rex armatis stipatus res oppidanor̄ turba post ultimos pedites ire iussit: Ipse cum curru urbē: ac deinde regiam intrauit. Postero die supellectilē Darii: & oēm pecuniā recognouit. Ceterq̄ ipsius urbis pulchritudo ac uetustas non regis modo: sed etiam oīum oculos in semet haud immerito cōuertit. Semyramis eā cōdiderat: nō ut plariq̄ credidere Babiloniā: cuius regia ostēditur. Murus instructus laterculo coctili bitumine interlitus. Spatiū. xxx. & duorum pedum latitudinem amplectit̄ quadrigar̄ inter se occurrētes sine periculo cōmeredisuntur. Altitudo muri. c. cubitorum eminet spatio. Turres denis pedibus q̄ mu-

rus altiores sunt. Totius operis ambi. ccclviii. stadia complectit̄: singulorū stadiorū struaturam singulis diebus perfectam esse memoriæ proditum est. Aedificia nō sunt admodum muris: sed fere spatium unius iugeris absunt. Ac ne totam quidem urbem tectis occupauerunt per. xc. stadia habitatur. nec omnia continua sunt: credo: quia tuius uisum est pluribus locis spergi. Cætera serunt colūq̄: ut si externa uis ingruat: obfessis alimenta ex ipsius urbis solo subministrant: Euphrates interfluit: magna q̄ molis crepidinibus coeretur. Sed omnium operū magnitudinem circū. niunt cauernæ ingentes in altitudinem pressæ ad accipiendum impetum fluminis: quod ubi appositæ crepidinis fastigium excessit: urbis tecta corripere: nisi essent specus lacusq̄: q̄ ex-ciperent. Coctili laterculo structi sunt: totum opus bitumine alstringitur. Pons lapideus flumini impositus iūgit urbem: hic quoq̄ inter mirabilia orientis opera numeratur: quæ quæ Euphrates altū limū uehit: quo penitus ad fundamenta iacienda egesto: uix sufficiens operi firmo reperiunt solum. Harenæ aut̄ subinde cumulata: & saxis: qui bus pons sustinet̄: annexæ morant̄ amnem: q̄ retentus acrius: q̄ si libero cursu meat: ret: illiditur. Arcem quoq̄ ambitu. xx. stadia complexā habet. xxx. pedes: in terrarum fundamenta dimissa sunt: ad. lxxx. summū munimētū fastigium puenit. Super arce uulgatum græcorum fabulis miraculū pensiles orti sunt. summā murorum altitudinem æquantes multarūq̄ arborum umbra & p̄ceritate amœni. Saxo pilæ: quæ totū onus sustinent: instructæ sunt. Sup pilas lapide quadrato solum stratū ē: patiens terræ quam altā iniiciunt & humoris: quo rigant terras: adeoq̄ ualidas arbores sustinet̄ moles: ut stipites eaz̄. viii. cubitorum spatium crassitudine æquent: in. l. pedum altitudinem emineant: & frugiferae sint: ut si terra sua alerentur. Et cum uetustas non opera solum manu facta: sed etiam ipam naturam paulatim exedendo perimat: hæc moles quæ tot arborū radicibus præmitur: tantiq̄ nemoris pondere onerata ē: inuolata durat: quippe. xx. lati parietes sustinet. xi. pedum interuallo distātes: ut p̄cul uisentibus siluæ montibus suis iminere uideant. Syriae rege Babilonia regnante hoc opus esse molitum memoriæ proditum ē: amore coniugis uictum: quæ desiderio memorū siluarumq̄ in campestribus locis uirum compulit amœnitatem naturæ genere huius operis imitari. Diutius in hac urbe q̄ usquam cōstitit rex: nec ullus locus disciplinae militari magis nocuit. Nihil urbis eius corruptius moribus: nec ad irritādas illi cōiugesq̄ in modicas uoluptates instructus. Liberos cōiugesq̄ cū hospibus stupro coire modo p̄cium flagitii detur: parentes maritq̄ patiunt̄. Coniugales ludi tota perfide regibus purpuratisq̄ cordi sunt. Babilonii maxime in uinum: & quæ ebrietatem sequuntur: effuli iunt. Fœuinarum conuiuia in eūtiū in principio modestus ē habitus dei de summa quæq̄ amacula exeunt: paulatimq̄ pudorem profanant. Ad ultimū opus: Conos auribus habitus sit) ima corporum uelamenta proiciūt: nec meretricū hoc dedecus est: sed matronarū uirorūq̄: apud quos comitas habet̄ uulgari corporis uilitatis. Inter hæc flagitia exercitus ille domitor asiae p. xxxiiii. dies laginatus. ad ea quæ sequebant̄ discrimina: haud dubie debilior futurus fuit si hostem habuisset. Cæterum quo min⁹ dānum sentiret: identidē incrementō nouabant̄. Nāq̄ Amyntas Andromoni ab Antipatro Macedonum peditū sex milia abduxit. D. præterea eiusdem generis eq̄tes. Cū his. cc. thraces: adiūctis peditib̄ suæ gētis. iii. milibus. & .d. & peloponneso mercenarius miles ad quattuor milia aduenerant cū. ccclxxx. militib̄. Idē Amyntas adduxerat. l. principū macedoniae liberos adultos ad custodiā corpis: quæpe inter epulas hi sunt ministri. lidēq̄ equos in eūtiū plū admouēt: uenantēq̄ comitant̄: & uigilant̄

Euphrates
babilonē iter
fluit
Pons babilonis
ter mirabilia
orientis
numeratur.
Orū pensiles

Babiloniorū
turpissimi
mores.

Exercitus
Alexandri
corruptus

Prætores
Babylonia & Cilicia præficeret Alex.
Satrape
ne regio:
Certami
na abale.
instituta.
Chiliar
ce
Adarchi
as p̄mus
donatus
est
Pleraq;
mutauit
i discipli
na milita
ri Alex.

Hydaspis aqua
delicata
Abulites
aquam. Hic
Abulites cū
donis regalis
opulentia
occurrit: dromades
cameli inter
dofusā tradi
dit Alex.

rum iuges ante cubiculi fores seruant: magnorūq; præfectoꝝ & ducū incrementa sūt & rudimēta. Igit̄ arci Babyloniae rex Agathone præsidere iussit cum .ccc. Macedonū cccq; mercæde cōductis: prætores: q; regioni Babyloniae & Ciliciae præfessent: Menetā & Appollodōꝝ reliquit his duo milia peditū dat cū mille talentis. Vtriq; præceptū ut in supplementum milites legerēt. Mazeū trāsfuga satrapea Babyloniae donat: Bago phanem: q; arcem tradiderat: se sequi iussit. Armenia Mythreni Sardium p̄ditori data ē: Ex pecunia deinde Babyloniae macedonibus eq̄ibus sexcenti denarii tributū: pergrinus eques q̄ngenos accepit. Ducenis pedestrium stipendiū mensum ē. His ita cōpositis in regionem qua satrapene uocat: puenit: fertilis terra: copia regē & omni com meatu abūdans. Itaq; diūtius ibi subsistit: ac ne desides otio dimitterent animos: iudices dedit: præmiaq; p̄posuit de uirtute militari certantibus. Nouē qui fortissimi iudicati essent: singulis militum milibus præfuturi erāt. Chiliarchas uocabant: Tū primū hunc numerum copiis distributis: nāq; antea quinquagenariae cohortes erāt: nec fortitudinis p̄mia gesserant: ingens militum turba cōuenerat egregio inter futura certamini: testis eadem cuiusq; factorum: & de iudicibus latura sententiā: quippe uero an falso honos cuiq; haberet: ignorari nō poterat. Primus omniū uirtutis causa donatus ē Adarchias senior: qui omissis apud Alycarnasson a iunioribus præliū unus maxime accenderat. Proximus ei Antigonus uisus est. Tertium locum Philotas angelus obtinuit. Quartus Amyntæ datus est. Post hos antigonus & Ablyncestes Amyntas fuit Septimū locū Theodotus. Vltimum obtinuit Helanicus: In disciplina quoq; militaris rei pleraq; a maioribus sūma utilitate mutauit. Nam cum ante equites in suā q̄sq; gētem describerent: seorsus a cæteris excepto nationum discrimine: præfectis nō utiq; suarum gētiū: sed electis attribuit. Tuba cum castra mouere uellet. signū dabat: cuius sonus plerūq; tumultuātium fremitu exoriente haud satis exaudiebat. Ergo periticam: quæ undiq; conspici posset: supra prætorium statuit: ex qua signū eminebat pariter omnibus conspicuū: obseruabat̄ ignis noctu: fumus interdiu. Itaq; Susam adituro Abulites regionis eius præfectus siue Darii iussu: ut Alexandrum præda reineret siue sponte filium obuiā misit: traditurum se urbem p̄mittens. Benigne iuuenē excepit. Rex: & eo duce ad hydaspin amnem peruenit: delicatam: ut fama ē: uā hementer aquam. Hic Abulites cū donis regalis opulentia occurrit: dromades cameli inter dofusā tradidit Alex.

Ut uero urbem intrauit: incredibilem ex thesauris summā pecuniā egressit. l. talentū argenti nō signati forma: sed rudi pondere. Multi reges tantas opes longa ætate cumulauerant liberis posterisq;: ut arbitrabant̄: quas una hora in externi regis manus intulit. Confedit deinde in regia sella multo excellentiore: q̄ p̄ habitu corporis. Itaq; pedes cum imum gradum nō contingerent: unus ex regis pueris mēlam subdidit pedibus: & cū spadonē: q; Darii fuerat: ingemiscentē cōspexisset: Rex cām mœsticiae regis fuit. Ille indicat Darium uesci in ea solitū: seq; sacram eius mensam ad ludibrium recidentem sine lachrymis conspici non posse. Subiit ergo regem uerecundia uiolādi hospites deos: iamq; subduci iubebat: cū philotas minime uero hæc feceris rex: sed omen quoq; accipe: mensam: ex qua libauit hostis epulas: tuis pedibus esse subiectam. Rex perli dis fines aditurus Susam urbem Archelao & præsidium. iiii. miliū tradidit. Xenophilo arci cura mandata est. Macedonū a tate graues præsidere arci custodia iussit. Thefaurorum Callicrati tutela permessa. Satrapea regionis Susia resti

tata abuliti. Matrem quoq; Darii & liberos in eadem urbe deponit. Ac forte macedonias uestes multamq; purpuram dono ex Macedonia missam cum iis: qui eam cōfecerant: tra si sisigambi iussit. Omni nāq; honore eam & filii quoq; pietate p̄sequerentur: Admoneri iussit: ut si cordi quoq; uestis esset: conficere eam neptes suas assuefaceret donosq; se doceret dare. Ad hæc uocem lachrymæ abortæ p̄didit animū asp̄antis id munus: quippe cum non aliā contumeliā magis p̄larum sceminæ accipiūt: q̄ ad mouere lanæ minus. Nūtiat: qui dona tulerat: tristem esse Sisigambim: dignaq; rex excusatione & cōsolatione uisa. Ipse ergo peruenit ad eam: & mater: inquit: hanc uestē qua indutus sum: sororum nō solū donum: sed etiam opus uides: nostri decepere me mores. Cau: obsecro: in contumeliā accipias ignorationem meā. Quæ tui mores eē cognoui (ut spero) abunde seruata sunt. Scio apud uos filium in cōspectu matris nefas esse considerare: nisi cum illa permisit. Quotienscūq; ad te ueni: donec: ut considerē annueres: restiti. Procūbens uenenari me sæpe uoluisti: inhibui. Dulcissimæ matres olympiadis nomen debitum tibi reddo. Mitigato animo eius rex quartis castris puenit ad Tygrim fluuiū Phasim. Tygrim incolæ uocant: oritur in montibus Vxiorū: & p̄ l. stadia siluestris ripis præcep̄s inter saxa deuoluitur. Accipiunt deinde eū cāpi: quoclementiore aluo præterit: Nā nauū patiens. de. stadia sunt: molliorisq; soli: p̄ quod leui tractu aqua p̄scico mari se insinuat. Alexander amne superato cū .ix. milibus peditum & Agrianis Satrianisq; grecorū mercenariis. iiii. additis thracum in regionem Vxiorum puenit. Finitima Sulis ē: & in primā p̄liā excurrit: artum inter se & Susiam no: aditum relinqueas. Madathes erat huius regionis præfectus aut sane temporum multorū homo: q̄ppe ultima p̄ fide experiri decreuerat. Sed piculosum Alexandrum docent occultū iter esse p̄ calles: & a uer sum ab urbe. Si paucos misisset leuiter armatos: sup̄ capita hostium euasuros. Cum cōsiliū placuisset: iidē itinere fuerunt duces .M. d. Mercede cōducti & agriani fere. M. Tauroni præfecto dari: ac post solis occasum iter ingredi iussi. Ipse tercia uigilia castris motis circa lucis ortum supauerat angustias: cæsaq; materia cratibus & pluteis facieodis: ut q; turres admoueret: extra teli iactum essent: urbem oblidere cœpit. Prærupta erant omnia: saxis & cotibus impedita. Multis ergo uulneribus depulsi: ut qbus non cum hoste solum: sed et cum loco dimicandum esset: subibant tamen: quia rex inter primos cōstiterat: interrogans tot urbiū uictores: an erabescerēt hætere in oblidione castelli exigui & ignobilis: simul admonens iam inter hæc eminus patebatur: quem testudine obiecta milites: ut inde discederet: pellere nequuerant: tuebantur. Tandem Tauron super arcem urbis secū suo agmine ostendit: ad cuius cōspectum & animi hostiū labare: & Macedones acrius prælium inire cœperunt. Anceps oppidanos malū urgebat: nec listi uis hostiū poterat. Paucis ad moriendū: pluribus ad fugam animus fuit. Magna pars in arcem concessit. Inde .xxx. oratoribus missis ad precandū: triste responsum a rege reddidit: nō esse ueniae locum. Itaq; supplicioꝝ metu percussis ad Sisigambim Darii matrem occulto itinere ignotoq; hostibus mittunt: qui peterent: ut ipsa regem mitigaret: haud ignari parentis eam loco diligi coliq;. Et Madates sororis filiam secum matrimonio iunxerat Darium propinqua cogitatione contingens. Diu Sisigambis supplicū præcibus repugnauit: abnuens de præcationem pro illis non conuenire fortunæ: In qua esset: Sisigambis littere Alex.

Mat̄ darii & liberi susi deponunt.

Alexandri facilitas dari i matrem.

Phasis flu.

Vxii Madates præfectus.

Urbē oblidebat Alex.

Sisigambis littere Alex.

Urbs re-
linquit i-
tacta p̄ci-
bus Sili-
gambis.
Sufida
p̄læ oc-
cupant
abario-
barzane.

Alexāder
exercitū
reduxit
re infecta

Araxes
flu.

pro necessario ac propinquo suo iam non hoste sed supplice tantum uitam precari. Moderationem clementiāq; regis: quæ tunc fuit: uel una hæc res possit ostendere: nõ Madathi modo ignouit: sed omnes & deditos & captiuos libertate atq; immunitate donauit: urbem reliquit intactā: agros sine tabernaculo colere permisit. Auictore Dario plura mater nõ impetrasset. Vxorū deinde gentē subactam Sufianorū satrapæ cōtribuit: diuisisq; cum Parmenione copiis illum campestri itinere pcedere iubet: ipse cū expedito agmine iugum montiū cœpit: quoq; perpetuū dorsum in p̄sidem excurret. Omni hac regione uastata tertio die p̄sidem quito angustias: quas illi Sufidas pilas uocant: intrat. Ariobarzanes has cū .xv. milibus peditum occupauerat rupes abscessas & undiq; præaptas: in quas cacuminibus extra teli iactum barbari stabant de industria quieti & pauētib; similes donec ī artissimas fauces penetraret agmē: Quod ubi contemptu sui p̄gere uident: tum uero ingētis magnitudinis saxa p̄ montiū prona deuoluunt: quæ incussa sapius subiacētibus petris maiore uī incidebant: nec linguolos modo: sed agmina p̄terebant. Fundis quoq; excussi lapides & sagittæ ingerebantur undiq;. Nec id miserrimum fortibus uir̄is erat: sed quod inultū quidē ferarum ritu uelut in fouea depræhensi cederent. Ira igit̄ in rabiē uersa eminentia laxa complexit: ut ad hostē perueniant: alius alium leuantes conabant̄ ascendere. Ea ipsa multorū simul manibus correpta & conuulsa in eos: qui cōmouerant: recidebant. Nec stare ergo nec nitī: nec testudine quidem p̄tegi poterant: cum tantæ molis onera propellerent barbari. Regem non dolor modo: sed et pudor timere in illas angustias eiecti exercitus augebat. Inuictus ante eam diē fuerat: nihil frustra ausus impune Ciliciæ fauces intrauerat. Mari quoq; nouum iter in Pamphiliam appuerat. Tunc hæsitabat de præhensa felicitas: nec aliud remedium erat: q̄ reuerti qua uenerat. Itaq; signo recepti dato densatis agminibus: scutisq; sup̄ capita confertis: retro euadere ex angustis iubet. xxx. fuere stadia: quæ remensi sunt. Tunc castris undiq; aperto loco positis nõ consultare modo quid agendum esset: sed uates quoq; adhibere cœpita superstitione animi. Sed quid tunc prædicere Aristander: cui tunc plurimum credebat: ex uatibus poterat? Itaq; damnatis intempestiuis sacrificiis peritos locorum conuocari iubet: medium iter ostendebant tutum apertumq;. Sed rex dimittere milites insepultos erubescibat: ita tradito more: ut uix ullum militiæ tam solemne esset munus q̄ humandi suos. Captiuos ergo quos nup̄t exceperat: uocari iubet: inter quos erat quidā græcæ perfiçæq; linguæ peritus: qui frustra eum in p̄sidem montium dorso exercitum ducere affirmat: siluestres esse calles: uix singulis puios: omnia contegi frondib; amplexosq; arborum ramos siluas cōmittere. Nāq; per sis ab altero latere perpetuis montium iugis claudit̄: quod in longitudinem .M. cc. stadia in latitudinem .clxx. percurrit. Hoc dorsum a Causaco monte ad rubrum mare pertinet: quaq; deficit: mons aliud munimentū fretum obiectum ē. Planicies deinde sub radicibus montiū spatiosa procumbit: fertilis terra: multisq; uiciis atq; urbibus frequens: Araxes amnis per hos campos multorum aquas torrentium euoluit. In medium medus ad mare & meridietem reuersus minor amnis eoque recipit: euehitur: gignēdæq; herbæ nõ alius ē aprior: q̄ qd̄ alluit floribus uestiens. Platani quoq; & populi cōtegūt ripas: ita ut procul uisensib; cōtinua uideant̄: mōtib; nemora ripas: q̄ppe abubratus amnis p̄sso in solum dilabit̄ alueo: iminentq; colles: ipsi quoq; frondibus læti radices eorū humore subeunte. Regio non alia tota Asia salubrior habetur: temperatum cælū: hinc perpetuū iugum opacum & umbrosū: quod æstus leuat: illinc mare adiunctū quod modicū

tempore terras fouet. His captiuus expositis interrogatus a rege auditu ne an oculis conperta haberet: quæ diceret pastorē se fuisse: & omnes eos calles p̄currissē respōdit: bis captū semel a persis in lycia: iterum ab ipso. Subit animum memoria regis oraculo edite sortis: quippe conuicti responsum erat ducē in p̄sidē ferētis uix lycium ciuem fore. Igitur promissis quanta & præsens necessitas exigebat: & ipsius fortūa capiebat: oneratum armis iubet macedonum more: & quod bene uerteret: mōstraret iter: quāuis arduū & præceps euasurum se esse cū paucis: nisi forte crederet: quo ipse pecoris causa isset: Alexandrum pro gloria & p̄petua laude ire nõ posset: etiā atq; etiā docere captiuū quā difficile iter esset maxime armatis. Tum rex præsidem me inq; accipe: neminem eorū: qui sequunt̄: recuiaturam ire qua duces. Cratero igitur ad custodiam castrorū relicto cum peditibus quis assueuerat: & iis copiis quas Meleager ducebat: & sagittariis equitibus. M. p̄cipit: ut castrorū specie manēte plures de industria ignes fieri imperet: quo magis barbari crederēt ip̄m regē in castris esse. Caterū si forte Ariobarzanes cogouisset per calliū anfractus eum intrare: & ad occupandū iter suum partem copiarum temptasset opponere. Craterus in eum illato terrore retineret ad p̄p̄ius periculū cōuersum agmē: Sin aut̄ ipse hostē fessellisset: & saltū occupasset: cum trepiditium barbarorū tumultum exaudisset persequētū regē ad ipsum ire: quo pridie pulsi fuerant: nec dubitaret ingredi: quippe uacū fore hostibus in se met̄ uelut. Ipse tertia uigilia silenū agmine: ac ne tuba quidē dato signo pergit ad demōstratū iter calliū. Tridui alimenta portare militē iusserat leuiter armatū. Sed præter inuias rupes ac prærupta saxa uestigium subinde fallentia nix cumulata uento ingredienti fatigabit: q̄ppe uelut in foueas delati hauriebantur: & cum a cōmilitonibus leuarentur: trahebāt magis adiuuantes: quā sequebantur. Nox quoq; & ignota regio ac dux incertus a satis fidus multiplicabant metum. Si custodes fessellissent: quasi feras bestias ipsos posse depræhendi. Ex unius captiui uel fide uel animo p̄dere & regis salutē & suā. Tandē uenere in iugū. A dextera iter ad ipsum Ariobarzanē erat: hic Philotam & Cenon cum Amynta & Polyperconte expeditam habētes manum p̄misit in onitos: ut quæ eques pediti erat mixtus: & quā pinguisimū esset solum & pabali fertile: sensim p̄cederent. Duces erāt iuuenis de captiuis dati. Ipse cum armigeris & alia: quam agema appellant: ardua lem̄ta: sed longius a stationibus hostiū remota multa cum uexatione processit. Medius erat dies: & fatigatis necessaria q̄es: q̄ppe tantū lē itineris superat: quantū ementi erant: sed minus præcipitis atq; ardui. Ita refectis cibo somnoq; militibus secunda uigilia surgit: & cætera q̄dē haud agre præterit. Caterū qua se iugū montium paulatim ad pleniora dimittit: ingens uorago cōcursu cauata torrentium iter ruperat. Ad hæc arborū rami alius alio implicati & coeuntes: ut perpetuam obiecerant sp̄e. Desperatio igitur ingens adeo: ut uix lachrymis abstinerent: incesserat: præcipue obscuritas terrori erat. Nam etiam si qua sydera internitebant. continenti fronde tectæ a bobes conspiciere phibebant. Ne aurium q̄dē uisus supererat siluas quatiente uento. qui concutientibus ramis maiorem q̄ pro flatu sonum edebat. Tandē expectata lux omnia: quæ terribiliora nox fecerat: minuit circum breui spatio poterat eluies: & sibi quisq; dux iuuenis cœperat fieri. Eua sunt ergo in editū uerūcē: ex quo hostiū statione cōspecta strenue armati atq; ergo se ostēdūt nihil tale metuentibus: quorum pauci qui congregati ausi erant: cæsi sunt. atq; hic morientium gemitas: hinc ad suos recurrentium miserabilis facies: integrosq; ioc̄p̄ aëca q̄d̄. scri. n. n. exp. riren. ut in fugam aertit. Frenitu deinde in ca. tra. quis Craterus

Alexāder
in iugū p̄
uenit.

Agema.

præerat: illato ad occupandas angustias: in quibus pridie hæsitauerat: miles edicitur. Simul Philotas cum Polypercote Amyntaque & Ceno diuersum iter ingredi iussus: alium terrorem intulit barbaris. Ergo undique macedonum a mis fulgentibus ancipiti malo oppressi: memorabile tamen prælium edunt: ut opinor: ignauiam quoque necessitas acuit: & sæpe desperatio spei causa est. Nudi complectebantur armatos: & ingenti corporum mole secum ad terram detrahentes ipsorum talis pluresque fodiebant: Ariobarzanes tamen xl ferme equitibus & v. peditum stipatus per mediâ aciem Macedonum cum multo suorum atque hostium sanguine erupit: Persepolim urbem caput regionis occupare festinas. Sed a custodibus urbis exclusus cõsecutus strenue hostibus cum omnibus fugæ comitibus renouato prælio cecidit. Craterus quoque raptim agmine acto superuenit. Rex eodem loco: quo hostium copias fuderat: castra cõmunit. Quamquam undique fugati hostes uictoriâ cõcesserant: tamen præalta præcipitesque fossæ pluribus locis obiectæ abruptat iter: sensimque & caute progrediendum erat: iam non hostium: sed locorum fraude suspecta. Procedendi ei litteræ redduntur a Tyridate custode regie pecuniæ indicantes eos: qui in urbe essent. audito eius aduentu dirripere uelle thesauros: properaret occupare thesauros dimissos. Expeditum iter esse: quamquam Araxes amnis interfuit. Nullam uirtutem regis istius magis: quam celeritatem laudauerim: relictis enim pedestribus copiis: tota nocte cum equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad Araxem prima luce peruenit. Vici erant in propinquo: quibus direptis ac dirutis pontem ex materia eorum subditis saxis strenue induxit. Iamque haud procul urbe erant: cum miserabile agmen inter pauca fortunæ exempla memorandum regi occurrit: Captiui enim antegræci ad quattuor milia fere quos per sæ uario suppliciorum modo affecerant. Alios pedibus quosdam manibus auribusque amputatis iniustisque barbararum litterarum notis in longum sui ludibrium referuauerant: & cum se quoque alienationis esse cernerent: uolentes regi occurrere non prohibuerant. Inuitata simulacra non hostes uidebantur: nec quicquam in illis præter uocem poterat agnosci. Plures igitur lachrymas commouere: quam profuderant ipsi: quippe uitam multiplici uariarumque fortuna singulorum intuentibus similes quidem: sed tamen dispares pœnas: quæ maxime miserabilis esset liquere non poterat. Ut uero Iouem illi tandem gracie ultorem aperuisse oculos conclamauere: omnes pari supplicio affecti uidebantur. Rex abstergens: quas profuderat: lachrymis bonum habere animum iubet: uisuros urbes suas coniugisque: & castra inde duo ab urbe stadia cõmunit. Græci excesserant uallo deliberaturi quid potissimum a rege peterent: cunctique alii sedes in asiam rogare aliis reuerti domos placeret: Eutemon Cymeus ita locutus ad eos fertur: Hi qui modo ad opem petendam ex tenebris & carcere procedere erubuimus: ut nunc simplicitas nostra est: supplicia: quorum nos pudeat magis an pœniteat: incertum est. Ostentare gracie uelut lætum spectaculum cupimus. At si optime miseras ferunt: qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infœlicibus patria: quam solitudo & status prioris obliuio. Nam qui multum in suorum misericordia ponunt: ignorant quam celeriter lachrymarum cessant. Nemo fideliter diligit: quem fastidit: nam & calamitas querula est & supba fœlicitas. Ita suam quisque fortunam in consilio hæt: cum de aliena deliberat: & nisi mutuo essemus miseri: olim alius alii potuissimus esse fastidio. Quid mirum est fortunatos se per parem querere? Obsecro uos: olim uita defunctis queramus locum: in quo hæc semetipsa membra obruamus: ubi horribiles cicatrices celet exiliu. Ingrati prorsus coniugibus: quas iuuenes duximus: reuertemur. Liberi in flore & aetate & rerum agnos-

cent. Fratres ergastuli detrimenta: & quota pars nostri tor obire terras potest procul Europa in ultima orientis relegati senes debiles maiore membrorum parte mutilati tollerabimus. s. quæ armatos uictores fatigauerunt: Coniuges demum: quas captis fors & necessitas unicum solatium applicuit: paruosque liberos trahimus nobiscum an relinquimus? Cum his uenientes nemo agnoscere uolet. Relinquemus ergo ex tempore præsentium pignora: cum in certum sit: an uisuri simus ea: quæ petimus? Inter hostes latendum est: qui nos miseros nosse cõperunt. Hæc Eutemon: Cõtra Theatus Atheniensis orsus est dicere. Neminem prius habitu corporis suos aestimaturus: utique sauitia hostis non natura calamitosos. Dignum esse omni malo: qui erubesceret fortunæ: tristitem enim de mortalitate ferre sententiam: & desperare debet misericordiam: quia ipse alteri denegaturus sit deos: (quod ipsi nunquam ausi optare foret) offerre patriam coniuges: liberos: & qui: quod hostes uel uita aestimant: uel morte redimunt: quia illi ex hoc carcere erumperent alium domi esse cœli haustum: alium lucis aspectum: mores sacra: linguæ cõmercium etiam a barbaris expecti: quæ ingentia ipsi omisisti sunt sua sponte: non ob aliud tam calamitosi: quam quod illis carcere coacti essent: se certe rediturum ad penates & in patriam: tantoque beneficio regis usurum: si quos cõtubernii liberorumque: quos seruitus coegisset agnoscere: amor detineret: relinqueret: quibus nihil patria charius est. Pauci huius sententiæ fuerunt. Ceteros consuetudo natura potentior uicit. Conlenserunt petendum esse a rege: ut aliquam ipsis attribueret sedem. Ceterum ad hoc electi sunt: quos Alexander ratus quod ipse præstare cogitabat: petituros iumenta: inquit assignari: quæ uos ueherent: & singulis uestrum mille denarium dari iussi. Cum redieritis in gratiam præstabo: ne quis statum suum: si hæc calamitas absit: uestro credat esse meliorem. Illi abhoru lachrymis terram intuebantur: nec aut erigere uultus: aut loqui audebant. Tandem regetristitiæ causam exigente Eutemon si milia iis: quæ in consilio dixerat: respondit: Atque ille non fortunam solum eorum: sed etiam pœnitentiæ miseratus: terna milia denarium singulis dari iussit. Denarum uestes adiectæ sunt & armenta cum pecoribus ac frumeto data: ut coli serique attributus iis æger posset. Postero die conuocatos duces copiarum docet nullam infestiorum urbem græcis esse: quam regiam ueterum persidis regum. Hinc illa immensa agmina infusa: hinc Darium prius: deinde Xerxem Europæ impium intulisse bellum. Excidio illud parum esse maioribus. Iamque barbari deserto oppido: quæ quæque metus agebat: diffugerant: cum & phalangem uel cunctatus inducit. Multas urbes refertas opulentiâ regia partim expugnauerat: partim in fidem acceperat. Sed urbis huius diuitiæ uicere præterita: in hanc totius perdis opes cõgesserat barbari: aurum argentumque cumulatū erat. Vestis igitur modus: suppellex non ad uilium modum: sed ad ostentationem luxus cõpta. Itaque inter ipsos uictores ferro dimicabat: pro hoste erat: qui prius occupauerat prædâ: & cum omnia: quæ recipiebant: capere non possent: iam res non occupabant: sed aestimabant. Lacerabant regias uestes ad se quisque partem trahentes. Dolabris prius artis uala cedebant: nihil neque intactum erat nec integrum ferebat. Abrupta simulacrorum membra: ut quisque auellerat: traherat: neque auaritia solum: sed et crudelitas in capta urbe crassata est. Auro argentoque onusti uilia captiuorum corpora trucidabant: passimque obuii cedebant: quos antea prius sui miserabiles fecerat. Multi ergo hostium manus uoluntaria morte occupauerunt: prius illa uestium iduti e muris semetipsos cum coniugibus ac liberis in præceps iactantes. Quidam ignes quod paulo post facturum hostis uidebat: subiecerat adibus: ut cum suis uini cremaretur. Tandem suis corporibus & cultu foeminarum abstinere iussit. Ingens pecuniæ

Theati
oro.
Dignus est
omni malo qui
erubescit
fortunæ.

cõtuber
nium.

Beneficia
Alexandri
collata.

Regiam præ
sæpe diripiunt
macedones.

Gaza ut bis regiae p[er]sarū regum Persagadū opp. captiua: modus traditur: prope ut fidem excedat. Ceterum aut de aliis quoque dubitamus: aut credimus in huius urbis gaza fuisse. c. & xx. milia talenta: ad quae uehenda nanque ad usus belli secum portare decreuerat: iumenta & camelos a suis & babylone contrahi iussit. Accessere ad hanc pecuniam summam captis persagadis. vi. milia talentorum Cyrus Persagadum urbem condiderat: quam Alexandro praefectus eius Globaris tradidit Rex arcem Persepolis. iiii. milibus Macedonum praesidio relictis Nicartidem tueri iubet. Tyridan quoque: qui gazam tradiderat: seruatus est honos: quem apud Darium habuerat: magna quoque exercitus parte: & impedimentis ibi relictis Parmenionem ceterumque praefecit. Ipse cum mille equibus peditumque expedita manu interiori persidis regionem sub ipsum uigiliam sydu petiit. Multisque imbribus & prope intollerabili tempestate uexatus: procedere tamen quo intenderat: perseuerauit. Ventum erat ad iter p[er]petuis oblitum niuib[us]: quas frigoris uis gelu astrinxerat: locorumque squalor & solitudines inuia fatigatum militem terrebant: humanarum rerum terminos se uidere credentem. Omnia uasta: atque sine ullo humani cultus uestigio attoniti intuebantur: & antequam lux quoque & coelum ipsos deficerent: reuerti iubebant. Rex castigare territos superedit. Ceterum ipse equo defiliit: pedesque per niuem & conca: etiam glacie ingredi coepit. Erubuerunt non sequi primum amici: deinde copiarum duces: ad ultimum milites. Primusque rex dolobro glacie perfringens iter sibi fecit. Exemplum regis ceteri imitati sunt. Tandem propemodum in uias siluas emessi: humani cultus rara uestigia & passim errantes pecorum greges reperere: & incolae: qui sparsis tuguriis habitabant: cum se callibus inuis septos esse credidissent: ut conspexere hostium agmen interfectis: qui fugentes se qui non poterant: deuos montes & oblitos niuib[us] petiuerunt. Inde per colloca captiuorum paulatim feritate mitigata tradidere se regi: nec in deditos grauius consultum Vastatis deinde agris persidis uicisque compluribus redactis in potestate: uentum est in mardorum gentem bellicosissimam: & multum a ceteris plis cultu uitae abhorretem. Specus in montibus fodiunt: in quos se ac coniuges & liberos condunt: pecora aut ferarum carne uescuntur. Ne foeminis quidem pro naturae habitu molliora ingenia sunt. Comae prominēt hirtae: uestis sup[er] genua est: funda uinciunt frontem: hoc & ornamentum capitum & talem est: sed hanc quoque gentem idem fortunae impetus domuit. Itaque trigesimo die: postquam a Persepoli profectus erat: eodem rediit. Dona deinde amicis ceterisque cuiusque merito dedit: propemodum omnia: quae in ea urbe coeperat: distributa. Ceterum in gentia animi bona illam indole: qua omnes reges antecessit: illam in subeundis piculis constantiam: in rebus moliendis efficiendisque uelocitatem: in deditis fidem: in captiuis clamentiam: in uoluptatibus permissis quoque & usitatis temperantiam: haud tollerabili uini cupiditate foedauit. Hoste & amulo regni reparante tum maxime bellum nuper subactis: quos uicerat: nouumque imperium aspernantibus: de die inibat conuiuia: quibus foeminae intererat: non quidem quas uiolari nefas esset: quippe pellices licenti quae decebat cum armato uiuere assuetae. Ex his una Thais & ipsa temulenta maximam apud oes grecoque inuituram gratiam affirmat: si regiam persae iussisset icedi: expectare hoc eos quorum urbes barbari delessent. Ebrio scorto de tanta referente inquam unus & alter & ipsi mero onerati assentiuntur. Rex quoque fuit auidior: quam patientior. Quin igitur ulciscimur gratiam: & urbi faces subdimus: Omnes in caluerant mero: itaque surgunt temulentum ad incendendam urbem: cui armati pepercerat. Primus rex ignem regiae iniecit: tum conuiuiae & ministri pellicisque: Multa cedro aedificata erat regia: quae celeriter igne concepto late fudit incendium. Quod ubi exercitus: qui haud paulum ab urbe tenebat: conspexit: for-

uitum ratus ad opem ferendam coeurrat. Sed ut ad uestibulum regiae uentum est: uident regem ipsum adhuc aggerentem faciem. Omisla igitur quam portauerat aqua: igni aridam materiam in incensum iacere coeperunt. Hinc exitum habuit regia totius orientis: unde tot gentes ante iura petebat. Patria tot regum unicus quondam graeciae terror: molita. x. milium nauium classem & exercitus: quibus Europa inundata est: contabulato mari in uolibus perfossisque montibus: in quos specus fretum immissum est. Ac ne longa quidem aetate: quae excidium eius secuta est: resurserit. Alias urbes habuere macedonum reges: quas nunc habent Parthi. Huius uestigium non inueniretur: nisi araxes amnis ostenderet. Haud procul moenibus fluxerat: inde urbem fuisse. xx. stadiis distantem credunt magisque sciunt ac colae. Pudebat Macedones tam claram urbem a Comessabundo rege deletam esse. Itaque res in seruam uersa est: & impetrauerunt sibi: ut crederent illo potissimum modo fuisse delendam. Ipsum ut primum grauiata ebrietate mentem quies reddidit: penituisse constat: & dixisse maiores poenas persas graecis daturus fuisse: si ipsum in solio regiae Xerxis respicere coacti essent. Postero die Lycio itineris: quo persidem intrauerat: duci. xxx. ualentia dono dedit. Hinc in regionem Mediae transit: ubi supplementum nouorum militum e Cilicia occurrit. Peditum erant quinque milia: equos mille. Vtrisque Plato atheniensis praerat his copiis auctus Darii persequi statuit. ille iam Ebattaua peruenerat caput Mediae. Urbem hanc nunc tenent parthi: ea aetiam agentibus sedes est. Adire deinde bactra decreuerat: sed ueritus ne celeritate Alexandri occuparetur: consilium iterque mutauit. Aberat ab eo Alexander stadia. M. d. sed iam nullum interuallum aduersus celeritatem eius satis longum uidebat. Itaque praelio magis quam fugam se praeparabant. xxx. milia peditum sequebantur: in quibus graecorum erant. iiii. milia fideliter erga regem ad ultimum inuicta: funditorum quoque & sagittariorum manus. iiii. milia expleuerat: praeter hos. iiii. milia & ccc. equites erant maxime phoenorum. Bessus praerat bactriae uerbis regionisque praefectus. Cum hoc agmine Darius paulum declinauit uia militaria: iussis praecedere lycis impedimentorum custodibus. Consilio deinde aduocato: si me cum ignauis inquit & plurimis qualemcunque morte honesta uitam pluris aestimantibus fortuna iunxisset: tacerem potius: quam frustra uerba consumere: sed maiore quam uellem documento & uirtute uestram: & fidem expertus magis etiam eo niti debeo: ut dignus talibus amicis sim: quam dubitare an uestri similes adhuc sitis. Ex toto milibus: quae sub imperio fuerunt meo bis me uictum: bis fugientem persecuti estis. Fides uestra & constantia: ut regem me esse credam: facit. Proditores & transfugas in urbibus meis regnant: non hercule qui tanto honore digni habeantur: sed ut praemissis eorum uestri sollicitentur animi. Meam tamen fortunam quam uictoris maluistis sequi: dignissimi quibus si ego non possim: di pro me gratiam reterant & me hercule referent. Nulla erit tam tarda posteritas: nulla tam ingrata fama quae non in coelum uos debitis laudibus ferat. Itaque et si consilium fugae a qua multum abhorret aius agerem: uera tamen uirtute fractus obuiam issem hosti. Quousque. n. in regno exulabo: & per fines impium me fugiam externum & aduenam regem: cum liceat exprobatu torum iam aut reparare: quae amili: aut honesta morte defungi: nisi forte satius est expectare uictoris arbitrium: & Mazei & Mithienis exemplo praecari accipere regnum totius unius: ut iam malit ille irae suae: quam gloriae obsequi. Nec diu fuerint: ut hoc decus mei capitum aut demere inhiat quae aut condonare possit: ne hoc impium uiuus amittam. Idemque regni mei: qui & spiritus finis. Si hic aius: si hinc lex nulli non parata libertas est: ne uobis Eublium Macedonia nemis uultum superbum ferre cogere. Sua cuique dextera aut ultionem tot malorum pariet: aut finem. Et quidem quam uersalibus fortuna sit: documento

Alexandri
penitu t
cōdise ur
bē p[er]sarū
Pla. athe
nienfis
Ebattaua
caput me
di e ubi
erat dari
us
Copiarū
darii nu
merus.
Darii ora
tio

ipse sum. Nec immerito maiores uices eius expecto. Sed si iusta ac pia bella dii aduersantur fortibus tamē uiris licebit honeste mori. Per ego uos decora maiorē: qui tot⁹ orientis regna cū memorabili laude tenuerūt: per illos uiros: quibus stipediū macedonia quondā tulit: per tot nauium classes in græciā missas: per tot trophæa regum oro & obtestor: ut nobilitate uestra gētisq; dignos spiritus capiatis: ut eadē cōstantia animo rum: qua præterita tolerastis experiamini: quicquid deinde fors tulerit. Me certe in perpetuum aut uictoria egregia nobilitabit: aut pugna. Hæc dicēte Dario præsentis periculi species oīum simul corda animosq; horrore perstrinxerat: nec aut consiliū suppetebat: aut uox: cū Artabazus uetustissimus amicorū: quē hospitiū fuisse Philippi sæpe diximus: Nos uero inquit: p̄tiosissimā uestē indui: armisq; quāto maximo cultu possumus: adornati regē in acie sequemur: ea quidē mēte: ut uictoriā sperem⁹: mortem nō reculemus. Assensu excepere ceteri hanc uocē. Sed Nabarzanes: qui in eodē consiliū erat cū Besso: inauditi antea facinoris societate inita regē suū per milites: quibus ambo præerant: cōprehendere & uincere decreuerant ea mente: ut si Alexāder ipsos insecutus foret: tradito rege uiuo iniret gratiā uictoris: magni p̄fecto cœpisse Dariū æstimari. Sin aut eum effugere potuissent: interfecto Dario regnum sibi occuparent: bellumq; renouarēt: Hoc parricidiū cum diu uolutassent. Nabarzanes aditum nefariæ spei præparans: Scio me: inquit: sniam esse dicturum prima specie haud quāq; auribus tuis gratam. Sed medici quoq; grauiore morbos asperis remediis curant: & gubernator ubi naufragium timeat: iactura quicquid seruari potest: redimit. Ego tamen: non ut damnū quidē facias: suadeo: sed ut te: ac regnum tuum salubri ratione conserues. Diis aduersis bellum inimus: & pertinax fortuna perfas urget: non desinit. Nouis iniuriis & hominibus opus est. Auspicium & imperium alii trade interim: qui tam diu rex appelletur: donec Asia decedat hostis. Victor deinde regnum tibi reddat: hoc aut breui futurū: ratio promittit. Bactra intacta sunt: Indi & Sagæ in tua potestate: tot populi: tot exercitus: tot equitum peditūq; milia ad reuouandas uires paratas habent: ut maior belli moles supersit: q̄ exhausta sit. Quid ruimus bæliuarum ritu in perniciem non necessariā? Fortium uirorum est: magis mortē cōtemnere: q̄ odisse uitam. Sæpe tædio laboris ad uilitatem sui cōpellunt ignaui. At nihil uirtus inexpertum omittit. Itaq; ultimū omniū mors est: ad quā nō pigre ire satis est. Proinde si bactra: quod tutissimum receptaculum est petimus: præfectum regionis eius Bessum regē temporis gratia statuamus. Compositis rebus iusto regi tibi fiducia restituet imperium. Haud mirum est Dariū non nunc temperasse animo: quāq; tam impiæ uoci quantū nefas lubeslet: latebat: Itaq; pessimum inquit m̄cipium reperisti optatum tibi tēpus: quo parricidium aperires. Strictoq; Acinaceꝝ interfecturus uidebatur: nī propere Bessus bactriacq; deprecaretur tristitū specie. Cæterum si perseueraret: uicturi circunsteuissent. Nabarzanes interim elapsus mox: & Bessus secutus copias: quibus p̄erant a cætero exercitu secedere iubent: secretū in itinere consiliū. Artabazus conuenientem præsentis fortunæ sententiā orsus mitigare Dariū temporum idē admonens cœpit. Ferret æquo animo quāliumcunq; suorum uel stulticiam: uel errorē. Instare tamen Alexandrum grauem: etiam si omnes præsto essent. Quid futurum: si persecui fugam ipsius alienentur a rege? Eare paruit Artabazus aiorū: & quāq; mouere castra statuerat: turbatis tamen omnium animis eodem in loco substitit. Sed attonitus mœstitia simul & desperatōe tabernaculo se inclusit. Ergo in castris quæ nullius regebantur imperio: uarij animorū motus erant: nec in cōmunē

Virt⁹ nihil inexpertū reliquit. Vltimum oīum est mors. Acinacis

Varij motus aiorū in Darii castris.

antea consulebantur. Dux grecorum militū Patron arma capere suos iubet: paratosq; esse ad exequendum imperium. Persæ secesserunt. Bessus cum bactrianis erat: tēptabatq; perfas abducere Bactra: & intactæ regionis opulentiam: simulq; quæ manentibus instarent: pericula ostentans. Persarum oīum eadē fere fuit uox: nefas esse deferri regem. Inter hæc Artabazus omnibus imperatoriis fungebat officiis. Ille persarum tabernacula circuire: hortari: monere nunc singulos: nunc uniuersos nō ante destitit: quā satis cōstare imperata facturos. Idē ægre a Dario impetrauit: ut cybum caperet: animūq; regis aduerteret. At Bessus & Nabarzanes olim agitatū scelus exequi statuerunt: regni cupiditate accessi. Dario autem incolumi tantas opes sperare nō poterat: quippe in illis habētib; regnum eximia maiestatis ē: ad nomē quoq; barbari conueniunt. & pristina ueneratio fortunæ sequit̄ aduersam. Inflabat impios animos regio cui præerant armis uirisq; & spacio locorū nulli earum gentium secunda. Tertiā partem Asiæ tenet: multitudo iuniorum: exercitus: quos amiserat Darius æquabat. Itaq; non illum modo: sed etiam Alexandrum spernebāt: Inde uires imperii petiturū: si regionis potiri contigisset. Diu omnibus cogitatis placuit per milites bactrianos ad omne obsequium destinatos regem cōprehendere: mittiq; nuntium ad Alexandrum: qui indicaret uiuum asseruari eum. Si id: quod timebant: proditiōne aspnatus esset occisuri Dariū: & bactra cū suarum gentium manu petiturū. Cæterum pro palam cōprehendi Dariū non poterat: tot persarum milibus laturis opem regi: grecorū quoq; fides timebatur. Itaq; quod non poterant ui: frau de assequi temptant. Pœnitentiā secessionis simulare decreuerant: & excusare apud regem consternationē suā. Interi: qui perfas sollicitarent: mittuntur: hinc spe: hinc metu militares animos uersant: uinæ rerum illos subdere capita: in perniciem trahi: cum bactra pateat exceptura eos donis & opulentia quantam animis concipere non possint. Hæc agitantibus Artabazus superuenit siue regis iussu: siue sua sponte affirmans mitigatum esse Dariū & eundem illis amicitia gradū patere apud regem. Illi lachrymantes nunc purgare se: nunc Artabazū orare ut causam ipsarum tueret: precesq; perferret. Sic peracta nocte sub lucis ortu & Nabarzanes cum bactrianis militibus in uestibulo prætorij aderat titulū solēnis officij occulto sceleri præferens. Dariū ligno ad eundū dato currum pristino more contendit. Nabarzanes ceteriq; parricidæ procumbentes humi quem paulo post in uinculis habituri erāt: sustinere uenerari lachrymas etiam pœnitentiæ indices profuderūt: adeo humanis ingeniis parata simulatio ē. Preces deinde suppliciter a motæ. Dariū natura simplicem & mitem non credere modo quæ affirmabant: sed etiam flere cœgerunt. Ac ne tum quidem cogitati sceleris pœnituit: cum intueretur qualem & regem & uirum fallerent. Ille quidem securus periculi: quod instabat Alexandri manus quas solas timebat: effugere properabat: Patron autē grecorū dux præcepit suis ut arma: quæ in sarcinis antea ferbantur inducerent: ad omne imperium suam parati & intenti. Ipse currum regis sequebatur occasionem imminēs alloquēdi eam: quippe Bessi facinus præsererat. Sed Bessus id ipsum metuens: custos uerius: quam comes a curru non recedebat. Diu ergo Patron cūctatus ac sapius sermōe reuocatus inter fidem timoremq; hæsitans regem intuebatur: quod tandem auct̄. it oculos: Bubacem spadonem inter proximos currū sequentem pœnctari iubet: nunquid ipse uelit dicere. Patron uero se sed remotis arbitris loqui uelit cum eo r̄. spondit. tuisq; propius accedere sine interprete. (Nam haud rudis græcæ linguæ Dariū erat) Rex inquit ex. l. milibus grecorū super sumus pauci: omnes fortunæ tuæ comites: & loquitur

Bessus & Nabarzanes pœnitentiā secessionis simulant.

Nabarzanes fictæ lachrymæ. Dari⁹ simplex et mitis. Patron grecorū dux.

Patron Dariū alioquitur

Huana
negocia
multo an
te destina
ta no pos
se muta
ri.

in hoc tuo statu iude: q florente te fuimus: quascunq; sedes & legeris: pro patria & don e
sticis rebus perituri. Secunda aduersa: res tuas copulauere nos tecu. Per hanc tide
inuicta oro & obtestor: in nostris castris tibi tabernaculu statue: nos corporis tui cu
stodes ee patiaris. Amissim? gratia: nulla Baetra sunt nobis: spes ois in te: utina & in
ceteris eet: Plura dici no attinet. Custodia corporis tui externus & alienigena no depo
sere: si crederet alium posse prestare. Bessus qq erat graeci sermois ignarus: tamen sti
mulante consciencia inditiu pfecto Patronem detulisse credebat: & interpres graeci relato
sermoe exepa dubitatio e. Darius at quantu ex uultu concipi poterat: haud sane terri
tus: percuncta i Patrona cam consilii quod afferret: cepit ille no ultra differendu ra
tus: Bessus inquit & Nabarzanes insidiant tibi in ultimo discrimine & fortuna tua.
& uita: Hic dies aut pericid: aut tibi futurus ultimus. Et Patron qdem egregiam con
seruari regis gloria tulerat. Eludat uidelicet: qbus forte ac temere humana negotia uo
lui agiq; psuasum e. Eqdem aeterna constituti one crediderim uexuq; causas latentium
& multo ante destinata: suu quaq; ordinem immutabili lege pcurrere. Darius certe
respondit: quaquam tibi graecorum militum fides nota sit: nunq tamen a popularibus
suis recessus: difficilius tibi esse damnare: quam decipi: qd seors tulisset: inter suos
perpetui male qua trassugum fieri. Sero se perire: si saluum esse sui milites nollat. Pa
tron desperata salute regis ad eos: quibus praerat: rediit: omnia p fide experiri para
tus. At Bessus occidendi p rimum regis impetu conceperat. Sed ueritus ne gratia Ale
xandri: ni uiuum eu tra didisset: in re non posset: dilato in proximam noctem sceleris
consilio agere gratias incipit: quod perfidi hominis insidias iam Alexandri opes specta
tis prudenter c uereq; uitasset: donum cum hosti laturum fuisse regis capu: nec mira
ri hominem mercede conductum omnia habere uanalia: sine pignore: sine late: ter
ras: orbis exulem accipite hostem ad nutum licentium circuferti. Argueti deinde le
deosq; patrios testes fidei suae inuocanti. Darius uultu assentiebat: haud dubius quin
uera deferent a graecis: sed eo rerum uentum erat: ut tam periculosum esset no crede
re suis: q decipi. xxx. milia erant quorum inclinata in scelus leuitas timebat. iiii. milia
Patro habebat: quibus si credidisset salutem suam: damnata popularium fide parrici
dio excusatione uidebat offerri. Itaq; praoptabat imerito q iure uiolari. Besso tamen in
sidiarum consiliu purgati respondit: Alexandri sibi no minus iusticia: q uirtutem esse
pspecta. Falli eos: qui proditioms ab eo p mium expectet. Violatae fidei nemine acro
rem fore uindicet ultoremq; lamq; nox apparebat: cu per se more solito armis positis
ad necessaria ex proximo uico ferenda discurrunt. At Baetrianis: ut imperatum erat a
Besso: armati stabant. Inter haec Darius Artabazum acciri iubet: expositisq; quae Pa
tron detulerat: haud dubitare Artabazum quin transeundum esset in castra graecoru.
Perlas quoq; periculo uulgato scuturos. Destinatus sorti suae: & ia nullius salubris
consilii paties unquam in illa fortuna opem Artabazu ultimū illum uisurus amplecti
tur. Perfususq; mutinis lachrymis inhaerentem sibi auelli iubet: capite deinde uelato:
ne inter gemitus digredientem uelut a rege intueretur: i humu pronu corpus abiecit:
Tum uero custodiae eius assueti: quos regis salute uel periculis uita tueri oportebat:
dilapsi sunt cum armatis: quos iam aduentare credebant: haud rati se futuros par s.
Ingens ergo in tabernaculo sollicitudo erat: paucis spacionibus: quia quo discederet
non habebant: circustantibus regem. At ille remotis arbitris: diu aliud atq; aliud con
silium a se uolubatur. lamq; solitudinem: quam paulo ante p sola io petiuerat: posuit:
Bubacem uocari iubet: que intuens: Itc: inquit: consulite uobis ad ultimū regi uestro:

ut decebat: fide exhibita. Ego hic legem fati mei expecto. Forsitan mireris quod ui
tam non finiam: alieno scelere: q meo mori malo. Post hanc uocem spado gemitu no
modo tabernaculum: sed et castra compleuit. Irrupere deinde alii: laceratiq; uestib?
lugubri & barbaro ululatu regem deplorare coeperunt. Perlae ad illos clamore perla
to attoniti metu nec arma capere: ne in baetrianos inciderent: nec quiescere audebant:
ne impie delere regem uiderentur. Varius ac dissonus clamor sine duce ac sine spe
rio totis castris referebat. Besso & Nabarzani nuntiauerat sui regem a semetiplo iter
emptu esse. Planctus eos deceperat. Itaq; citatis equis aduolant: sequentibus quos ad
ministerium sceleris delegerant: & cum tabernaculum intrassent: q regem uiuere spa
dones indicabant: coprahendi uinciriq; iusserunt. Rex curru paulo ante uectus & de
oru auspiciis a suis honorib? cultus: nulla externa ope admota: captiuus seruoq; suoq;
in sordidu uehiculum pellibus undiq; coniectus imponitur: pecunia regis & supellex
quali iure belli diripitur: onustiq; praeda p scelus ultimum pra fugam intendunt. Arta
bazus cu iis: qui imperio parebant: graecisq; militibus Parthienem petebat: oia tutio
ra parricidag; cotuitu ratus: Perlae promissis Bessi onerati maxime: qa nemo ali? erat
que sequerentur: coniungere se baetrianis. Agmen eorum tertio assecuti die: ne tamen
honor regi non haberet: aureis copedibus Darium uinciunt: noua ludibria: subinde
excogitante fortuna: Et ne forte cultu regio posset agnosci: sordidis pellibus uehicu
lum intexerant: ignoti iumenta agebant: ne p uentibus in agmine monstrari pos
set: custodes procul sequebant. Alexander audito Darium mouisse a Batauis: omis
so itinere: quod petebat: in media fugientem inlequi pgit strenue. Tabas oppidu e &
in parte lacene ultima: quo ubi peruenit: ibi trassuga nuntiant praecipite fuga baetra
petere Darium. C rtiore deinde cognoscit ex Bagistene babylonio: no eqdem uictu
regem: sed in piculo esse aut mortis aut uinculoq; affirmabat. Rex ducibus conuoca
tis maximu: inquit: opus: sed labor breuissimus superest. Darius haud procul destitu
tus a suis aut uinctus: aut oppressus e. In illo corpore posita est uictoria nostra: & ta
ta res celeritatis est premiu. Omnes pariter conclamant paratos ipsos sequi: nec labo
ri: nec periculo parceret. Igitur raptim agmen cursus magis q itineris modo ducit: ne
nocturna qdem qete diurnu labore relaxante. Itaq; quingenta stadia processit: peruē
tumq; erat in in uicium: in quo Darium Bessus comprehenderat. Ibi melon Darii inter
pres: excipitur. corpore ager no potuerat agmen sequi: & deprehensus celeritate re
gis transfugam se esse simulabat. Ex hoc acta cognoscit: sed fatigatis necessaria quies
erat. Itaq; delectis equitum. yi. milibus trecentos: quos dimichas appellant: adiungit:
dorfo hi grauiora arma portabant: ceterum equis uehebantur: cum res locus polce
ret: pedeltris acies erat. Hac agentem Alexandrum adeunt Orfillos & Mythracenis
qui Bessi partiduum exosi transfugerant: nuntiabantq; stadia. d. abesse plas: ipsos bre
uius iter monstraturos. Gratus regi aduentus transfugarum fuit. Itaq; prima uespera
ducibus iildem cum expedita equitum manu monstratam uiam ingreditur: phalan
ge: quantum festinare posset: sequi iussa: Ipse quadrato agmine incedens ita cursum
tegebat: ut primi coniugi ultimis possent. ccc. stadia processerant: cum occurrit Bro
cullus Mazei filius Syriae quondam praetor. Is quoq; transfuga nuntiabat Bessum ha
ud amplius q. cc. stadia abesse: Exercitum utpote qui nihil praecauerat icompositum
inordinatumq; procedere: hircaniam uideri petituros: si festinaret sequi palantes sup
uenturum. Darium adhuc uiuere. Strenuo alioquin cupiditatem consequendi tran
fugas iniecerat. Itaq; calcariibus subditis effulo curru eunt. laq; fremit? hostiu iter in

Gemitus
in Dari
taberna
culo

Darius
seruoru
suorum
captiu

Dari? au
reis cope
dibus ui
citur
Tabas
opp.

Dimiche
Transfu
ga ad ale
andrum.

dari⁹ uir
neratus a
proditoribus.
Proditorum
fuga.

gredientium exaudiebat: sed prospectum ademerat pulueris nubes. Paulispergo inhi-
buit cursum: donec consideret puluis. Iamque conspecti a barbaris erant: & abeuntium
agmen conspexerant: nequaquam futuri pares: si Bello tantum animi fuisset ad praelium
quantum ad parricidium fuerat. Namque & numero barbari praestabant & robore. Ad hoc
refecti cum fatigatis certamen iniri erant. Sed nomen Alexandri & fama maximam
in bello, utique momentam pauidos in fugam conuertit. Bessus & ceteri facinoris eius
princeps uehiculum Darii affecuti coeperant hortari eum: ut conscenderet equum: & se
hosti fuga eriperet. Ille deos ultores adesse testatur: & Alexandri fidem implorans ne-
gat se parricidas uelle comitari: Tu uero ita quoque accensi tela iniiciunt in regem: mul-
tisque confossum uulneribus relinquunt. Iumenta quoque ne longius prosequi possent: con-
uulnerantur: duobus seruis: qui regem comitabantur: occisis. Hoc edito facinore ut uesti-
gia fugae spargerent: Nabarzanes hyrcaniam: Bessus bactra paucis equitum comita-
tibus petebant. Barbari ducibus destituti: qua quaque aut spes ducebat aut pauor dis-
sipabant. d. tantum equites congregauerunt se: incerti adhuc resistere ne melius esset: an
fugere. Alexander hostium trepidatione cognita: Nicanorem cum equitum parte ad inhibendam
fugam praemittit. Ipse cum ceteris sequitur. iiii. ferme milia resistentium agmina occisa sunt
reliquum agmen more pecudum intactum agebat: iubente rege ut caedibus abstineret
Nemo captiuorum erat: quin monstrare Darii uehiculum posset: singuli ut quaeque praehenderent:
scrutabantur: nec tamen ullum uestigium fugae regis extabat. Festinantem Alexan-
dram uix tria milia equitum persecuta sunt. At in eos: qui letius sequebantur: incidebat
uniuersa fugientium agmina: uix credibile dictum plures captiuorum: quam qui caperent erant:
adeo omnem sensum territis fortuna penitus excusserat: ut nec hostium paucitatem: nec
multitudinem suam satis cernerent. Interim iumenta: quae Darium uehebant: nullo re-
gente decesserant. uilitari uia: & errore delata per. iiii. stadia: in quadam uale constiterunt
aestu simulque uulneribus fatigata. Haud procul erat fons: ad quem monstratum a pe-
ritis Polystratus macedo siti maceratus accessit. Ac dum galea haustum aquam sorbet:
tela iumentorum deficientium corporibus infixam conspexit. Miratusque confossum po-
uus: quam abacta esse semiuuii hominis.

Bellum ortum inter macedonas & lacedaemones: Antipater macedonica praefectus in hoc bello contra regem lacedaemoniorum obtinuit: sicut hic exponitur: pugnae discrimen immisit: obruncatisque: qui pronas & lapidatius resistebant: magnam partem hostium propulit. Coeperant fugere uictores: do-
nec audius sequentes in planum deduxere. Multi cadebant sed ut primum locus: in quo
stare posset fuit: aquis uiribus dimicatum est. Inter omnes tamen lacedaemonios rex
eminebat non armorum modo & corporis specie: sed etiam magnitudine animi: quo uno
uinci non potuit. Undique nunc cominus: nunc eminus petebatur: diuque arma circum-
ferens alia tela clypeo excipiebat corpore alia uitabat: donec hasta foemora perfossa
plurimum sanguine effuso destituere pugnantem. Ergo clypeo suo exceptum armigeri ra-
ptum in castra referebant iactationem uulnerum haud facile tollerantem. Noc tamen
omiserunt lacedaemonii pugnam: & ut primum sibi quam hosti aequiorem locum capere po-

tuert: densatis ordinibus effusa fluentem in se aciem expetere: non aliud discrimen ualde
mentius fuisse memoriae proditum est. Duarum nobilissimarum bello gentium exerci-
tus pari arte pugnabant. Lacedaemonii ueteres: Macedones praesentia decora intuebantur
illi pro libertate: hi pro dominatione pugnabant. Lacedaemonius dux. Macedonibus
locus deerat. Diei quoque unius tam multiplex calus modo spem modo metum utriusque partis
augebat: uelut de industria inter fortissimos uiros certamen aequante fortuna. Ceteris
angustiae loci in quo haeserat pugna: non patiebantur totis ingredi uiribus. Expectabant
ergo plures: quam inferant praelium: & qui extra teli iactum erant: clamore inuicem suos
accendebant. Tandem laconum acies languescere lubrica arma sudore uix sustinens
pedem deinde referre coepit: ut urgente hoste apertius fugeret. Insequerat dissipatos
uictos: & emensus cursu omne spatium: quod acies laconum obtinuerat: ipsum Agim per-
sequebat. Ille ut fugam suorum & proximorum hostium aspexit: deponi se iussit: expertusque
membra an impetum animi sequi possent: posteaque deficere se sensit: poplitibus semet exce-
pit: galeaque strenue sumpta clypeo protegens corpus hastam dextra uibrabat ultro uocans
hostem: si quis iacenti spolia demere auderet: nec quisquam fuit: qui sustineret cominus con-
gredi. Procul missilibus appetebatur: ea ipsa in hostem retorques donec lancea nudo pe-
ctori infixam esse: qua ex uulnere euulsa inclinatam ac deficiens caput clypeo paulisper exce-
pit. Deinde linquente spiritu pariter ac sanguine moribundus in arma pro cubuit. Ce-
cidere lacedaemoniorum. v. milia & .ccc. & .lx. ex macedonibus haud amplius. ccc. Ceteris
uix quaequam nisi laucius reuertit in castra. Haec uictoria non spartam modo secio: quae eius sed etiam
omnes qui fortunam belli spectauerant: fregit. Nec fallebat Antipatrum dissimulare ab animis
gratulantium uultus: sed bellum finire cupienti opus est. at decipi: & quamquam fortuna re-
cebat: inuidiam tamen: quia maiores res erant: quam quas praefecti modus caperet: metuebat
quippe Alexander hostes uinci uoluerat. Antipater uicisse ne tacitus quidem indignabatur
suae demptum gloriae existimans: quicquid cessisset alienae. Itaque Antipater: qui pro-
bet spiritum eius: non est ausus ipse agere arbitrio uictoriae: sed consilium graecorum: quod fieri pla-
ceret: consuluit. A quo lacedaemonii nihil aliud quam ut oratores mittere ad regem liceret pro-
curari: grate ueniam defectionis praeter auctores impetrauerunt. Megalopolitani: quorum urbs
erat obsessa: ad defectionis eius multam ac haeretoli .c. xx. talenta dare iussi sunt.
Hic fuit exitus belli quod repente ortum prius: tamen finitum est quam Darii Alexander apud
Arbellam superaret. Sed ut primum instatibus curis laxatus est animus militarium rerum quam quietis
otioque patientior exceperet eum uoluptates: & quae arma praefarum non fregerant: uitia uice-
runt. In tempestiua conuiuia & proptandi peruiulandique insana cupido ludique & greges Alexan-
dri uicium omnia in externum lapsa sunt more: quorumque amulatus quasi potioris suo ita po-
pularium animos oculosque pariter offendit: ut plarisque amicos: pro hoste haberetur.
Teaces quippe disciplinae suae solitosque parco ac pabili uictu a iam ipseda natura dyderia
defangit: in peregrina & euictarum gentium mala impulerat. Hinc saepius conpata in ca-
put eius inlidit: recessio militum: & liberior inter mutuas querelas dolor. Iplus deinde
nunc ira: nunc suspitiones: quas excitabat incosultus pauor ceteraque his similia: quae
deinde decur. Igitur cum in tempestiuis conuiuibus dies pariter noctesque consumeret: sa-
cietate popularum ludis interpolabat: non contentus artificum: quos e graecia excitaue-
rat: turbae quippe captiuarum foeminarum iubebantur suo ritu canere in conlito & abhor-
rens peregrinis auribus carmen. Inter quas unam Rex ipse conspexit m. x. rem que re-
tera: & producentibus eas uerecun se reluctantem. Excelens erat forma: & homa pu-
dor non estabat: deiectis in terram oculis: & quantum licebat: ore uelato suspitionem
e iii

Quot in
plio uiri-
que cecide-
re.

Alexan-
dri uicium
tiam uice-
runt.

præbuit regi nobiliorem esse: quæ ut inter conuiuales ludo deberet ostendi. Ergo interrogata quæ nam esset: neptè se Ochi: qui nuper regnasset in persis: filio eius genitam esse respondit. Vxorem histaplis fuisse. Propinquus hic Darii fuerat magni: & ipse exercitus prætor. Adhuc in animo regis tenues reliquæ pristini moris harebant. Itaque fortunâ regia stirpe genitæ: & tam celebre nomē neptè Ochi reueritus nō dimittit modo captiuam: sed etiam restitui ei suas opes iussit. Virum quoque requirit: ut reperto cōiugem redderet. Postero autem die præcepit Ephestioni: ut omnes captiuos in regiâ iuberet adduci. Vbi singulorum nobilitate spectata: secreuit a uulgo: quorum eminebat genus Decem hi fuerunt: inter quos repertus est Oxatres Darii frater: non illius fortuna: quæ indole animi sui clarior. xxvi. milia talentorum præda reducta erant equis. xii. milia in congiarium militum assumpta sunt. Par huic pecuniæ summa custodum fraude subtrahita est. Oxatres erat nobilis perses qui a datio capitali supplicio destinatus cohibebatur in uinculis. Huic liberato satrapæam Mediæ attribuit: fratremque Darii recepit in cohortem amicorum omni uetustate caritatis honore seruato. Hinc parthienem peruenit: tunc ignobilem gentem: nunc caput omnium: qui post Euphratem & Tygrin amnes liti rubro mari terminatur. Scythæ regionem cæpestrem ac fertilem occupauerunt: graues ad hæc accolæ sedes habent & in Europa: & in asia. Qui super Bosphorum mare colunt: ascribuntur asia. At qui in Europa sunt a leuo Thraciæ latere ad boristhenem: atque inde ad tanaim amnem recta plaga attinent. Tanais Europam & asiam medius interfluit: nec dubitat: quin scythæ: qui parthos condiderunt: nō a bosphoro: sed ex regione Europæ penetrauerint. Urbs erat ea tempestate clara Atomphilos condita a grecis: Ibi statua rex habuit comitatibus undique aduectis. Itaque rumor otiosi militis uirum sine auctore percrebuit: regem contentum rebus quas possidet: in Macedonia protinus redire statuisse. Discurrent lymphatis similes in tabernacula: & iuneris sarcinas aptant: signo dato credentes: ut uasa colligerent. Totis castris tumultus hinc contubernales suas requerunt: Hinc operantium plaustra perferunt ad regem. Fecerant fidem rumore temere uulgato greci milites redire iussi domos: quorum equitibus singulis denariorum sena milia domo dederat. Ipsis quoque sine militia adesse credebant. Haud secus quæ par erat territus Alexander: qui in dos atque ultima orientis paginare statuisse: præfectos copiarum in protium corrahit: Obortisque lachrymis ex medio gloriæ spatio reuocari se uicti magis quam uictoris fortunam in patriam relaturus cōquestus est: nec sibi ignauam militum obstare: sed deorum inuidiam: qui fortissimis uiris subitum patriæ desiderium admouissent: paulo post in eadem cum maiore laude fama: redituris. Tum uero pro se quisque operam suam offerre: difficillima quæque poscere polliceri militum quoque obsequium: si animos eorum leni & apta oratione permulcere uoluisset. Nunquam infractos & abiectos recessisse: quoties ipsius alacritatem & tantum animi spiritum haurire potuissent: ita se facturum esse respondit. Illi modo uulgi aures præparat sibi: satisque omnibus: quæ in re uidebant esse compositis: uocari ad cōcionem exercitum iussit: apud quæ talē orationem habuit. Magnitudinem rerum quas gessimus milites intuentibus uobis: minime mirum est & desiderium queritis: & facietatem gloriæ occurrere: ut omittam Ilyricos: Triballos: Boeiam: Thraciam Spartam: Acheos: Peloponnesum: quorum alia ductu meo: alia imperio auspicioque perdomui. Ecce orti bellum ad hellepontum ionas eolidem seruitio barbariæ impotentis exemimus. Cariam: Lydiam: Cappadociam: Phrygiam: Paphlagoniam: Pamphiliam: Pides: Ciliciam: Syriam: Phœnicem: Armeniam: Persidem: Medos: Parthienem habemus

in potestate. Plures puincias complexus sum: quæ alii urbes ceperunt: & nescio an enumeranti mihi quædam ipsarum rerum multitudo subdixerit. Itaque si crederem satis certam esse possessionem terrarum: quas tanta uelocitate domuimus: ego uero milites ad penates meos ad parentem sororemque & ceteros ciues uel retinentibus uobis erumperent ut ibi potissimum parta uobiscum laude & gloria fruerer: ubi nos uberrima uictoria præmia expectant: liberorumque coniugum parentumque lætitia: pax quies rerum per uirtutem partaque secuta possessio. Sed in nouo: & si uerum fateri uolumus precario imperio adhuc iugum eius rigida ceruice subeuntibus barbaris tempore milites opus est: dum minoribus ingeniis imbuuntur: & effaratos melior consuetudo permulcet. Fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant: adeo etiam illa sensus omnis experti tamen sua lege mitescunt. Quid creditis tot gentes alterius imperio ac nomine assuetas non sacris: non moribus: non commercio linguarum nobiscum coherentes eodem prælio domitas esse: quo uictæ sunt: Vestris armis continentur: non suis moribus. Sed qui præsentibus metuunt: in absentia hostes erunt. Cum feris bestiis res est: quas captas & iclulas: quia ipsarum natura non potest longior dies mitigat. Et adhuc sic ago tanquam omnia subacta sint armis: quæque fuerunt in ditione Darii. Hircaniam Nabarzanes occupauit. Bactra non possidet solum parricida Bessus: sed etiam minatur. Sogdiani Dacæ Massagetae Sagaræ indi sui iuris sunt. Omnes hi simul: si terga nostra uiderint sequentur. Illi enim eiusdem nationis sunt: nos alienigenæ & externi. Suis autem quæ parerent placidius est cum is præstet: qui magis timeri potest. Proinde aut quæ cepimus: omittenda sunt: aut quæ non habemus occupanda. Sicut in corporibus ægris milites: nihil quod nociturum est: medici relinquunt: sic nos quæquid obstat: imperio recidamus. Parua sæpe scintilla cōcepta magnam exciuit incensum. Nil tuto in hoste despiciat: quæ spreueris: ualentiore negligetia facies. Ne darius quod hæreditarium præterit accipit impius. Sed in sedem Cyri beneficio Bagæ castra hominis admittimus: ne uos magno labore credatis Bessum uacuum regnum occupaturum. Nos uero peccauimus milites. si Darium ob hoc uicimus: ut seruo eius traderemus imperium: qui ultimum ausus scelus. regem suum etiam externæ opis egentem: certe cui nos uictores pepercissemus: quasi captiuum in uinculis habuit: ad ultimum ne a nobis conseruari posset: occidit. Hunc uos regnare patiemini: quæ equidem crucifixum uidere festino: omnibus regibus gentibusque & fidei: quam uiolauit: meritas pœnas soluentem. At hercule si mox eundem grecorum urbes: aut hellepontum uastare nuntiatum erit uobis: quo dolore afficiemini: Bessum præmia uictoriæ occupasse uictoriæ: Tunc ad repetendas res festinabitis: tunc arma capietis. Quanto autem præstat territum adhuc & uix mentis suæ cōpotè opprimere: Quatridui nobis iter superest: qui tot perculuimus niues: tot amnes supauimus: tot montium iuga transcurrimus: non mare illud: quod exæstians iter fluctibus occupat: euntes nos morat: non ciliciæ fauces: & angustia icludunt: plana omnia & prona sunt: in ipsa limie uictoriæ stamus. Pauci nobis fugitiui & domini sui interfectores supersunt. Egregium me hercule opus & inter præmia gloriæ uestre numerandum posteritati famaque tradetis. Darium quoque hostem finito post mortem eius odio: parricidas esse uos ultos: neminem imperium effugisse manus uestras. Hoc perpetrato: quanto creditis per fas obsequetiores fore: cum intellexerint uos quæ bella suscipere: & Bessi sceleri non nomini suo irasci. Summa militum alacritate subeuntium: quocumque uellet: duceret: oratio excepta est: nec rex moratus impetum: territoque per Parthienem die ad fines hircaniæ penetrat: Cratere relicto cum iis copiis: quibus præerat: & ex manu: quam Amyntas ducebat: ad litis. yi. milibus equitibus: & totidem sagittariis: ut ab incurfio

quid macedones audita Alexandri oratione Alexander ad fines hircaniæ penetrauit

ne barbari Parthienem tueret. Phrygiam in pedimēta modico praesidio dato: campe-
stri itinere ducere iubet. Ipse cum phalange & equitatu. c. l. stadia emēsus castra in ual-
le: qua hircaniā adit: cōmunit. Nemus paltus dēsisq; arboribus umbrosū ē: pique
uallis solū rigantibus aquis: quae ex petris eminentib; manāt. Ex ipsis radicib; mōtiū
Ziobēris amnis effundit: qui tria fere stadia in longitudinē uniuersus fluit: deinde sa-
xos: quod alueolum interpolat: repercussus duo itinere uelut dispensatis aquis aperit:
Inde torrens & saxos; p quā incurrit asperitate uiolentior: terram praecipit subit. Per
ccc. stadia cōditus labitur: rursusq; uelut ex alio sponte cōceptus editur: & nouum al-
ueū intendit priore sui parte spatiosior: quippe in latitudinem. xiii. stadios; diffundit.
rursusq; angustioribus coercitus ripis iter cogit: tādē in alterum amnem cadit: cui
Rhidag; Rhidago nomen est. Incolae affirmabāt quicūq; dimissi essent in cauernam: quae pro-
prior est fontis: rursus sibi aliud os amnis apertum existere. Itaq; Alexander duos tau-
ros: quae subeunt aquae terram praecipitari iubet: quorum corpora ubi rursus erum-
pit: expulsa uidere: qui missi erant ut exciperent. Quartum iam diem eodē loco quie-
tem militi dederat: cū litteras Nabarzanus: qui Dariū cū Bello interceperat: accipit
quarum sententia haec erat: se Dariū non fuisse inimicum: imo etiā quae credidisset:
utilia esse suasisse: & quia fidele consilium regi dedisset prope occisum ab eo. Agitas;
se Dariū custodiam corporis sui cōtra ius fasq; peregrino militi tradere dānata po-
Nihil esse populariū fide: q̄ p. ii. & ccc. annos iūiolatā regib; suis p̄tinissent. Se in praecipiti & lubri-
co statē cōsilii a p̄lenti necessitate repetisse: Dariū quoq; cū occidisset. Bagoā hac ex-
spiritu ca- culatōe faulsecisse popularib; qd̄ insidiā sibi ite remisset. Nihil eē miseris mortali-
bus spiritu rari. Amore eius ad ultimā eē ppulū. Sed ea magis eē lecutū: quae coe-
deos a do- gisset necessitas: q̄ quae optasset. In cōi calamitate suā quēq; hīc fortunā. Si uenire se
falli nō so- ueretur: sine metu eē uētus. Nō timere: ne fidē datā tātus rex uiolaret. Deos a deo fal-
lere. li nō solere. Caeter; si cui fidē daret. uideret indignū multa exilia patere fugienti. Pa-
patria ubi- triam esse: ubicūq; uir fortis eadem elegerit. Nec dubitauit Alexander fidem quo per-
uir fortis- sa modo accipiebāt dare. Inuiolatū si uenisset fore. Quadratio tamē agmine & cōpo-
sedem ele- sito ibat speculatores subinde p̄mittēs: qui explerēt loca. Leuius armatura duci bat
gerit. agmen Phalāx eā s̄ quebant: post pedes erāt. Impedimēta & gēs bellicosa naturae
Vallis ul- situs difficilis aditu curam regis intenderat. Namq; perpetua uallis iacet usq; ad mare
q; ad mar- Caspium patēs. Duo tertiae eius uelut brachia excurrunt media flexu modico sinum
caspium. faciunt lunae maxime similes: cum eminet cornua nōdum totum orbem sydi re implē
Cercetae. te. Cercetae: Mossini: & Calybes a leua sūt. Et ab altera parte Leucosyni: & Amazo-
Mossini. num capi: & illos qua uergit ad septentrionē: hos ad occasū cōuersa p̄specta. Mare
Calybes. Caspiū dulcius caeteris ingentis magnitudinis serpētes alit. Piscis est in eo longe di-
Leucosy- uersi ab aliis coloris: quida caspiū: qd̄ hircanū appellāt: alii sunt qui meotida palu-
ri. dē in id cadere putēt: & argumētū afferūt: aquā: quae dulcior sit q̄ caetera maria: in su-
Amazo- so paludis humore mitecere: A leptentrione ingēs i litus mare incumbit: longeq; a-
nū capi: git fluctus & magna parte exaestuans stagnat. Idē alio cali statu recipit in le fretū: eo
Mare cas- dēq; ipetu: quo effusū est: relabēs terrā naturae suae reddit: & qd̄ credidere nō caspi-
piū dolci- um mare eē: sed ex India in hircaniā cadere: cuius fastigiū (ut supra dictū est) perpe-
us q̄ cate- tua ualle submititur. Hinc rex. xx. stadia processit semita p̄p̄modū inuia: cui silua i-
ra. minebat. Torretelq; & eluuiēs iter morabant: nullo tamē hoste obuiō penetrauit: iā
Silua in- demq; ad ulteriora peruentū est: praeter alios cōmeatus: quos; tū copia regio abūda-
gens. bat: pomorumq; ingens modus nascitur: & uberrimū gignētis uuis solū ē. Frequēs

arbor faciem quercus habet: cuius folia multo mele tingunt: sed nisi solis ortū inco-
lae occupauerint: uel modico tempore succus extinguit. xxx. hinc stadia p̄cellerat: cū
Pharaphernes ei occurrit: seq; & eos qui post Darii mortē pfugerant: dedens: quibus Phrata
benigne exceptis ad oppidū Aruas peruenit. Hic ei Craterus & Erigonus occurrit phernes
praefectum tauros; gentis phradatē adduxerāt. Hic quoq; in fidem receptus multis se Alexā-
exemplo fuit experiendi clemētiā regis. Satrapē deinde hircaniā dedit Menapim dro dedit
exul hic regnante Ocho ad philippū peruenerat. Tauros; quoq; gētem Pharadathi & p̄fect; phernes
reddidit: iamq; rex ultima hircaniā intrauerat: cū Artabaz;: quē Dariū fidissimū suū tauros;
se supra duximus: cū pp̄ inquis Darii ac suis liberis modicaq; graco; militū manu oc artabaz;
currit: dextram ueniētū obtulit rex: quippe & hospes Philippi fuerat cū Ocho regnā Alexandro
te exularet: & hospitii pignora in regem tuum ad ultimū fides cōseruata uicebat. Co occurrit.
miter igitur except;. Tu quidē inquit: rex p̄petua foelicitate floreas. Ego caeteris lat;
hoc uno torqueor: qd̄ p̄cipiti senectute diu frui tua bonitate nō possum. xc. & q̄ntum
annum agebat. Nouem iuuenes eadem matre geniti patrē comitabant. Hos Arta-
bazus dextrae regis ad mouit: precatus ut tā diu uiuerent: donec utiles Alexandro es-
sent. Rex pedibus iter faciebat plerūq;. Tunc ad inoueri sibi & Artabazo equos ius-
sit: ne ipso ingrediente pedib; tenex equo uehi erubesceret. Deinde ut castra lūt posita
gracos: quos; Artabazus ad duxerat: conuocari iubet. At illi nisi lacedaemonis fides da Graeci de
retur: respondent: si quid agendum ipsis foret deliberaturos. Legati erant lacedaemo dunt ale
norum missi ad Dariū: quo uict; applicuerāt se graco; mercede apud persas mili xandro.
tābas. Rex omillis sponsonū fideiq; pignorib; uenire eos iussit: fortunā quam ipse
dedisset habituros. Diu cūctātes pleriq; cōsilia narrātib; tādē uēuros se pollicētur.
At Democrates Atheniēsis: qui maxime macedonū opib; temp oblitura: uenia de democra
sperata gladio se transfigit. Caeteri: licet cōstituerat: ditioni Al- xandri se ipsos p̄mittūt tis atheni
x. milia & c. milites erāt. Praeter hos legati ad Dariū missi. xc. In supplementum distri- ēsis mors
butus miles: caeteri remissi domum praeter lacedaemonios: quos tradi in custodiam
iussit. Mardorum erat gens confinis hircaniā: cultu uitae aspera & latrociniiis assue- Mardos;
ta. Haec sola nec legatos miserat: nec uidebatur imperata factura. Itaq; rex indigna- gens.
tus: si una gens posset efficere: ne inuictus esset: impedimentis cum praesidio relictis
inuieta manu comitante procedit. Noctū iter fecerat: & prima luce hostis in conspe- Hostes p
ctu erat. Tumultus magis quam praesidium fuit. Deturbati ex collibus: quos occupa- fugiunt.
uerant barbari: profugiunt: proximiq; uici ab incolis deserti capiuntur. Interiora re-
gionis eius haud sane adire sine magna uexatione exercitus poterat: luga mōtiū pra-
altae siluae rapelq; inuia sepiunt ea: quae plana sunt: nouo munimēti genere impedi-
rant barbari. Arbores densae sunt ex industria cōlitae: quarum; tenecos adhuc ramos Arbores
manu flectunt: quos intortos rursus inferunt terrae. Inde uelut ex alia radice latiores densae ex
uient truci: hos; qua natura fert: adulescere non sinunt: quippe alium alii quasi ne- industria
xu cōserunt: qui ubi multa tronde uestiti sunt: operiunt terrā. Iamq; occultus nexus consitae.
ramos; uelut laquei p̄petua sede iter claudit. Vana ratio erat cedēdo aperire saltum.
Sed hoc quoq; magni operis. Crebri namq; nodi nudauerant stipites: & in se implica-
ti arborum rami suspensis circulis similes lento uimine fustrabatur ictus. Incolae au-
tem ritu ferarum uirgulta subire soliti: tum quoq; intrauerant saltum: occultisq; talis Mardos;
hostem lacebāt. Ille uenātium mō latibula scrutat; plerosq; cōfodit: ad ultimū; cir plia cum
cuire saltum milites iubet: ut si qua pateret: irrumperet. Sed ignotis locis pleriq; ob- macedo-
errabant. Excepti sunt quidam: inter quos equus regis; Bucephalam uocabant: quē nibus.

Bucepha- Alexander nō eodē: quo ceteras pecudes animo æstimabat: nam ille nec in dorso insi-
 lā equum dere suo patiebatur alium: & regem: cum uellet ascendere: sponte sua genua submit-
 Alexātri tens excipiebat: credebaturq; sentire quem ueheret. Maiore ergo quam decebat ira si-
 cœpunt. mul ac dolore stimulatus equū uestigari iubet: & per interpretē pronuntiarī: ni red-
 dissent neminē esse uicturū. Hac denuntiatiōe territi cū ceteris donis equum addu-
 cunt. Sed ne sic quidē mitigatus cedi siluas iubet: aggestaq; humo & mōtib; plani-
 ciē ramis impeditā exaggerari. Jam aliquantulū altitudinis opus creuerat cū barba i-
 Mardi de desperati regionē: quā occupauerāt: posse retineri. gentem suam dedidere. Rex obli-
 duntur a- bus acceptis Phradati tradere eos iussit. Inde quinto die in statiuā reuertitur. Artaba-
 lexandro zū deinde geminato honore: q̄ Darius habuerat ei: remittit domum: Iā ad urbē hircā-
 niā in qua regia Darii fuit: uentum erat: ibi Nabarzanes accepta fide occurrit: dona
 Bagoas. ingētia ferens. Inter quæ Bagoas erat specie singulari spado atq; in ipso flore pueritiæ
 cui & Darius fuerat assuetus: & mox Alexāder assueuit: eiusq; maxime p̄cibus mot⁹
 Nabarza Nabarzanī ignouit. Erat ut supra dictū est: hircaniæ finitima gens Amazonum circa
 ni igno- Termodoonā amnem themisyre incolētū campos. Reginā habebat Thalestrim:
 uit Alexā oibus inter caucasum montē: & Phasim amnem imperitantē. Hæc cupidine uisendi
 der. regis accensa finibus regni sui excessit: & cū haud p̄cul abesset: p̄misit indrantes ue-
 Amazo- nisse reginā ad eūdi eius cognoscēdiq; auidam. Protinus facta potestate ueniēdi: cæ-
 nū gens. teris iussis subsistere. ccc. scēminarū comitata processit. Atq; ut primum rex in cōspe-
 Termo- ctu fuit: equo ipsa desiluit duas lanceas dextra præferens. Vestis nō toto amazonum
 doon flu. corpori obducit: nā leua pars ad pectus est nuda: cetera deinde uelatur: nec tamē si-
 Talestris nus uestis: quē nodo colligūt: infra genua descendit. Altera papilla intacta seruat:ur:
 regina ad qua muliebris sexus liberos alant: adurit dextra: ut arcus facilius intēdant: & tela
 Alexādæ uibrent: Interrito uultu regē Thalestris intuebat: habiū eius haud quanq; reg; famæ
 uenit. parē oculis plustrat: q̄ppe hoibus barbaris i corporē maiestate ueneratio est: magno
 In corpo rūq; opes; nō alios capaces putāt: q̄ quos eximia specie donare natura dignata ē. Cæ-
 rū maie- ter; interrogata nū aliqd petere uellet: haud dubitauit fateri ad cōicādos cū rege libe-
 state ue- ros se uenisse: dignam ex qua ipse regni generaret hæredes. Fœminini sexus se reten-
 neratio a- turam: marem redituram patri. Alexander an cum ipso militare uellet: interrogat: &
 pud bar- illa causata sine custode regnum reliquisse: petere perseuerabat: ne se irritam spei pa-
 baros. teretur abire. Acrior ad uenerem scēminæ cupido quam regis. At ut paucos dies sub
 Alexāder sisteret perpulit. xiii. dies in obsequiū desyderii absumpti sunt. Tum illa regnum
 Parthie- suum: rex Parthienem petiuerunt. Hic uero palam cupiditates suas soluit continēti
 nē petiit: amq; & moderationem in altissima quaq; fortuna eminētia bona in superbiā ac lalci-
 ubi conti uiam uertit. Patrios mores disciplinamq; macedonum regum salubriter temperatā
 nētiā om & ciuilem habitum uelut leuiora magnitudine sua ducēs persicæ regiæ per deorū po-
 nē soluit. tentiæ fastigium æmulabatur. lacere humi uenerabūdos pati cœpit: paulatimq; ser-
 Diadma uilibus ministeriis tot uictores gentium imbuere: & captiuis pares facere expetebat.
 sūpsit q̄li Itaq; purpureum diadema distinctum albo: quale Darius habuerat: capiti circunde-
 usus ē da dit: uestemq; persicam sumpsit ne omen quidem ueritus: quod a uictoris insignibus
 rius. in deuicti transiret habitū: & ille se quidem persarum spolia gestare dicebat. Sed cū
 illis quoq; mores induerat: superbiāq; habitus animi insolentia sequebatur. Litte-
 ras quoq; quas in europam mitteret: ueteris annuli gēma ob signabat: iis quas in asiā
 scriberet: Darii annulus imprimebatur: ut appareret unum animum duorum nō ca-
 pere fortunam. Amicos uero & equites cūq; his principes milium aspernantes qui-

dem: sed recusare non ausos: persicis ornauerat uestibus. Pellices. ccc. & lx. totidem:
 quot Darii fuerant: regiam implebant: quos spadonum greges & ipsi muliebria pati
 aſueti sequebant. Hoc luxu & peregrinis infecti moribus ueteres Philippi milites
 rudis nature ad uoluptates palam uerlabantur: totisq; castris unus omniū sensus ac
 sermo erat: plus amissum uictoria: q̄ bello quæsitum esse. Tum maxime uinci ipsos
 dedi: q̄ alienis moribus & externis: tantæ moræ domos quasi in captiuo habitu reuer-
 los pudere iam sui: regem uictis q̄ uictoribus similiorem ex macedoniæ imperatore
 Darii satrapen factum. Ille non ignarus & principes amicorum: & exercitum graui-
 ter offendi: gratiam liberalitate donisq; recuperare tentabat. Sed (ut opinor) liberis p̄-
 tium seruitutis ingratum est. Igitur ne in seditionem res uerteretur: otio interpolādū
 erat bellum: cuius materia opportune alebatur. Nanq; Bessus ueste regia sūpta Arta-
 xerxem appellari se iusserat. Scythasq; & ceteros tanais accolos cōtrahebat. Hæc na-
 barzanus nuntiabat: quem receptum in fidem regioni quam antea obtinuerat: pra fe-
 cit. Et cum graue spoliis apparatusq; luxuriæ agmen uix moueretur: suas primum: de-
 inde totius exercitus sarcinas exceptis admodum necessariis cōferri iussit in mediū:
 Planicies spatiosa erat: in quam uehicula onusta perduxerat. Expectantibus cunctis
 quid inde esset imperaturus: iumenta iussit abduci: (uisq; primum sarcinis face sub-
 ducta ceteras incendi præcipit. Flagrabant exurentibus dominis: quæ ut intacta ex-
 urbibus hostium raperent: læpe flāmas restrinxerant: nullo sanguinis pretium audē-
 te deflere: cum regias opes idem ignis exureret: Breuis deinde ratio mitigauit dolerē
 habilesq; militiæ & ad omnia parati lætabantur sarcinarum potius: quam disciplinæ
 fecisse iacturam. Igitur bactrianam regionem petebant. Sed Nicanor Parmenionis
 filius subita morte correptus: magno desyderio sui affecerat cunctos. Rex ante om-
 nes mœstus cupiebat quidem subsistere funeri affuturus: sed penuria cōmratum se-
 stinare cogebat. Itaq; Pphilotas cum .ii. milibus & .dc. relictus: ut iusta fratri perfol-
 ueret ipse cōtēdit ad bessum. Iter faciēti litteræ ei afferuntur a finitimis satraparum:
 e quibus cognoscit bessum quidem hostili animo occurrere cum exercitu. Cæterum
 Satribarzanem: quem satrapem Ariorum ipse p̄fecisset: defecisse ab eo. Itaq; quanq;
 bello iminebat: tamen ad Satribarzanem opprimendum præuerti optimum ratus:
 leuē armaturam & equestres copias educit: totaq; nocte strenue facto itinere impro-
 uisus hosti supuenit. Cuius cognito aduentu Satribarzanes cum .ii. milibus equitum
 (nec enim plures subito cōtrahi poterāt) bactra perfugit: ceteri proximos mōtes oc-
 cupauerunt. Prærupta rupes erat: qua spectat occidētem. Eadem qua uergit ad orien-
 tem leuiore submissa fastigio. Multis arboribus obsita perēnē habet fontem: ex quo
 largæ aquæ manant. Circuitus eius .xxx. & .ii. stadia cōprehēdit. In uerice herbidus
 campus. In hoc multitudinem imbellem considerare iubet. Ipsi qua rupes erat: arborū
 truncos & saxa obmoluntur. xiii. milia armata erant: in quorum oblidione Cratero
 relicto ipse Satribarzanē sequi festinat. Et quia longius eū abesse cognouerat: a lex-
 pugnandos eos: qui edita montium occupauerant: redit. Ac primo repurgari iubet:
 quicquid ingredi possent: deinde ut occurrerant inuia cotes: præruptaq; rupes: irri-
 tus labor uidebatur obstante natura. Ille ut erat animi semper obluētantis diffcultati-
 bus: cum & progredi arduum: & reuerti periculosum esset: uerlabat se ad omnes co-
 gitationes: aliud atq; aliud ita ut fieri sole: ubi prima quæq; dānamus subiiciente ani-
 mo: hæsitanti quod ratio non potuit: fortuna consiliū subministravit. Vah. mēs Fa-
 uonius erat & multam materiam ceciderat miles: aditumq; p. r. saxa molitus. Hæc ua-

Pellices
ac spado-
nū greges

Libris i-
gr: tū est
p̄tū serui-
tutis.
Bessus ar-
taxerxi m-
se appel-
lari iulle-
rat.

Nicanor
sbita mō-
te corre-
ptus.

Satribar-
zanes de-
fecit ab
alexādro

arij expu-
gnantur
ab Alex.

saepe Alexander auribus nimia actione uirtutis atq; opere grauem fuisse: & ob ea non qdem sceleris: sed conuicia tamē suspectum. Nō aliam premendi inimici occasio nē aptiorē futurā ratus: odio suo pietatis praefrens speciem. Vtinam inq; i principio quoq; huius rei nobiscum deliberasset. Suasisset uel ignoscere: patere potius ignorare eum q̄tum deberet tibi: q̄ usq; ad mortis metū adductum cogere potius de periculo suo: q̄ de tuo cogitare beneficio. Ille enim semp insidiari tibi poterit. Tu nō semp Philotae poteris ignoscere: Nec est quod existimes eum q̄ tantū facinus ausus est: uenia posse mutari. Scit eos q̄ materiam consumplerunt: amplius sperare non posse. At ego etiam si ipse uel poenitentia: uel beneficio tuo uictus q̄scere uolet: patrem eius Parmenionem tantū ducem exercitus & inueterata apud milites tuos: auctoritate haud multū infra magnitudinis tuae fastigium positum: scio nō a quo animo salutem filii sui debituram tibi. Quaedam beneficia odimus. Meruisse mortē confiteri pudet. Superest: ut malit uideri iniuriam accepisse: q̄ uitam. Proinde scio tibi cū illis de salute esse pugnandū. Satis hostium superest: ad quos psequēdos ituri sumus. Latus a domesticis hostibus muniendum. Hos si submoueas: nihil metuo ab externo. Haec craterus. Nec ceteri dubitant: quin cōiurationis indicium sup̄flurum nō fuisset: nisi auctor aut particeps. Quem enim piū & bonae mēti non amicum mō: sed ex ultima plebe: auditis quae ad eū delata erant: non prius ad regē fuisse cursum: nec Ceballini qdem exemplo q̄ ex fratre compta ipsi nuntiasset. Parmenionis filii praefectū equitatus oīum archanoꝝ regis arbitrum simulasse etiā non uacasse sermoni suo regē: ne index alium internuntium quæreretur. Nicomachū religione quoq; deum astrictū cōscientiā suā exonerare p̄perasse. Philotā consumpto pludū iocūq; poene toto die grauatū eē: pauca uerba ad caput regis p̄tinentia tā lōgo & forsitan sup̄uacuo inferere sermoni. At enim si nō credidisset talia deferentibus p̄ueris: cur igitur extraxisset biuduū: tanq̄ indicium haberet fidem? Dimittendū fuisse Ceballinū: si dilationē eius damnabat. In suo quēq; piculo magnum animum habere: cum de salute regis timeretur credulos eē debere: uana quoq; deferētis admittere. Oēs igit̄ quāstionē de eo: ut particeps sceleris indicare cogeret: habendam esse decernūt. Rex admonitos ut consiliū silentio praemerent: dimittit. Pronuntiarī deinde iter in posterū diem iubet: nequa noui inīti consiliū daretur nota. Inuitatus est et Philotas ad ultimas ipsius epulas. Et non canare modo: sed et familiariter alloq̄ cum eo: quē damnauerat: sustinuit. Secūda deinde uigilia luminibus extinctis cum paucis in regiā coeunt Ephestion: & Craterus: & Cenus: & Erigonus. Hi ex amicis. Ex armigeris aut̄ Perdicas & Leonatus. Per hos imparum: ut q̄ iuxta praetoriū excubabāt: armati uigilarent. Iā ad omnes aditus dispositi erant eq̄tes: itinera quoq; obsidere iussi: ne q̄s ad Parmenionē: q̄ tum mediā: magnisq; copiis praerat: occultus euaderet: Attarras aut̄ cū trecentis armatis intrauerat regiā: huic decem satellites tradunt: quosq; singulos deni armigeri sequebant. Ii ad alios cōiuratos comprahendendos distributi sunt. Attarras cū trecentis ad Philotam missus clausum aditū domus moliebat. L. iuuenū p̄mpuissimis stipatus. Nam ceteros cingere undiq; domum iusserat: ne occulto aditu Philotas posset elabi. Illū siue securitate animi: siue fatigatione resolutū somnus oppresserat: quem Attarras torpente ad huc occupat. Tandem ei sopore discusso cū iniiceret cathanae: uicit inq; bonitatem tuam Rex inimicorum acerbitas: nec plura locutum capite uelato in regiā adducunt. Postero die rex edixit: omnes armati coirent. vi. milia fere militum uenerāt: praeterea turba lyxarum calonumq; impleuerāt regiā. Philotā armigeri agmine suo tangebāt

Oēs quae
stōne de
Philota
habendā
decernūt

Philotas
uinctus i
regiā ad
ducitur.

ne ante conspici posset a uulgo: q̄ rex allocutus milites eēt. De capitalibus rebus metu Mos macedonū modo inquirebat. Exercitus in parte erat uulgi: nihil potestas regū uaccedonum
lebat: nisi prius ualisset auctoritas. Igit̄ primū Dymni cadauer inferē: plarūq; quid de capita
parasset: quo uel casu extinctus eēt ignaris. Rex deinde in concionē p̄cedit uultu praefrens libus re
ferens dolorem animi. Amicorum quoq; m̄stitia expectationem haud paruam ei fecerant. Alex. ofo
cerat. Diu rex demisso in terram uultu aōito stupentiq; similis stetit. Tandē recepto aīo: poene inq; milites paucorum hominū i scelere uobis ereptus sum: deū p̄uidentia
& misericordia uiuo. Conspicūsq; uest. uenerabilis cogit: ut uehementius particeps irasceret: q̄ spiritus imo unus uitae meae fructus est tot fortissimis uiris de me opte
meritis referre adhuc gratiā possem. Interrupitq; orationem militum gemitus: abor
taq; sunt oibus lacrymae. Tum rex inq; q̄to maiorē in animis uestris motū excitabo cū tanti sceleris auctores ostendero: quorū mentionē adhuc reformido: & tanq̄ salui
esse possint: nominibus abstineo. Sed uincenda ē memoria pristinae charitatis: & cōiuratio impioꝝ ciuū detegenda. Quomō aut̄ tantū nefas filiam: Parmenio illa aetate
tot meis: tot parentis mei meritis deuinctus: oīum nobis amicorū uetustissimus ducē tanto sceleri se praebuit. Minister eius Philotas Leucolaum: & Demetriū & hūc Dymnum: cuius corpus aspicitis: ceterosq; eius amentiae comites in caput meū subornauit. Fr̄mitus undiq; indignantium quarētiumq; tota cōcione obstrepebat: qualis solet esse multitudinis & maxime militaris: ubi aut studio agitur: aut ira. Nicomach⁹ de
inde & Metron & Ceballinus p̄ducti: quae quisq; detulerat exponunt: nullius cogitatio. Philotas in particeps sceleris destinabatur. Itaq; indignatiōe expressa uox indicium silentio excepta est. Tum rex qualis inquit ergo animi uobis uidetur qui hui⁹ rei delatum indicium id ipm̄ sup̄flit: Quod nō fuisse uanum Dymni exitus declarat in certā rem deferens tormenta non timuit. Ceballinus ne momentū qdem temporis distulit exonerat se: ut eo ubi lauabar irrueret. Philotas solus nihil timuit nihil credidit
O magni animi uis: iste regis piculo cum moneret: ultimum nō mutaret indicem tā
ta rei sollicitus nō audiret. Subest nimis silentio facinus: & uida spes regni praecipit
tem animū ad ultimum nefas impulit. Pater mediā praefrens. Ipse apud multos copiarū
duces meis p̄potens uiribus maiora: q̄ capit sperat. Orbis quoq; mea: sine liberis sū
spis. Sed erat Philotas. In uobis liberos parentes cōanguineos habeo. Vobis saluis
orbis esse non possum. Epistolā deinde Parmenionis interceptā q̄ ad filios Nicanorē
& Philotā scripserat recitat: haud sane indicium grauioris consiliū ferentē. Nāq; summa eius haec erat. Primum uestri curā agite: deinde uestros: sic enim quae destinauimus: faciemus: adiecitq; rex sic eē scriptā: ut siue ad filios puenisset: a consciis posset intelligi: siue intercepta esset: falleret ignaros. At enim Dymnus cum cetero: p̄ticipes sceleris indicaret: Philotā nō nominauit: hoc qdem illius nō innocētiae: sed potētiae indicium ē: quod sic ab iis timefēt: a quibus prodi potest: ut dum de se fatrant: illum tamē ce
lent. Ceteroq; Philotam ip̄ius indicat uita. Amyntae: q̄ mihi cōsobrinus fuit: & in macedonia capiti meo impias cōparauit insidias: socium & cōsocium adiunxit. Hic Attalus
lo quo grauiorē inimicum nō habui: sororē suā in matrimonium dedit. Hic cum scri
plisset ei p̄ iure tā familiaris usus atq; amicitiae: qualis fors edita eēt. Iouis Hammonis
oraculo sustinuit scribere mihi: se qdē gratulari quod in numeris deoꝝ receptus essem
Ceteram misereri eoꝝ: quibus uiuendum esset sub eo: q̄ modum hoīs excederet. Haec
sunt et̄ pridē animi alienaua me & inuidētis gloriae meae indicia: quae equidem milites
quādiu licuit: in aīo meo pressi. Videbat enim mihi partē uiscerū meorum abrum
f i i

Attalus
Alex. ini
micus.

pere: si in quos tam magna contulerā: uiliores mihi facerē. Sed iā nō uerba puniēda
 sunt: lingua temeritas puenit ad gladios: Hos (si mihi creditis) Philotas in me ꝑcucit:
 si ipse dimisi: quo me conferā milites: cui caput meū credā? Eq̄tati optimæ exercitus
 ꝑti principibus nobilissimæ iuuentutis unum ꝑfecit: salutem spe in uictoriā meam fidei
 eius tutelæq; cōmissi: partē in idē fastigium: in quo me ipsi posuistis: admouit: Mediā
 qua nulla opulentior regio ē: tot ciuū sociorūq; milia: ꝑcipio eiꝑ ditioniq; subiecti. Vn
 de ꝑsidium petierā: periculū existit. Quā sceleriter in arce occidisset potius hostis ꝑ
 da: q̄ ciuis uictima? Nūc seruatus ex piculis: quæ sola timui: in hæc incidi: quæ timere
 nō debui. Soleris identidē a me milites petere: ut saluti meæ patcā. Ip̄i mihi ꝑstare
 potestis: quod suadetis ut faciā. Ad uestras manus: Ad uestra arma cōfugio: iūitis uo
 bis saluū esse nolo: uolentibus non possum: nisi uīdicor. Tū Philotā religatis ꝑst ter
 gum manibus obsoleto amiculo uelatū iussit induci: facile apparebat motos esse tam
 miserabili habitu nō sine inuidia pauloante cōspecti. Ducem eq̄tatus pridie uiderant
 sciebāt regis interfuisse cōiuiū. Repete nō reū qdē modo: sed et damnatū immo uin
 ctum intuebant. Subibat animos Parmenionis quoq; tanti ducis tā elari ciuis fortu
 na: qui quomodo duobus filiis Hectore & Nicanore orbarus: cū eo: quē reliquū cala
 mitas fecerat: absens diceret cām: Itaq; Amyntas regis ꝑtor inclinatā ad misericor
 diam cōcionem rursus aspera in Philotā oratione commouit. Proditos eos esse barba
 ris: neminem ad coniugem suam: neminem in patriam & ad parentes fuisse redditu
 rum: uelut truncū corpus dempto capite sine spiritu: sine nomine aliena terra ludibri
 um hostis futuros. Haud quā ꝑspre ipsius Amyntæ oratio grata regi fuit: qd con
 iugū: quod patriæ admonitos pigriores ad cetera munia exequenda fecisset. Tū Ce
 rus quāq; Philotæ sororē matrimonio secū cōiunxerat: tamen acrius q̄ quisquam in
 Philotā inuectus ē: parricidam esse regis patriæ exercitus clamitās: saxūq; quod ante
 forte pedes iacebat eripuit emitturus in eū: ut ꝑariq; credidit: tormētis subtrahere
 cupiens: sed rex manū eius inhibuit dicēdæ prius causæ debere fieri reo potestatem:
 nec aliter iudicari passus: se affirmans. Tū dicere rursus ꝑmissus Philotas siue cōsciē
 tia sceleris: seu piculi magnitudine: amnes & attonitus nō attollere oculos: nō hiscere
 audebat. Lachrymis deinde manūibus linquēte animo in eū a quo tenebat incubuit
 Absterisq; amiculo eius oculis paulatim recipiens spiritum ac uocē dicturus uideba
 tur. Iāq; rex intuens eum macedones inquit de te iudicaturi sunt: quæro an patrio ser
 mone sis apud eos usus. Tum Philotas ꝑter macedōas inq; ꝑariq; adsunt: quos
 facilius quæ dicam ꝑcepturos arbitror: si eadē lingua fuero usus qua tu ægisti non ob
 aliud credo: q̄ ut oratio tua intelligi posset a pluribus. Tum rex ecquid uidetis odio et
 sermonis patrii Philotam teneri. Solū q̄ppe fastidit eū dicere. Sed dicat sane utcuq;
 cordi ē: dum memineritis æque illum a nostro more atq; sermōe abhorriere. Atq; ita
 cōcione excessit. Tum Philotas uerba inq; innocenti repire facile ē: modum uerborū
 misero tenere difficile. Itaq; inter optimā conscientiam: & iniquissimā fortunā destituit
 ignoro: quo modo & a se meo & temporī pareā. Absit qdem optimus causa meæ iu
 dex: q̄ cur me ipse audire noluerit nō me hercule excogito cū illi utiq; cognita cā tā dā
 nare me liceat q̄ absoluere. Nō cognita uero liberari absente nō possum qn a ꝑse sen
 te dānatus sum. Sed quāq; uicti hoīs non superuacua solum: sed et inuicta defensio ē
 quæ iudicem non docere uidetur sed arguere: tamē utruq; licet me dicere: memetip
 se nō deserta: nec cōmittā: ut damnatus etiam mea sententia uidear. Egdem cuiꝑ cri
 minus reus sum nō uideo iter coniuratos nemo me nominat: De me Nichomachus

Philotas
 religatis
 ꝑst ter
 gum mani
 bus ꝑro
 ducitur.
 Amyntæ
 oratio haud
 grata regi
 fuit.

Philotas
 ꝑ se cām
 dicit.

nihil dixit. Ceballinus ꝑstq; audierat: scire nō potuit. At qui coniurationis caput me
 fecisse credit rex. Potuit ergo Dymnus eum ꝑterire: quē insequēbatur: ꝑst m cū
 quæriti socios falso fuerim nomināndus: quo facilius: qui tenebat: posset impelli: nō
 enim detecto facinore nomē meū ꝑterit: ut posset uideri socio ꝑpercisse. Nicoma
 chus: quem taciturnum archana de semetipso credebat: cōfessus aliis nominatis me unū
 subtraherebat. Quæso cōmilites si Ceballinus me nō adisset: nihil me de coniuratis
 scire uoluisset: num hodie dicerem eam nullo me nomināte: Dymnus sane & uiueret
 adhuc: & uelut mihi ꝑceret. Quid ceteri: q̄ de se confitebunt me uidelicet subtrahēt
 Maligna est calamitas: & fere noxius cū suo supplicio cruciet: ægescit aliēo. Tot cō
 sci in eculeum qdem impositi ueg; latebunt. At q̄ nemo parcit morituro: nec cuiquā
 morituro ut opinor. Ad ueg; crimen & ad unū reuertendū mihi ē. Cur rem delatā ad
 te tacuisti: cur tam securus audisti: hoc qualecūq; ē: confesso mihi ubicūq; es Alexā
 der remisisti: dextrā tuā amplexus recōciliatū pignus animi cōiuiū quoq; interfui. Si
 credidisti mihi: absolutus sum: si ꝑpercisti dimissus: uel iudiciū tuū serua. Quid hæc
 ꝑxima nocte qua digressus sum a mensa tua feci: quod nouū facinus delatū ad te mu
 tauit animū tuū? graui sopore acquiescebam: cum me malis indomientē meis inimi
 ci uincendo excitarent. Vnde & parricidæ & ꝑditori tam alti quies somni. Scelerati
 cōscientia obstrepente cum dormire non possunt: agitant eos furia non citato modo:
 sed & cōsumato parricidio. At mihi securi atem primum innocētia mea: deinde dextra
 tua obtulerāt non timui ne plus alienæ crudelitati apud te liceret: q̄ clamētia tua. Sed
 ne te mihi credidisse ꝑniteat: res ad me ꝑferebat a puero: q̄ nō testem nō pignus in
 dicitū exhibere poterat: impleturus oēs metu si cepisset audiri. Anatoris & scorti iur
 gio interponi aures meas credidi infelix: & fidē eius suspectam habui: quod nō ipse
 deferret: sed fratrem potius subornaret. Timui ne negaret mandasse se Ceballino: &
 ego uideret multis amicorū regis fuisse piculi causa. Sic quoq; cōlaxerim: neminē iue
 ni: q̄ malet ꝑtere me q̄ incolamē eē. Quid inimicitiaꝝ creditis accepturum fuisse: si
 infontes lacecessissem? At enim Dymnus se occidit: Num igitur facturum eum diuinæ
 ꝑtuit: minime. Ita quod solū indicio fidem fecit: id me cum a Ceballino interpolatus
 sum mouere nō poterat. At hercule si cōscius Dymno tantū sceleris fuissem biduo illo
 ꝑditos esse nos dissimulare non debui. Ceballinus ipse tolli de medio nullo negotio
 potuit. Deinde ꝑst delatū iudiciū: qd opperiturus erā? Cubiculū regis solus intraui
 ferro qdem cinctus. Cur distuli facinus? An sine Dymno non sum ausus? Ille igitur
 princeps coniurationis fuit. Sub illius umbra Philotas latebā: q̄ regnum macedonū
 affecto. Et quis e uobis corruptus ē donis? quē ducē: quem ꝑfectum impensius co
 lui? Mihi qdē obiicitur: quod locietatem patrii sermonis aspneret quod macedonum
 mores fastidiam. Si ergo imperio quod dedignor imineo: iam pridem natiuus ille ser
 mo cōmērcio aliarum gētium exoleuit: tā uictoribus: q̄ uictis peregrina lingua discē
 da est. Nō me hercule ista me magis lædunt: q̄ amyntas ꝑdica filius insidiatus ē re
 gi: cum quo quod amicitia fuerit mihi: nō recuso defendere: si fratrem regis nō oportuit
 diligere a nobis. Sin autem in illo fortunæ gradu positum et uenerari necesse erat: utrū
 quæso quod non diuinai reus sum? An impiorū amicis infontibus quoq; moriendū
 est? Quid si æquum ē: cur tam diu uiuos: si iniustum: cur nūc demū occidat: at enī
 scripsi: misereri me eorum: quibus uiuendum eēt sub eo qui se iouis filium crederet.
 Fides amicitiaꝝ ueri cōsiliū periculosa libertas me decipistis: uos: quæ lentiebā: ne retia
 cerem: impulistis: scripsisse me hoc fateor regi uō de rege: nō enim faciebam inuidiā

Scelerati
 conscien
 tia obstre
 pente agi
 tatur a fu
 riis

sed pro eo timebam. Dignior mihi alexander uidebatur: qui iouis stirpem tacitus agnosceret: quae praedicatione iactaret. Sed quonia oraculi fides certa est: sit deus causa mea testis. Retinete me in uinculis: dum consulitur admodum archanum & occultum scelus. Interim quae regem nostrum dignatus est filium: neminem eorum quae stirpi suae insidiatum sunt latere patietur. Si certiora oraculis creditis esse tormenta: ne hanc quidem exhibendam ueritatis fide deprecor. Solent rei capitis adhibere uobis parentes. Duos fratres ego nup amisi patrem nec ostendere possum: nec inuocare audeo: cum & ipse tanti criminis reus sit. Parum est enim tot modo liberorum parentem in unico filio acqrescentem eo quoque orbari: nisi ipse in rogum meum imponitur. Ego carissime pater & propter me morieris & mecum. Ego tibi uitam adimo: ego senectutem tuam extinguo. Quid enim me precorabas infelicem aduersantibus diis: an ut hos ex me fructus perciperes: quae te manent? Nescio adolescentia mea miserior sit: an senectus tua. Ego in ipso robore aetatis eripior: tibi carnis spiritum adimet: quem si fortuna expectare uoluisset: natura poscebat. Admonuit me patris mei mentio: quae timide & cunctanter: quae Ceballinus detulerat ad me: indicat de buerim: Parmenio. n. cum audisset uenenum a Philippo medico regi parari: deterrere eum uoluit epistola scripta: quo minus medicamentum biberet: quod medicus dare constituerat. Num creditum est patri meo? Num ullam auctoritatem eius litterae habuerunt? Ego ipse quoties quae audieram detuli: cum ludibrio crudelitatis repulsus sum. Si & cum indicamus inuisi: & cum tacemus suspecti sumus: quid facere nos oportet? Cum unus e circumstantium turba exclamasset: bene meritis non licuisse insidari. Philotas recte inquit quae res dicis. Itaque si insidiatus sum poenam non deprecor: & sine facio dicendi: quae nunc ultima uerba grauiora sunt uisa auribus uestris. Abducitur deinde ab iis: quae custodiebant eum. Erit inter duces manu strenuus Beilon quidam pacis artium & ciuilibus habitus rudis uetus miles ab humili ordine ad eum gradum: in quo tunc erat promotus: qui tacentibus ceteris stolidam audaciam ferocem admonere eos cepit: quotiens quae de uerborum (quae occuparent: perturbatus esset: ut purgamenta suorum Philotae recipere: unde commilitones expulissent: auro argentoque uehicularum eius onusta totis uicibus stetit: at ne in uicina quidem diuersorum quae commilitonum retentum esse: sed per dispositos: quos supra somnum habebat oculos perculatos: ne fremitu ullo murmurantium inter se silentio ueritus: quae somno excitaret. Ludibrio eius fuisse rusticos homines Phrygasque & paphlagonas appellatos: quae non erubesceret macedo natus homines linguam suam per interpretem audire. Cum Hamaem consuli uellet: eundem iouis arguisse mendacium. Alexandrum filium agnoscens scilicet ueritatem ne inuidiosum esse: quod dii offerret. Cum insidiaretur capiti regis & amici non consuluisse eum iouem. Nunc ad oraculum mittere: dum pater eius sollicitus est: quae praesit in Media: & pecunia: quae eius custodia commissa sit: perditos homines ad societatem sceleris impellat. Ipsos missurus ad oraculum: qui iouem interrogent: non quod ex rege cognouerint: sed qui gratias agant qui uota per incolumitatem regis optime persequantur. Tu uero uniuersa conuicio accensa est: & a corporis custodibus iniuriam factum clamantem: dicere pedum esse pericula manibus eorum. Id quod Philotas: qui grauiora supplicia metueret: haud sane iniquo animo audiebat. Rex in conuentione reuersus: siue ut in custodia quoque torqueret: siue ut diligentius cuncta cognosceret: concilium in posterum diem distulit: quae in uesperam inclinabat dies tamen amicos conuocari iubet: & ceteris quod placebat. Macedonum more obrui saxis. Ephestion autem & Craterus & Cenus tormentum ueritatem exprimendam esse dixerunt & illi quoque quae aliud suaserat: in horum sententiam transeunt. Consilio ergo dimisso: Ephestionem cum Cratere & Ceno ad quaestionem de Philota habendam conuenerunt Rex Cratero accer-

Belonis stolidam audacia

Variae sententiae de Philota

sito: & sermone habito: cuius summa non edita est: in intimam diuersorum partem secessit: & remotis arbitrariis in multa nocte quaestionis expectauit aduentum. Tormentum in conspectu Philotae omnia crudelitatis tormenta proponunt. Et ille ultro: quod cessatis inquit regis inimicum interfectorem confitentem occidere: quod quaestio opus est: cogitauit: uoluit. Craterus exigit re ut quae confiteretur in tormentis quoque diceret. Dum corrigitur & dum obligantur oculi: dum uestis exiit: gentium iura deos patrios nec quicquam apud surdas aures inuocabat. Per ultimos deinde cruciatus: utpote & datus & inimicis in gratiam regis torquentibus laerata. Ac primo quae hinc ignis: illinc uerba iam non ad quaestionem: sed ad poenam ingrediebant: non uocem motum: sed et gemitus habuit in parte. Sed postquam intumescens corpora uerbis flagellorum ictus nudis ossibus incustos ferre non poterat: si tormentis adhiberi modum essent: dictum se quae scire expectaret pollicetur. Sed sine quaestione fore: iurare eos per Alexandri salutem uolebat: remouerique tortores. Et utroque impetrato: Cratero inquit: dic quod me uelis dicere. Illo indignante ludificari eum: rursusque renouate tortores: tempus petere cepit: dum reciperet spiritum: cuncta quae sciret indicaturus. Interim eques nobilissimus Propinquusque & in maxime: quae Parmenionem propinqua cognatione contingebat: postquam Philotam torqueri fama uulgauerat: legem macedonum ueritatem: qua cautum erat: ut propinquus non interficeretur: quae regis insidiatum erant: cum ipsis necarentur: alii se interficiunt: alii in deuotum motum uastamque solitudinem fugiunt: in gentem per tota castra terrore diffuso: donec rex tumultu cognito legem se supplicio conuictis locum remittere edixit. Philotas uero ne an mendacio liberare se a cruciatu uoluerit: anceps coniectura est: quonia & uera confessio: & fama dicentibus idem doloris finis ostendit. Ceterum pater inquit meus Egiloco: quam familiariter usus sit: non ignoratis. Illi dico Egilocum: qui in acie cecidit: omnium malorum nobis causa fuit. Nam cum primum iouis filius se saluari iussit rex: id indigne ferens ille hunc igitur regem agnosceret inquit: quae Philippum dedignatur praesentem. Actum est nobis: si ista peti possumus. Non homines solum: sed etiam deos despicit: quae postulat deus credi. Amissimus alexandrum. Amissimus regem: incidimus in superbiam: nec diis: quibus se exaequat: nec hominibus quibus se eximit tollerabilem. Nostro ne sanguine se iactat deum: qui nos fastidiat quae grauetur mortalium adire concilium? Credite mihi: & nos si uiri sumus: a diis adprobabimur. Quis proauum eius Alexandrum: quis deinde Archelaum: quis perdicam occisus ultus est: hic quidem interfectores patris ignouit. Haec Egilocus dixit supra conuentionem: & postera die prima luce a praesente accersor. Tristis erat: & me moestum uidebat: audieramus enim quae sollicitudinem incuterent. Itaque ut experiremur: atrum ne uino grauatus effudisset illa: an altiore concepta concilio: accersiri eum placuit ac uenire. Eodemque sermone ultro petito adiecit: se siue auderemus duces esse proximas a nobis partes uindicaturus: siue deesset animus concilium silentio esse tectum. Parmenioni uiuo adhuc Dario in tempestiua res uidebatur: non enim sibi: sed hosti esse occisuros Alexandrum: Dario uero sublato praemium regis occisi Asiae & totum orientem interfectores esse cessare. Approbatoque concilio: in haec fides data est & accepta. Quod ad Dymnum pertinet nihil scio: & haec confessio intelligo non posse mihi: quod prorsus sceleris expertus sum. Illi rursus tormentis admotis: eum ipsis quoque haustis os oculosque eius euerberat: et ut hoc quoque crimine confiteretur expressere. Exigentibus deinde ut ordinem cogitatum sceleris exponeret: cum diu bacula retentura regem uideretur: timuisse respondit: ne pater. lxx. natus annos rati exercitus dux: tanta pecuniae custos interrim extingueret: ipsi quoque spoliato ratis uerbis occidendi regis causa non esset. festinasse ergo se: dum praemium haberet in manibus. Repraesentasse concilium: cuius patrem fuisse auctorem non crederetur: tor-

Philotae tormenta proponunt

Propinquus parmenionis alii se interficiunt: alii se fugiunt.

Egilocus.

menta quae tollerare non posset; tamen non recusare. Illi collocuti satis quaesitum uideri ad regem reuertuntur: qui postero die & quae confessus erat Philotas recitari: & ipsum quia ingredi non poterat iussit afferrī: omnia ignoscere eodem Demetrius: qui proximi sceleris participes esse arguebat. Producit: multa affirmatione animique pariter constantia & uultu abnuens quicquid sibi in regem cogitatum esse. Tormenta etiam deposcebat in semetipsum cum Philotas circumlatis oculis: ut incideret in Calin quendam haud procul stantem: propterea eum iussit accedere. Illo perturbato & recusanti transire ad eum: patiens inquit Demetrius mentiri: rursusque me excruciaris? Calin uox sanguinisque defecerant: & macedones Philotam inquinare innoxios uelle suspicabantur: quia nec a Nicomacho: nec ab illo Philota: cum torqueretur nominatus esset adolescens: qui ut praefectos regis circumstantes se uidit: Demetrium & semetipsum id facinus cogitasse confessus est. Omnes ergo a Nicomacho nominatos more patrio dato signo saxi obruerunt. Magnano non modo salutis: sed etiam uitae periculo liberatus erat Alexander: quippe Armenio & Philotas principes amicorum nisi palam fontes sine indignatione totius exercitus non potuissent damnari. Itaque anceps quaestio fuit: dum inficiatus est facinus: crudeliter torqueri uidebatur. Post confessionem etiam neque Philotas amicorum misericordiam meruit.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER SEXTVS.

Philota
m rufdo
lor.

PHILOTAM Sicut recentibus sceleris eius uestigiis iure affectum: supplicio censerat milites: ita posteaque deliquerat eum quem ostendissent: inuidia in misericordiam uertit. Mouerat & claritas iuuenis: & patris eius senectus atque orbitas. Primus Asia apuerat regi: omnium periculum ei propterea: semper aliter acie cornu defenderat. Philippo quoque ante ceteris amicus: & ipsi

Alexandro tanta fiducia: ut occidendi Attalum non alio ministro uti mallet. Horum cogitatio lubibat exercitum: seditionesque uoces referebant ad regem: quae illud haud sane motus satisque prudentis otii uitia negotio discuti edixit: ut omnes in uestibulo regiae praesentis afforet: quos ubi frequenter adesse cognouit: in concione processit: haud dubie ex proposito affarios postulare coepit: ut lincestes Alexander: qui multo antequam Philotas regem uoluisset occidere: exhiberet. A duobus indicibus: sicut supra diximus: delatorem tertium tantum custodiebat in uiculis. Eundem in Philippi quoque caede coniurasse cum Paulania pro composito fuit: sed quia primus alexandrum regem salutauerat supplicio magis quam crimini fuerat exceptus. Tum quoque antipatri loceri eius praesentis iustae regis iram morabantur. Ceterum recaduit soporatus dolor: quippe ueteris periculi memoriam praesentis cura renouabat. Igitur Alexander ex custodia educit: iussitque dicere quae toto triennio meditatus erat defensionem: tamen haesitans & trepidus pauca ex his quae copuluerat protulit: ad ultimum non memoria solum: sed et mens eum destituit. Nulli erat dubium: quoniam trepidatio conscientiae indicium esset: non memoriae uicium. Itaque ex his quae proxime astiterat obuersitate adhuc obliuioni laeuis confoderunt: cuius corpore sublato lex introduci iussit.

Lincestes
alex. occi
ditur.

Amyntham & Symmanam. Polemonem uero minimum ex fratribus: cum Philota torqueri comperisset: profugerat. Omnium Philotae amicorum: hi carissimi fuerant ad magna & honorata mysteria illius maxime suffragatione producti: meminera: quae rex summo studio ab eo consiliatos sibi. Nec dubitabat huius quoque ultimi consilii fuisse participes. Igitur olim sibi suspectos matris suae litteris: quibus esset admonitus: ut ab his salutem suam tuere

tur: ceterum se inuitum deteriora credentem: nunc manifestis indicibus uictum iussisse uinciri. Nam pridie quae detegeretur Philotae scelus: quin in secreto cum ipso fuisset non posse dubitari. Fratrem uero qui profugerit: cum Philotas torqueretur: aperuisse fugam. Nuper praeter consuetudinem officii spem amoris longius ceteris aduouisse semetipsum lateri suo nulla probabili causa: sequi mirantem non uice sua tali fungeretur officio: ex ipsa trepidatione eorum perterritum strenue ad armigeros: qui proxime se quebantur: recessisse. Ad hoc accedere quod cum Antiphatenes scriba equitum Amyntae denuntiaisset: pridie quae Philotae scelus deprehensum esset ut ex suis equis more solito darentur: qui amiserant suos: superbe respondisse: nisi incepto desisteret: breui scituros: quae ipse esset. In lingua uolentia temeritateque uerborum: quae in semetipsum iacularetur: nihil aliud esse quam scelesti animi indicem ac testem: quae si uera essent: idem meruisse eos: quod Philota. Si falsa exigere ipsum ut resellant. Productus deinde Antiphatenes de equis non traditis & adiectis est nimis superbe responsis insimulat. Inde captus Amyntas facta dicendi potestate: nihil inquit interest regis: peto ut dum dico uinculis liberer. Rex solui utrumque iubet: desideratque Amyntae ut habitus quoque redderetur: armigeri lanceam dari iussit: quae ut leua comprehendit euitato eo loco: in quo Alexandri corpus paulo ante iacuerat. Quaecumque inquit exitus nos manet Rex: confitemur prosperum: tibi debituros tristiore fortunae imputaturos. Sine praedicio dicimus: liberis corporibus animi sicut habitum est in quo te comitari solemus: reddidisti. Causam non possumus: fortunam timere desinemus. Te quaeso: permittas mihi id primum defendere: quod a te ultimum obiectum est. Nos rex sermonis aduersus maiestatem tuam habiti nulli conscii sumus nobis. Dicerem in praesens uicisti te inuidiam: nisi periculum esset: ne alia maligne dicta crederes blanda oratione purgari. Ceterum etiam si militis tui uel in agmine deficientis & fatigati: uel in acie periclitantis: uel in tabernaculo agris & uulnera curantis: aliqua uox asperior a se esse accepta: merueramus fortibus factis: ut malles ea temporis non imputare: quae animo: cum quid accidit tristius omnes rei sunt. Corporibus nostris: quae utique non odimus: intactas aduouemus manus. Patentes liberis si occurrat: & ingrati & inuisi sunt. Contra cum donis honoramur cum praemiis onusti reuertimur: quae ferre nos potest quae illam animorum alacritatem continere militatum: nec indignatio: nec laetitia moderata est. Ad omnes affectus impetu rapimur. Vituperamus: laudamus: miseremur: irascimur. Vtrumque praesens mouit affectio: modo in diem adire & oceanum liber: modo coniugium & liberorum patriaeque memoria occurrit. Sed has cogitationes: has inter se colloquendum uoces signum tuba datum finit. In suos ordines quisque currimus: & quicquid irae in tabernaculo conceptum est: in hostium effundit capita. Vt in Philota quoque intra uerba peccasset. Proinde ad id reuertar: propter quod rei sumus. Amicitiam quae nobis cum Philota fuit: adeo non eo inficias: ut expetisse quoque nos: magnosque ex ea fructus procepisse confitear. An uero parmenionis quem tibi proximum esse uoluisti filium: omnes praene amicos tuos dignatione uincens cultum a nobis esse miraris? Tu hercule si uerum audire uis rex: huius nobis periculi causa es. Quis enim aliter efficit: ut ad Philota decurreret: quae placere uellent tibi? Ab illo traditi ad hunc gradum amicitiae tuae ascendimus. Is apud te fuit: cuius gratiam expectere: & praesens timere possemus. Si non propter modum uerberatu ei omnes te praeteruente iurauimus: eodem nos inimicos amicosque habituros esse quae tu habes: hoc sacro pietatis obstricti aduersariemur. quem tum omnibus praeferebas. Igitur si hoc crimine est: tu paucos innocentes habes: imo hercule neminem. Omnes enim Philotae amici esse uoluerunt: sed tamen idem: quot uoluerunt esse non poterant. Ita si a conscientis amicos non diuidis: nec ab amicis quod separabis illum: quod idem esse uo-

Antipha
tenes scri
ba equum

Amyntas
capitur.

Amyntas
p se cam
dicit.

Ad oes af
fectus im
petu rapi
mur.

luerūt. Quod igit̄ cōsciētia affert̄ iudiciū: ut opinor̄ q̄a pridie familiariter & sine ar-
bitris locut̄ ē nō bīscū. At ego purgare nō possem: si pridie q̄c̄q̄ ex uetere uita ac mo-
re mutassem. Nūc uero si ut oībus dieb̄ illo quoq; q̄ suspect̄ ē: fecim̄: cōsuetudo di-
luet crimē. Sed equos antiphani nō dedim̄: & pridie q̄ philotas detect̄ est: hęc mi-
hi cū Antiphane rex erat: q̄ si nos suspectos facere uult: qd̄ illo die equos nō dedim̄:
semetip̄m: qd̄ eos desiderauerit: purgare nō poterit. Anceps. n. crimē est iter retinētē
& exigētē: nisi qd̄ melior ē cā suū nō tradētis: q̄ polcētis alienū. Cæter̄ rex equos de-
cē habeo: eqs Antiphane octo iā distribueratis: q̄ amiserāt suos. Oīo duos ipse ha-
bebā quos cū uellet abducere hō sup̄bissim̄ certe iniquissimē: nisi pedes militare uellē
retinē cogebat. Nec īficiās eo liberi hoīs aīo locutū eē me cū ignauissimō: & hoc unū
militiā suā usurpāt: ut alienos equos pugnaturis distribuat. Huc. n. maloꝝ uentū ē:
ut uerba mea eodē tpe & Alexādro excusē & Antiphani. At hercule mater de nobis
inimicis tuis scripsit. Vtinā prudētius eēt sollicita pro filio: & nō inanes quoq; species
anxio aīo figuraret. Quare. n. non ascribit metus sui cām: Deniq; nō ostendit aucto-
rem: quo facto dicto ue nostro mota tam trepidas tibi l̄ras scripsit. O miserā cōditio-
nem meā: q̄a forsitan nō piculolius est tacere q̄ dicere. Sed utcūq; cessura res est: ma-
lo tibi defensionē meā displicere: q̄ cām. Agnosces autem quæ dicturus sum: quippe
meministi: cum me ad pducendos macedonia milites mitteres dixisse te multos inte-
gros iuuenes in domo tuā matris abscondi. Præcepisti igitur mihi: ne quē præter te ī-
tuerer: sed detrectātes militiā pducerem ad te. Quod eodem feci: & liberius: q̄ expe-
diebat mihi executus sum īperium tuū Gorgian & Hegateum & Gorgatan: quoz;
bona opera uteris inde pduxī. Quid igit̄ iniquus est q̄ me: qui si tibi nō paruissim̄: iu-
re daturus sui pœnas: nunc p̄ire q̄a parui: Neq; n. ulla alia matri tuæ psequendi nos
cā est: q̄ quod utilitatem tuā muliebri præposuimus gratiā. Vīm macedonum pedi-
tum & dc. equites adduxi: quoz; pars secutura me non erat si militiā detrectāibus in-
dulgere uoluissim̄. Sequit̄ ergo: ut q̄a illa ppter hęc cām irascit̄ nobis tu miūges ma-
trem: qui irā eī nos obtulisti: dū hęc Amyntas agit: forte sup̄uenerunt: qui fratrem
eius Polemonem: de quo ante est dictū: fugientē cōsecuti uictum reducebāt. In festa
cōcio uix īhiberi potuit: q̄n̄ p̄n̄ suo more saxa in eum iaceret. Atq; ille sane īterritus
nihil īqt̄ p̄ me de p̄cor: mō ne frat̄ innocentiā fuga īputet̄ mea. Hic si defendi nō p̄t
meum crimen sit. Hoꝝ ob id ip̄m melior est cā: qd̄ ego qui p̄fugi suspectus sum. At
hęc elocuto uniuersa cōcio assensa ē. Lachrymæ deide oībus manare cœpunt: adeo
in cōtrarium repente mutatis: ut solum p̄ eo esset: qd̄ maxie læserat. Iuuenis erat pri-
mo ætatis flore pubescens: quē iter eqtes tormentis Philotæ cōturbatos alien̄ terror
abstulerat. Desertum. n. a comitibus & hæsītātem inter reuertendi fugiendiq; cōsiliū
q̄ secuti erāt occupauerunt. Is tum flere cœpit: & os suū cōuerberare moest̄ nō suam
uicem: sed ppter ipsā periclitātū frat̄. Moueratq; iā regē nō cōcionem mō: sed un̄
erat īplicabilis frater: q̄ terribili uultu ītuēs eum. Tum ait demēs lachrymare debue-
ras: quum equo calcaria subderes frat̄ desertor & desertor̄ comes. Miser quo & un-
de fugiebas: Effecisti ut reꝝ capitis accusatoris uterer uerbis. Ille peccasse se: sed gra-
uī ī frēs: q̄ ī semetip̄m fatebat̄. Tum uero neq; lachrymis neq; acclamatōib; q̄bus
myntæ ac studia sua multitudo p̄fitec̄ tēperauerunt. Vna uox erat pari emissā cōsensu: ut īson-
eius fratri tūb; & fortib; uiris p̄ceret: amici quoq; data misericordiā occasiōe cōsurgunt: flētēsq;
bus igno regē de p̄cant. Ille silētio scō: & ipse inqt̄ Amyntā mea sn̄ia frēsque eius absoluo. Vos
uit. autē iuuenes malo beneficii mei obliuiscī: q̄ periculi ur̄i meminisse. Eadē fide redite ī

Polemon
capt̄ i cō-
cionē per-
ducitur.

Alex. A.
myntæ ac
eius fratri
bus igno
uit.

gratiā meā: qua ip̄se uobiscū reuertor. Nisi quæ delata essent excussisse ualde: diffi-
mulatio mea superare potuisset. Sed satius est purgatos eē: q̄ suspectos. Cogitate ne
minē absolui posse: nisi q̄ dixerit cām. Tu Amynta ignosce fratri tuo: erit hoc simpli-
citer ēt recōciliatū animi tui pignus. Cōcione deinde dimissa: Polydamāta uocari iu-
bet. Longe acceptissimus Parmenioni erat: p̄ximus lat̄ri in acie stare solitus. Et q̄q̄
cōsciētia fretus in regiā uenerat: tamē ut iustus ē: fratres suos exhibere admodū iuue-
nēs & regi ignotos ob ætatē fiducia in sollicitudinē uersa trepidare cœpit: sapī quæ
noce: e possent: q̄ q̄bus eluderet̄ reputās. Iā armigeri q̄bus īpatū erat pduxerāt eos:
quū exāguē metu Polydamāta p̄pius accedere iubet. Submotis oībusq; scelere inqt̄
Parmenionis oēs pariter appeti sum̄. Maxime ego ac tu: quos amicitia sp̄e fetellit
ad quē psequēdū puniēdūq; uide q̄tū fidei tuæ credā: te ministro uti statui. Obsides:
dū hoc pagis erūt fratres tui. Proficiscere in mediam & ad p̄fectos meos l̄ras scriptas
manu mea perfer. Velocitate popus est: qua celeritatē famæ antecedas. Noctu pueni-
re illuc te uolo: postero die quæ scripta erunt exequi. Ad parmeniona quoq; epistolas
feres: unam a me: alteram Philotæ noīe scriptā. Signū annuli eius in mea potestate ē
Si pater credit a filio īpressū: quū te uiderit nihil meuet. Polydamas tāto liberat̄ me
tu īpensius ēt: q̄ exigebat̄ p̄mittit operam. Collaudatusq; & præmiis oneratus: depo-
sita ueste: quā habebat: arabica induit̄. Duo arabes: quoz; interim cōiuges ac liberi
uinculū fidei obsides apud regē erāt: dati comites. Per deserta etiā ob siccitatē loca ca-
melis. xi. die: quo destinauerat pueniunt. Et prius q̄ ipsius nūtiaret̄ aduentus: rursus
Polydamas uestē macedonicā sumit: & in tabernaculū Cleādri (p̄tor hic regī erat)
quarta uigilia puenit. Redditis deinde litteris cōstituerūt prima luce ad Parmenionē
coire. Nāq; cæteris quoq; litteras regis attulerat. Iam ad eū uēturi erāt: cū Parmenioi
polydamāta uenisse nūtiauerūt: q̄ dū lætat̄ aduentu amici simulq; noscēdi: quæ rex
ageret auidus (q̄ppe longo interuallo nullā ab eo epistolā acceperat) Polydamāta req̄-
ri iubet. Diuersoria regionis illius magnos recessus habet: amœnolq; nemorib; ma-
nu cōsitis. Ea præcipue regū satraparūq; uoluptas erat. Spatiabat̄ in nemore Parme-
nion medius inter duces: quibus eī at īperatū litteris regis: ut occideret̄. Agenda autē
rei cōstituerāt tēpus: cum Parmenion a polydamāte litteras traditas legere cœpisset:
Polydamas procul ueniens: ut a Parmenione cōspectus uultu læticiæ speciē p̄raferē
te ad cōplectendū eū cucurrit: mutuaq; gratulatione functi: Polydamas epistolā a re-
ge scriptā ei tradidit. Parmenion uinculū epistolæ soluēs: qd̄nā rex ageret requirerat
Ille ex ipsis litteris cogniturū esse respondit. Quibus parmenion lectis: rex inqt̄ expe-
ditionē parat in Aracosios. Strenuū hoīem & nunq̄ cessantē. Sed tēpus salutis suæ tā-
ta iam parta gloria parcere. Alterā deinde epistolā philotæ noīe scriptā lætus: quod
ex uultu notari poterat: legebat. Tū eius latus gladio haurit Cleāder: deinde iugulū
ferit: cæteri exanimū quoq; cōfodiunt: Et armigeri qui aditu nemoris astiterāt: cogni-
ta cæde cuī causa ignorabat̄: in castra pueniūt: & tumultuoso nūcio milites cōcitāt.
Illi armati ad nemus: in quo p̄petrata cædes erat coeūt: & ni polydamas cæteri q; eiul-
dē noxæ participes dedant̄: murū circūdatū nemori cuersuros denūtiāt: oīumq; san-
guine duci parēturos. Cleāder priores eoz; īromitti iubet: littera q; regis scriptas
ad milites recitat: q̄b; īfidiā parmenionis in regē: p̄cesq; ut ip̄m uindicaret̄ cō. in bā-
tur. Igitur cognita regis uolūtate: nec qd̄ īdignatiōe: sed tamē seditiōe cōp̄ssa ē. Dis-
plis plurib; pauci remāl. rūt: q̄ saltē ut corp; ipsī se pelire p̄mitterēt: p̄cabāt. Diuid
ne gratū ē Cleādri metu: ne offenderet regē. Perūnacī deide p̄cātibus materiē cōstet

polyda-
mas ad p-
menionē
in mediā
mittitur.

polyda-
mas red-
dit l̄ras p-
menioni.
parmeni-
on occidi-
tur.

Caput p/ nationis subtrahendam ratus: capite deciso truncum humare permisit. Ad regem ca
menionis put missum est. Hic exitus Parmenionis fuit militiae domiq; claru uiri. Multa sine re/
ad Alexā. ge prospere. Rex sine illo nihil magnae rei gesserat. Felicitissimo regi & omnia ad for/
delatū. tunae suae exigenti modum satiffecit. lxx. natus annos iuuenis ducis & saepe etiam gre/
garii militis munera explicuit. Acer consilio; manu strenuus; charus principibus; uul/
go militum acceptior. Haec impulerint illum ad regni cupiditatem; an tantum sulpe/
ctum fecerint; ambigi potest. Quare philotas ultimis cruciatibus uictus uera ne di/
xerit; quae facta probari non poterant; an fallis tormentorum petierit finem; re quoq;
recenti cum magis posset liquere; dubitatum est. Alexander quos mortem Parmeni/
onis conquestos esse compererat; separandos a caetero exercitu ratus; in unā cohortē
Leonida. secreuit; ducemq; his Leonidam dedit; & ipsum Parmenioni quondam intima fami/
liaritate coniunctum. Fere iidem erant; quos alioquin rex habuerat inuisos. Nam cū
experiri uellet militum animos; admonuit qui litteras in macedoniam ad suos scripsit
set; iis quos ipse mittebat perlaturis cum fide traderet; simpliciter ad necessarios suos
q; scripserat; quae sentiebat. Aliis grauis erat; plariscq; nō ingrata militia. Ita & agen/
tium gratias; & quaerentium litterae exceptae sunt. Et qui forte tedium laboris per lit/
teras erant questi; hanc seorsum cohortem a caeteris tendere ignominiae causa iubet;
fortitudine usurus in bello; libertatem linguae ab auribus credulis remoturus & con/
siliū temerarium forsitan; quippe fortissimi iuuenes contumeliis irritati erant; sicut
omnia alia foelicitas regis excepit. Nihil illis ad bella promptus fuit. Incitabat uirtu/
tem & ignominiae demenda; cupido; & quia fortiora facta in paucis latere non pote/
rant. His ita compositis Alexander Arianorum satrape constituto iter pronuntiaru iu/
bet in ariones; quos iam tunc mutato nomine euergetas appellant. Ex quo figure uī/
ctusq; penuria Cyri exercitum affectum; tectis & com meatibus iuuerant. Quintus
dies erat ut in eam regionem peruenerat; cognoscit Satrabarzanem qui ad Bessū de/
fecerat; cum equitum manu irrupisse rursus in alios. Itaq; Caucas; & Eriguum cum
Artabazo & Andronico; & .vi. milibus graecorum peditum .dc. equites sequebantur
Ipse .lx. diebus gentem euergetas; ordinauit magna pecunia ob egregiam in Cyru fi/
dem donata. Relicto deinde qui iis praesset Amenide (scriba is Darii fuerat) Araco/
sios; quorum regio ad ponticum mare pertinet subegit. Ibi exercitum qui sub Parme/
nionē fuerat occupauit. Sex milia macedonum erant; & .cc. nobiles; & .v. milia grae/
corum cum equitibus ducentis haud dubie robur omnium uirium regis. Aracosios
datus Memnon praetor .iiii. milibus peditum & .dc. equitibus in praesidium relictis.
Ipse rex nationem ne finitimis quidem satis notam (quippe nullo commercio uolen/
tem mutuos usus) cum exercitu intrauit. Paramedida; appellantur agreste homi/
num genus; & inter barbaros maxime inconditum locorum asperitas hominum
quoq; ingenia durauerat. Gelidissimum septentrionis axem ex magna parte spectat
baetrianis ad occidentem coniuncti sunt. Meridiana regio ad mare indicum uergit.
Tuguria latere primo struunt. Et quia sterilis est terrae materia; in nudo etiam mon/
tis dorso usq; ad summū aedificior; fastigium eodē laterculo utunt. Caeter; structura
latior ab imo paulatim incremento operis in artius cogitur. Ad ultimū in carinae ma/
ximae modum coit. Ibi foramine relicto superne lumen accipiunt. Ad medium uites
& arbores; si quae in tanto terrae rigore durare potuerunt obruunt. Pœnitus hyeme de/
fossae latent. Cum niue dilussa aperiri humus coepit; caelo soliq; redduntur. Caeterū
Niuis al/ a deo alta; niues pmunt terram gelu & perpetuo pœne rigore cōstricta; ut ne hoium
tudo.

qdem fereue ullius uestigium extet. Obscura caeli uerius umbra q̄ lux nocti similis p̄
mit terrā: uix ut quae p̄pe sunt cōspici possint. In hac tamē oīs hūani cult⁹ sollicitudine
destitit⁹ exercitus qcquid malor; tolerari pōt ptulit in opia; frigus lassitudinē: despa/
tionē. Multos exaiauit rigor insolitus niuis; multor; aduulit pedes; plurimor; oculis p̄
cipue p̄niciabilis fuit; fatigatis quippe in ip̄o gelu deficiētia corpa sternebat; ut que cū
moueri defissent; uis frigoris ita astringebat; ut rursus ad stringendum cōniti nō pos/
sent. A cōmilitonibus torpētes excitabant; Neq; aliud remediū erat q̄ ut ingēdi coge/
renē. Tū demū uitali calore moto mēbris aliq; redibat uigor. Si qui tuguria barbaro
rū adire potuerūt; celeriter resecti sunt. Sed tanta caligo erat; ut aedificia nulla alia res
q̄ sumus ostēderet. Ili nunq̄ ante in terris suis aduena uiso; cū armatos repēte cōspice
rēt; exanimati metu; quicqd in tuguriis erat afferēb; it; ut corpibus ip̄or; parceret orā
tes. Rex agmē circuibat; pedes iacētes quosdā erigēs; & alios cū aegre sequerent; ad
miniculo corpis sui excipiēs. Nūc ad prima signa; nunc in mediū; nunc in ultio agmi
ne itineris multiplicato labore aderat. Tādē a cultiōra puentū loca ē; cōmeatuq; lar/
go recreat⁹ exercit⁹ simul; & q̄ conseq nō poterat; in illa castra uenerūt. Inde agmē p̄
cessit ad Caucasū montē; cuius dorsū Asia p̄petuo iugo diuidit hinc si; ul mare; quod
Ciliciā subit; illinc Caspiū fretum; & amnē Araxē; aliaq; regionis Scythiae deserta spe
ctat. Thaurus secundae magnitudinis mons cōmittit Caucasū a Cappadocia se attollēs
Ciliciā p̄terit; Armeniaq; mōtib; iungit sic inter se tot iuga uelut serie coherētia p̄pe
tuū habēt dorsum; ex quo Asia oīa fere flumina; alia in rubrum; alia in Caspiū; alia in
Hyrcanū & p̄icum decidūt. xvii. die; spatio Caucasum supauit exercitus. Rupes i
eo .x. in circuitu stadia cōplectit; quattuor in altitudinē excedit; in qua uinctū Prome
thea fuisse antiq̄tas tradit. Cōdendae in radicib⁹ mōtis urbi sedes electa ē. vii. seniorū in cauca/
macedonū & p̄terea militibus; quor; opa uti desisset; p̄missum in nouā urbē cōlidere. so.
Hac quoq; Alexandria incolae appellauerunt. At Bessus Alexandri celeritate p̄terit⁹ di
is patriis sacrificio rite facto; sicut illis gentibus mos ē; cum amicis ducibusq; copiis
iter epulas de bello cōsultabat. Graues mero suas uires extollere hostiū nunc temeri
tatē nunc paucitatē sp̄nere incipiunt. Praecipue Bessus si; rox uerbis; & parto p̄ scel⁹ re
cedones i
gno supbus; ac uix potēs mētis dicere ordiē. Secordia Darii creuisse hostium famam
Occurrisse. n. in Ciliciā angustissimis faucibus; cum retrocedēdo posset p̄ducere in
cautos in loca naturae situ munita; Aut tot fluminib⁹ obiectis; tot montium latebris; i
ter quas dephensus hostis; ne fugae qdem nedum resistēdi occasionē fuerit habitur⁹.
Sibi placere i Sogdianos recedere. Oxium amnē uelut mū; obiectus; hosti; dum ex d bello cō
finitimis gētib; ualida auxilia cōcurrerent. Venturos at Choralnios & Daces Sa/
galq; & Indos; & ultra Tanaim amnē colētes Scythas; quor; neminē adeo humilē eē
ut humeri eius nō possent macedonis militis uerticē aequare; Conclamant tumultenti
unā hāc sententiā salubrē esse; & Bessus circumfcti; me; largius iubet; debellaturus
sup mēsam Alexandrum. Erat in eo cōuiuio. Cobares natione medus; sed magicae artis cele
(si modo ars ē) nō uanissimi cuiusq; ludibrium magis p̄fessione q̄ sciētia celebris; alio
qn moderatus & p̄bus. Is cum p̄fatus eēt; scire seruo uulius parere dicto; q̄ afferre cō
siliū
filium; cum illos; q̄ pareāt; idem quod caeteros maneat qui uero suadeāt p̄prium sibi In suo qd
periculum; poculum ē; quod habeat in manu; tradidit; quo accepto Cobares. Natu q; nego/
ra inqt mortalium hoc quoq; noīe praua & sinistra dici pōt; quod in suo qd; negotio
hebetior ē q̄ in alieno. Turbida facta sunt cōsilia eorum; q̄ libi suadent. Obstat me/
tus; aliis cupiditas; nō nunq̄ naturalis eorum quae cogitaueris amor. Nam in te sup/
in alieno.

canem timida non cadit. Expius es utrumque: quod ipse reppereris: aut solum aut optimum ducem. Marmidum utrumque onus sustines: capite regum insigne. Hoc aut moderate proferendum est: aut quod abominabilem in te ruet. Consilio non impetu opus est. Adicit deinde quod apud Bactrianos uoluntate: quod usurpabat. Canem timidum uel uolentius latrare: quam mordere. Altissima quaeque flumina: quae non minime sono labi. Quae iserui: ut quae quaeque inter barbaros potuit esse pro uolentia trade Nobiliter ref. In his audientium expectatione sui spem dederat. Tunc consilium aperit: utrumque Bello quam gratius. In uestibulo inquit regiae tuae uelocissimus constat rex. Ante ille agmen: quam tu membra uirum iam ista mouebis: Nunc ab Tanai exercitum accerses: & armis flumina oppones. Scilicet regis quae tu fugiturus es: hostis sequi non potest. Inter utrumque commune est: uictori tutum. Licet strenuum metum putes esse: uelocior tamen spes est. Quin ualidioris occupas gratiam: dedisti te. uel ne calidum cessari: meliorem fortunam deditus quam hostis habiturus. Alienum habes regnum: a quo facilius eo careas. Incipies forsitan iustus esse rex: quam ipse fecerit: quae tibi & dare poterit Cobares regnum & eripere. Consilium habes fidele: quod diutius exequi superuacuum est. Nobiliter equum ad Alexanbra quoque uirga regit. Ignauus ne calcari quod concitari potest. Bessus & ingenio & multum transfugit pro mero ferox adeo exaruit: ut uix ab amicis: quo minus occidere eum (nam struxerat quoque Bessum acinacem) contineret. Certe conuiuio profiliuit haud quam potes mentis. Cobares inter tuum. viii. M. multum elapsus ad Alexandrum transfugit. viii. milia Bactrianorum: habebat armata Bessus Bactriae quae quadam propter caeli intemperiem Indiae potius macedonas peturos crediderat: oberrant liquerunt. Postquam aduentare Alexandrum conpertum est: in suos quique uicos dilapsi Bessum liquerunt. Ille cum clientium manu: quam non mutauerant fide mox amne lupato exustis quoque nauigiis: quibus transierat: ne uisus hostis uteretur: nouas copias in Sogdiana alex. exercitum contrahebat. Alexander caucasum quidem (ut supra dictum est) transierat: sed inopia fructum inuenit quoque prope ad famem uentum erat. Succo ex sisama expresso haud secus quam oleo artus perungebat. Sed huius succi ducentis quadragenis denariis amphora singulae mellis denariis. ccc. xc. ccc. uini aestimabat: tritici nihil aut admodum exiguum reperiebat. Syros Bactriae uocabant barbari. Quos ita solerter abscondunt: ut nisi quae defodierunt: inuenire non poterant. In his conditae fruges erant. In quibus penuria milites fluuiatili pisce & herbis sustinebant. Iamque haec ipsa alimenta defecerat: quam iumenta: quibus onera portabant: cedere iussi sunt: horum carne dum in Bactrianos uentum traxere uitam. Bactriae terra multiplex & uaria natura est. Alibi multa arbor & uitis largos mitesque fructus alit. Solum pingue noctu crebri fotes rigat. Quae mitiora sunt: frumeto colerunt. Caetera armatorum: pabulo caetera obseruandunt. Magnam deinde partem eiusdem terrae steriles harena tenet. Squallida siccitate regio ut nauem non hostem: non frugem alit. Cum uero uenti a portico mari spirant: quaequid pabuli in capis in Bactriae conuertunt. Quod ubi cumulat est: in magnorum collium procul species est oiaque pristini itineris uestigia intereunt. Itaque quae transierunt caetera obseruandunt. Ergo in Parapais ad quorum cursum iter dirigunt & prope modum clarior est noctis umbra: quam lux. Ergo in mons terdium inuia est regio: quia nec uestigium: quod sequantur inueniunt: & nitor siderum caligie oboctrus abscondit. Caeterum si quos ille uentus: qui a mari exoritur deprehendit: harena obruit. flu. a quo Sed qua mitior terra est: ingens hominum equorumque multitudo gignit. Itaque Bactriani urbes et re equites. xxx. milia expleuerant: ipsa Bactria regionis eius caput sunt sub nomine Paganio dicitur rapanis. Oboctrus amnis praeterit moenia: is urbi & regioni dedit nomen: hic regi statu Pelopon tua habenti nuntiatur ex graecia Peloponnesium Laconumque defectio. Nondum. n. neliu la uicti erant cum proficerent tumultus eius principia nuntiaturi & alii plenus terror afferent conumque Scytas: quae ultra Tanaim amnem colunt: aduentare Bello ferentis opem. Eodem tempore defectio. pose: quae in gente Arionum Caucasus & eriguus gesserant perferuntur. Commissum

erat praelium inter macedones Ariosque. Transfuga Satibarzanes barbaris praerat: quae Scythae quum pugnam seque utrumque aquis uiribus stare uidisset: in primos ordines adiecit Bello opere demptaque galea inhibitis quae tela iaciebant: si quis uirum dimicare uellet. puocauit ad proferre nungnam: nudum se caput in certamine habitum. Non tulit ferociam barbari dux illius exercitum. Quid caecus grauis quidem aetate: sed animi & corporis robore nulli iuuenum postferendus. Is galea dempta canicem ostentans. Venit inquit dies: quo aut uictoria aut morte hone ucarus stissima: quae les amicos & milites Alexander habebat ostendam. Nec plura elocutus equum & Erigum in hostem agit. Credo res imperatum: ut acies utrumque tela cohiberent. Protinus certe reus gessere cesserunt dato libero spacio: intenti in euentum non duorum modo sed etiam suae fortis: quae Satibarpe alienum discrimen secuturi. Prior barbarus emisit hastam: quam Erigum modica caezanis & pitis declinatione uitauit: At ipse infestam Sarissam equo calcantibus cocito in medio Erigum sin barbari gutture ita fixit: ut per ceruicem emereret. Praecipitatus ex equo barbarus ad gulae cer huc tamen repugnabat. Sed ille extractam ex uulnere hastam rursus in os dirigit. Sat tamen. tibarzanes hastam manu complexus: quo maturius interiret ictum hostis adiuuit: et Sarissa barbari dace amisso: quae magis necessitate quam sponte secuti erant: tunc haud immemore Satibar res meritoe Alexandri arma Erigum tradunt. Rex his quidem laetus de spartanis haud zanes oc quaquam securus magno tamen animo defestum eorum: tulit dicens non ante ausos consilia nu ciditur. dare: quam ipsum ad fines indiae puenisse cognouissent. Ipse Bessum persequens copi as mouit: cui Eriguus spolia barbarice ceu opimum belli decus praeferrere occurrit. Igitur Bactrianorum regione Artabazo tradita: sarcinas & impedimenta ibi cum praesidio reliquit. Ipse cum expedito agmine loco deserta suscitatorum intrat nocturno itinere exer Suscita citum ducens. Aquarum ut ante dictum est: penuria prius desperatione: quam desiderio biben norum lo di sitim accendit. Per. cccc. stadia ne modicus quidem humor extitit. Harena uapor ca cum ex aestiui solis accendit: quae ubi flagrare coeperunt: haud secus quam continenti incendio cum ercitu in eta torrentur. Caligo deinde in modico terrae feruore excitata lucem tegit. Camporumque trat Alex. non alia quam uasti & profundi aquoris species est: Nocturnum iter tollerabile uidebatur: Aquae quia roris & matutino frigore corpora leuabant. Caeterum cum ipsa luce aestus oritur penuria omneque naturale absorbet humorem siccitas: ora uisceraque penitus urunt. Itaque primum animi deinde corpora deficere coeperunt: Pigeat & consistere & progredi: Pauci a peris tis regionis admoniti praepararunt aquam. Haec paulisper repressit sitim. Deinde cre scente aestu rursus desiderium humoris accensum est. Ergo quaequid uini oleique erat: hominibus ingrediebatur: Tantaque dulcedo bibendi fuit: ut in posterum sitis non timere tur. Graues deinde auide hausto humore non sustinere arma: non ingredi poterant: & foeliciores uidebant: quos aqua defecerat: cum ipsi line modo infusam uomita cogeretur egerere: Anxium regem tantis malis circumfuli amici ut meminisset sui: orabant. Animi sui magnitudinem unicum remedium deficientis exercitus esse: cum ex iis quae praecesserant ad capiendum locum castris duo occurrunt utribus quam gestantes: ut filiis suis quos in eodem agmine esse & aegre pati sitim non ignorabant occurret: qui quum in re Alex. pul gem incidissent alte ex iis utre resolutu uas quod simul ferebat. implet porrigens regi cherrimū Ille accipit percunctatus quibus aquam portarent: filiis ferre cognoscit. Tunc poculo exēplum. pleno sicut oblatum est reddito: nec solus inquit bibere sustineo: nec tam exiguum diui dere oibus possum: Vos currite: & liberis uestris quod propter illos attulistis: date Tā Oxus fl. dem ad flumen Oxum ipse puenit prima fere uespera. Sed exercitus magna pars non poterat sequi. In edito monte ignes iubet fieri: ut si quae aegre sequebantur: haud procul castris eos abesse cognoscerent. Eos autem qui primi agminis erant: mature cibo ac potio

Oxum
quō trāf-
nauere
macedo-
nes.
Spitamē-
nes.
nullis me-
ritis perfi-
dia miti-
garipōt.
Bessus a
suis inli-
die patur

bessus ui-
et ad ale-
xan. duci-
tur.
bracida.
Didimaō
templum

brachia
dæ truci-
dantur.
Vrbs di-
ruitur

ne firmatos implere alios utres: alios uasa quibuscūq; a qua possit portari iussit: et suis opē ferre. Sed q̄ intemperantius hauserant: intercluso spiritu extincti sūt. Multoq; maior horū numerus fuit: quā ullo amiserat praelio. At ille thoracē adhuc idutus: nec aur cibo refectus aut potu: qua ueniebat exercitus cōsistit. Nec ante ad curandū corpus recessit: quā praterierant: q̄ agmen sequebant: totāq; eā noctem cū magno animi motu perpetuis uigiliis agit. Nec postero die lætior erat: quia in nauigia habebat: nec pons erigi poterat circum amnē nudo solo & materia maxime sterili. Consiliū igitur: quod unum necessitas subiecerat: inuit. V tres q̄ plurimos stramētis refertos diuidit. His incubātes trāfnauere amnē: q̄q; primi trāfnerāt: in statione erāt: dum trāficerēt ceteri. Hoc mō. vi. demum die in ulteriore ripa totū exercitū expoluit. Iamq; ad psequendū Bessum statuerat p̄gredi: cū ea: quæ in Iulianis erant cognoscit. Spitamēnes erat inter oēs amicos p̄cipuo honore cultus a Besso. Sed nullis meritis perfidia mitigari pōt: quæ tamen iam minus in eo inuisa eē poterat: quia nihil ulli nefas tum in Bessum interfectore regis sui uidebat. Titulus facinoris speciosus p̄ferebat uindicta Darii. Sed fortunā nō scelus oderant Bessi: Nā ut Alexandrē flumen Oxum superasse cognouit. Datapharnē & Catenem: q̄bus a Besso maxima fides habebatur: i sollicitatem rei adsciscit. Illi p̄mptius aduēt: q̄ rogabant: assumptisq; octo fortissimis iuuenibus talem dolū intendunt. Spitamēnes p̄git ad Bessum: & remotis arbitris cōperisse ait se insidiari ei Datapharnē & Catenē: ut uiuū Alexandro traderet: agitātes a se met occupatos eē: & uinctos teneri. Bessus tāto merito ut credebatur obligatū p̄tū gratias agit partim auidus explendi supplicii adduci eos iubet. Illi manibus sua spōte relinquit a participibus cōsiliū trahebant: quos Bessus truci uultu itūc cōsurgit manibus nō tēperaturus. At illi simulatione omīssa circūstunt eum: & frustra repugnantē uiciūt: direpto ex capite regni insigni: lacerataq; ueste: quā spoliis occisi regis induerat. Ille deos sui sceleris ultores ad se cōfessus: adiecit nō Dariō iniquos fuisse: quē sic ulciscerent: sed Alexandro p̄prios infecutos: uictoriā semp̄ et hostis adiuuissent. Multitudo an uindictura Bessum fuerit: incertū ē: nili illi q̄ uinxerāt iussu Alexandri fecisse ip̄os ementiri dubios adhuc animos terruissent. In equū impositū Alexandro tradituri ducūt. Inter hæc rex: q̄bus matura erat missio relicta. D. cccc. sere: equi bina talēta dedit: pedis ter denariū milia: monitosq; ut liberos generarent remisit domum. Ceteris gratiæ actæ: quod ad reliqua belli nauaturos opam pollicebant. Tū Bessus p̄ducitur puentū erat in puulum oppidū: Bracida eius incolæ erāt. Mileto quondā iussu Xerxis cū e grāciā rediret trāfnerāt: & in ea sede cōstiterāt: q̄ templū quod didimaon appellat: in gratiā Xerxis uiolauerāt: mores patrii nondū exoleuerāt: sed iam bilingues erāt: paulatim a domestico externo sermone degeneres. Magna igitur gaudio regem excipiūt: urbē seq; dedentes. Ille milesios: q̄ apud ip̄m militaret cōuocari iubet: Vt odium miles gerebat in Brachiadæ gentem. Proditis ergo siue iniuriæ: siue originis meminisse mallēt: libere de Bracidis p̄mittit arbitriū. Variatibus deinde sententiis. se ip̄m cōsideratur: quod optimū factū eēt ostēdit. Postero die occurrentibus brachiadas secū p̄cedere iubet. Cūq; ad urbē uētum eēt: ip̄e cū expedita manu portā itrat. Phalax mœnia oppidi circuire iussa: & dato signo diripere urbē p̄ditos receptaculū: ip̄osq; ad unū cedere. Illi inermes passim trucidant: nec aut cōmercio linguæ: aut suppliciorum uelamētis p̄cibusq; inhiberi crudelitas pōt. Tandē ut deiceret: fundamenta murorum ab imo moliant: ne qd̄ urbis uestigium extaret. Nec mora: lucos quoq; factos non credunt mō: sed et extirpāt: ut uasta solitudo: & sterilis humus excussis et

radicibus inque: quæ si in ipsos p̄ditionis auctores excogitata eēt: iusta uulio eē nō crudelitas uideret. Nūc culpā maiorū posteri luere: q̄ ne uiderant qdem miletū. Ideo & Xerxi nō potuerāt p̄dere. Inde p̄cessit ad Tanaim amnē. Quo p̄ductus ē Bessus nō uinctus mō: sed et omni uelamento corporis spoliatus. Spitamēnes eū tenebat collo inserta cathana: tā barbaris: q̄ macedonibus gratum spectaculū. Tū Spitamēnes & reinq; & Dariū reges meos ultus interfectore dñi sui adduxi: eo mō captum: cui ip̄ se fecit exēplum. Aperiat ad hoc spectaculū oculos Darius. Existabat ab inferis: q̄ illo supplicio indignus fuit: & hoc solano dignus ē. Alexander multū collaudato Spitamēne cōuersus ad Bessum: Cuius inq; feræ rabies occupauit animum tuū cū regē de te optē meritum prius uincere: deinde occidere sustinuiti. Sed huius parricidii mercede falso regis noīe psoluti. Ibi ille facinus purgare non ausus: regis titulū se usurpare dixi: ut gentē suā tradere ip̄i possit: q̄ si cessisset: alium fuisse regnū occupatur: & alexander Oxathrem fratrem Darii: quē iter corporis custodes habebat: p̄prios iussit accedite: traditiq; Bessum ei: ut cruci affixum mutilatis auribusq; sagittis cōfigeret barbari: asseruaretq; corpus: ut ne aues qd̄ cōtingeret. Oxathres cetera sibi curare pollicet. Aues nō ab alio: quā a Catene posse prohiberi adiicit: eximīā ei artē cupiens ostēdere. Nāq; adeo certo ictu destinata feriebatur: ut aues quoq; excipet. Nam si forsītā sagittis tam celebri usu minus admirabilis uideri hæc ars possit tamē ingēs uisceribus miraculū magnoq; honori Cateni fuit. Dona deinde oibus q̄ Bessum adduxerāt data sunt. Ceteris supplicium eius distulit: ut eo loco: in quo Darium ip̄e occiderat necaret. Interea macedones ad petēdum pabulū incōposito agmine agressi a barbaris q̄ de p̄ximis mōtibus decurrerunt opprimunt: plures capti sunt q̄ occisi. Barbari aut captiuos p̄ se agentes rursus in mōtē recesserunt. xx. milia latronum erāt: fundis sagittisq; pugna inuadunt: quos dū obsidet rex inter p̄mptissimos dimicās sagitta ictus ē: quæ in medio crure fixa reliquerat spiculum. Illum qdem mœsti & antoniti macedones in castra referebat. Sed nec barbaros sefellit subductus ex acie rex: q̄ppe ex edito mōtē cuncta p̄spexerāt. Itaq; postero die misere legatos ad regē: quos ille p̄tinē iussit admitti. solutiq; fasciis magnitudinē uulneris distimulans crus barbaris ostendit. Illi iussi cōsiderare affirmant nō macedonas: quā ipsos fuisse tristiores cognito uulnere ipsius: cuius si auctore reperissent dedituros fuisse. Cū diis. n. pugnare sacrilegos tantū Ceteris se gentē in fidem dedere superatos uirtute illius. Rex fide data & captiuis receptis: gentē in deditiōne accepit. Castris inde motis lectica militari ferebat: quā pro se q̄sq; eques pedesq; subire certabat: equites cū quib; rex p̄lia inire solitus erat: sui muneris id eē cēlebant. Pedites cōtra quum laucios cōmilitones ip̄i gestare aslueuissent: eripi sibi p̄prium officium tum potissimum quum rex gestādus eēt querebant. Rex in tāto uir usq; certamine p̄tis & sibi difficilē & p̄turis graue electionem futurā ratus inuicem subire eos iussit. Hic quarto die ad urbē Marupēta puentū est. lxx. stadia murus urbis amplectit. Arx illinc cingit. Muro ac p̄sidio urbis relicto p̄ximos uicos depopulat atq; urit. Legati deinde aulog; scytharum supueniunt liberi: ex quo decesserat Cyrus: tum impata facturi. Iustissimos barbarorum constabat: Armis abstinebant nisi lacessiti. Libertatis modico & æquali usu principibus humiliiores p̄res fecerunt. Hos benigne allocut; ad hos Scythas: q̄ Europam incolunt: Penidam quēdam mittit ex amicis: q̄ denuntiaret his ne Tanaim amnem regiōis iussu regis trāfnerent: eadem mādatur: ut cōtemplaret locog; situm: & illos quoq; Scythas: q̄ sup Bosphoro incolunt uiferet. Cōdendæ urbis sedem super ripam Tanais eligeret: claustrum etiam

bess; du-
ctus ad
Alex.

bessi sup-
plicium
decernit
Catenes
sagittan-
di perit
simus
Macedo-
nel oppri-
muntur:
Alex. uul-
neratur.
Spiculū
pro acu-
mine sa-
gittæ.
barbaros
i deditiō-
ne acce-
pit Alex.
Contro-
uerfia eq-
tum et pe-
ditum se-
dauit Al.
Maru-
pens op-
aulorum
scythar;
legati
Penida

Sogdiani pdomitur: & quod deinde adire decreuerat. Sed consiliū distulit Sogdianorū nūtiata
& bactri defectio: quæ Bactrianos quoque traxit. vii. milia equū erant: quorū auctoritate cæteri se
ani defici quebant. Alexander Spitamenē & Catenē: a quibus ei traditus erat Bessus: haud dubi
unt. quoniam eorū opera redigi possent in potestate coercendo eos: quoniam mouerāt res iussit accersiri.
Spitame At illi defectionis ad quā coercendā euocabātur auctores uulgauerāt fama: Bactria
nes noseqtes a rege oēs: ut occiderēt accersiri. Id quod impatum ip̄is nō sustinuisse: tamē ex
Catenes. qui ne inexplabile in populares facinus admitterēt nō magis Alexandri sacritiā. q̄ Bessi
Vrbs ca parricidiū ferre potuisse. Itaque sua sponte iam motos: metu pœne haud difficulter cō
pta & di citauerunt ad arma. Alexander transfugas: defectione cōperta: Craterē: obsidete Cyro
ruta polim iubet. Ip̄e aliā urbē regiōis eius de corona capit: signoque ut puberes iterficerent
dato: reliqui in p̄dam cedere uictoris. Vrbs diruta ē: ut cæteri cladis eius exemplo cō
Memace tinerent. Memaceni ualida gens obsidionē nō ut honestiorem mō: sed etiā ut totiorē
ni. l. equi ferre decreuerant. Ad quorū p̄ueniā mitigādā rex. l. eq̄tes præmisit: quæ clementiam
tes Alex. interfice ipsius in deditos simulque exorabilem animū in deuictos ostēderet. Illi nec de fide: nec
re. de potētia regis ipsos dubitare respōdent: eq̄tesque tendere extra munimēta urbis iubēt
Hospitaliter deinde exceptos grauelque epulis & somno intēpesta nocte adorti interse
cerunt. Alexander haud secus: quod par erat motus urbem corona circumdedit: muniorē
q̄ ut primo impetu capi posset. Itaque Meleagrū & Perdīcam in obsidionē iungit.
Cyropo Cyropolim (ut ante dictū ē) obsidētes. Saruerat autē parcere urbi cōdita a Cypro: quippe
lim diri / pe nō alium gentiū illarū magis admiratus ē: quā hūc regem & Semiramim: in quos &
puit. magnitudinem animi: & claritatem regis longe emicuisse credebat. Cæteris p̄tinacia op
Alex. pi pidanorū eius iram accendit: Itaque captā urbē diripi iussit. Delectos macedōes haud i
culum. iuria iustos ad Meleagrū & Perdīcā reddit: Sed nō alia urbs fortius obsidionē tulit:
quippe & militū p̄cipuissimi cecidere: & ipse rex ad ultimū piculū uenit. Nāque ceruix
eius saxo ita icta ē: ut oculis caligine offusa collaberet ne mentis quidem cōpos. Exerci
tus certe uelut erepto eo igemuit. Sed inuictus aduersus ea: quæ cæteros terrēt: non
dum p̄curato uulnere acius obsidionē institit: naturalē celeritatē ita cōcitante. Cunicu
lo ergo suffossa mœnia ingens nudauere spatium: per quod irrupit: uictorūque urbem dirui
iussit. Hinc Menedemū: cum tribus milibus peditū & .dccc. equibus ad urbem Maracā
dam misit. Spitamenes trāstuga p̄sidio macedonū inde deiecto muris urbis ei⁹ i
serat se: haud oppidanis cōsiliū defectiōis approbātibus: Sequē tamē uidebant: quia p
hibere nō poterāt. Interim Alexander ad Tanaim amnē redit: & quantum soli occupauer
rant castris: muro circumdedit. lx. stadiorū urbis murus fuit: hanc quoque urbē Alexan
driam appellari iussit. Opus tāta celeritate p̄fectū ē: ut. xvii. die: qua munimēta excita
ta erāt: tecta quoque urbis absoluerent. Ingēs militū certamē inter ipsos fuerat: ut suū
quisque munus (nā diuisum erat) prim⁹ ostēderet. Incolæ nouæ urbi dati captiui quos
reddito p̄cio dominis liberauit: quorū posterī nūc quoque nō apud eos tam longa ætate
p̄pter memoriā Alexandri exoleuerūt: Rex Scytharū: cuius tū ultra Tanaim imperiū
erat: ratus eā urbem quā in t̄pa annis macedōes cōdiderant suis ip̄osita eē ceruicibus
fratrē Charcalim noīc cum magna eq̄tum manu misit ad diruēdam eam: p̄culque am
ne ab submouendas macedonū copias. Bactrianos Tanais ab scythis quos Europe
os uocant diuidit. Idem Asiam & Europam finis interfuit. Cæteris scytharū gēs haud
p̄cul thracia sita ab oriēte ad septentrionē se uertit: sarmatarūque (ut quidā credider) nō
finitima sed ps est. Recta deinde regiōe aliū ultra istrū iacentem colit. Ultima Asia: quæ
Bactra sunt stringit: habitāt quæ septentrioni p̄xima sūt. Profundæ inde lūlæ ualstacq

solitudines excipiūt: Rursus quæ ad Tanaim & Bactra expectāt: hūano cultu haud
disparia sunt. Primus cū hac gēte nō puilum bellū Alexander gestit⁹: quū in cōspe
ctu eius obeqtaret hostis: adhuc æger ex uulnere p̄cipue uoce deficiens: quā & modi
cus cibus & ceruicis extenuabat dolor: amicos in cōsiliū aduocari iubet. T̄t̄rebat eū
nō hostis: sed iniquas t̄pis. Bactriani defecerāt. Scythæ et̄ lacessēbāt. Ip̄e nō isistere i
terra: nō equo uelū: nō docere: nō hortari suos poterat. Ancipiti piculo ip̄licitus deos
quoque iculans querebat se iacere legnē: cui⁹ uelocitatē nemo antea ualuisse effugere
Vix suos credere: nō simulari ualitudinē. Itaque post Dariū uictū ariolos & uates con
sulere delierat. Rursus ad superstitionē humanarū gentiū ludibrio reuolut⁹: Aristadrū
cui credulitatē suā ad dixerat explorare euentū regis sacrificiis iubet. Mos erat aruspici
bus exta sine rege spectare: & quæ portenderent referre. Inter hæc rex dum fibris pe
cudū explorat euentus latentium regis prius ipsum considerare: deinde amicos iubet:
ne contentione uocis cicatricē infirmā adhuc rumperet. Ephestion Craterus & Eri
guus erant cū custodibus in tabernaculū admissi: discrimen inquit me occupauit me
liore hostiū: quā meo tempore. Sed necessitas ante rōnem est maxime in bello: quod ra
ro permittit t̄pe legē defecere Bactriani: in quorū ceruicibus stamus: & quantum in nobis
animi sit: alieno Marte experiunt. Haud dubia fortuna si omiserimus Scythas ultro
arma inferentes: cōtempti ad illos: qui defecerūt reuertemur. Si uero Tanaimi tran
sierimus: & ubique inuictos esse nos Scytharū pernicie ac sanguine ostenderimus: quis
dubitabit patere europen uictoribus: fallit qui terminos gloriæ nostræ metit̄ spatio
quod transitarī sumus. Vnus annis interfuit: quem si traicimus in europam arma
proferimus. Et quanti æstimandum est: dum Asiam lubigimus in alio quodāmodo
orbe trophæa statuere: & quæ tam longo interuallo natura uidetur diremisisse: una ui
ctoria subito cōmittere: At hercule si paululū cessauerimus in tergis nostris Scythæ
hærebunt. An soli sumus: qui flumina transare possumus: Multa in nos metip̄os re
cident: quibus adhuc uicimus. Fortuna belli artem uictos quoque docet. Vtribus am
nem traiciendi exemplum fecimus nuper: hoc ut scythæ imitari nesciant. Bactriani
docebunt. Præterea unus gentis huius adhuc exercitus uenit: cæteri expectantur. Ita
bellū uitādo alemus: & quod inferre possemus: accipe cogemur. Manifesta ē cōsiliū mei
rō. Sed an p̄missuri sint mihi macedones aīo uti meo dubito: quia ex quo hoc uuln⁹ ac
cepi: nō equo uectus sum: nō pedibus ingressus. Sed si me sequi uultis: ualeo amici:
Satis uirtū est ad tollerāda ista. Aut si iā adest uitæ meæ finis: in quo tādē ope melius
extinguar. Hæc quassa adhuc uoce sub deficiēs uix p̄ximis exaudientibus dixerat: quū
oēs a tam p̄cipiti cōsilio regē deterrete cœperunt. Eriguus maxime: qui haud sane
auctoritate p̄ficiens apud obstinatū animū: superstitionē cuius potēs nō erat rex: in
cutere t̄p̄trauit: dicēdo deos quoque obstare cōsilio: magnūque piculū: si flumē trāsisset
ostēdi. Intrati eriguo tabernaculū regis Aristader occurrerat: tristia exta fuisse signi
ficās: hæc ex uate cōperta Eriguus nūtiabat. Quo inhibito Alexander nō ira solū: sed
et̄ pudore cōfusus: quod superstitio: quā celauerat detegebat: Aristader uocari iubet:
Qui ut uenit intues eū. Nō rex: inquit: sed priuatus sum: sacrificiū ut faceres mandauit
Quid eo portenderet: cur apud aliū quā apud me p̄fessus es: Eriguus archana mea &
secreta te p̄dēte cognouit. Quē certū me hercule hēo extorū interpretē metu suo: t̄
bi autē sapi⁹ quod pot̄ denūtiō: ip̄e mihi idices: quod extis cognoueris: ne postis ificiari dixit
se quæ dixeris. Ille exāguis attonitoque similis stabat p̄metū et̄ uoce sup̄p̄ssa. Tandēque
eodē metu stimulat̄er: ne regis expectatōem moraret: magni iqt̄ laboris nō irriti dis

Alex. cer
ritus ho
stū adue
tu.

Aristader
euentū re
rū explo
rat.

Alex. oīo
necessitas
ē ante ra
tionem in
bello.

Extā tri
stia fuisse
nūtiat̄.

crimen instare prædixi. Nec mea ars magis q̄ beniuolentia me perturbat. Infirmi-
tate ualitudinis tuæ uide: & quomodo in uno te scit scio. Vereor ne præsentis fortunæ tuæ suf-
ficere nō possis. Rex iussum cōsidere felicitatis suæ ad alia sibi ad gloriā cōcedere de-
os. Cōsultanti mihi cū iisdē: quonā modo flumen trāsire supuenit Aristāder: nō alias
lætiora exta uidisse se affirmans: utiq̄ prioribus lōge diuersa: tū solitudinis cās apu-
isse: nunc prorsus egregie litatū esse. Cæteræ quæ subinde nūtiata sunt regi: cōtinuæ fœ-
licitati regi eius ipoluerāt labē. Menedemū (ut supra dictū est) miserat ad obsidendū
Spitamēne bactriā defectiōis auctore. Qui cōperto hostis aduentu: ne muris urbis
includeret: simulatione fretus excipi posse quē uenturū sciebat: cōsedidit occultus. Sil-
uestre iter aptum insidiis tegēdis erat. Ibi dacas cōdidit. Equi binos armatos uehunt:
quorū inuicē linguli repēte desiliunt. Equestri pugna ordinē turbāt. Equorū uelocita-
ti par est hoīum pernicitas. Hos spitamēnes saltū circuire iustos pariter & a laterib⁹
& a fronte: & a tergo hosti se ostendit. Menedemus undiq̄ inclusus ne numero qui-
dem par: diu tamē restitit: clamitās nihil aliud superesse locorū fraude deceptis: q̄ ho-
neste mortis solatiū ex hostiū cæde. Ipsum p̄ualens equus uehebat: quo sapius in cu-
neos barbarorū effusis habēnis euect⁹ magna strage eos fuderat. Sed cū unū oēs pe-
terent: multis uulneribus exanguis suscipiens quendā ex amicis hortatus est: ut in e-

Menedemus mox in terrā. Hyspides poterat quē effugere: sed amisso amico mori statuit. Vna erat
ritur. cura: ne inultus occideret. Itaq̄ subditis calcaribus equo in mediōs hostes se imisit: &
Hyspidis memorabili edita pugna obrutus talis est. Quod ubi uidere: q̄ cædi superant: tumu-
amor er- lū paulo q̄ cætera editiorem capiunt: quos Spitamēnes fame in deditiōe subact⁹
ga mēne- obsedit. Cecidere eo prælio peditū. ii. milia. ccc. eq̄tes. Quā cladē Alexāder solerti cō-
demum. silio textit: morte denūtiata iis: q̄ ex prælio uenerant: si acta uulgassent. Cæterū quum
Occisorū aīo disparem uultum diutius ferre non posset: in tabernaculum super ripā fluminis
hominū de industria locatum secessit. Ibi sine arbitris lingula animi cōsulta pensando noctē
numer⁹. uigiliis extraxit: saepe pellibus tabernaculi alleuatis: ut conspiceret hostium ignes: e q̄
bus cōiectare poterat: quāta hoīum multitudo esset. Iamq̄ lux apparebat: quum tho-
racem indutus p̄cedit ad milites: tum primum post uulnus p̄xime acceptū tanta erat
apud eos ueneratio regis: ut facile periculi: quod horrebāt cōtagionē p̄sentia eius ex-
citeret. Lati ergo & manantibus præ gaudio lachrymis cōsalutant eū: & quod ante
reculauerant bellum feroces deposcunt. Ille se ratibus eq̄tē phalangēq̄ transportatu-
rum esse p̄nuntiat: sup̄ uires iubet nare leuius armatos. Plura neq̄ dici res desiderauit
nec rex diceſ p̄ ualitudinē potuit. Cæterum tanta alacritate militum rates iunctæ sunt
ut in triduum ad. xii. milia effectæ sint. Iamq̄ ad transeundum oīa aptauerant: cum le-

Scytharū legati ad Alex. uenere. Scytharū. xx. more gentis: p̄ castra eq̄s uecti nuntiare iubent regi: uelle ip̄os
ad eum mandata p̄ferre. Admissi i tabernaculum iussiq̄ cōsidere i uultu regis defixe-
rant oculos: credo q̄s magnitudie corpis aīum æstimantib⁹ modic⁹ aīus: haud quāq̄
famæ par uidebat. Scythis at̄ nō ut cæteris barbaris rudis & icōdit⁹ sensus est. Qui-
dā eorū sapientiā cape dicunt: q̄tācunq̄ gens capit sp̄ armata. Sicq̄ locutos esse apud
regem memoriæ p̄ditum est. Abhorrent forsitan moribusq̄ nr̄is & ip̄a & igenia culti
ora sortitis. Sed ut possit oīo eorū: sperni tamen fides nr̄a nō debet: quæ utcūq̄ tradita
sunt: icorrupta perferrem⁹. Igit̄ unum ex his maximum natu ita locutum accepim⁹

Oīo Scytharū legati. Si diu hitum corporis tui auiditati animi parem esse uoluissent: orbis te non caperet.
Altera manu orientem: altera occidentem cōtingeres. Et hoc affecit⁹ scire uelles: ubi

tāti numinis fulgor cōderetur. Sic quoq̄ cōcupiscis: quæ nō capis. Ab Europa petis
Aīā: ex Asia trās in europā. Deinde si humanū gen⁹ oē supaueris: cū siluis & niui-
bus & fluminib⁹ ferisq̄ bestiis gestur⁹ es bellum. Quid tu ignoras arbores magnas
diu crescere: una hora extirpari? Sultus est qui fructus earū spectat: altitudinē nō me-
titur. Vide ne dū ad cacumē puenire cōtēdis: cū ipsis ramis quos cōprehēderis deci-
das. Leo quoq̄ aliquādo minimarū auiū pabulū fuit: & ferrū rubigo cōlumit. Nihil
tā firmū est: cui piculū nō sitēt ab inualido. Quid nobis tecū ē? Nunq̄ terrā tuā atti-
gimus. Qui sis: unde uenias: liceret ne ignorare in uastis siluis uiuētib⁹? Nec seruire
ulli possum⁹: nec iſperare desideram⁹. Dona nobis data sūt: ne scytharū gētē ignores
iugū boum aratrum & sagittā & pharetrā. His utimur & cū amicis & aduersus ini-
micos. Fruges amicis dam⁹ bono labore quæsitas. Patra cū his uinū diis libamus:
Inimicos sagitta eminus: hasta cōmin⁹ petimus: sic Scytharū regē: & postea p̄sar me-
dorumq̄ supauimus: patuitq̄ nobis iter usq̄ in ægyptū: At tu q̄ te gloriaris ad latro-
nes p̄sequēdos uenire: oīum gentiū quas adisti latro es. Lydiā cōpisti. Syriā occupa-
sti. Persidē tenes. Bactrianos habes in p̄tate. Indos petisti. Iā ēt ad pecora nr̄a auaras
& instābiles manus porrigis. Quid tibi diuitis opus ē: quæ te elurire cogūt? Prim⁹
oīum satietate parasti famē: ut quo plura haberes: acius quæ nō habes cupis. Non
succurrit tibi: quādiu circum Bactra hæreas? Dum illos subigis: Sogdiā bellare cō-
perunt. Bellum tibi ex uictoria nascitur. Nā ut maior fortiorq̄ sis q̄ quisq̄: tamen alie-
nigenā dominū pati nemo uult. Trās modo Tanaim: scies q̄ late pateat: nunq̄ tamē
cōsequaris scythas. Paup̄tas nr̄a uelocior erit: q̄ exercitus tuus: q̄ prædā tot nationū
uehit. Rurſus cum p̄cul abesse nos credes: uidebis in tuis castris. Eadem uelocitate &
sequimur & fugimus: Scytharū solitudines grecis ēt p̄uerbiis audio eludi. Nos deserta
& humano cultu uacua: magisq̄ urbes & opulētos agros sequimur. Proinde fortunā
tuā pressis manibus tene. Lubrica est. nec inuita teneri pōt. Salubre cōsiliū sequens:
quod p̄sens tēpus ostendit melius: impone fœlicitati tuæ franos: facilius illam regis
Nostri sine pedibus dicunt esse fortunā: quæ manus & pēnas tantū habet: cum ma-
nus porrigit: pēnas quoq̄ cōprehendere nō sinit. Deniq̄ si deus es: tribue e morali-
bus beneficia debes nō tua eripere. Sin aut̄ homo es: id quod es: semp̄ esse te cogita.
Stultum est eorū meminisse p̄pter quæ tui obliuisceris. Quibus bellū nō ituleris: bo-
nis amicis poteris uti. Nā & firmissima est inter pares amicitia: & uidetur pares: q̄ nō
fecerūt iter se periculū uiriū. Quos uiceris amicos tibi esse caue credas. Inter domi-
nū & seruū nulla amicitia ē ēt in pace: belli tamē iura seruānt. Iurādo gratiā scythas
sancire ne credideris. Colendo finē iurāt. Grecoꝝ ista cautio est: q̄ facta cōsignāt: &
deos inuocāt. Nos religionē in ipsa fide nouimus. Qui nō reuerterent̄ hoīs: fallunt
deos. Nec tibi amico opus est: de cuius beniuolētia dubites. Cæteræ nos & Asia & eu-
ropæ custodes habes. Bactra nisi diuidat Tanais cōtigimus. Ultra Tanaim & usq̄
ad thraciā collibus thraciæ macedoniā cōiunctā esse fama est. Vtriq̄ impio tuo fini
timos hostes an amicos uelis esse cōsidera: hæc barbar⁹. Cōtra rex fortuna sua & cō-
siliis eorū se usq̄ eē re pōdet. Nā & fortunā: cui cōfidat: & cōsiliū suadētū ne qd te
mere & audaciter faciat lecuturū. Dimissiq̄ legatis in p̄paratas rates exerci. ū impo-
suis ictus sagittarū. Post hos: q̄ to. mēta intēderent stabant: & ab utroq̄ latere & a frō
te circūdati armatis. Reliq̄ post eos q̄ tormenta cōstitierant. Remigē lorica indutum
scutorū testudine armat⁹ p̄gebant. Iā ēt ordo in illis quoq̄ ratibus: q̄ eq̄tē uehebant:

Nihil tā
firmū cui
piculū nō
sit: ēt ab in-
ualido.
Scytharū
dona:
Alexā. la-
tronē uo-
cant Scy-
tharū.

Fortuna
lubrica &
line pedi-
bus.

Stultum
ē eorum
meminif-
se: p̄ que
tui obliui-
sceris.

Firmissi-
ma inter
pares ami-
cicia.

Alexātri
respōsū.

Alex. ex-
traic.

seruatus est. Maior pars a puppe nantes equos loris trahebat. At illos quos utres strameto repleti uehebant: obiectae rates tuebant. Ipse rex cum dilectis primus ratem soluit: & in ripam dirigiiussit. Cui scythae ad motos ordines equum in prio ripae margine opponunt: ut ne applicari quod terrae rates possent. Caeterae praeter hanc speciem ripis praesidentis exercitus ingens nauigantes terror inuaserat. Namque cursum gubernatores cum obliquo flumine impellerentur: regere non poterant. Vacillantesque milites: & ne excutentur solliciti nauarum ministeria turbauerant. Nec tanta quidem conati nisu uibrare poterant: cum prior standi sine periculo: quod hostem incessendi cura esset. Tormenta salutari fuerunt: quibus incertos ac temere se offerentes haud frustra excussa sunt tela. Barbari quoque ingentem uim sagittarum infudere ratibus. Vixque ullum fuit: quod non pluribus simul spiculis perforaret. Iamque terrae rates applicabant: cum acies clypeata consurgit: & hastas certo ictu utpote libero nisu mittit e ratibus. Et ut terribiles recipienteque equos uidere: alacres mutua adhortatione in terram defiliere. Turbauit acriter pedem inferre coeperunt. Equitum deinde turmas: quae frangatos uehebant equos: perfregere barbarorum aciem. Interim caeteri agmine dimicantium tecti aptauere se pugnae. Ipse rex quod uigoris aegro adhuc corpore deerat: animi firmitate supplebat. Vox adhortantis non poterat audiri: nondum bene obducta cicatrice ceruicis: sed dimicantem cuncti uidebant. Itaque ipsi quidem ducum fungebantur officio: aliusque alium adhortari in hostem salutis in memores ruere coeperunt. Tum uero non ora: non arma: non clamorem hostium barbari tolerare potuerunt. Oesque effusis habentibus (namque equestris acies erat) capessunt fugam: quos rex quae uexationem in ualidi corporis pati non poterat: per .lxxx. tamestadia insequi perseuerauit. Iamque linquente animo suis praecipit: ut donec lucis aliquid superesset: fugientium tergis inhaerent. Ipse exhaustis etiam animi uiribus in castra se recepit: reliquum substitit. Transierant iam liberi patris terminos: quorum monumenta lapides erant crebris interuallis dispositi: arboreque procerarum stipites hederam coteraxerat. Sed macedonas ita longius prouexit: quippe media fere nocte redierunt multis interfectis: pluribusque captis: equosque .M. dccc. abegere. Ceciderunt autem macedonum equos .lx. pedites .c. fere: mille sauci fuerunt. Haec expeditio deficientem magna ex parte Asia fama tam opportuna uictoriae domuit. Inuictos scythas esse crediderant: quibus factis nulla gentem macedonum armis parere confitebantur. Itaque Saga misere legatos: qui pollicerentur gentem mandata facturam. Mouerat eos regis non uirtus magis: quam clamor in de uictos scythas: quippe captiuos oes sine precio remisera: ut fide iaceret sibi cum ferocissimis gentium de fortudine non de ira fuisse certamen. Benigne igitur exceptis sagarum legatis: comitem Excipinum dedit admodum iuuenem aetatis flore conciliatum sibi: qui cum spe corporis aequaret Ephestione: & lepore haud sane uirili par non erat. Ipse Cratero cum maiore parte exercitus modicis itineribus seque iussit ad Mereaum urbem peruenit: in qua Spiramenes cognito eius aduentu bactra profugerat. Itaque quadriduo rex longum itineris spatium emensus peruenit in eum locum: in quo Menedemo duce .ii. milia peditum & trecetos equos emisera. Hos ossa tumulo ceteri iussit: & in ferias morte patrio dedit. Iam Cratero cum phalange subleque iussit ad regem peruenit. Itaque ut oes qui defecerant: pariter belli clade praemerent: copias diuidit. Vriusque agros & iterfici puberes iussit. Sogdiana regio maiori ex parte deserta est. lxxx. fere stadia in latitudine uastae solitudines tenent. Ingens spatium rectae regionis est per quam amnis (Polytimeum uocant incolae) fertur torrens. Eum ripae in tenuem alueum cogunt: deinde caeuerna accipit: & sub terra rapit. Cursus absconditi iudicium est aquae meatus sonus: cum ipsum solum sub quo tatus amnis fluit: ne mo-

Macedo-
nes in ter-
ram deli-
liere.

Scythae
fuga.
Liberi pa-
tris termi-
ni.

Saga: le-
gat: ad a-
lexan.

Sogdia-
na regio.
Polytime-
us flu.

dico quidem refudet humore. Ex captiuis sogdianorum ad regem .xxx. nobilissimi corporum robore eximio perducti erant. Qui ut per interpretem cognouerunt iussu regis ipsos ad supplicium trahi: carmine letantium more canere: trepidumque & lasciuiori corporis motu gaudium quoddam animi ostentare coeperunt. Admiratus rex tanta magnitudine animi operum petere mortem euocari eos iussit: eam tam effusae letitiae cum supplicium ante oculos haberet reqrens. Illi si ab alio occiderent: tristes morituros fuisse respondet. Nunc a tanto rege uictore omnium gentium maioribus suis redditis: honestam mortem: quam fortes uiri uoto quoque expectent: carminibus sui moris letitiaeque celebrarent. Tum rex admiratus magnitudinem animi. Quae itaque inquit an uiuere uelitis non inimici mihi: cuius beneficio uicturi estis. Illi nunquam se inimicos ei: sed bello laesitos se inimicos hosti fuisse respondet. Si quis ipsos beneficio quam iniuria expira maluisset: certaturos fuisse ne uicerent officio. Interrogantque quo pignore fidem obligaturi essent: uitam quam acciperent pignori futuram esse dixerat. Reddituros quando repetisset. Ned promissum se fellerunt. Nam qui remissi domos ierant: fide continere populares. Quattuor inter custodes corporis retenti: nulli macedonum in regem charitate cesserunt. In Sogdianis Peucolao cum tribus milibus peditum (neque enim maiori praesidio indigebat) relicto: Bactra peruenit. Inde Bessus Ecbactaua duci iussit interfecto Dario poenas capite pfolutur. Iisdem fere diebus Ptolemaeus & Menidas peditum tria milia & equites mille adduxerunt mercede militaturos. Alexander quoque ex Lycia cum pari numero peditum & .d. equibus uenit. Totidem e Syria Asclepiodorus sequebantur. Antipater graecorum .vii. in quis .d. eques erant miserat. Itaque exercitu aucto ad ea: quae defectione turbata erant componenda processit: interfectisque consternatis auctoribus quarto die ad flumen Oxum peruenit: hic quaelimum uehit: turbidus semper & insalubris est potui. Itaque puteos miles coepit fodere. Nec tamen humo alte egesta existerat humor. Tum in ipso tabernaculo regis conspectus est fons: quem quia tarde notauerat: subito extitisse finxerunt. Rexque ipse credidit uoluit donum dei id fuisse. Superatis deinde amnibus Ocho & Oxo: ad urbem Marginiam peruenit. Circa eam .vi. oppidis condendis electa sedes est. Duo ad meridiem uersa: quattuor spectantia orientem modicis inter se stadiis distabant: ne procul repetendum esset mutuum auxilium. Haec omnia sita sunt in editis collibus: tum uelut frangi dimittitur gentium: nunc originis suae oblita seruiunt quibus imperauerunt. Et caetera quidem pacauerat rex. Vna erat petra: quam Arimazeus Sogdianus cum .xxx. milibus armatorum obtinebat alimentis autem congestis: quae tanta multitudini uel per biennium suppeteret. Petra in altitudinem .xxx. eminent stadia: circuitu .c. & .l. complectitur. undique abscissa & abrupta semita per angustia adit. In medio altitudinis spatio haeret speculum: cuius os artum & obscurum est: paulatim deinde ad ulteriora padunt. Ultima etiam altos recessus habent: fontes per totum fere spatium manant. E quibus collatae aquae per prona montis flumen emittunt. Rex loci difficultate spectata statuerat in abire. Cupido deinde incessit animo naturam quoque fatigandi. Prius tamen quam fortunam obsidionis experiretur: Cophan (Artabazi hic filius erat) misit ad barbaros: qui lua deret: ut dederent rupem. Arimazes loco fretus superbe multa respondit. Ad ultimum Alexander uolare possit interrogat. Quae nutiata regi sic accendere aium: ut adhibitis cum quibus consultare erat solitus: idicaret insolentiam barbari eludens ipsos: quae poenas non haberet. Si autem proxima nocte effecturum: ut crederet macedones esse uolare. Trecetos iquit pnicissimos iuuenes ex suis quosque copias perducite ad me: qui pcalles & poene in uias rupes domi pecora agere conuenerant. Illi praestantes & leuitate corporum & ardo

re animos: strenue adducunt quos intuens rex uobiscum inquit o iuuenes & mei æ
 quales urbium inuictarum ante munimenta superauit: montium iuga perenni niue
 obruta emensus sum: angustias Ciliciæ intraui: Indiæ sine latitudine uim frigoris sū
 perpeffus. Et mei documenta uobis dedi: & uestra habeo. Petra quam uidetis: unum
 aditum habet: quem barbari obsident: cætera negligunt. Nullæ uigiliæ sunt: nisi quæ
 castra nostra spectant. Inuenietis uiam: si solerter rimati fueritis aditus ferentis ad ca
 cumen. Nihil tam alte natura constituit: quo uirtus non possit eniti. Experiendo quæ
 cæteri desperauerint: Asiam habemus in potestate. Euadite in cacumen: quod cū cœ
 ra cōstitu peritis: candidis uelis signū mihi dabit. Ego copiis ad motis hostem i nos a uobis cō
 it: quo uir uertam. Premium erit ei: qui primus occupauerit uerticem: talenta. x. Vno minus ac
 tō nō pos cipiuet qui proximus ei uenit. Eademq; ad. x. hoies seruabit portio. Cæterq; habeo uos
 sit eniti. non tam liberalitatem intueri meā: q̄ uoluntatem. His animis regem audierunt: ut iā
 p̄mia eius cœpisse uerticem uiderentur. Dimissiq; ferreos cuneos quos inter saxa defigerent ua
 q; primus lidosq; funes parabant. Rex circūuectus Petrā: qua minime asper ac præruptus ad
 occupaue tus uidebatur: secunda uigilia (quod bene uerteret) ingredi iubet. Illi alimentis in bi
 rit uerticē duum sumptis gladiis modo atq; hastis armati subire cœperunt. Ac primo pedibus i
 gressi sunt: deinde ut in prærupta peruentū est: alii manibus eminentia saxa cōplexi
 leuauere semet: alii adiectis funium laqueis euasere: quibus cū cuneos inter saxa disti
 gerent: gradus subinde q̄s insisterent: diem inter metū laborēq; consumplerunt. Per
 aspera enis duriora restabat: & crescere altitudo petræ uidebat. Illa uero, miserabilis
 erat facies: cum ii quos instabilis gradus sefellerat ex præcipiti deuolueretur. Mox ea
 dē in se patiēda alieni casus ostēdebat exēplū: Per has tamē difficultates enitūc i uer
 ticem montis: omnes fatigatione cōtinuati laboris affecti. Quidā mutilati parte mē
 brorū: pariterq; eos & nox & somnus oppressit. Stratis passim corporibus in inuis &
 in asperis saxorū periculi instantis obliu in lucem q̄uerūt. Tādēq; uelut ex alto sopo
 re excitati: occultas subiectasq; ip̄is ualles rimātes: ignari in qua parte Petræ tanta uis
 hostium cōdita eēt: fumū specus ifra seip̄os euolutum notauerūt. Ex quo itellectum
 est: illā hostium latebram eē. Itaq; hastis imposuere: quod cōuenat signum: totoq;
 e numero duos & .xxx. in ascensu interisse agnoscūt. Rex nō cupidine magis potiūdi
 loci q̄ uice eorū: quos ad tā manifestū piculū miserat: sollicitus toto die cacumina mō
 tis intuens resistit. Noctu demum cum obscuritas cōspectum oculorum ademisset:
 ad curādū corpus recessit. Postero die nondū satis clara luce primus uela signum ca
 pti uerticis cōspexit. Sed ne falleretur acies dubitare cogebat uarietas cæli: tūc iterni
 tēte lucis fulgore conditi. Verum ut liquidior lux apparuit cælo: dubitatio exempta ē
 Vocatumq; Cophen: per quem barbarorum animos temptauerat: mittit ad eos: qui
 moneret nunc saltē salubrius cōsiliū inirēt. Sin autem fiducia loci perseuerarent ostē
 di a tergo iussit: qui cœperant uerticem. Cophas ad eos missus suadere cœpit Arima
 zi Petram tradere: gratiam regis inituro: si tantas res moliētem in unius rupis oblidio
 ne hæere nō coegisset. Ille ferocius superbiulq; q̄ antea locutus abire Cophen iubet
 At is prehensum manu barbarum rogat: ut secum extra specum p̄deat: quo impetra
 to iuuenes in cacumine ostendit. Eius superbiæ haud imerito illudēs pēnas ait habe
 re milites Alexādrī. Iamq; macedonum castris signorum contentus & totius exerci
 tus clamor audiebatur. Ea res sicut plæraq; belli uana & inania barbaros ad deditio
 nem traxit: quippe occupati metu paucitatem eorum: q̄a tergo crāt: æstimare nō po
 terāt. Itaq; Cophen (nā trepidantes reliquerat) strenue reuocant: & cum eo, xxx. pri

cipes mitunt: q; Petram tradant: & in columibus abire liceat paciscantur. Ille q̄q; uere Petram
 batur ne conspecta iuuenum paucitate deturbarent eos: barbari: tamē & fortunæ suæ cœpit a
 confusus & Arimazi superbiæ: nullam se conditionem deditiois accipere respondit. lexā.
 Arimazes desperatis magis q̄ p̄ditis rebus cum p̄p̄inquis nobi issimisq; gentis suæ de
 scendit in castra: quos omnis uerberibus affectos sub ip̄is radicibus Petræ crucib; uul
 sit affigi. Multitudo deditiois incolis nouarū urbium cum pecunia capta dono data
 est. Arabazus in Petræ regionisq; quæ appolita esset ei tutela relictus est.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS
 MACEDONVM LIBER SEPTIMVS.

ALEXANDER Maiore fama: quam gloria inditionem redacta Petra
 cum propter uagum hostem spargēdæ manus essent: in res partes di
 uisit exercitum. Ephestionem uni: Cenon alteri duces dederat. Ip̄e cæ
 teris præerat. Sed non eadem mens omnibus barbaris fuit. Armis qui
 dam subacti: plures ante certamen imperata fecerūt: quibus corq; q; in
 defectioe perseuerarāt: urb; agrosq; iussit attribui. At exul. sbañriani cū .dccc.
 equibus massagetarum proximos uicos uastauerunt. Ad quos coercendos Attinas
 regionis eius præfectus. ccc. equites in lidi arum quæ parabant ignarus eduxit. Nāq;
 hostis in siluis: quæ erant forte campo iunctæ: armatum militem condidit: paucis pro
 pellentibus pecora: ut improuidum ad insidias præda perduceret. Itaq; incompolito
 agmine solui: q; ordinibus: Attinis prælabūdus sequebat: quem prætergressum sil
 uam: qui in ea confederant: ex improuiso adorti cum omnibus interemerunt. Celeri
 ter ad Craterum huius cladis fama perlata est: qui cum omni equitatu superuenit. Et
 massagetæ quidem iram refugerant: Dacæ mille oppressi sunt: quorū clade totius re
 gionis fin ta defectio: alexander quoq; Sogdianis rursus subactis: Maracanda repetit
 Ibi berdes: quem ad Scythas super Bosphorum colentes miserat: cum legatis gentis
 occurrit. Phrataphanes quoq; qui choras præerat: massagetis & dacis regionum cō
 finio adiunctus miserat: qui facturum imperata polliceret. Scythæ petebant: ut Re
 gis sui filiam matrimonio sibi iungeret. Si dedignaret affinitatem: principes macedo
 nam cum primoribus suæ gentis connubio coire pateret. Ipsum quoq; regum regē
 uenturam ad eum pollicebatur. Vtraq; legatione benigne audita Ephestionem & ar
 tabazum opperens statua habuit: quibus adiunctis in regionem: quæ appellatur ba
 zaria: puenit. Barbaræ opulentiæ in illis locis haud ulla sunt maiora inditia: q̄ magis ne
 moribus saltibusq; nobiliū ferarū greges clausi: Speciosa ad hoc eligūt siluas: cr. bris
 p̄nium aquarū fontibus amœnas. Muris nemora cingunt: turresq; habent uenantiū
 receptacula. Quattuor cōtinuis atatibus intactū saltū fuisse cōstabat: quē alexander
 cū toto exercitu ingressus agitari undiq; feras iussit. Inter quas cū leo magnitudinis rā
 ip̄m regē iuasurus incurreret: forte Lisimachus q; postea regnauit p̄ximus alexandro
 uenabulū obicere feræ cœperat. Quo rex repulso & abire iussu adiecit. tā a semet: q̄
 a Lisimacho leonē interfici posse. Lisimachus. n. quōdam cū uenaret in Syria occide
 rat eximie magnitudinis ferā solus. Sed leuo humero usq; a dossa lacerat ad ultimū
 piculi peruenerat. Id ip̄m exprobrās ei rex: fortius q̄ locutus ē fecit. Nā feram nō exce
 pit modo: sed etiā uno uulnere occidit. Fabulā quæ obiectum leoni a rege Lisimachū
 temere uulgauit: ab eo casu: quem supra diximus: ortam eē crediderim. Cæterq; mace
 occidit.

dones q̄q̄ p'pero euentu defunctus erat Alexander: tum sinere gētis suæ more ut per
 Ferarum des uenaretur haud sine delectis principum amicorumq; Ille. iiii. milibus ferarū deie
 .iiii. milia ctis in eodē saltu cum toto exercitu epulatus ē. Inde Maracanda redditum est. Acce
 occidit a ptaq; ætatis excusatiōe ab Artabazo prouinciam eius destinat Clyto. hic erat q; apud
 lexan. granicum amnem nudo capite regem dimicantem clypeo suo texit. Rhofaceris manū
 Clytus. capiti regis imminentē gladio amputauit. Vetus Philippi miles multisq; bellicis opi
 Hellani bus clarus. Hellenice: quæ Alexandr; educauerat soror eius: haud secus quam mater
 ce nutritrix a rege diligebatur. Ob has causas ualidissimam imperii partem fidei eius tutelæq; cō
 Alex. misit. Iamq; iter parare in posterum iussus solemnī & tempestiuo adhibetur cōuiuio.
 Alex. res In quo rex cum multo incaluisse meris: immodicus æstimator sui celebrare quæ gestas ce
 lebrat ferat cœpit. Gravis etiam eorum auribus: qui sentiebant uera memorari. Silentium tū
 habuere seniores: donec Philippi res orsus obterere: nobilem apud Ceronem uictori
 riam sui operis fuisse iactauit: ademptamq; sibi malignitate & inuidia patris tantæ rei
 gloriam. Illum quidem seditione inter macedones milites & græcos mercenarios or
 ta debilitatum uulnere: quod in ea cōsternatione acceperat: iacuisse: nō alias q̄ simula
 tione mortis tutiorem se corpus eius pro: exisse clypeo suo: ruētēq; in illum sua ma
 nu occisos. Quæ patrem nunquam æquo animo esse confessum inuitū filio debentē
 salutem suam. Itaq; post expeditionem: quam sine eo fecisset ipse: in Illyricos uictorem
 scripsisse se patri fusos fugatosq; hostes. Nec affuisse unquam Philippum. Laude di
 gnos eē non qui samothracum iniuria uiscerent: cum Asiam uiri uastariq; oporteret: sed
 eos qui magnitudine regis fidem antecessissent: hæc & his similia læti audire iuuenes
 ingrata senioribus erant: maxime propter Philippum: sub quo diutius uixerat. Tum
 Clytus ne ipse quidem fati sobrius ad eos qui infra ipsum cubabant: conuersus Euri
 pidis rettulit carmen: ita ut sonus magis: quam sermo exaudiri posset a rege. Quo si
 gnificabatur male instituisse græcos: quod trophæis regum duntaxat nomina inscri
 berentur. Alieno enim sanguine partam gloriam intercipi. Itaq; rex cum suspicaretur
 malignius habitum esse sermonem: percunctari proximos cœpit quid ex Clyto au
 dissent. Et illis a d. silētium obstinatis: Clytus paulatim maiore uoce: Philippi acta bel
 laq; in græcia gesta commemorat: omnia præsentibus præferens. Hinc inter iunio
 res senesq; orta contentio est. Et rex uelut patienter audire quis Clytus obtinebat lau
 des eius ingentem iram cōceperat. Cæterum cum animo uideretur imperaturus: si si
 nem procaciter orto sermoni Clytus imponeret: nihil eorum omittente magis exaspe
 rabatur. Iamq; Clytus etiam Parmenionem defendere audebat: & Philippi de Atho
 niensibus uictoriam thebarum præferere excidio: non uino modo: sed etiam animi
 praua contentione prouecturus. Ad ultimum si moriendum inquit est pro te Clytus
 est primus. At uictoriæ arbitrium magis præcipuum ferunt: qui procacissime patris
 tui memoriæ illudunt: Sogdianam regionem mihi attribuis: totiens rebellem: & non
 modo indomitam: sed quæ ne subigi quidem possit. Mittor ad ferras bestias præcipi
 tia ingentia sortitas. Sed quæ ad me pertinet transeo. Philippi milites spernis oblitus
 nisi hic Atharias senex iuniores pugnam detractates reuocasset: ad hæc nos circa Ali
 carnasum hæsus fuisse. Quo modo ergo Asiam etiam cum istis iunioribus subieci
 sti: Verum est ut opinor quod auuculum tuum in Italiam dixisse constat: ipsum in
 uitos incidisse: te in feminas. Nihil ex omnibus inconsulte ac temere actis regē ma
 gis mouerat: quam Parmenionis cum honore mētio illata. Dolorē tamen rex præstitit:
 contentus iussisse ut conuiuio excederet. Nec quicquam aliud adiecit: quam forsitan

eum (si diutius locutus foret) exprobatum sibi fuisse uitam a semetipso datā hoc. n.
 supbe sæpe iactasse. Atq; illum cūctantē adhuc surgere: q; proximi ei cubuerant: inie
 ctis manibus iurgantes monentesq; conabantur abducere. Clytus cū abstraheretur: Clyti pti
 ad pristinam uinolentiam ira quoq; adiecta: suo pectore tergum illius esse defensum: nacia.
 nunc posteaquam tanti meriti præterit tempus: etiam memoriam inuisam esse pro
 clamat. Attali quoq; eadem obiiciebat: & ad ultimum iouis: quem patrem sibi Alexā
 der assereret: oraculum eludens: ueriora se regi: quam patrem eius respōdisse dicebat
 Iam tantum ire conceperat Rex quantum uix sobrius ferre potuisset. Enim uero me
 ro sensibus uictis ex lecto repente prosiluit. Attoniti amici ne positus quidem sed abie
 ctis poculis consurgunt in euentum rei: quam tanto impetu acturus esset intenti. Ale
 xander rapta lancea ex manibus armigeri: Clytum ad hæc eadem linguæ intemperā
 tia furentem percutere conatus: a Ptolomæo & Perdicca inhibetur. Medium comple
 xi & oblectari perseverantem morabantur. Lisimachus: & Leonatus etiam lanceam
 abstulerant. Ille militum fidem implorans: compræhendī se a proximis amicorum:
 quod Dario nuper accidisset exclamant. Signumq; ruba dari: ut ad regiam armati col
 rent iubet. Tum uero Ptolomæus & Perdicas genibus aduoluti orant: ne in tam præ
 cipiti ira perseueret: spatiumq; potius animo det. Omnia postero die iustius executu
 rum. Sed clausæ erant aures obstrepente ira. Itaq; impotens animi percutit in regiam
 uestibulum: & uigili excubanti hasta ablata constitit in aditu: quo necesse erat iis qui
 simul cœnauerant egredi. Abierant cæteri: Clytus ultimus sine lumine exibat. Quē
 rex quisnam esset interrogat. Eminebat etiam in uoce sceleris quod parabat atrocitas.
 Et ille iam non suæ: sed regis iræ memor: Clytum esse & de conuiuio exire respōdit.
 Hæc dicentis latus hasta transfixit. Morientisq; sanguine aspersus. I nunc inquit: ad
 Philippum: & Parmenionem: & Attalum. Male humanis ingeniis natura consuluit: Clytum
 quod plerumq; non futura: sed transacta perpendimus: quippe res posteaquā ira mē
 te decesserat: etiam ebrietate discussa magnitudinem facinoris sera æstimatione per
 spexit. Videbat tunc immodica libertate se abutum. Sed alioquin egregium bello
 uirum: & nisi erubesceret fateri seruatorem sui occisum. Detestabile carnificis mini
 sterium occupauerat rex. Verborum licentiam: quæ uino poterat imputari: nefanda
 cæde ultus. Manabat tot uestibulo cruor. Pauloante conuiuæ uigiles attoniti & stupē
 tibus similes procul stabant: liberioremq; pœnitentiam solitudo excipiebat. Ergo
 hastam ex corpore iacentis euulsam retorlit in semet: iamq; admouerat pectori: cum
 aduolant uigiles: & repugnanti e manibus extorquent. alleuatumq; in tabernaculum
 deferunt. Ille hu. ni prostrauerat corpus: gemitu eiulatuq; miserabili tota personat
 regia. Laniare deinde os unguibus: & circumstantes rogare ne se tanto dedecori su
 perstitem esse paterentur. In has preces tota nox exacta est. Scrutantemq; num ira
 deorum ad tantam nefas actus esset: subit anniuersarium sacrificium libero patri nō
 esse redditum statuto tempore. Itaq; inter uinum & epulas cæde commissa iram dei
 fuisse manifestum. Cæterum magis eo mouebatur: quod omnium amicorū animos
 uidebat attonitos: Neminem cum ipso sociare sermonem postea ausurum. Viuendū
 esse in solitudine uelut feræ bestia terrenti alias: alias timēti. Prima deinde luce taber
 naculo corpus: sicut adhuc cruentum erat: iussit inferri. Quo posito ante ipsū lachry
 mis abortus hanc inquit nutriti meæ gratiam rettuli: cuius duo filii apud Miletum p
 mea gloria occubere mortem: hic frater unicum orbitatis solatium a me inter epu
 las occisus est. Quo nunc se conferet milera: Omnibus eius usus supersum: quem
 h ii

Clytum
 occidit a
 lexan.
 Plarūq;
 non futu
 ra sed trā
 facta ppe
 dimus.

Gemitus
 Alex. cly
 to occiso

solum æquis oculis uidere non poterit. Et ego seruatorum meorum latro reuertar in patriam. Vt ne dexteram quidem nutrici sine memoria calamitatis eius offerre possim: Et cum finis lachrymis querelisq; non fieret: iussu amicorum corpus ablatum ē Rex triduum iacuit inclusus. Quem ut armigeri corporisq; custodes ad moriendum obstinatum esse cognouerunt: uniuersi in tabernaculum irumpunt: diuq; precibus ipsorum reluctatum agre uicerunt: ut cibum caperet. Quoq; minus cædis puderet: iure interfectum Clytum dixerunt. Macedones quoq; sepulturam prohibuit: ni rex humari iussisset. Igitur decē diebus maxime ad confirmandum pudorem apud Maracanda consumptis: cum parte exercitus Ephestionem in regionem bactrianam misit: comitatus in hyemem paraturus. Quam Clyto autem destinauerat prouinciam Amyntæ dedit. Ipse Xenippa peruenit. Scythiæ confinis est regio: habitaturq;

Xenippa
regionē d
scribit.

pluribus ac frequentibus uiciis: quia ubertas terræ non indigenas modo detinet: Sed etiam aduenas inuitat. Bactrianorum exulum: qui ab Alexandro defecerant receptaculum fuerat. Sed posteaquam regem aduentare compertum est: pulsi ab incolis. ii. milia fere & ducenti congregantur. Omnes equites erant etiam in pace larciniis assueti. Tum ferocia ingenia non bellum modo: sed etiam ueniæ desperatio efferauerat: Itaq; ex improuiso adortū Amyntam prætorem Alexandri: diu anceps prælium fecerant. Ad ultimum. dec. suorum amissis: quorum. ccc. hostis cœpit dedere terga uictoribus haud sane inultis: quippe. lxxx. macedonum interfecerunt: præterq; eos. ccc. & l. saucii facti sunt. Veniam tamen etiam post alteram defectionem impetrauerunt

Naura re
gio.
Sylimi
thrides sa
trapes
Parentes
cū liberis
coeunt.

His in fidem acceptis in regionem: quam nauram appellant: Rex cum toto exercitu uenit: Satrapes erat Sissimithrides duobus ex sua matre filiis genitis: qui ppe apud eos parentibus stupro coire cum liberis fas est. ii. milibus armatis popularibus fauces retraxerant: qua in artificiosum cogitur: ualido munimento sepebant. Præterfluebat torrens amnis: ergo Petra claudebat: hanc manu peruiam incolæ fecerant. Sed ad diu specus accipit lucem. Interiora nisi illato lumine obscura sunt. Perpetuus cuniculus iter præbet in campos ignotum nisi indigenis. At Alexander quanquam angustias naturali situ munitas ac ualidas manu barbari tuebantur: tamen arietibus admotis munimenta quæ manu adiuncta erat concussit: fundisq; & sagittis propugnantium pluresq; deiecit: quos ubi dispersos fugauit: ruinas munimentorum supergressus ad Petram admo- uit exercitum. Cæterum interueniebat fluuius cœeuntibus aquis ex superiore fastigio in uallem: magniq; operis uidebatur tam uastam uoraginem explere. Cedit tamen arbores & saxa congeri iussit. Ingeniq; barbaros pauor rudes ad talia opera concusserrat: excitatam molem subito cernentes. Itaq; rex ad deditioem metu posse compelli- raus: Oxortam misit nationis eiusdem: sed ditionis suæ: qui suaderet duci: ut traderet Petram. Interim ad augendam formidinem & turres admouebantur: & excussa tormentis tæla micabant. Itaq; uerticem Petræ omni alio præsidio damnato petiuerunt. At Oxortes trepidum diffidentemq; rebus suis Sylimithrē cœpit hortari: ut fidem quæ uim macedonum mallet experiri: neu moraretur festinationem uictoris exercitus in indiã tendentis. Cui quisquis semet offerret: in suum caput alienam cladem eē uersurum. Et ipse quidem Sylimithres deditioem abnuebat. Cæterum mater eademq; coniunx morituram se ante denuntiãns: quam in ullius ueniret potestatem. Barbari animum ad honestiora quam tutiora conuertit: pudebatq; libertatis maius eē apud fœminas: quam apud uiros præcium. Itaq; dimisso internuntio pacis obsidionē ferre decreuerat. Sed cum hostis uires suasq; pensaret: rursus muliebris consilii quod

præceptis magisquam necessarium esse credebat: pœnitere eū cœpit. Reuocatoq; strenue Oxorte futurum se in regis potestate respondit: unum imprecatus: ne uoluntatem & consilium matris suæ proderet: quo facilius ueniã illi quoque impetraretur. Præmissum igitur Oxortem cum matre liberisque & totius cognationis grege sequēbatur: ne expectato quidem fidei pignore quod Oxortes promiserat. Rex equite præmisso qui reuerti eos iuberet: oppeririq; præsentiam ipsius superuenit: & uictimis Mineræ ac Victoriæ cæsis imperium Sylimithri restituit: spe maioris etiam prouinciæ facta si cum fide amicitiam ipsius coluisset. Duos illi iuuenes patre tradente secum militaturos sequi iussit. Relicta deinde phalange ad subigendos qui defecerant cum equite processit. Arduum & impeditū saxis iter primo ut cunq; tolerabant. Mox equorum non unguis modo attritis: sed corporibus etiam fatigatis sequi pleriq; non poterant: & rarius subinde agmen fiebat: pudorem ut fere fit immodico labore uincente. Rex tamen subinde equos mutans sine intermissione fugientes insequabatur. Nobiles iuuenes comitari eum soliti defecerant præter Philippum: Lysimachi erat frater tū primus, adultus: & quod facile apparet indolis raræ is pedes incredibile dictu perducēta stadia uectum regem comitatus est: saepe equum suum offerente Lysimacho nec tamen ut digrederetur a rege effici potuit: cum lorica indutus arma gestaret. Idē cum peruentum esset in saltum: in quo se barbari abdiderant: nobilem edidit pugnam regemq; comminus cum hoste dimicante protexit. Sed postea quam Barbari in fugam effusi deseruere siluas: animus qui in ardore pugnæ corpus sustentauerat liquit: subitoq; ex omnibus membris profuso sudore arboris proxime stipiti se applicuit.

Deinde ne illo quidem adminiculo sustinente manibus regis exceptus est: inter quas collapsus extinguitur. Mœstum regem alius haud leuis dolor excepit. Eriguus inter claros duces fuerat: quem extinctum esse pauloante: q̄ reuertetur i castra cognouit. Vtriusq; funus omni apparatu atq; honore celebratum est. dacas deinde statuerat petere. Ibi nãq; Spitamenem esse cognouerat. Sed hanc quoq; expeditionem ut plarãq; alia fortuna indulgendo ei nunquam fatigata pro absente tranlegit. Spitamenes uxor in modico amore flagrabat: quam ægram fugam: & noua subinde exilia tollerantem in omne discrimen comitem trahebat. Illa malis fatigata identidem muliebres adhibere blandicias: ut tandem fugam susteret: uictorisq; Alexandri clamentiam expertus placeret: quem effugere non posset. Tres adulti erant liberi ex eo geniti: quos cum pectore patris admouisset: ut saltem eorum misereri uellet orabat. Et quo efficaciores essent preces: haud procul erat Alexander. Ille se prodi non moneri ratus: & formæ pfecto fiducia cupere eam quamprimum dedi Alexandro acinacem strinxit percussurus uxorem: nisi prohibiturus esset fratrum eius occursum. Cæterum abire e conspectu iuberet: addito metu mortis: si se oculis eius obtulisset: & ad desiderium leuandum noctes inter pellices agere cœpit. Sed pœnitens hærens amor fastidio præsentium accensus est. Itaq; rursus uni ei dedit orare nō destitit: ut tali consilio abstineret: patereturq; sortem quamcunq; his fortuna fecisset. Sibi mortem deditioem esse leuiorem. At illa pugnare se quod quæ ultima eē cœlebat: muliebriter forsita: sed fida tamē mēte sua lisset de cætero futurã in uiri potestate. Spitamenes simulato captus obsequo de die conuiuũ apparari iubet: uinoq; & epulis grauis semisomnus i cubiculũ fert. Quē ut alio to & graui somno sopitũ eē lenit uxor: gladium quē ueste occultauerat stringit caputq; abscissum cruore respia seruo suo cōscio facinoris tradit. Eodē comitante: si cuterat cruēia ueste in macedonũ castra puenit: nūtiariq; Alexandro iubet ad eē: quæ

Nauram
regionē re
cœpit ale
xan.

Philippus
pedes ue
locissimus

Philippi
mors
Eriguus
mors nū
tiatur

Spitame
nes ab u
xore occi
ditur.

ex ipsa deberet agnoscere. Ille protinus barbaram iussit admitti. Quam ut aspersam cruore conspexit: ratus ad deplorandam contumeliam uenisse dicere: quae uellet iubet. At illa seruum: quem stare in uestibulo iusserat introduci desiderauit. Qui quia caput Spitamenis ueste tectum habebat: suspectus scrutatibus quod occuleret ostendit. Confuderat oris exaguis notas pallor: nec quis esset nosci satis poterat. Ergo reuerti certior factus humanum caput afferre eum tabernaculo excessit: percunctatusque quod rei sit illo profuturum cognoscit. Variam hinc cogitationem inuicem animum diuersa agitantem commouerat. Meritum ingens in semet esse credebat: quod transfuga & proditor: quod tantis rebus (si uixisset) inuesturus moram interfectus esset. Contra facinus ingens auersabatur: cum optime meritum de ipsa communi partem liberorum per insidias interemisset. Vicit tamen gratiam meriti sceleris atrocitatis: denuntiarique iussit: ut excederet castris. Ne licentiae Barbarae exemplar in Graecorum mores & mitia ingenia transferret: Dacae Spitamenis caede contra Dardanium defectiois eius participem uictum Alexandro sequi dedunt. Ille maxima praesentium curarum parte liberatus conuertit animum ad uindicandas iniurias eorum: quibus a praetoribus suis auare ac superbe imperabat. Ergo Pharaeheni hyrcaniam cardos cum Taphiris tradidit: mandauitque ut Phradatem: cui succedebat: ad se in custodiam mitteret. Arsami dramae praefecto substitutus est Tanonor. Arfaces in mediam missus: ut Occidates inde discederet. Babylonia mortuo Mazeo Deditamini subiecta est. His compositis tertio mense ex hybernis mouit exercitum: regionem: quae Gabaza appellatur aditurus. Primus dies quietum iter praebuit. Proximus ei nodum quidem procellosus & tristis obscurior tamen pristino: non sine crescentis mali damno praerit. Tertio ab omni parte caeli emicare fulgura: & nunc internite luce nunc condita: non oculos modo meantis exercitus: sed etiam animos terrere coeperunt. Erat prope continuus caeli fragor: & passim aduentum fluminum species uidebatur. Atronitibusque auribus stupens agmen nec progredi nec considere audebat. Tunc repente imber grandinem incutens torrens modo effunditur. Ac primo quidem armis suis tecti exceperat. Sed iam nec retinere arma lubricae & rigentes manus poterat: nec ipsi destinare: in quam regionem obuerteret corpora: cum undique tempestatis uolentia maior: quam uitabatur occurreret. Ergo ordinibus salutis pro totum saluum errabundum agmen scerebatur: multique prius metu: quam labore defatigati: prostrauerant humi corpora: quae quae imbrem uis frigoris concreto gelu astrinxerat. Alii se stipitibus arborum admouerant. Id plurimis & adminiculum & suffugium erat. Nec fallebat ipsos morti locum eligere: cum immobilis uitalis calor linqueret. Sed grata erat pigritia corporum: fatigatis: nec reculabant extinguere quiescendo: quippe non uacillantes: sed et pertinax uis mali insistebat: lucemque naturale solanum praeter tempestatem haud disparem nocti: liliuque quoque umbra suppreslerat. Rex unus tanti mali patientia circuire milites: contrahere disertos: alleuare prostratos: ostendere procul euolutum ex tuguriis fumum: hortarique ut proxima quaeque suffugia occuparet. Nec ulla res magis salutis fuit: quam quod multiplicato labore sufficientem malis: cui ipsi cesserant: regem deserere tas in aduerberescebant. Caeterum efficacior in aduersis necessitas: quam ratio frigoris remedium uersis effinuenit. Dolabris. n. siluas sternere aggressi: passim acruos struesque accenderunt. Continenti incendio ardere crederes saltum: & uix inter flamas agminibus relictum locum. Hic calor stupentia membra commouit: paulatimque spiritus: quem continuerat rigor: meate libere coepit. Excepere alios tecta barbarorum: quae in ultimo salu abditane cessitas inuestigauerat. Alios castra: quae in humido quidem sed etiam caliditate miserere uitia locauerunt. xx. milium atque lyxarum calonumque pestis illa consumpsit. Memoria pro-

ditum est: quosdam applicatos arborum truncis: & non solum uiuentibus: sed & inter se colloquebantur similes esse conspectos: durante adhuc habitu in quo mors quaeque depraeherat. Forte macedo gregarius miles sequi & arma sustinens tandem in castra peruensit. Humanitas Alex. Quo uiso rex quamquam ipse tunc maxime admoto igne resouebat artus: ex cella sui exiit: torpenteque militem & uix compositae mentis demptis armis in sua sede iussit consistere. Ille diu nec ubi requiesceret: nec a quo esset exceptus agnouit. Tandem recepto calore uitali: ut regiam sedem regemque uidit territus surgit. Quem intuens Alexander. Ecquid intelligis miles inquit: quanto meliore sorte: quam per se sub rege uiuas: Illis enim in sella regis confedissee capitale fore: tibi saluti fuit. Postero die conuocatis amicis In sella regis copiarumque ducibus pronuntiarum iussit ipsum omnia: quae amissa essent: redditurum: & promisso fides extitit. Nam Syfimitres multa iumenta & camelorum. si. milia adduxit: pecoraque & armenta: quae distributa pariter militem & damno & fame liberauerunt. Rex gratiam sibi relata a Syfimitre praefatus: sex dierum cocta cybata ferre milites iussit. Sagos petens totam hanc regionem depopulatus. xxx. milia petraes nobis praerat: qui se regis potestate fideique permittit. Ille imperio ei reddito non amplius quam ut duo ex tribus filiis secum militarent exegit. Cohortam qui penes ipsum relinquebatur tradidit. Barbara opulentia conuiuium: quo regem accipiebat instruxerat. Id cum multa comitate celebraret: introduci. xxx. nobiles uirgines iussit. Inter quas erat filia ipsius Roxane nomine: eximia corporis specie & decoro habitus in barbaris raro. Quae quamquam inter electas processerat: omnium tamen oculis conuertit in se: maxime regis minus iam cupiditatibus suis imperantis inter oblecta quia fortunae: contra quam non satis cauta mortalitas est. Itaque ille qui uxorem darii: qui duas filias uirgines: quibus forma praeter Roxane comparari nulla poterat: haud alio animo: quam parentis aspexerat: tunc in amore uirgunculae (si regiae stirpi comparatur ignobiles) ita effusus est: ut diceret ad stabiliendum regnum pertinere: ipsas & macedones connubio iungi: hoc uno modo & pudore uictis: & superbiam uictoribus detrahi posse. Achille quoque a quo genus ipse deduceret: cum captiua coisse. Ne inferri nefas arbitrareretur: ita matrimonii iure uelle iungi in spatio gaudio laetus pater sermone eius excipit. Et rex in medio cupiditatis ardore iussit afferri patrio more panem: hoc Panis sanctissimum erat apud macedones sanctissimum coeuntium pignus. Quae diuisum gladio uterque coeuntium libabat. Credo eos: qui gentis mores condiderunt: parco & parabili uictu ostendere uoluisse iuuentibus operis: quantum contenti esse deberent: hoc modo rex Asiae & Europae pignus a praeroductum inter conuiuales ludos matrimonio sibi adiunxit: e captiua geniturus pud Macedones. qui uictoribus imperaret. Pudebat amicos super uinum & epulas socerum ex deditis esse electum. Sed post Clyti eadem libertate sublata uultu: qui maxime seruit assentiebantur. Caeterum in diem & inde oceanum petiturus: ne quid a tergo quod destituta impedire posset moueretur: ex omnibus prouinciis. xxx. milia iuniorum legiuus re Alex. sit: & ad se arma produci. Obsides simul habiturus & milites: Caeterum ad persequendum Haustanem & Catenem: qui ab ipso deserant milites: quorum haustanem captus nes capif est: Catenes in praerio: oculus Polypcon quoque regionem: quae bubacene appellatur: in Catenes deditioem redegit. Itaque omnibus compositis cogitationes in bellum indicum uerit occisus est. Diues regio habebatur non auro modo: sed gemis quoque margaritisque ad luxum macedonia opugis qui ad magnificentiam exulta. Peria militares auro & ebore fulgere dicebantur. lentia de itaque nec ubi uinceret: cum caeteris praeraret: scutis argenteas laminas eque franos aure scriptio.

os addidit: loricas quoque alias auro: alias argento adornauit. cxx. milia armatorum erant
 quae regem ad id bellum sequebantur. Iamque omnibus praeparatis quod olim praua
 mente conceperat: tunc esse maturat: quoniam modo caelestes honores usurparet: cepit
Iouis fili agitare. Iouis filium non dici tantum se: sed etiam credi uolebat: tanquam perinde animis i
us credi perare posset ac linguis. Itaque more perlarum macedonas uenerabundos ipsum salu
uoluit a tare prostermentes humi corpora. Non deerat talia concupiscenti perniciose aduatio p
lexan. petuum malum regum: quorum opes sapientius assentatio quam hostis euerit. Nec macedonum
Adulatio haec erat culpa: nemo enim illorum quicumque ex patrio more labare sustinuit: sed graeco
sapius quam rum: qui professionem honestarum artium malis corruerant moribus. Hages quidam
hostis re arguius pessimorum carminum post choerilum conditor: & ex Sicilia Cleo: hic qui
gum opes dem non ingenii solum: sed etiam nationis uitio adulator: & caetera urbium suarum pur
euerit. gamenta: quae propinquis etiam maximorumque exercituum ducibus a rege praeferebantur.
hages pel tum caelum illi aperiebant: herculemque & patrem liberum & cum Polluce ca
simorum storem nouo numini cessuros esse iactabant. Igitur festo die omni opulentia conuiuium
carminum exornari iubet: cui non macedones modo & graeci principes amicorum: sed etiam no
conditor. biles adhiberent. Cum quibus cum discubisset rex: paulisper epulatus conuiuio egre
Choerilus ditur. Cleo sicut praeparauerat sermonem cum admiratione laudum eius instituit. Me
Cleo adu rita deinde percussit: quibus uno modo gratiam referri posse: si quem intelligerent:
lator. deum esse confiterentur: exigua turis impensa tanta beneficia praestaturi. Persas quidem
 non pie solum: sed etiam prudenter reges suos inter deos colere: maiestatem enim impe
 rii salutis esse tutelam. Nec herculem quidem & patrem liberum prius dicatos deos: quam
 uicissent secum uiuentium inuidiam. Tantumdem quoque posteros credere: quantum praesens
 aetas spondisset. Quod si caeteri dubitent: semetipsum cum rex inisset conuiu
 uium prostraturum humi corpus. Debere idem facere caeteros: & in primis sapientia
 praeditos. Ab illis enim cultus in regem esse prodendum exemplum. Haud perplexi in Ca
Calisthe listhenem dirigebatur oratio. Grauitas uiri & prompta libertas inuisa erat regi: quasi
nis uerba solus macedonas paratos ad tale obsequium moraret. Is tum silentio facto unum illum
 intuentibus caeteris. Si rex inquit sermoni tuo affuisset: nullius profecto uox respon
 suri tibi desideraretur. Ipse enim peteret: ne in peregrinos ritus degenerare se cogeres
 neu rebus foelicissime gestis inuidiam tali adulatione contraheres. Sed quoniam abest:
 ego tibi pro illo respondeo: nullum esse eundem & diurnum & praecocem fructum caelestis
 quoque honores non dare te regi: sed auferre. Interuallo enim opus est: ut credat deus
 semperque hanc gratiam magnis uiris posteri reddunt. Ego autem seram immortalita
 tem praecor regi: ut uita diurna sit & aeterna maiestas. Hominem consequitur aliqua
 do nunquam comitatur diuinitas. Herculem modo & patrem liberum consecrata immor
 talitatis exempla referebas. Credis ne illos unius conuiuii decreto deos factos? Prius ab
 oculis mortalium amolita natura est: quam in caelum fama perueheret. Scilicet ego
 & tu Cleo deos facimus. A nobis diuinitatis suae auctoritate accepturus est rex. Potentiam
 tuam experiri libet: Fac aliquem regem. Si deum potes facere: facilius est imperium
 dare quam caelum. Dii propitii sine inuidia: quae Cleo dixit: audierint: eodemque cursu:
 quo fluxere res: ire patiantur. Nostris moribus uelint nos esse contentos. Non pudet patriam
 nec desiderio: ad quem modum rex mihi colendus sit discere. Quos equidem uictores
 esse confiteor: si ab illis leges quis uiuamus: accipimus. Aequis auribus Calisthenes
 ueluti uindex publicae libertatis audiebatur. Exprofferat non assensionem modo sed
 etiam uocem seniorum praecipue: quibus grauis erat inueterati moris externa mutatio

Nec quicumque eorum quae inuicem iactata erant: rex ignorabat: cum post auleam: quae
 lectos obduxerat staret. Igitur ad Hagem & Cleonem misit: ut sermone finito barba
 ros tantum cum intrasset: procumbere suo more paterentur. Et paulo post quasi po
 tiora quaedam agisset conuiuium repetit. Quem uenerantibus perlis Polypercon qui
 cubabat super regem: unum ex iis mento contingentem humum per ludibrium cepit
 hortari: ut uacillantius id quateret ad terram: elicuitque iram Alexandri: quam olim
 animo capere non poterat. Itaque rex Tu autem inquit non ueneraberis me? An tibi unum
 dignum uidemur esse ludibrium? Ille nec regem ludibrium: nec se contemptu dignum esse
 respondit. Tum detractum eum lecto rex praecipitat in terram. Et cum is pronus cor
 ruisset. Vides ne inquit idem te fecisse quod in alio paulo antea ridebas? Et tradit etiam
 in custodiam iussu conuiuium soluit. Polyperconti quidem postea castigato diu igno
 uit. In Calisthenem olim contumacia suspectum peruicacioris irae fuit: cuius explen
 da matura obuenit occasio. Mos erat (ut supra dictum est) principibus macedonum adul
 teros liberos regibus tradere ad munia haud multum seruilibus ministeriis abhorren
 tia. Excubabant seruatibus noctium uicibus proximi foribus aedis: in qua rex acquiesce
 bat. Per hos pellices introducebantur alio aditu: quam quem armati obsidebant. Sic
 acceptos ab agalones equos cum rex ascensus esset admouebant: comitabanturque
 & uenientem & in praелиis omnibus artibus studiorum liberalium excolunt. Praecipuus
 honor habebatur: quod licebat sedentibus uel cum rege. Castigandi uerberibus eos
 nullius potestas praeter ipsum erat. Haec cohors uelut seminarium ducum praefecto
 rumque apud macedonas fuit. Hinc habuere posteri reges: quorum stirpibus multas
 aetates romanae opes ademerunt. Igitur Hermolaus puer nobilis ex regia cohorte cum
 aprum tulo occupasset quem rex ferire destinauerat: iussu eius uerberibus affectus
 est. Quam ignominiam aegre ferens deflare apud Sostratum cepit: ex eadem cohorte
 te erat Sostratus amore eius ardens. Qui cum laceratum corpus: in quo deperibat
 intueretur: forsitan olim ob aliam quoque causam regi infestus: iuuuenem sua sponte iam
 motum data fide acceptaque perpulit: ut occidendi regem consilium secum iniret. Nec
 puerili impetu rem executi sunt: quippe solerter quos in societatem sceleris adsciscerent:
 Nicostratum: Antipatrum: Alcepiodorumque: & Philotam placuit assumi. Per
 hos adiecti sunt Anticles Elaptonius. Caeterum agenda rei haud sane facilis patebat
 uia. Opus erat eadem omnes coniuatos nocte excubare ne ab expertibus consilii im
 pedirentur: forte autem alius alia nocte excubabat. Itaque intermutandis stationum uicibus
 caeteroque apparatu exequenda rei. xxx. & ii. dies absorpti sunt. Aderat nox: qua
 coniuati excubare debebant: multa fide latens: cuius documentum tot dies fuerant. Ne
 minem metus spes ue mutauerat. Tanta omnibus uel regem ira: uel fides inter ipsos
 fuit. Stabant igitur ad fores aedis eius in qua rex uescebatur: ut conuiuio egressum in
 cubiculum deducerent. Sed fortuna ipsius simulque epulantium comitas prouexit oes ad
 largius uinum: ladi etiam conuiales extraxere tempus nunc latens coniuatis: quod se pitum
 aggressuri essent: nunc sollicitis ne in lucem conuiuium extraheret: quippe alios in statu
 onem oportebat prima luce succedere: ipsosque post. vii. diem reditura uice. Nec spera
 re poterat in illud tempus oibus duraturam fide. Caeterum cum iam lux appareret: & conuiuium
 soluit. & coniuati exceperunt regem latens occasione exequendi sceleris admotam. Cum mulier
 attonita (ut creditum est) metis conuersa: in regia solita: quia instinctu uidebat futu
 ra praedicere non occurrat modo abeunt: sed etiam semet obiectit: uultuque & oculis motum
 praeferebat animi ut rediret in conuiuium inouit: & ille per ludum bene deos suadere res

liberi ma
 cedonum
 principum
 adulter
 gi serue
 bant.

Hermo
 laus uer
 beratur.
 Sostrat

Consiliu
 occidendi
 Alex.

Mulier a
 lex. serua
 uit.

pondit: reuocatisq; amicis in horam diei ferme secundam conuiuii tempus extraxit. Iam alii ex cohorte in statione successerant: ante cuniculi fores excubitu. Adhuc tamen coiurati stabant uice officii sui expleta. Adeo pertinax spes est: quam humanae mentes: quam ingetes concupiscentiae deuouerunt. Rex benignus quam alias allocutus discedere eos ad curanda corpora: quoniam tota nocte perstiterent iubet. Data sunt singulis ita sex tertia: collaudatisq; quod etiam aliis tradita uice tamen excubare perseverassent. Illi tanta spe destituti domos abeunt: & caeteri quidem expectabant stationis suae noctem. Ephimanes siue comitare regis: qua ipse inter coiuratos exceperat repente mutatus: siue perceptis deos obstare credebatur fratri suo Eurilochi: quem antea expertem esse consilium uoluerat quid pararetur aperit. Omnibus Philotae supplicium in oculis erat. Itaque protinus iniicit fratri manum: & in regiam peruenit. Excitatisq; custodibus corporis ad salutem regis pertinere quae afferret affirmat: & tempus quo uenerat & uultus haud sane securi animi index & mactitiae duobus alterius Ptolomaeum ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitauerunt. Itaque apertis foribus: & lumine illato: sopitum mero ac sono excitat regem. Ille paulatim mente collecta: quid afferrent interrogat. Nec cunctatus Eurilochus non ex toto domum suam auersari deos dixit: quia frater ipsius: quamquam impium facinus ausus foret: tamen & poenitentiam eius ageret: & per se potissimum profiteretur indicium: in ea ipsam noctem quae decederet: insidias comparatas fuisse Auctores sceleris consilii esse: quos minime crederet rex. Tum Ephimanes cuncta ordine conscriptorumq; nomina exponit. Calisthenem non ut participem facinoris nominatum esse constabat: sed solitum puerorum sermonibus uituperantium criminantiumq; regem faciles aures praebere. Quidam adiciunt: cum Hermolaus apud eum quoque uerberatum se a rege quereretur dixisse. Calisthenem meminisse debere eos iam uiros esse. Idque an ad consolandam patientiam uerberum: an ad incitandum iuuenem dolorem dictum esse: in ambiguo fuisse. Rex animi corporisq; sopore discusso: cum tanti periculi quo euasserat: imago oculis oberraret: Eurilochum. L. talentis & cuiusdam Tyridatis opulenti bonis donat protinus: fratremq; antequam pro salute eius precaretur restituit. Sceleris autem auctores interque eos Calisthenem uinctos asseruari iubet: quibus in regiam adductis toto die ac nocte proxima mero ac uigiliis grauis ac quieuit. Postero autem frequens consilium adhibuit: cui patres propinquiq; eorum de quibus agebatur intererant: ne de sua quidem salute securi: quippe Macedonum more perire debebant: omnium deuotis capitibus qui sanguine contigissent eos. Rex introduci coniuuratos praeter Calisthenem iussit: atque quae agitaucrunt sine cunctatione coacti sunt. Increpantibus deinde uniuersis eos: ipse rex quo suo merito tantum in semet cogitasset facinus interrogat. Stupentibus caeteris: Hermolaus nos uero inquit quoniam quasi nescias quaeris: occidendi te consilium iniuimus: quia non ut ingenuis imperare coepisti: sed quasi in mancipia dominaris. Primus ex omnibus pater ipsius Solpolis parricidam etiam parentis sui clamitans esse consurgit: & ad os manu obiecta scelere & malis insanientem ultra negat audiendum. Rex inhibito praedicere Hermolaum iubet: quae ex magistro didicisset Calisthenes: & Hermolaus uxor inquit beneficio tuo: & dico quae Hermolaus alex. mo sanguine. Attalus: & Philotas: & Parmenio: & Lyncestes: Alexander: & Clytus: respondet. quum ad hostes pertinet uiuunt: Stant in acie: te clypeis suis protegunt: & pro gloria tua pro uictoria uulnera accipiunt: quibus egregiam gratiam retulisti. Alius mensam tuam sanguine suo asperlit. Alius ne simplici quidem morte defunctus est. Duces exercituum

tuorum in eculeum impositi peris quos uicerant suere spectaculo. Parmenio in dicta causa trucidatus est: per quem Attalum occideras. Inuicem enim miseris: uteris manibus a te expectanda supplicia. Et quos paulo ante ministros cedis habuisti: subito ab aliis iubet trucidari. Obstreperunt subinde cuncti Hermolao. Pater supremum strinxerat ferrum percussurus haud dubie: nisi inhibitus esset a rege: quippe Hermolaum dicere iussit: petiq; ut causas supplicii augentem pariter audirent. Aegre ergo coercitis rursus Hermolaus quem liberaliter inquit pueris rudibus ad dicendum agere permittis: & Calisthenis uox carcere inclusa est: quia solus potest dicere. Cur enim non producit: cum etiam confessi audiuntur? Nempe quia liberam uocem innocentis audire metuis. Ac ne uultum quidem pateris. At qui nihil eum fecisse contendo. Sunt hic qui mecum rem pulcherrimam cogitauerunt. Nemo est: qui conscium fuisse nobis Calisthenem dicat cum morti olim destinatus sit a iustissimo & patientissimo rege. Hinc ergo sunt macedonum praemia: quorum ut supuacuo & sordido abuteris sanguine. At ubi. xxx. milia mulorum captiuum aux: uehunt: cum milites nihil domum praeter gratias cicatrices relaturi sunt. Quae tamen omnia tolerare potuimus antequam nos barbaris dederes: & nouo more uictores sub iugum mitteres. Peris: te uestis & disciplina delectat. Patrios mores exoes. Peris: ergo non macedonum regem occidere uoluimus: & te transfugam belli iure persequi. Tu macedonas uoluisti genua tibi ponere: uenerariq; te ut deum. Tu Philippum patrem auersaris: & si quis deorum ante Iouem haberetur: fastidires et Iouem. Miraris si liberi homines superbiam tuam ferre non possumus? Quid speramus ex te: quibus aut insonibus moriendum est: aut quod tristius morte est in seruitute uiuendum. Tu quidem si emendari potes: multum mihi debes. Ex me enim scire coepisti: quod ingenui homines ferre non possunt. De caetero parce: quorum orbam senectutem supplicis ne oneraueris. Nos iube duci: ut quod ex tua morte petieramus: consequamur ex nostra. Haec Hermolao. At rex quam falsa sint inquit quae iste tradita a magistro suo dixit: patientia mea ostendet. Confessum enim ultimum facinus: tamen non solum ipsi audiretis: expressi non imprudens: cum permissem huic latroni dicere usurum eum rabie: qua compulsus est: ut me quem parentis loco colere deberet: uellet occidere. Nuper cum procacius se in ueneratione gessisset: more patrio & ab antiquissimis macedoniae regibus usurpato eum castigare iussi. Hoc & oportere fieri: & ut a tutoribus pupilli: a maritis uxores: seruis quoque huius pueros aetatis uerberare concedimus. Haec est saeuitia in ipsum mea: quam impia caede uoluit ulcisci. Nam in caeteros: qui mihi permittunt uti ingenio meo: quam mitis sum: non ignoratis. Commemorare superuacuum est. Hermolao parricidarum supplicia non probari: cum eadem ipse meruerit: minime hercule admiror. Nam cum Parmenionem & Philotam laudat: suae seruitutis causae. Lyncestem uero Alexandrum: bis insidiatum capiti meo a duobus indicibus liberaui. Rursus conuictum per biennium tamen distuli: donec uos postularetis: ut tandem debito supplicio scelus lueret. Attalum antequam rex essem: hostem meo capiti fuisse meministi. Clytus utinam non coegisset me sibi irasci. Cuius temerariam linguam probra dicentem mihi & uobis diutius tuli: quam ille eadem me dicentem tulisset. Regum duce meque clamitans non in ipsorum modo: sed etiam in illorum qui parent ingenio sua est. Obsequio mitigantur imperia: ubi uero reuerentia excessit animis: & summa in eis confundimus: ui opus est ut uim repellamus. Sed quid ego mihi ex istum crudelitate mihi obicisses: qui auiditiam exprobare ausus sit? Nolo singulos uestrum excitare: ne inuisam liberalitatem meam faciam: si pudori uestro grauem secero. Tertium exercitum alpicite: qui paulo ante

Alex. oro

nihil præter arma habebat: nunc argenteis cubat lectis. Mensas auro onerat: greges feruorum ducunt: spolia de hostibus sustinere non possunt. At enim perla: quos uicimus: in magno honore sunt apud me quidē. Moderationis meæ certissimū indicium est: quod ne uictis quidem superbe impetro. Veni enim in Asiam: non ut funditus euerterem gentes: nec ut dimidiam partem terrarum solitudinem facerem: sed ut illos quoque quos bello subægissem: uictoriæ meæ non pœniteret. Itaque militans uobis cum

Beneficio pro imperio uestro sanguinem fundunt: qui superbe habitu rebellassent. Non est diu-
rum gratia possessio: in quam gladio inducimur. Beneficio: um gratia sempiterna est. Si
tia sempi habere Asiam non transire uolumus cum his communicanda est nostra clementia:
terna est. horum fides stabile & æternum faciet imperium: & sane plus habemus: quam cupi-
mus. Infatiabilis autem auaritia est: adhuc implere uelle quod iam circumfluit. Verū
tamen eorum in macedonas transeundo: in multis enim gentibus esse uideo: quæ non
erubescamus imitari: nec aliter tantum imperium apte regi potest: quam ut quædam
& tradamus illis: & ab iisdem dicamus. Illud pœne dignum risu fuit: quod Hermo-
laus postulabat a me ut auerlarer Iouem: cuius oraculo agnoscor. An etiam quid dii
respondeant in mea potestate est? Obtulit nomen filii mihi: recipere ipis rebus: quas
agimus: haud alienum fuit. Utinam Indi quoque deum esse me credant. Fama enim
bella constant: & sæpe etiam: quod falso creditum est: ueri uicem obtinuit. An me lu-
xuriæ indulgentem putas arma uestra auro argentoque adornasse? assuetis nihil uilius
hac uideri materia: uolui ostendere macedonas inuictos cæteris nec auro quidem ui-
ci. Oculos ergo primum eorum sordida omnia & humilia spectantium copiā: & do-
cebo nos non auri aut argenti cupidos: sed orbem terrarum subacturos uenisse. Quā
gloriam tu parricida intercipere uoluisti & macedonas rege adempto deuictis genti-
bus dedere. at nunc mones me: ut uestris parentibus parcā. Non oportebat quidē uos
scire: quid de his statuissem: quo tristiores periretis: si qua uobis parentum memoria
& cura est. Sed olim istū morem occidendi cum scelestis infantes propinquos paren-
tesque solui. Et profiteor in eodem honore futuros omnes eos: in quo fuerant. Nam tu
um Calisthenem: cui uni uir uideris: quia latro es: scio cur produci uelis: ut corā his
probra: quæ modo in me icisti: modo audisti: illius quoque ore referantur. Quem si

Coniura macedo esset tecum introduxissem: dignissimum te discipulo magistrum. Nūc Oli-
tho non idem iuris est. Post hæc consilium dimisit: tradique damnatos hominibus:
tur. qui ex eadem cohorte erant iussit. Illi ut fidem suam sacuitia regi approbarent: excru-
Calisthe-
nes torto-
interiit. xius: sed haud quaquā male assentantium accommodatus ingenio. Itaque nullius cedes
maiores apud graecos alexandro excitauit inuidiam quam quod præditum optimis
moribus artibusque: a quo reuocatus ad uitam erat: cum interfecto Clyto mori perse-
ueraret: non tantū occiderit: sed etiam torserit in dicta quidem causa. Quam crude-
litate sera pœnitentia consecuta est. Sed ne otium serendis rumoribus natum ale-

Indiæ de ret: in indiam mouit: semper bello quam post uictoriam clarior. India tota ferme spe-
scriptio. ctat orientem: minus in latitudinem: quam recta regione spatiosa: quæ austrum acci-
piunt: in alius terræ fastigium excedunt: plana sunt cætera: multique in clytis amnis

Indus fl. Caucaſo monte ortis placidum per campos iter præbent. Indus gelidior est quam cæ-
Gages fl. teri: aquas uehit a colore maris haud multum abhorrentes. Ganges omnium ab ori-
ente fluuius eximius a meridiana regione decurrit: & magnorum montium iuga re-
cro alueo stringit. In eum obiectæ rupes inclinant ad orientem. Vterque rubro mari ac

cipitur findens ripas: multaque arbores cum magna soli parte exorbet. Saxis quoque im-
pe litus: quibus crebro reuerberatur. Vbi mollius solum reperit stagnat: silulæque mo-
litur. Accellines eum auget: Ganges decursurum in mare intercipit. Magnaque motu am-
nis uterque colliditur: quippe Ganges asperum os influenti obicit: nec repulsæ aquæ
cedunt. Dyardenes minus celeberrimus: auditu est: quia per ultima indiae currit. Cæterum
non cocodrillos modo uti uilas: sed etiam delphines ignotasque aliis genibus belluas alit
Ethimantis crebris flexibus subide curuatus ab accolis rignāibus carpitur. Ea causa
est: cur te ues reliquias iam sine nomine in mare emittat. Multis præter hos ammbus
totā regio diuiditur: sed ignobilibus: quia non adeo interfluunt. Cæteræ quæ præpiora
sunt mari: aquiloni maxime decurrunt. Is cohibitis iugis montium ad interiora non pene-
trat: ita alēdis frugibus mitis. Sed adeo in illa plaga mundus statutas temporū uices mu-
tat: ut cum alia feruore solis exæstuant: in diam uicis obruant. Rursusque ubi cætera ri-
gent illic itollerādus æstus existat: nec cur ubi se naturæ causa mare: quod alluitur in-
gessit: nec colore quidē abhorret a cæteris: ab Eritho rege inditum est nome. Propter
quod ignari rubere aquas credunt. Terra limi ferax: inde plurique sunt uestes. Libri ar-
borum teneri haud secus que cartæ litteraque notæ capiunt. Aues ad imitandum hūanæ uo-
cis tonū dociles sunt. Aialia inuisitata cæteris genibus: nisi iuēcta. Et adē terra & rhoce-
rotas alit non generat. Elephātorū maior est uis: que quos in africa domitat et uiribus na-
gnitudo respōdet. Aug. flumina uehūt: quæ leni modicoque lapsu segnis aquas ducūt.
Gemas margaritasque mare littoribus infundit. Neque alia illis maior opulētia cā ē: uicque
posteaquā uiciorum comertū uulgauere in exteras gentes: quippe æstimant purgamē-
ta æstuatū freti prætio: quod libido cōstituit. Ingenia hominum sicut ubique apud illos
locorum quoque situs format. Corpora utque pedes carbasa ueiant. Soleis pedes: capita
linteis uiociunt. Lapilli ex auribus pendunt: brachia quoque & lacertos a pro colunt: que
bus inter populares aut nobilitas aut opes committent. Capillum pectūt sæpius quā ton-
detur. Mentum semper intonsum est. Reliquam oris catem ad speciem leuitatis exæ-
quant. Regum tamen luxuria quam ipsi magnificentiam appellant: suporūm genti-
um uitia: cum rex sane in publico conspici patitur. In turibula argētea ministriferū
torumque iter per quod feri destinauit: odoribus complent. Aurca lectica margaritis
circumpendentibus recubat. Distincta sunt auro & purpura Carbasa quæ in uentus ē
lecticam sequuntur armati corporisque custodes. Inter quos ramis aues pendente: quas
cantu seriis rebus obstrere docuerunt. Regia auratas columnas habet. Totas eas
uicis auro celata percurrunt: auiumque quarum uisu maxime gaudent: argenteæ effigies
opera distinguunt. Regia aduentibus patet. Cum capillum pectūt atque ornat: tunc re-
sponsa legationibus: tunc iura popularibus reddit: Dempus soleis odoribus illinunt
pedes. Veatus maximus labor est: inclusa uiuario animalia inter uora cantusque pel-
licum figere: Binorum cubitorum sagittæ sunt: quas emitūt maiore nila: quam esse
ctū: quippe talum cuius in leuitate uis omnis est: in habili pondere oneratur. Breuior-
ra itinera equo conficit. Longior ubi expeditio est: elephanū uehunt curram: & tan-
ta: um belluarum corpora tota contegunt auro. Ac ne quid perditis moribus deit: le-
cticis aureis pellicum longus ordo sequitur. Separatum aliud reginæ ordiue agmen
est: aquatque luxuria. i cerninæ epulas parant: ab hisdem uinum ministratur: cuius i-
bus in diis largus est usus. Reg in mero somnoque sopitum in cubiculum pellices refe-
run: patrio carmine noctium inuocantes deos. Quis credat inter hæc uitia curam esse
se sapiētia: Vnum ag esse & horridum genus est: quod sapiētes uocant: Apud hos

Dyarde-
nes fl. ua-
rias bel-
luas alit.
Ethiman-
tis flu.

Eritus
rex: a quo
e itheum
mare.
Elephāti
indici
Aug. flu-
mina ue-
hunt.
Gemæ
margari-
tæque in lit-
toribus.
Ingenia i
dorum.
Indorum
uelamina
Regū lu-
xuria.

Reginæ i
dog. luxu-
ria.

Sapiētes
Indorum

occupare fati diem pulchrum & uiuos se cremari iubent. Quis autem segnitas aut incommoda ualitudo est: expectaram mortem pro dedecore uitae habent. Nec uis corporibus quae senectus soluit honos redditur. Inquinari putant ignem: nisi qui spirantes recipit. Illi qui in urbibus publicis moribus degunt: syderum motus scite spectare dicuntur: & futura praedicere. Nec quenquam admouere latum diem credunt cui expectare interrito liceat. Deos putant: quicquid colere coeperunt: a bores maxime quas uiolare capitale est. Menses inquinatos denos descriperunt dies. Anni plena spatia seruantur. Lunae cursu notant tempora: non ut plerique cum orbem sydis impleuit: dies. sed cum se curuare coepit in cornua: & iccirco breuiiores habent menses qui spatium eorum ad hunc lunae modum dirigunt. Multa & alia traduntur: quibus morari ordinem rerum haud sine opere uidebatur. Igitur Alexandro fines indiae ingresso gentis lunae cursum suarum reguli occurrerunt: imperata facturi: illum tertium Ioue genitum ad ipsos peruenisse memorantes. Patrem liberum atque herculum fama cognitos esse. Ipse tempore sum coram aesse cernitur. Rex benigne exceptos sequi iussit: isdem itinerum ducibus Alexandro usus. Caeterum cum amplius nemo occurreret: Ephellionem & Pe. diccam cum corporum parte praemisit ad subigendos quia uersarentur imperium. Iussitque ad flumen indiae ingredi praecedere: & nauigia facere quae in uelociora transportari posset exercitus: illi quia so reguli plura flumina supanda erant sic iuxere naues: ut solute plaustris uehi possent rursusque occurrerent coniungi. Post se Cratero cum phalange iussit sequi equitum ac leuiter armatorum eduxit: eosque q occurrerat: leui praelio in urbe proximam copulit. Iam superuenerat Craterus. Itaque ut principio terrorem incuteret genti nondum arma macedonum expertae: praecipit ne cui peccetur: munimentis urbis: quam obsidebat incensus. Caeterum dum obequebatur moribus: sagitta ictus est. Coepit tamen oppidum: & omnibus incolis eius trucidatis etiam in tecta saeuitum est. Inde domita ignobili gente: ad Nisam urbem peruenit. Forte castris ante moenia ipsa in siluestri loco positus nocturnum frigus uahementis quam alia as horrore corpora efficit: opportunumque remedium ignis oblatum est. Castris quippe siluis flammam excitauerunt: quae igni alia oppidanorum sepulchra comprehendit. Vetus ita cedro facta erat conceptumque ignem late fuderet: donec omnia solo aequata sunt. Et ex urbe primum canum latratus: deinde etiam hominum fremitus auditus est. Tum & oppidani hostem & macedones ipsos ad urbem uenisse cognoscunt. Iamque rex eduxerat copias: moenia obsidebat: cum hostium: qui deserimē temptauerat obruti talis sunt. Alii ergo deditionem: aliis pugnam experiri placebat: quorum dubitatione comperta circumsideri tantum eos: & abstineri cedibus iussit. Tandemque obsidionis malis fatigati dedidere se. A libero parte conditos se esse dicebant: & uera haec origo erat. Sita est sub radicibus montis: quem Meron incolae appellant. Inde graeci uentendi traxere licentiam Iouis foeminae liberum patrem esse celatum. Rex situ montis cognito ex incolis cum toto exercitu praemissis comitatibus uerticem eius ascendit: multa hederam uitisque toto gignitur monte. Multae perennes aquae manant. Pomorum quoque uariis salubresque luci sunt: uia sponte fortuitorum seu germinum fruges humo nutrente. Lauri baccaque & multa in illis rupibus agrestis est silua. Credo equidem non diuino instinctu: sed lasciuia esse prouectos: ut passim hederam ac uitium folia decerperet redimitique fronde toto nemore similes bacchantibus uagarentur. Vocibus ergo tot milium praesidem neroris eius deum adorantium iugam montis colleque resonabant: cum omnia licentia a paucis (ut fere fit) in homines serpente uulgasset: quippe uelut in media pace per herbas congestamque frondem prostrauere corpora. Et rex fortuitam

Nisae dedidere se Alex. Nisae a libero praec condita. Meron motem ascendit Alexan. quae merito gignitur.

licentia non in auctus: large ad epulas omnibus praebitis per decem dies libero patri operatum habuit exercitum. Quis neget eximiam quoque gloriam saepius fortunae quam uirtutis esse beneficium: quippe ne epulantes quidem & sopitos mero aggredi assus est hostis: haud secus bacchantium euulsiuque fremitu perterritus quam praeliantium clamor esset auditus. Ea dem scelerata ab oceano reuertentes temulentos commestant: sed inter hora hostium texit. Hinc ad regionem: quae dedala uocatur: peruenit. Deseruerant incolae sedes: & in auis siluestresque montes confugerant. Ergo Acadira transit: atque uicta & destituta incolentium fuga. Itaque rationem belli necessitas mutauit. Diuisis. n. copiis pluribus simul locis arma ostendit: oppressaque urbe non expectauerant hostem. Omnia de perdomiti sunt. Ptolomaeus plurimas urbes Alexandriae maximas cepit: rursusque quas distribuerat copias iunxit. Superato deinde Coaspae amne Coenon in obsidione urbis opulentae (Beiram incolae uocant) reliquit: Ipse ad mazagas uenit nuper Assacano (cuius regnum fuerat) demortuo. Regioni quoque ubique praerat mater eius Cleophes. xxxviii. milia peditum tuebantur urbem: non solum: sed etiam opere munitam. Nam qua spectat orientem: cingitur amne torrenti: praerupis utrinque rupibus aditum ad urbem impedit. Ad occidentem & a meridie: uelut de industria rupes praeritas ad molita natura est. Infra quas caeuernae & uoragines longa uetustate in altum caeuatae iacet. Quaeque desinunt: fossa ingentis operis obiecta est. xxxv. stadia murus urbem complectitur: cuius inferiora saxo: superiora crudo latere sunt structa. Lateri uinculum lapides sunt: quos interposuere: ut duriori materiae fragilis incumberet simulque terram humore dilutam. Ne tamen uniuersa confideret: interpositae erant trabes ualidae: quibus iniecta tabulata muros & tegebant: & priuos fecerant. Haec munimenta contemplantem Alexandrum: consiliumque incertum: quae nec caeuernas nisi agere poterat impere: nec tormenta aliter muris admouere: quidam e muro sagitta percussit. Tum forte in suram incidit telum: cuius spiculo euulso admoueri equum iussit: quo uectus ne obligato quidem uulnere haud segnus destituta exequabatur. Caeterum cum crus laucium penderet: & cruore siccato frigescentis uulnus aggrauaret dolorem: dixisse fertur: se quidem iouis filium dici: sed corporis aegri uita se sentire. Non tamen ante se recepit in castra: quam cuncta prospexit: & quae fieri uellet edixit. Ergo sicut imperatum erat: alii extra urbem tecta moliebantur: ingentemque uiam materiae faciendo aggeri detrahabant. Alii magnarum arborum stipites cumulis ac moles saxorum in caeuernas deiciebant. Iamque agger aquauerat summam fastigium terra. Itaque turres erigebant: quae opera ingenti militum ardore intra nonum die absolutae sunt. Ad ea uicceda rex nondum obdueta uulneri cicatrice processit: laudatque militibus admoueri machinas iussit: e quibus ingens uis telorum in propugnatores effusa est praecipue rudes talium opum terrebant milites mobiles turres: tantaque moles nulla ope quae cerneret: adiutas deorum numine agere credebant. Pila quoque muralia excussas tormētis praegraues hastas negabant conuenire mortalibus. Itaque deserta urbis tutela concessere in arcem. Inde quia nihil obsessis praeter deditionem placebat: legati ad regem descenderunt ueniam petenti. Quae impetrata regina cum magno nobilium foeminae grege aureis pateris uina libantium processit. Ipsa genibus regis paruo filio admoto non ueniam modo sed etiam pristinae fortunae impetrauit decus: quippe appellata regina est: Nora ur & credidere quidam plus formae quam miserationi datum. Pucro quoque certe postea ex ea utcumque genito Alexandro fuit nomen. Hinc polypercon ad urbem Noram cum exercitu nullus inconditos oppidanos praelio uicit: intra munimenta compulso secunda.

Dedala regio.

Beiram coe non obli det Magazae

Alex. uul neratur

regina se ac filium cu oppido Alex. dedit. Nora ur bs ditiois Alex. fa

tus urbem in ditionem redegit. Multa ignobilia oppida deserta a suis uenere in regis potestatem. Quorum incolæ armati petram dorinim nomine occupauerunt: hæc ab hercule frustra oblesam esse; terraq; motu eo actum abistere fama uulgauerat. In opem consilii Alexandrum quia undiq; præceps & abruta rupes erat: senior quidam peritus locorum cum duobus filiis adiit: si præcium operi esset: aditum se monstraturum esse promittens. Lxxx. talenta constituit daturum Alexander: & altero ex iuuenibus obside retento ipsum ad exequenda quæ obtulerat dimisit. Leuiter armatus dux datus est Mullinus scriba regis. Hos enim circuitu qui falleret hostem in summum iugum placebat euadere. Petra non ut plæræq; modicis ac mollibus cliuis in sublime fastigiū crescit sed in metæ maxime modū erecta est: cuius ima spatiosiora sunt altiora i artius coeunt: summa in acutum cacumen exurgunt. Radices eius indus amnis subit præaltus utrinq; asperis ripis. Ab altera parte uoragines eluuiæq; præruptæ sūt. Nec alia expugnandi patebat uia: quam ut repleantur. Ad manum silua erat: quam rex ita cedi iussit: ut nudi stipites iacerentur: quippe rami fronde uestiti impedissent ferentes. Ipse primus truncam arborem iecit: clamorq; exercitus se index alacritatis secutus est nullo detractante munus quod rex occupasset. Intra septimum diem cauernas expleuerant: cum rex sagittarios & agrianos iubet per ardua nidi. Iuuenetq; promptissimos ex sua cohorte. xxx. delegit. Duces his dati sunt Charus & Alexander quem rex nominis quod sibi cum eo commune esset admonuit. Ac primo quia tam manifestum periculum erat: ipsum Regem discrimen subire non placuit. Sed ut signum tuba datum est: uir auaricia promptæ conuersus ad corporis custodes sequi se iubet primusq; inuadit in rupem. Nec deinde quisquam macedonum substituit: relictisq; stationibus sua sponte regem sequebantur. Multorum miserabilis fuit casus: quos ex prærupta rupe lapsos amnis præterfluens hausit. Triste spectaculum etiam non periclitantibus: cū uero alieno exitio quid ipsis timendum foret admonerentur. In metum misericordia uersa non extinctos: sed semetipsos deflebant. Et iam eo peruentum erat unde sine pernicie nisi uictores redire non possent: ingenia saxa in subeuntes prouoluentibus barbaris: Qui perculli instabili & lubrico gradu præcipites recidebant. Euaserant tamē Alexander & Charus: quos cū. xxx. delectis præmiserat Rex: & iam pugnare comminus cœperant. Sed cum superne tela barbari ingererent: sapius ipsi feriebant quam uulnerabantur. Ergo Alexander & nominis sui & promissi memor: dum acrius quā cautius dinicat: confossus undiq; obruitur. Quem ut Charus iacentem cōspexit rueret in hostem omnium præter ultionem in memor cœpit. Multoq; hastia: quosdam gladio interemit. Sed cum tot unū incesserent manus: sup amici corpus percubuit exanimis. Haud secus q̄ par erat promptissimorū iuuenum cæterorumq; militum interitu cōmotus rex signū receptui dedit. Saluti fuit: quod sensim & intrepidi se receperūt. Et barbari hostē depulisse cōtenti: nō institere cedentibus. Cæterq; Alexander cū statuisset desistere incepto quippe nulla spes potius undæ Petraræ offerebatur: tamē speciem ostēdit in obsidione perseverantis: Nam & itinera obsideri iussit: & turres admoueri & fangatis alios succedere. Cuius pertinacia cognita indi per biduum quidem ac duas noctes cum ostentatione non fiducia modo: sed etiā uictoriæ epulati sunt: tympana suo more pulsantes: Tertia uero nocte tympanorum quidē strepitus desierat audiri. Cæterum ex tota Petra faces resulgebant: quas accenderant barbari: ut tutior esset ipsis fuga obscura nocte per inuia saxa cursuris. Rex Balacro qui specularetur præmissis: cognoscit Petram fuga indorū esse desertam. Tum dato signo ut uniuersi con-

clamarent: in compositis fugientibus metum incussit. Multiq; (tanquā adesset hostis) plubrica saxa: p̄ inuias cotes præcipitaci occiderūt. Plures aliqua membroq; pte mutilati ab integris deserti sunt. & ex locorū magis q̄ hostium uictor: tñ magnæ uictoriæ sacrificiis & cultu deum fecit. Aræ i Petra locatæ sunt Mineræ Victoriæq;. Ducibus itineris: quos subire iusserat leuiter armatos: & si promissis minora præstitissent: præcium cum fide redditum est. Petraræ regionisq; ei adiunctæ Sifocosto tutela permilla. Inde processit Echolimæ: & cum angustias itineris obsideri. xx. milibus armatorum ab Ericæ quo iam compertisset: grauius agmen exercitus p̄no ducendum modicis itineribus tradidit. Ipse prægressus funditores ac sagittarios deturbat. his qui obsiderēt saltum sequentibus se copiis uiam fecit. Inde siue odio ducis: siue gratiam uictoris regis initari: Ericem fugientem adorti interemerunt: caputq; eius atque arma ad Alexandrum detulerunt. Ille facto impunitatem dedit: honorem denegauit exemplo. Hinc ad flumen Indum sextidecimis castris peruenit: omniaq; ut præceperat ad traiciendum præparata ab Ephestione repperit. Regnabat in ea regione Omphis: qui patri quoq; fuerat auctor dedendi regnum Alexandro. Et post mortem parentis legatos miserat qui consulerēt cum regnare se interim uellet: an priuatum opperiri eius aduentum. Permissisq; ut regnaret nō tamē ius datū usurpare sustinuit. Is benigne quidem exceperat Ephestionem: gratuitum frumentum copiis eius ad mensus non tamen ei occurrerat: ne fidē ullius nisi regis experiretur: Itaq; uenienti obuiam cum armato exercitu egressus ē. Elephanti quoq; per modica in cruala militum agmini immixti procul castelorum fecerāt speciem. Ac primo alexander non sociū: sed hostem aduentare credebat. Iamq; & ipse arma milites capere: & equites descendere in cornua iusserat paratos ad pugnam. At indus cognito macedonum errore: iussis subsistere cæteris ipse cōcitāt equū quo uehebatur. Idem Alexander quoq; fecit: siue hostis: siue amicus occurreret: uel sua uirtute: uel illius fide tutus coiret: quod ex utriusq; uultu posset intelligi amicis aīs. Cæterum sine interprete nō poterat cōseri sermo. Itaq; a thibito eo barbarus occurrisse se dixit cū exercitu totas imperii uires protinus traiecit: nec expectasse dum per nuntios dare fides. Corpus suum & regnum permittere illi quem sciret gloriæ militantem. Nihil magis q̄ famā timere perfidiæ. Latus simplicitate barbari rex: & dextram fidei suæ pignus dedit: & regnū restituit. Lvi. Elephanti erant quos tradidit Alexandro multaq; pecora eximie magnitudinis. Tauros ad. iiii. milia prius in ea regione acceptūq; animis regnantū armentum. Quarētū Alexandro plures agricultores haberet an milites: cū duobus regibus bellanti sibi: maiore militū q̄ agricolū manu opus esse respondit. Abiatares & porus erāt. Sed in poro eminebat auctoritas. Vterq; uia a Hidaspe amne regnabat: & belli fortunā (q̄q; arma inferret) expiri decreuerat. Omphis pmittente Alexandro & regiam insigne triumphis: & more gentis suæ nomē: quod patris fuerat: Taxilen appellauere populares: sequēte nocte imperiū i quē cunq; trāsiret. Ergo cū per triduum hospitaliter Alexandrum accepisset: quarto die & quantum frumentū copiis qua Ephestion duxit præbitum a se esset ostendit. Et aureas coronas ipsi amicisq; omnibus præter hæc lignati argenti. Lxxx. talenta dono dedit. Quæ benignitate eius Alexander mire latus: & quæ is dederat remisit: & mille talenta ex præda: quā uehebat adiecit: multaq; conuiuialia ex auro & argento uasa: plurimum perlicæ uestis. xxx. equos ex suis cum iisdem insignibus quis assueuerant: cum ipsum ueherent. Quæ liberalitas sicut barbarum obstrinxerat: ita amicos ipsæ uahementer offendit: e quibus Meleager super cœnam largiore uino usus gratulari se Ale-

xandro dixit: quod saltem in india reperisset dignum talentis mille. Rex haud oblitus
quam aegre tulisset quod Clytū ob linguā temeritatem occidisset: iram quidem re-
nuit: sed dixit Inuidos homines nihil aliud: quam ipsorum esse tormenta. Postero die
Inuidos legatū Abiasarā adire regem: omnia ditioni eius ita ut mandatum erat permittebant:
hōies nī legatū Abiasarā adire regem: omnia ditioni eius ita ut mandatum erat permittebant:
hil aliud firmataq; inuicē fide remittuntur ad regem. Porum quoque nominis sui fama ra-
q̄ ipōr; el tus ad deditionem posse compelli: misit ad eum Cleocharen: qui denuntiaret ei: ut sti-
se tormē pendium penderet: & in primo sinium suorum aditu occurreret regi. Porus alterum
ta. ex his facturum sese respondit: ut intranti regnum suum praesto esset: sed armatus. Iā
Cleocha hidaspē Alexander superare decreuerat: cum barzentis defectionis archolis auctor
res ad po uinctus. xxxq; elephantū simul capri perducuntur: opportunum aduersus indos auxi-
rū miti- lium: quippe plus in balluis quam in exercitu spei ac uirium illis erat. Gamaxusq; rex
tur. exiguae partis indorum: qui barzenti se coniunxerat uinctus ad ductus est. Igitur tras
Barzētis fuga & regulo in custodiam. Elephantis autem Taxili traditis ad amnem hidaspē p
uictus ad uenit. In cuius ulteriore ripa Porus confederat transitu prohibiturus hostem. L. xxxv.
alex. pdu elephantos obiecerat eximio corporum robore utraq; eos currus. ecc. & peditū. xxx.
citur. fere milia. In quis erant sagittarii sicut antedictum est grauioribus talis: quam ut ap-
Gamax⁹ te excuti possent. Ipsum uehebatur elephantus super ceteras balluas eminens: armaq;
rex. auto & argēto distincta corpus rare magnitudinis honestabāt. Par anim⁹ robori cor-
Por⁹ rex poris & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Macedonas nō cōspectus hostiū so-
Hidaspis lum: sed etiam fluminis quod transeundum erat magnitudo deterrebat. Quattuor in
latitudo latitudinem stadia diffusum: profundo aluco & nusquam uada aperiente: speciem ua-
sti maris fecerat. Nec pro spatio aquarum late stagnantium impetum coercebat. Sed
quali in artum cocuntibus ripis & torrēs & elisus ferebatur: occultaq; laxa inesse ostē-
debant pluribus locis undae repercussae. Terribilior erat facies ripae: quam equi uiriq;
compleuerant. Stabant ingentes uastorum corporum moles: & de industria irritatae
horrendo stridore aurē: atigabāt. Hinc hostis hinc animis capacia quidē bonae spei
pectora & saepe se experta improuiso tamen pauore percusserant: quippe istabiles ra-
tes nec dirigi ad ripam: nec tuto applicari posse credebāt. Erāt in medio amne insulae
crebrae: in quas & indi & macedones nautes leuatis super capite armis transibant. Ibi
leuia praelia conferebant: & uterq; rex paruae rei discrimine summae experiebat euentū
Caeter⁹ in macedonū exercitu temeritate atq; audacia insignes fuere Symmachus &
Nicaōr nobiles iuuenes: & ppetua pium sceleritate ad spnendū oē periculum accensū
Symma- chus. Nicanor
Nicanor
Quis ducib⁹ prōptissimi iuuenū lanceis mō armati transnauere in insulam: quā fre-
quens hostis tenebat: multosq; indos: nulla re magis quam audacia armaū intereme-
rūt. Abire cū gloria poterāt: si unquā temeritas infelix inueniret modū. Sed dū sup-
ueniētes contēptim & supbe quoq; expectant: circūuēti ab iis: qui occulti enatauerāt
eminus obruti talis sunt. Qui effugerant hostem: aut impetu amnis ablati sunt: aut
uerticibus impliciū. Ea q; pugna multum fiducia Porū erexit cuncta cernentis e ripa.
Alex. do- lus.
Alexander inops consilii tandem ad fallendū hostem talem dolium intendit. Erat insu-
la in flumine amplior in caeteris: siluestris eadem & tegendis insidiis apta. Fossa quoq;
praalta haud procul ripa: quam tenebat ipse: non pedites modo: sed etiam cū equis
uiros poterat abscondere. Igit ut a custodia huius opportunitatis oculos hostiū auer-
teret. Ptolemaeum cū omnibus turmis obequitare iussit pcul ab insula: & subinde in-
dos clamore terrere quasi flumē trālnaturus foret. Per complures dies Ptolemaeus id
fecit: coq; consilio Porumq; agmē lum ei parti: quā se petere simulabat: coegit aduer-

tefe. Iam extra conspectū hostis in insula erat. Alexander in diuersa partē ripae statui
suum tabernaculum iussit: assuetamq; comitari ipsum cohortem ante id tabernaculū
stare: & omnem apparatus regiae magnificentiae hostium oculis de industria osten-
di: Attalum & aequalem sibi & haud disparem habitu oris & corporis utiq; cum pro-
cal uiseretur: ueste regia exornat praebiturū mīspeciem ipsum regē illi ripae praesidere
nec agitare de transitu. Huius consilii effectum primo morata tempestas est: mox ad-
iuuit in comoda quoq; ad bonos euentus uertente fortuna. Traicere amnem cum
caeteris copiis in regionem insulae de qua antedictum est parabat: auerso hoste in eos
qui cū Ptolemaeo inferiorē obfederant ripa: cum procella imbrem uix subiectis tolle-
rabilem effudit. Obrutiq; milites nymbo in terram refugerunt: nauigiis ratibusq; de-
fertis. Sed tumultuantū fremitus obstrepentibus uentis ab hoste nō poterat audiri.
Deinde momēto tēporis repressus est imber. Caeterum adeo spissae intendere se nu-
bes: ut cōderent lucē: uixq; colloquentium inter ipsos facies noscitur. Terruisset
alium obducta nox caelo: cum ignoto amne nauigandum esset: forsitan eam ipsam ri-
pam quam caeci atq; improvidi & ex periculo gloriam accerferent occupandā obscu-
ritatem: quae caeteros terrebat: suā occasione ratus: dato signo ut omnes silentio ascen-
derent in ratem: eam qua ipse uehebatur primā iussit expelli. Vacua erat ab hostib⁹
ripa quae petebatur: quippe ad hanc Porus Ptolemaū tantū intuebatur. Vna ergo na-
ui quam Petrae fluctus illiserat haerente caeterae euadūt. Arma q; capere milites & ire
in ordinem iussit. Iamq; agmen in cornua diuisum ipse ducebat: cum Porus nuntiat
armis uirisq; ripam obtineri: & rerum adesse discrimen. Ac primo humani ingenii ui-
tio spei suae indulgens: Abiasarem belli locium & ita conuenerat aduentare credebat.
Mox liquidiore luce aperiente hostem. c. quadrigas & .iiii. milia equitum ueniētū ag-
mini Porus obiecit. Dux erat copia: quas praemisit Hagas frater ipsius. Summa ui-
riū in currib⁹: senos uiros singuli uehebāt: duos clypeatos duos sagittarios ab utroq;
latere dispositos: caeteri aurigae erant haud sane inertes: qppe iacula cōplura ubi cō-
minus praeliandū erat omisissis habēnis in hostem ingerebant. Caeter⁹ uix ullus ulus
huius auxiliū eo die fuit. Namq; (ut supradictum est) imber uolentius quā alias fofus
campos lubricos & inequitabiles fecerat. Grauesq; & propemodū imobiles currus il-
lucie & uoragine haerebāt. Cōtra Alexander expedito ac leui agmine strēue inuectus
est. Scythae & dacae primi oīum inuasere indos. Perdiccā deinde cū eqib⁹ in dexte-
cornu hostiū emisit. Iā undiq; pugna se mouerat: cū ii qui currus agebāt: illud ul-
mū auxiliū suog; ratū effulis habēnis in mediū discrimē ire cōperūt. Anceps id malū
utrisq; erat. Nam et macedonum pedites primo impetu obterebātur: et per lubrica
atq; inuia immisssi currus excutiebant eos a quibus regebantur. Aliorum turbati equi
non in uoragines modo lacunatq; sed etiam in amnem praecipitauerunt curricula Pau-
ci tamen hostium exacti penetrare ad Porum accerrime pugnam cientē. Is ut dissi-
patos tota acie curus uagari sine rectoribus uidit: pximis amicosq; distribuit elephā-
tos. Post eos posuerat pedites ac sagittarios tympana pulsare solitos. Id pro cantu tu-
barum indiserat: nec strepitu eorum mouebantur olim ad notū sonū auribus miti-
gatis. Herculis simulacrum agmini peditū praeferebat. Id maximū erat bellanibus
incitamentum: et deseruisse gestates militare flagitium habebat. Capitis etiā sanxe-
rant poenam iis qui ex acie non reuulissent: metu quem ex illo hoste quondam conce-
perat: etiam in religionem uenerationemq; conuerso. Macedonas nō balluarum uo-
do: sed etiam ipsius regis aspectus parumper inhibuit. Belluā disposita inter arma

Alex. i ul-
teriorē ri-
pā traie-
cit exerci-
tum.

Hagas
dux copi-
arū Porū.

Praelium
cōmitū.

Tympa-
na.

Herculis
simulacri
praeferebat

indū.

tos speciem turrium procul fecerant. Ipse Porus humanae magnitudinis prope: o dū
 excesserat formam. Magnitudini Peri adicere uidebatur bællua: qua uehebatur: ran
 tum inter cæteras emittens: quanto aliis ipse præstabat. Itaq; Alexander contemplat
 & regem & agmen indorum: tandem inquit par animo meo periculum uideo. Cum
 bestis simul & cum egregiis uiris rex est. Intuensq; Coenon: Cum ego inquit Ptole
 mæo Perdicæq; & Ephestione comitatus in leuum hostium cornu impetum fecero
 uiderisq; me in medio ardore cerra minis: ipse dexterum moue: & turbatis signa infer.
 Tu Antigone: & tu Leōnate: & Tauron inuehimini in mediam aciem: & urgebitis
 frontem: hæstæ nostræ prælongæ & ualidæ non alias magis: quam aduersus bælluas
 rectoresq; earum usui esse potuerunt: deturbate eos qui uehuntur: & ipsas confidite.
 Anceps genus auxilii est: & in suos acrius furit. In hostem enim imperio: in suos pa
 uore agitur. Hæc elocutus concitat equum primus. Iamq; (ut destinatum erat) inua
 serat ordines hostium: cum Coenus ingenti ui in leuum cornu inuehitur. Phalanx
 quoq; in mediam indorum aciem uno impetu prorupit. At Porus: qua equitem inue
 hi senserat: bælluas agi iussit. Sed tardum & pene immobile animal equorum uelo
 citatem æquare non poterat. Nec sagittarum quidem ullus erat barbaris usus: quip
 pe longæ & prægrauæ nisi prius in terra statuerent arcum: haud satis apte & commo
 de imponunt. Tum humo lubrica & ob id impediens conatum molientes ictus cele
 ritate hostium occupantur. Ergo spreto regis imperio: quod fere sit: ubi turbatis acri
 us metus: quam dux imperare cœpit: totidem erant imperatores: quot agmina erra
 bant. Alius iungere aciem: alius diuidere: stare quidam: & nonnulli circumuehi terga
 hostium iubebant. Nihil in medium consulebatur. Porus tamen tum paucis: quibus
 metu potior fuerat pudor colligere dispersos: obuius hosti ire pergit: elephantosq; an
 te agmē suorum agi iubet. Magnum bælluæ iniicere terrorem: inlolitusq; stridor nō
 equos modo tam pauidum ad omnia animal: sed uiros quoq; ordinisq; turbauit. rat.
 Iam fugæ circumspectiebant locum pauloante uictores: cū Alexander agrianos & thra
 cas leuiter armatos meiore concursatione q̄ cōminus militem emisit in bælluas. Ingē
 tem in uim tælorum iniicere & elephantis & regentibus eos. Phalanx quoq; instare
 constanter territis cœpit. Sed quidē auidius perirecuti bælluas in semet irritauere uul
 neribus. Obtriti ergo pedibus earum: cæteris ut parcius instarent: fuere documentū
 præcipue terribilis illa facies erat: cum manu arma uirosq; corripere: & super se re
 gentibus trāderent. Anceps ergo pugna nūc sequentium: nunc fugientium. Elephan
 tos in multum diei uarium certamen extraxit: donec securibus (id nāq; genus auxilii
 præparatum erat) pedes amputare cœperunt. Copidas uocant gladios leuiter carua
 tos falcibus similes: quis appetebant bælluarum manus. Nec quicq; in expertum non
 mortis modo: sed etiam in ipsa morte noui supplicii timor omitebat: Ergo elephāti
 uulneribus tandem fatigati suos impetu sternunt: & qui rexerāt eos: præcipitati in ter
 ram ab ipsis obterebantur. Itaq; pecorū modo magis pauidi: q̄ infesti ultra aciem exi
 gebantur: cum Porus destitutus a pluribus tæla multo ante præparata in circūfusus
 ex elephanto suo cœpit ingerere: multisq; eminus uulneratis expositus ipse ad ictus
 undiq; petebatur. Nouem iam uulnera hinc tergo: illinc pectore exceperat: multoq;
 sanguine profuso languidis manibus magis elapsa: q̄ excusa tæla mittebat. Nec segni
 us bællua instincta rabie nondū saucia inuehebatur ordinibus: donec rector bælluæ
 regē cōspexit fluentibus mēbris omisitq; armis uix compotē mentis: Tū bælluam i
 fugam concitat sequente Alexandro. Sed equus eius multis uulneribus cōfossus de

ficiensq; procubuit posito magis rege: quam effuso. Itaq; dum equum mutat: tardius
 insecutus est. Interim frater Taxilis regis indorum præmissus ab Alexandro monere
 cœpit Porum ne ultima experiri perleueraret: dederetq; se uictori. At ille quāq; ex hau
 stæ erant uires: deficiebatq; sanguis: tamen ad notam uocem excitatus agnosco inqt
 Taxilis fratrem imperii regniq; sui proditorem: & tælum quod unum forte non effu
 derat contorsit in eum: quod per medium pectus penetrauit ad tergum. Hoc ultimo
 uirtutis opere ædito fugere acrius cœpit. Sed elephantus quoq; qui multa exceperat
 tæla deficiebat. Itaq; sistit fugam peditemq; sequenti hosti obiecit. Iam Alexander cō
 secutus erat: & pertinacia Pori cognita: uetabat resistentibus parci. Ergo undiq; & in
 pedites & in ipsum Porum tæla congesta sunt: quis tantum grauatus labi ex bællua
 cœpit. Indus qui elephantum regebat descendere eum ratus: more solito elephantum
 procumbere iussit in genua: qui ut se summisit: cæteri quoq; (ita enim instituti erant)
 demisere corpora in terram. Ea res & Porum: & cæteros uictoribus tradidit. Rex spo
 liari corpus Pori interemptum esse credens iussit: & qui detraherent lorica uesteq;
 concurrere: cum bællua dominum tueri & spoliantes cœpit appetere: leuatumq; cor
 pus eius rursus dorso suo imponere. Ergo tælis undiq; obruitur: compositoq; eo in ue
 hiculum Porus imponitur. Quem rex ut uidit alleuantem oculos non odio: sed mise
 ratione commotus quod malum inquit quæ amentia te cogit rerum mearum cogi
 ta fama belli fortunam experiri: cum Taxilis esset in deditos clementiæ meæ iam p
 pinquo tibi exemplum. At ille quoniam inquit per cunctatis: respondebo ea liberta
 te: quam interrogando fecisti. Neminem me fortiorem esse cēsebam. Meas enim no
 ueram uires nondum expertus tuas: fortiorem esse te belli docuit euentus. Sed ne sic
 quidem parum scelix sum secundus tibi. Rursus interrogatus quid ipse uictorem sta
 tuere debere censeret: quod hic inquit dies tibi suadet: quo expertus es: quam caduca
 scelicitas esset. Plus monēdo profecit: quam si precat^{us} esset: quippe magnitudinem
 animi eius interritam ac ne fortunam quidem intractam non misericordia modo: sed
 etiam honore excipere dignatus est. Aegrum curauit haud secus: quam si pro ipso pu
 gnasset. Confirmatum contra spem omnium in amicorum numerum recepit. Mox
 donauit ampliore regno: quam tenuit. Nec sane quicq; ingenium eius solidius aut cō
 stantius habuit quam admirationem ueræ laudis & gloriæ. Simplicius tamen famā
 æstimabat in hoste: q̄ in ciue: quippe a suis credebatur magnitudinē suam destrui pos
 se. Eandem clariorem fore: quo maiores fuissent: quos ipse uicisset.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER OCTAVVS.

ALEXANDER Tam memorabili uictoria lætus qua sibi orientis fi
 nes apertos esse censebat: Soli uictimis cælis militis quoq; quo pro
 ptioribus aīs reliqua belli munia obire: pro cōcione laudatos docuit:
 q̄ quid indis uirium fuisset: illa dimicatione pstratum. Cæteram opi
 mam prædam fore: celebrataq; opes in ea regione eminare quam pe
 terent. Proinde iam uilia & obsoleta esse spolia de persis: gemmis margaritisq; & au
 ro atq; ebore macedoniam græciamq; nō suas tantum domos repleturum. Audi mi
 lites & pecuniæ & gloriæ: inuul quia nunq; affirmatio eius sefellerat eos: pollicentur
 operam: dimissisq; cum bona spe nauigia exædificari iubet: ut cum totam Asiā pcur

Nunq̄ ad liquidum fama pdu-
citur.

uobis mēientium uanitas. Sic Ciliciæ fauces: sic Melopotamiæ campos: Tygrim & Euphratē: quorū alterum uado tranſiimus: alterū ponte terribilē fecerāt perſa. Nūq̄ ad liquidum fama perducitur. Omnia illa tradente maiora ſunt uero. Noſtra quoq; gloria cum ſit ex ſolido: plus tamē habet nominis q̄ operis. Modo quis bælluas offerētes mœnium ſpeciē: quis hydaspem amnē: quis cætera auditu maiora q̄ uero ſuſtinere poſſe credebat? Olim hercule fugiſſemus ex Aſia: ſi nos fabulæ debellare potuiſſent. Creditis ne elephantorū greges maiores eſſe: quam uſq; armentorū ſunt: cum & rarum ſit animal: nec facile capiatur: multoq; difficilius mitigatur. At qui eadem uanitas copias peditum equitumq; numerauit. Nam flumē quo lauius fuſum ē: hoc placidius ſtagnant: quippe anguſtis ripis coercita: & in anguſtiorē alucum elia: torrentes aquas inuehunt. Cōtra ſtatio aluei ſegniōr curſus eſt. Præterea in ripa oē periculum eſt: ubi applicantes nauigia hoſtis expectat. Ita quantūcūq; flumē interuenit: idē futurum diſcrimē eſt euadētium in terra. Sed omnia iſta uera eſſe ſingamus. Vtrū ne uos magnitudo bælluarū: an multitudo hoſtium terret? Quod pertinet ad elephātos præſens habemus exēplum: in ſuos uehāmētius quam in nos incurſerunt. Tam ualta corpora ſecuribus falcibusq; mutilata ſunt. Quid autē intereſt totidē ſint: quot Porus habuit: an tria milia cum uno aut altero uulneratis. Cæteros i fugam declinari uideamus. Deinde paucos quoq; & incōmode regunt. Congregata uero tot milia ipſa ſe elidūt: ubi nec ſtare: nec fugere potuerūt inhabiles ualtoꝝ corporum moles. Equidē ſic animalia iſta cōtempſi: ut cum habere ipſe nō oppoſuerim: ſatis gnarus plus ſuis: q̄ hoſtibus periculi inferre. At enim equitum peditumq; multitudo uos cōmouet: cū paucis enim pugnare ſoliti eſtis: & nunc primū inconditā ſuſtinebitis turbā? Teſtis aduerſus multitudinē inuicti macedonum roboris Granicus amnis: & Cilicia in udata cruore perſarum: & Arbella: cuius campi deuictorum a nobis oſſibus ſtrati ſūt. Sero hoſtium legiones numerare cœpiſtis: poſtea q̄ ſolitudinem in Aſiam uincendo feciſtis. Cum per helleſpontum nauigaremus: de paucitate noſtra cogitandum fuit. Nunc nos Scythæ ſequunt. Bactriana auxilia præſto ſunt. Dacæ Sogdiani q; inter nos militant. Nec tamē illi turbæ confido. Veſtras manus intueor: ueſtrā uirtutē reꝝ quas geſturus ſum: uadē prædamq; habeo. Quādiu uobiſcū in acie ſtabo: nec mei: nec hoſtium exercitus meminero. Vos modo animos mihi plenos alacritatis ac fiducia adhibere. Non in limine operum laborumq; noſtroꝝ: ſed in exitu ſtamus. Peruenimus ad ſolis ortum & oceanū: niſi obſtat ignauia: inde uictores perdomito ſine terrarum reuertere remur in patriā. Nolite (quod pigri agricolæ faciunt) maturos fructus per inertiam emittere e manibus. Maiora ſunt piculis præmia: diues eadē & imbellis eſt regio. Itaq; nō tam ad gloriā uos duco: q̄ ad prædam. Digni eſtis: qui opes quas illud mare littoribus inuehit referatis in patriā. Digni: qui nihil inexpertū: nihil metu omiſſum reliquatis. Per uos gloriāq; uſam qua humanum faſtigium exceditis: p̄q; & mea in uos & in me ueſtra merita: quibus inuicti contēdimus oro quæ loq;: ne humanarum rerum terminos adeuntē alumnū cōmilitonēq; ueſtrum ne dicam regem deferatis. Cætera uobis imperaui: hoc unum debiturus ſum. Et iſ uos rogo: qui nihil unq; uobis præcepi: qui primus me periculis obſuli: qui ſæpe aciem clypeo meo texti: ne infregeritis in manibus meis palmam: qua Herculem liberumq; patrem: ſi inuidia abſuerit æquabo. Date hic præcibus meis & tandē obſtinatum ſilētiū rūpите. Vbi eſt ille clamor alacritatis ueſtræ in dex: Vbi eſt ille meorū macedonū uultus? Nō agnoſco uos milites: nec agnoſci uideor a uobis. Surdas iādudū aures pullo. Auerſos ani-

mos et in fractos excitare conor. Cūq; illi in terram dimiſſis capitibus tacere pſeuerarent: Neſcio quid inquit: imprudēs in uos deliqui: quod me ne intueri quidem uultis. In ſolitudinē mihi uideor eē. Nemo reſpondet: nemo ſaltē negat quos alloquor. Quid autem poſtulo. Veſtram gloriā et magnitudinē indicamus. Vbi ſunt illi quorū certamē pauloante uidi cōtendentiu: q̄ potiſſimum uulnerati regis corpus exciperēt: deſertus deſtitutus ſum: hoſtibus deditus. Sed ſoluſ quoq; ire pſeuerabo. Obiicite me fluminibus et bælluis et illis gētib; quæ noſta horreitis. Inueniam qui deſertum a uobis ſequantur. Scythæ bactrianiq; erunt mecum hoſtes pauloante: nunc milites noſtri. Mori præſtat: quam precario impatorem eſſe. Ite reduces domos: ite deſerto rege ouantes. Ego hic a uobis deſperata uictoria: aut honeſtate morti locum inueniā. Ne ſic quidē ulli militum uox exprimi potuit. Expectabāt ut duces principesq; ad regem perferrent: uulneribus & cōtinuo labore militiae fatigatos detractare munia: ſed ſuſtinere nō poſſe. Cæterum illi metu attoniti in terram ora deſixerant. Ergo primo fremitus ſua ſponte: deidē gemitus quoq; oritur. Paulatimq; liberius dolor erigi cœpit manantibus lachrymīs: adeo ut Rex ira in miſericordiam uerſa: ne ipſe qdē q̄ cuperet temperare oculis potuerit. Tandē uniuerſa concione effuſius flēte: Pœnus auſus ē cū ſtantibus cæteris propius tribunal accedere ſignificans ſe loqui uelle. Quem ut uide re milites detrahentem galeam capiti (ita. n. regem alloqui moſ eſt) hortari cœperunt ut cauſam exercitus ageret. Tum Pœnus. Dii prohibent inquit a uobis impias mētes & profecto prohibent. Idem animus eſt tuis: qui ſuit ſemper ire uulſeris pugnare periclitari: ſanguine noſtro commendare poſteritati tuum nomē. Proinde ſi perſeueras iermes quoq; & nudi & exanguis: ut cūq; tibi cordi eſt: ſequimur uel antecedim⁹. Sed ſi audire uis nō fictas tuorū militum uoces: ut rum neceſſitate ultima expræſſas præbe quaſo propitias aures imperium atq; auſpiciū tuū conſtantiſſime ſecutiſ: & quocunq; pergis ſecuturis. Vicisti rex magnitudine rerum non hoſtes modo: ſed etiam milites. Quicquid mortalitas capere poterat impleuimus. Emenſis maria terraſque melius nobis: q̄ incolis omnia nota ſunt. Pœne in ultimo mundi ſine conſiſtimus: in alium orbem paras ire: & indiā quaeris indis quoq; ignotā. Inter ſerpes & ſerpentesq; degētes erudere ex latebris & cubiculis ſuis expetis: ut plura quā ſol uidet uictoria luſtres. Digna proſus cogitatio animo tuo: ſed altior noſtro. Virtus. n. tua ſemper in incremēto erit noſtra uis in ſine iam eſt. Intuere corpora exanguia tot perfoſſa uulneribus: tot cicatricibus putrida. Iā taſta hæbetia ſunt: iā arma deſiciunt. Veſtē pſicam induimus: quado meſtica ſubuehi nō pōt. In externum degenerauimus cultū. Quoto cuiq; lorica eſt: Quis equū habet: lube quaerit q̄ multos ſerui iporū pſecuti ſunt: quod cuiq; ſupſit ex præda. Omnium uictores: oīum inopes ſumus. Nec luxuria laboramus: ſed bello. In ſtrumenta belli cōſumpſimus: hunc tu pulcherrimū exercitum nudum obiicies bælluis: Quæ ut multitudinem augeāt de industria barbari: magnū tamē eſſe numerū etiam ex mēdacio itelligo. Qui ſi adhuc penetrare in Indiā certū eſt: regio a meridie minus ualſtata ē. Qua ſubacta licebit decurrere in illud mare: quod rebus hūanis terminū uoluit eē natura. Cur circuitu petis gloriā: quæ ad manum poſita eſt: hic quoq; occurrit oceanus. Niſi mauiſ errare: puenimus quo tua fortuna ducit. Hæc tecū q̄ ſine te cum his loq; malui: nō uti inire circumſtātis exercitus gratiā: ſed ut uocem loquētium potius: q̄ ut gemitū murmurantiū audires. Vt finem orationi Pœnus impoſuit: clamor undiq; cum ploratu oritur: regem patrē dominū cōfuſis appellantiū uocibus. Iamq; & alii duces præcipueq; ſeniores: q̄ ob atātē & excuſatio honeſtior erat & auctoritas maior eadem p̄cabant. Ille nec caſtigare obſtinatos: nec mitigare pote-

Tacitur/
nitas ma/
cedonū.

Mos allo/
quēdi re/
gem.
pœni ora/
tio.

Alex. ira/
tus clau/
di regiam/
iubet.

ratitatos. Itaque inops consilii desiluit e tribunali claudique regiam iussit oibus prater assuetos adire. phibitis. Biduum irae datum est: tertio die processit e regia: quae. xii. aras ex quadrato saxo monumentum expeditionis suae: munimenta quoque castrorum iussit extendi cubiliaque amplioris formae: quam pro corporis habitu relinquere: ut specie omnium augeret posteritati fallax miraculum praeparans. Hinc repetens quae emelus erat: ad flumen Acesinon locat castra. Ibi forte Poenus morbo extinctus est: cuius morte ingenit rex quidem. Adicit tamen propter paucos dies longam orationem eum exorsum: tanquam solus macedoniam uisurus esset. Iam in aqua classis: quam aedificari iusserat stabat. In hac Meno ex thracia in supplementum equitum. vi. milia praeter eos ab harpello peditum. vii. milia adduxerat: armaque. xxv. auro & argento celata pertulerat: quae distributis uetera cremari iussit mille nauigiis aditurus oceanum: Discordesque & uetera odia retractantes Perum & Taxilem indiae reges firmatae per affinitatem gratiae reliquit in suis regnis: summo in aedificanda classe amboque studio usus. Oppida quoque duo condidit: quorum alterum Niceam appellauit: alterum Bucephalum equi quem amiserat memoriae ac nomini dedicans urbem. Elephantis deinde & impedimentis terra sequi iussit secundo amne defluxit: quadraginta ferme stadia singulis diebus praecedens: ut opportunis locis exponi subinde copia possent puentum erat in regionem: in qua hydaspes amnis Acesinon committit: hinc decurrit in fines Soborun soborun. Hi de exercitu herculis maiores suos esse commemorat: agros relictos esse cepisse sedem: quam ipsi obtinebant. Pelles ferarum pro ueste: clauae pro talo erant. Multaque et cum graeci mores exoleuissent stirpis ostendebant uestigia. Hinc excessione facta est & l. stadia excessit. Depopulatusque regionem oppidum caput eius corona cepit. xl. peditum milia gens in cunctis ab ripa fluminum opposuerat: quam amne supato in fugam compulsi: inclusosque moenibus expugnat: puberes interfecti sunt: caeteri uenerunt. Altera deinde urbem expugnare adortus Oppidam magnaque uide defendentium pulsus multos macedonum amisit. Sed cum in obsidione praesentem ac sua rasset: oppidani deserta salute ignem subiecere tectis: se quoque ac liberos coniugisque in igni abluendo cremarunt. Quae cum ipsi auerent: hostes extinguere: noua forma pugnae erat: depraeserunt lebant incolae urbem: hostes extinguebant: adeo et naturae iura bellum in contrarium mutat. Arx erat oppidi intacta: in qua praesidium dereliquit. Ipse nauigiis circumuectus est arcem prope. iiii. flumina tota india praeter gangem maxima munimenta arcis applicat undas Acesinon A septentrione indus alluit: a meridie Acesinon hydaspi confunditur. Caeterum amnium a meridie hydaspi subinde turbatur: iter qua meat nauigiis in tenuem aluicem cogit. Itaque cum crebris fluctibus se inueherent: & nauium hinc proras: hinc latera pulsaret: subducere nauis uel funditur. lae ceperunt. Sed ministeria eorum hinc caetu: hinc praerapida celeritate fluminum occupant. In oculis duo maiora omnium nauigia submersa sunt: leuiora cum & ipsa nequere redigunt in ripam innoxia expulsa sunt. ipse rex in rapidissimos uertices incendit. Quibus in torta nauis obliqua & gubernaculi impatiens agebat: iam uestem detraxerat corpori: praecipiturus semet in flumen: amicumque ut exciperet eum haud procul nabant. Apparebatque anceps periculum tam nataturus: quam nauigare praesuerantis. Ergo ingenti certamine concitant remos: quataque uis humana esse poterat admota est: ut fluctus qui in se uehebant euerberarent. Fandi crederes undas: & retro gurgites cedere. Quibus tandem nauis erepta non tamen ripae applicabatur: sed in proximum uadum illidit. Cum amne bellum fuisse crederes. Ergo aris pro numero fluminum positus: sacrificioque facto. xxx. stadia proloque regia cessit. Inde uentum est in regionem Sudracarum Mallorumque: quos alias bellare inter se solitos: tunc periculi societas iuxerat. viiii. milia iuniorum peditum in armis erat: praeter non quattuordecim mille equitum. x. dcccq. quadrigae. At macedones: qui omni discrimine iam defunctos

se esse crediderant: posteaque integrum bellum cum ferocissimis Indiae gentibus superesse cognouerunt: improviso metu territi: rursus seditionis uocibus regem increpare coeperunt. Gangem amnem: & quae ultra eunt: coactos transmittere: non tamen fuisse: sed multasse bellum indomitis gentibus se obiectos: ut sanguine suo aperiret ei oceanum. Trahi extra sidera & solem cogique adire: quae mortaliu oculis natura subdlexerat. Nouis idem armis novos hostes existere. Quos ut oes fundat fugentque: quod premium ipsos manere. Caliginem ac tenebras & perpetua nocte profundo incubantem mari: repletum imanium balluarum gregibus fretu immobiles undas: in quibus emoriens natura defecerit. Rex non sua: sed militum sollicitudine anxius concione aduocata docet imbelles esse quos metuat. Nihil deinde praeter has gentes obstare: quo minus terrarum spatia emendatione aduocauit. si ad finem simul mundi laborumque perueniant. Cessisse illis metuentibus gangem: & multitudinem nationum: quae ultra amnem essent: declinasse iter eo: ubi par gloria minus periculum esset. Iam praespicere se oceanum. Iam perflare ad ipsos auram maris: ne inuide rent sibi laudem: quam peteret. Herculis & liberi patris terminos transituros illos. Regi suo paruo impedio immortalitate fama duros. Paterentur se ex india redire non fugere. Omnis multitudine & maxime militaris mobili impetu effertur. Ita seditionis non remedia quam principia maiora sunt. Non alias tam alacer clamor ab exercitu est redditus iubentium duceret diis secundis: & aquaret gloria: quos emularet. Latus his acclamatum onibus ad hostes peruenit castra mouit. Validissimae indorum gentes erant: & bellum impigre parabant: ducemque ex natione sudracarum spectatae uirtutis elegerant. Qui sub radicibus montis castra posuit: Lateque ignes: ut speciem multitudinis augeret: ostendit clamore quoque ac sui moris ululatu idem ac quiescentes macedonas frustra terrore conatus. Iam lux apparebat: cum rex fiducia ac spei plenus alacres milites arma cape & exire in aciem iubet. Sed ut traditur: metu ne an seditione oborta inter ipsos subito praefugerent barbari. Certe auos montes & impeditos occupauerunt. Quorum agmen rex frustra persecutus impedimenta cepit. Peruentum deinde est ad oppidum sudracarum in quod praerapide confugerant: haud maiore fiducia moenium: quam armorum. Iam ad monebat res: cum uates monere eum cepit: ne committeret: aut certe differret obsidionem. Vita eius periculum ostendi: Rex Demophonta (naque uates erat) intus: Si quis inquit artium intentum & extra expectantem sic interpellet: non dubitem: quin in commo dus ac molestus uideri tibi possit. Et cum ille ita praefus futurum respondisset: Ceteris ne inquit tunc res non pecudum fibras ante oculos habenti ullum esse maius impedimentum quam uatem superstitione captum? Nec diutius quam respondit moratus: admoueri iubet re Alex. praedixit. scalas. Cunctantibusque caeteris euadit in murum. Angusta muri corona erat. Non pinnae sicut alibi fastigium eius distinxerant: sed perpetua lorica obducta transitum sepleat. Itaque rex herebat magis: quam stabat in margine: clypeo undique incidit tela propulsans. Nam ubique eminus ex turribus petebatur. Nec subire milites poterant: quia sup ne uel telorum obruebant. Tandem magnitudinem telorum periculi pudor uicit: quippe cernebant cunctatione sua dedi hostibus regem. Sed festinatio morabantur auxilia. Nam dum pro se quisque certat euadere: onerare calas: quae non sufficiuntibus diuoluti unicum spem regis fefellerunt. Stabat. nam in conspectu tanti exercitus uelut in solitudine destitutus. Iamque leuam qua clypeum adictus circumferebat lassauerat clamantibus amicis ut ad ipsos desiliret: stabantque excepturi: cum ille rem ausus incredibilem atque inauditam multoque magis ad famam temeritatis quam gloriae insignem. Namque in urbem hostium d stium plena praecipiti saltu semetipsum imisit: cum uix sperare posset dimicantem exire hostium d & non multum esse moriturum: quippe antequam assurgeret: opprimi poterat: & capi siliit.

uiuus: sed forte ita liberauerat corpus: ut se pedibus exciperet. Itaque stans in pugna: & ne circui possit: se fortuna prouiderat. Vetus arbor haud procul muro ramos multa fronde uestros uelut de industria regem protegentes obiecerat huius spatio stipiti corpus: ne circui possit applicuit: clypeo tela: quae ex aduerso ingerebant: excipiens.

Nam cum cominus unum procul tot manus peterent: nemo tamen audebat propius accedere: Missilia ramis plura: quam clypeo incidebant. Pugnat pro rege primum celebrati nominis fama. Deinde desperatio magis ad honeste moriendum incitamentum. Sed cum subinde hostis affluere: iam ingentem uim telorum exceperat clypeo: iam galeam laxa praefragant: iam continuo labore graui genua succiderant. Itaque contempit: & incaute quod proximi steterat incurrit: e quibus duos gladio ita excepit: ut ante ipsum exanimis procuberent. Nec cuiquam deinde propius incessendi eum animus fuit. Procul iacula sagittasque mittebant. Ille ad omnes ictus expositus non aegre iam exceptum poplitibus

Sagittae corpus tuebat: donec indus duorum cubitorum sagittae (namque indus ut antea diximus: huius magnitudinis sagittae erat) ita excussit ut per thoracem paulum super latus dexterum infigeret. Quo uulnere afflictus magna uis sanguinis emicante remisit arma moribundo similis: adeoque resolutus: ut ne ad uellendum quidem telum sufficeret. Itaque ad expoliandum corpus: qui uulnerauerat alacer gaudio accurrit. Quem ut iniicere corpori suo manus sensit: credo ultimi de decoris indigna e comotus liquens reuocauit animum: & nudum hostis latus subiecto mucrone hausit. Iacebant circa regem tria corpora: procul stupentibus ceteris. Ille ut antequam ultimus spiritus deficeret dimicans iam extinguere: clypeo se alleuare conatus est: & postea quod ad conitendum nihil supererat uirium: dextra impedentes ramos complexus temptabat assurgere. Sed ne sic quidem potens corporis: rursus ingenua percumbit: manu prouocans hostes si quis cogit auderet

Tandem Peucestes per aliam oppidi partem deurbatis propugnatoribus muri uestigia persequens regi supuenit. Quo conspecto Alexander iam non uitae suae: sed mortis solatium suscepisse ratus clypeo fatigatum corpore excepit. Subiit de Timeus: & paulo post Leonatus: hinc Aristonius superuenit. Indi quoque cum intra moenia regem esse comperissent: omissis ceteris illuc concurrerunt: urgebantque protegentes: ex quibus Timeus multis aduerso corpore uulneribus acceptis egregiaque edita pugna cecidit. Peucestes quoque tribus iaculis confossus non se tamen scuto sed regem tuebat. Leonatus dum auidius ruens barbaros summouet: ceruice grauius icta semianimis percubuit ante regis pedes. Iam Peucestes & uulneribus fatigatus summisserat clypeum. In Aristono spes ultima haerebat. Hic quoque grauius saucius tantam uim hostium ultra sustinere non poterat. Inter haec ad macedones regem cecidisse fama perlatam est. Terruisset alios: quod illos incitauit. Namque piculi omnes immemores dolabris praefragere murum: & qua molitum erant aditum: irruere in urbem. Indosque plures fugientes quam congregi ausos ceciderunt. Non senibus: non foeminis: non infantibus parci. Quisquis occurrerat: ab illo uulneratum regem esse credebant. Tandemque internitione hostium iusta ira parentatum est. Ptolemaeum: quod postea regnauit: huic pugnae affuisse: auctor est Clytarchus & Timagenes. Sed ipse gloriae suae non refragatus abfuisse se missum in expeditionem memoriae tradidit. Tanta compositum uetustate rege monumenta uel securitas uel par huic uitium credulitas fuit

Rege in tabernaculo relato medici lignum hastae corpori infixum ita ne spiculum moue retur abscondit. Corpore deinde nudato animaduertunt hamos inesse telo. Nec aliter id sine pernicie corporis extrahi posse: quam ut secundo uulnus auerteret. Ceterum ne se cantes profluuium sanguinis occuparent uerebant: quippe in gressum adactum erat: & penetrasse in uiscera uidebant. Critobolus inter medicos aris eximia: sed in tanto periculo

territo: amouere metuebat: ne in ipius caput parum prospere curationis recideret euerus. Lachrymantem eum ac metuentem & solitudine propemodum exanguem rex comspexerat. Quid inquit quod uel tempus expectas & non quamprimum hoc dolore me saltem moriturum liberas? An times ne reus sis: cum insanabile uulnus acceperim? At Critobolus tandem uel finito: uel dissimulato metu hortari eum coepit: ut se continendum praebere dum spiculum euelleret. Etiam leuem corporis motum noxium fore. Rex cum affirmauisset nihil opus esse iis: qui semet continerent: sicut praecipuum erat sine motu praebere corpus curae. Igitur patefacto latius uulnere: & spiculo euulso ingens uis sanguinis manare coepit: in quo animo Rex & caligine oculis effusa ueluti moribundus extendi. Cumque profluuium medicamentis frustra inhiere: clamor simul atque ploratus amicorum oritur regem expirasse credentium. Tandem constitit sanguis: paulatimque animum recepit: & circumstantes coepit agnoscere. Toto eo die ac nocte quae secuta est: armatus exercitus regiam obsedit confessus omnes unius spiritu uiuere. Nec prius recesserunt: quam compositum in somno paulisper acquiescere. Hinc certiore spem salutis eius in castra rettulerunt. Rex septem diebus curato uulnere: necdum obducta cicatrice cum audisset conualuisse apud barbaros famam mortis suae: duobus nauigiis iunctis statui in medium undique conspicuum tabernaculum iussit ex quo se ostenderet perisse credentibus. Conspectu quoque ab incolis spem hostium falso nuntio conceptam inhiuit. Secundo deinde amne defluxit aliquantum interualli a caetera classe praecipiens ne quae quiete corpore per inualido adhuc necessaria pulsus remor: impediret. Quarto postea nauigare coepit die: puenit in regionem desertam quidem ab incolis: sed frumeto & pecoribus abundantem. Placuit is locus & ad suam & ad militum requiem. Mos erat principibus amicorum & custodibus corporis excubare ante praetorium: quotiens aduersa regi ualutudo incidisset. Hoc tum more quoque seruato uniuersum cubiculum eius intrat. Ille sollicitus ne quid noui afferrent: quia simul uenerat percunctat: nuntio hostium recens nuntiaretur aduentus. At craterus cui mandatum erat: ut amicum praecedens perferret ad eum: Credis ne inquit aduentu magis hostium ut iam in uallo consisterent: quam cura salutis tuae: ut nunc est tibi uilis nos esse sollicitos? Quae taliter uis omnium gentium conspiceret in nos: impleat armis uirisque totum orbem: Classibus maria costernat inuicatas belluas inducat: tu nos praestabis iunctos. Sed quis deorum hoc macedoniae columen ac sydus diuturnum forte polliceri potest: cum tam auidius manifestis periculis offeras corpus: oblitus tot ciuium animas trahere te in calum. Quis enim tibi superstes aut optat esse aut potest? Eo peruenimus: auspiciam atque imperium secuti tuum: unde nisi te reduce nulli ad penates suos iter est. Qui si adhuc de perdidis regno cum Dario dimicares: & si nemo uellet: tamen ne admirari quidem posset tam prompte esse te ad omne discrimen audaciae. Nam ubi paria sunt periculum ac praemium: & secundis rebus amplior fructus est: & aduersis solatiu maius. Tuo uero capite ignobile uicum emi: quis ferat? Non tuorum modo militum: sed ullius gentis barbarae ciuis: quae tuam magnitudinem nouit. Horret animus cogitatione rei: quam pauloante uidimus. Eloqui timeo inuecti corporis spolia inertissimas manus fuisse iniecturas: nisi te interceptum misericors in nos fortuna seruasset. Totidem proditores: totidem desertores sumus: quot te non potuimus persequi. Vniuersos licet milites ignominia notes: nemo recusabit luere id quod ne admittat: praestare non potuit. Patere nos quae alio modo esse uilis tibi. Quocumque iusseris ibimus. Obscura bella & ignobiles pugnas nobis deponimus. Temetipsum ad ea serua pericula: quae magnitudinem tuam capiunt. Cito gloria obsolescit in sordidus hostibus. Nec quicquam indignus est: quam consumi eam: ubi non possit ostendi: Eadem ferre Ptolemaeus & similia iis ceteris: iamque confusus uocibus flentes eum orabat: ut tandem

Spiculum euulsum ex Alex. corpore.

Crateri uerba

exsatiatae laudi modum faceret: ac salutem suam publicam parceret. Grata erat regi pietas amicorum. Itaque singulos familiariter amplexus considerare iubet: aliusque sermone repetito: uobis quidem inquit o fidissimi piissimique ciuium atque amicorum grates ago habeoque non solum meo nomine: quod hodie salutem meam uestram praepositis: sed quod a primordiis belli nullum erga me beniuolentiae pignus atque indicium amiseritis. Adeo ut confitendum sit: nunquam mihi uitam meam fuisse tam caram: quam esse coepit: ut uobis diu frui possim. Ceterum non eadem est cogitatio eorum quae pro me mori optant. Meam quidem hanc beniuolentiam uestra uirtute metuisse me iudico. Vos enim diuturnum fructum ex me forsitan etiam perpetuum percipere cupiatis. Ego me metior non aetatis spatio: sed gloriae. Licuit paternis opibus contentum intra macedoniae terminos per otium corporis expectare obscuram & ignobilem senectutem. Quaequam ne pigri quidem sibi facta disponunt. Sed unicum bonum diuturnam uitam existimantes: saepe acerba mors occupat. Verum ergo: qui non annos meos: sed uictorias computo: si munera fortunae computo. diu uixi. Orsus a macedonia imperium Graeciam teneo. Thraciam: & Illyricos: subegi Triballis medisque impero. Asiam qua helleponto: quam rubro mari abluunt: possideo. Iamque haud procul absum a fine mundi: quem egressus: aliam naturam: alium orbem aperiri mihi statui. Ex Asia in Europa terminos momento unius horae transiui. Victor utriusque regionis post nonum regni mei post uicesimum atque octauum aetatis annum uideor ne uobis in excolenda gloria: cui me uni deuotus posse cessare? Ego uero non de ero: & ubicunque pugnabo: in theatro terrarum orbis esse me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus locis. Aperiam cunctis gentibus terras: quas natura longe summouerat. In his operibus extinguere mihi: si forsita feret pulchrum est. Et stirpem sum genus: ut ultima prius: quam longam uitam debeam optare. Obsecro uos cogitate nos peruenisse in terras: quibus ob foeminae uirtutem celeberrimum nomen est. Quas urbes Semiramis condidit: Quas gentis redegit in potestatem. Quanta opera molita est: Nunc dum foeminam aequauimus gloria: & iam nos laudis iacietas coepit. Diu faueat: maiora adhuc restant. Sed ita nostra erunt: quae nondum attingimus: si nihil perduxerimus: in quo magna gloriae locus est. Vos modo me ab intestine fraude & domesticorum insidiis praestare securum. Belli martisque discrimen impavidus subibo. Philippus in acie tutior: quam in theatro fuit: hostium manus saepe uitauit: suorum effugere non ualuit. Aliorum quoque regum exitus: si reputaueritis: plures a suis: quam ab hoste in contemptos numerabitis. Ceterum quoniam olim rei agitatae in animo meo nunc promenda occasio oblata est: mihi maximus laborum atque operum meorum erit fructus: si olympias mater immortalitati consecratur: quandoque excesserit uita: Si licuerit: imple praestabo hoc. Si me praeeperit fatum: uos mandasse mihi mentote. Ac tum quidem amicos dimisit. Ceterum per complures dies ibi statiuam habuit. Haec dum in india geruntur: graeci milites nuper in colonias a rege deducti garabactra orta inter ipsos seditione defecerant: non tam Alexandro insensibiles: quam metu supplicii: quippe occisis quibusdam popularium: qui ualidiores erant: arma spectare coeperunt. Et bactriana arce: quae quali negligentius a seruata erat occupata: barbaros quoque in societatem defectionis impulerant. Athenodorus erat princeps eorum: qui regis quoque nomen assumpserat non tam imperii cupidine quam in patriam reuertendi cunctis: qui auctoritate ipsius sequebantur. Huic bicon quidam nationis eius: sed ob emulatioem infelitus comparauit insidias: inuitatumque ad epulas per Baxum quendam mactrianum in conuiuium occidit. Postero die concione aduocata Bico ultro insidiatum sibi Athenodorum praeritque persuaserat. Sed aliis suspecta fraus erat biconis: & paulatim in plures coepit manare

suspicio. Itaque graeci milites arma capiunt occisuri Biconem: si daretur occasio. Ceteri principes eorum iram multitudinis mitigauerunt. Praeter spem suam Bicon praesenti periculo ereptus paulopost insidiatus auctoribus salutis suae est: cuius dolo cognito & ipsum comprehenderunt & Boxum caeteros. Boxum protinus placuit interfici Biconem et per cruciatum necari. Iamque corpori tormenta admouebant: cum graeci milites incerti ob quam causam lymphatis similes ad arma discurrunt: quorum fremitu exaudito: qui torquere Biconem iusserat omiserunt: ueritatem ne id facere tumultuatum uociferatione phiberent. Ille sicut nudatus erat puenit ad graecos: & miserabilis facies supplicio destinati in diuersum aios repetere mutauit: dimittique eum iusserunt: hoc modo poena bis liberatus cum caeteris qui colonias a rege attributas reliquerunt: reuertunt in patriam. Haec circa bactra & Scytharum terminos gesta. Interim regem duarum gentium: de quibus ante dictum est. c. lega legati duatu adeunt. Oes curru uehebantur eximia magnitudine corporis: decoro habitu: lineam rui gentium uestes intextae auro purpuraque distinctae. Ei se dedere ipsos urbes agrosque referebant: Alex. adep tot aetates inuiolata libertate illius primam fidei ditionis permisso. Deos sibi deditur. onis auctores: non metu: quippe intactis uiribus iugum excipere. Rex consilio habito deditur. tos in fidem accepit: stipendio quod Aracholis utraque natio praestabat imposito. Praeterea. ii. milia & d. eqtes imperat: & oia obedienter a barbaris facta. Inuitatis deinde ad epulas legatis gentium regulisque exornari conuiuium iussit. Ceterum auri lecti modicis iteruallis Apparatus positum erat. lectos circudederat aulea purpura auroque fulgentia: quicquid autem apud praesentia conuiuia uetere luxu aut apud macedonas noua imutatione corruptum erat: consulis utriusque genlexan. tis uitis in illo conuiuio ostendens. Intererat epulis Dioxippus atheniensis pugil nobilis: dioxippus & ob eximia uirtute uirum iam a rege promotus & gratus. Inuidi malignique increpabant atheniensis per seria & ludum saginati corporis seque inutile bellum. Cum ipsi praebum inirent: oleo madentem praeparare uentre epulis. Eo deigitur in conuiuio Horraias macedo iam temulentus exprobrare ei coepit: & postulare ut si uir esset: postero die secum ferro decerneret. Regem tandem uel de sua temeritate: uel de illius ignauia iudicaturum. Et a Dioxippo contemptum militare eludentem ferociam accepta conditio est. Ac postero die rex cum et acius certam exponerent: quae decerrere non poterat: destinata exequi passus est. Ingens hic militum inter quos erant graeci: quae Dioxippo studebant conuenerat multitudo Dioxippi Macedo iuxta arma sumplerat aereum clypeum: hastam: quam sarissam uocant leua te & Horra nens: dextra lanceam: gladioque cinctus uelut cum pluribus simul dimicaturus. Dioxippus ta lingua oleo nitens: & coronatus leua puniceum amiculum: dextra ualidum nodosumque stipitem lare certam praeferebat. Ea ipsa res omnium animos expectatoe suspenderat: quippe armato congrederi: num dum demerit non temeritas uidebat. Igitur macedo haud dubius eminus interfici pos Sarissa. se lanceam emittit: quam Dioxippus cum exigua corporis declinatione uitasset: antequam ille dioxippus hastam transferret: in dextram assiluit: & stipitem mediam eam fregit. Amisso utroque telo macedo gladium coeperat stringere: quem occupatum complexu pedibus repente subdu Horrata ctus Dioxippus arietauit in terram. Ereptoque gladio pedem lupercuicem iacenti imo arietauit i sicut: stipitem intentas: elisurusque eo uictus: mihi phibit esset a rege. Tristis spectaculi eue terra. tus non macedoniis modo: sed etiam Alexandro fuit: maxime quia barbari affuerant: Saepem minus est conuinatione inuidos: ad aperta sunt aures regis. Et post paucos dies iter epulas aure stantia i ru um poculum ex composito subducit. Ministri quoque quasi amiserant quod amouerant: bore que in regem adeunt. Saepem minus est constantiae in rubore: quam in culpa. Coniectum oculorum: qui culpa. bus ut fur destinabatur Dioxippus se se non potuit. Et cum excessisset conuiuio liticris dioxippus conscripsit quae regi redderentur: se se se interemisse. Grauius mortem eius tulit rex: exi se iteremisse

stimans indignationis eē non pœnitentiæ testem: utiq; postea q̄ falso in simulatum eū
 Indorum nimum inuidorū gaudiū ostendit: Indorum legati dimissi domos paucis post diebus
 dona ad cum donis reuertunt. .ccc. erant equites. Mille. xxx. currus: quos quadriugi equi du
 Alex. cebāt. Lineæ uestis aliquantū: mille scuta indica: & ferri cādidi talēta centū: Leonēsq;
 Lacertæ i raræ magnitudinis & tygres: utrūq; animal ad māluetudinē domitū. Lacertarum
 gentes. quoq; ingentiū pelles & dorfa testu linum. Cratero deinde impat rex: haud pcul am
 Dorfa te ne per quē erat ipse nauigatur? copias duceret. Eos autē qui comitari eū solebāt impo
 studinū ni: in naues: & in fines Malliorū secundo amne deuehitur. Inde Sabarcas adiit ualidā
 Malliorū indiæ gentem: quæ populū non regum imperio regebatur. vi. milia deditum habebāt
 gens. equitum. vi. milia has copias currus. d. sequebantur. Tres duces spectatos uirtute bel
 Sabarca- lica elegerant. At qui in agris erant proximi flumini (frequentes autem uicos maximē
 rū gens in ripa habebant) ut uidere totum amnem: qua prospici poterat nauigiis constratum
 & tot militum arma fulgentia: territi noua facie deorum exercitum & alium liberum
 patrem c. lebre in illis gentibus nomen aduentare credebant. Hinc militum clamor:
 hinc remorum pulsus: uariæq; nautarum uoces hortantiū pauidas aures impleuerāt
 Ergo uniuersi ad eos: qui in armis erant currūt. furere clamitantes cum diis prælium
 inuituros. Nauigia nō posse numerari quæ inuictos ueherēt. Tantūq; in exercitū suo
 Sabarcæ rum itulere terroris: ut legatos mitterent gētem dedituros. His in fidem acceptis: ad
 dedunt se alias deinde gētes quarto die puenit. Nihilo plus animi his fuit: q̄ cæteris fuerat. Itaq;
 Alex. oppido ibi cōdito quod Alexandriā appellari iusserat: fines eorū q̄ musicani appellā
 Alexan- tur intrauit. Hic deteriolte satrapē: quem Caracamisadis præfecerat: iisdem arguenti
 dria con- bus cognouit: multaq; auare ac superbe fecisse conuictū interfici iussit. Oxartes præ
 dif. tor bactrianorū nō absolutus modo: sed etiam iure amplioris imperii donatus ē. Fini
 Musica- bus musicanis deinde in ditionē reductis: urbi eorū imperiū imposuit. Inde præstos &
 norū gēs. ipsam indiæ gentē peruētū est. Porticanus rex erat: qui se munitæ urbi cū magna ma
 Præstos- nū populariū incluserat. Hæc Alexander tertio die: q̄ cœperat obsidere expugnauit.
 gens Et porticanus cū in arcem cōfugisset: legatos de cōditione deditōis misit ad regē. Sed
 Portica- anteq; adirent eū duæ turtes cū ingēti fragore pcederant: per quas ruinas macedones
 nus rex. euaserē in arcē: qua capta Porticanus cū paucis repugnās occidit. Diruta igit arce &
 Sabi re- oibus captiuis uā nūdatis: Sabi regis fines ingressus ē. Multiq; oppidis in fidē acce
 gis fines. ptis: ualidissimā gētis urbē cunicuiō cœpit. Barbaris simile mostri uisum est rudi b
 militariū opes: q̄ppe in media ferme urbe e terra existebāt: nullo suffossi specus ante
 uestigio facto. dccc. Indorū in ea regione cæsa Clytarchus est auctor: multosq; capti
 Musicani uos sub corona uenisse. Rursus musicani defecerūt: ad quos opprimēdos missus est
 defecerūt Phytō q̄ captū principē gētis eūdēq; defectionis auctore adduxit ad regē. Quo Ale
 xader in crucem sublato: rursus amnem in quo classem expectare se iusserat repetit.
 Samus Quarto deinde die secundo amne puenit ad oppidū: quod in regnū erat Sami. Nup
 rex. se ille dederat: sed oppidani detrectabāt impetium: & clauerāt portas. Quoꝝ pau
 citate cōtēpta Rex. d. agrianos moenia subire iusserat: & lenlim recedētes eliceit extra
 muros hostem secuturum: pfecto si fugere eos crederet. Agriani: sicut imperatū erat
 lacerato hoste subito terga uerterūt: quos barbari effuse sequentes in alios: iter quos
 ipse rex erat incidūt: Renouato ergo prælio ex. iiii. milibꝝ barbarorū. d. cæsi sunt. Mille
 Barbari capti. Cæteri moenibus urbis inclusi. Sed nō ut prima specie lata uictoria: ita euentu
 ueneno ti quoq; fuit: q̄ppe barbari ueneno sinxerāt gladios. Itaq; sauciū subide expirabāt. Nec
 xerāt gla cā tā strenuæ mortis excogitari poterat a medicis: cū etiā leues plagæ insanabiles eēt
 dios Barbari autē sperauerāt incautū & temerariū regē excipi posse. Et forte inter pmpūssi

mos dimicans intactus euaserat. Præcipue Ptolemæus leuo humero leuiter q̄dē fangi Ptolemæ
 us: sed maiore piculo q̄ uulnere affectus regis sollicitudinē i se cōuerterat. Sanguine cō us.
 iunctus erat: & q̄dā Philippo genitū eē credebāt. Certe pellice eius ortū cōstabat. Idē
 corporis custos pmpūssimusq; bellator: & pacis artibꝝ q̄ militiæ maior & clarior: mo
 dico ciuiliq; cultu liberalis in primis: adituq; facilis. Nihil ex fastu regio assumpserat.
 Ob hęc regi an popularibꝝ charior eēt: dubitari poterat. Tū certe primū expertus suo
 rū aios: adeo ut fortunā: i quā postea ascēdit: i illo piculo macedones ominati eē uide
 banē: q̄ppe nō leuior illis Ptolemæi fuit cura: q̄ regis: q̄ & plio & solitudine fatigatus
 cū Ptolemæo assideret: lectū in quo ipse acq̄lesceret: iussit i ferri. In quē ut se recepit: p
 tinus altior insecutus est somnꝝ. Ex quo excitatus p̄ getē uidisse se exponit sp̄ciē dra
 conis oblatā herbā ferētis ore: quā ueneni remediū eē mōstrasset. Colore quoq; her
 bæ referebat agnitū: si quis repperisset affirmās. Inuentamq; deinde: q̄ppe a multis
 erat requisita: uulnere imposuit. Protinusq; dolore finito: intra breue sp̄ciū cicatrix
 quietem. quoq; obducta ē Barbaros ut prima spes fefellerat: se ipsos urbēq; dederunt. Hinc
 in pximā gentē pathaliā peruēnū est. Rex erat Moeris: qui urbe deserta in montes p
 fugerat. Itaq; Alexander oppido potitur: agrosq; populaē. Magnæ inde prædæ actæ
 sunt pecorū armentorūq; magna uis reperta frumenti. Ducibus deinde sumptis am
 nis peritis defluxit ad insulā: medio ferme aluceo enatam. Ibi diutius subsistere coactꝝ
 quia duces secordius asseruati profugerant: misit qui cōquirerēt alios: nec repperit pui
 cax cupido uisendi oceanū a deū diq; terminos mundi sine regiōis pitis flumini igno
 to caput suū tūq; fortissimorū uirorū salutem permetteret. Nauigabāt ergo oium per
 quæ ferebant ignari: quantum inde abesset mare: quæ gentes colerent: quā placidū am
 nis os: q̄ patiens longarū nauiū esset: anceps & cæca æstimatio augurabat. Vnū erat
 temeritatis solatiū perpetua foelicitas. Iam. cccc. stadia pcesserāt: cū gubernatores a
 gnoscere ipsos aurā maris: & haud pcul uideri sibi oceanū abesse indicāt regi. Latus
 ille hortari nauticos cœpit: incūberēt remis. A desse finē oibus uotis expetitū. Iam ni
 hil gloriæ deesse: nihil obstare uirtuti. Sine ullo martis discrimine: sine sanguine orbē
 terræ ab illis capi. Nec naturā quidē lōgius posse pcedere. Breui incognita nisi imorta
 libus eē uisuros. Paucos tamē nauigio emisit in ripā q̄ agrestes uagos exciperent e q;
 bus certiora nosci posse sperabat. Illi scrutati oīa tuguria: tandem latentes repperere.
 Qui interrogati q̄ pcul abesset mare: responderūt nullū ipsos mare nec fama q̄dē ac
 cepisse. Cæterꝝ tertio die peruēniri posse ad aquā amarā: quæ corrumperet dulcē. In
 tellectū est mare destinari ab ignaris natura eius. Itaq; ingēti alacritate nautici remi
 gant: & pximo quoq; die: quo propiꝝ pes admouebat crescebat ardor aior. Tertia
 iā die mixtū flumini subibat mare: leni adhuc æstu cōfundēte dispares undas. Tū ali
 am insulā medio amni sitā euecti paulo leuius: quia cursus æstu uerberabat: appli
 cant classem: & ad cōmeatus petēdos discurrūt securi casus eius: qui supuenit ignaris
 Tertia ferme hora erat: cū statuta uice oceanus exastuās iuehi cœpit: & retro flumē
 urgere. Quod primo coercitū: deinde uahemētius pullum maiore impetu aduersū æstus.
 agebat: quā torrentia præcipiti aluceo incurrūt. Ignota uulgo freti natura erat: mon
 straq; & iā deū indicia cōtere uidebant. Idē ē intomescēs mare: & in cāpos pau
 lo ante sicco descēdere superfusum. Iaq; leuatis nauigiis & tota classe dispa: q̄ expo
 siterāt: undiq; ad naues trepidi & improviso malo attoniti recurrūt. Sed i tu: uultu fe
 stinatio quoq; tarda ē. Hi cōtis nauigia appellēbant: hi dū remos aptari prohibebāt: nūc iā na
 cōfederant. Quidā enauigare properā es: sed nō expectāt: s qui simul esse debebāt: tōs uq;
 clauda & inhabilia nauigia languide moliebant. Alia enauigū in consilio ruentes non tarda est.

repperant: pariterque & multitudo & paucitas festinantes morabantur. Clamor hinc expectare: hinc ire iubentium: dissonaque uoces nunquam idem: ac unum tendentium non oculorum modo usum: sed etiam aurium abstulerant. Ne in gubernatoribus quidem quicquam opis erat: quorum nec exaudiri uox a tumultuantibus poterat: nec imperium a territis incompositisque seruari. Ergo collidi inter se naues: obteri inuicem remi: & alii aliorum nauigia urgere ceperunt. Crederes non unius exercitus classem uehi: sed duorum nauale inisse certamen. Incutiebantur puppibus prora: praemebantur a sequentibus: qui antecedentes turbauerant. Iurgantium ira perueniebat etiam ad manus. Iamque aestus totos circa flumen campos inundauerat: tumulis duntaxat eminentibus uelut in sulis paruis: in quos plerique trepidi omissis nauigiis enare ceperunt. Dispersa classis partim in praerupta aqua stabat: qua subsederat ualles: partim in uado haerebat: utcumque in aequale terrae fastigium occupauerant. Unde cum subito nouus & pristino maior terror incutitur: reciprocari coepit mare magno tractu aquis in suum fretum recurrere: currebantque terras paulo ante pseudo salo mersas. Igitur destituta nauigia alia precipitant in praerupta: alia in latera percubunt. Strati erant campi sarcinis auulsae: tabularum remorumque fragmentis. Miles nec egredi in terram: nec in naues subsistere audebat: idemque praesentibus grauiora quae sequebantur spectans. Vix quae praesentiebant: uidere ipsos credebant in sicco naufragia in amni mare: nec fines malorum: quippe aestum paulo post mare relaturum quo nauigia alleuarent. Ignari famem & ultima sibi metum ominabant. Baelluae quoque fluctibus destituta terribiles uagabantur. Iamque nox appetebat: & regem quoque desperatio salutis aegri uidine affecerat: non tamen inuictum a ium curae obruit: quoniam tota nocte praesideret in speculis: equosque praemitteret ad eos amnis: ut cum mare rursus exaestuare lenissent: praecederent. Nauigia quoque lacerata refici: & uersa fluctibus erigi iubet paratosque esse & intetos cum rursus mare terras inundasset. Tota ea nocte inter uigilias adhortationesque consumpta celeriter & eques ingenti curru refugere: & leuiter aestus qui primo aquis leni tractu subeuntibus coepit leuare nauigia: nox totis campis inundans et impulsit classem. Plaususque militum nauticorum in sperata salutem imodico celebratum gaudio littoribus ripisque resonabat. Unde tantum redisset subito mare quo pridie refugisset: quae nam esset eiusdem elementum natura modo discors: modo impio temporum obnoxia mirabili requirebat. Rex cum ex eo quod acciderat coniectaret post solis ortum statutum tempus esse: & media nocte ut aestum occuparet: cum paucis nauigiis secundo amne defluxit. Euectusque os eius. cccc. stadia praecessit in mare: tandem uoti sui compos. Praxidibusque & maris & locorum diis sacrificio facto ad classem rediit. hinc aduersum successit in mare. me subit clavis: & altero die appulsa est haud percussu lacu salo: cuius ignota natura pluresque decepit temere ingressos aqua: quippe scabies corpora inuasit: & contagium morbum et in alios uulgatum est. Oleum remedio fuit. Leonato deinde praemisso ut puteos foderet: qua terrestri iuine ductur exercitum uidebat: quippe sicca erat regio: ipse cum copiis subsistit uernum tempus expectans. Inerim & urbes plerasque condidit Nearchus atque Onesicritus. ficto nauticae rei peritis imperauit: ut ualidissimas nauium deduceret in oceanum. Progressusque quo ad tuto possent naturam maris nosceret: uel eodem amne uel Euphrate subire eos posse cum reuertenti ad se uellent. Iaque mitigata hyeme: & nauibus quae inutiles uidebantur crematis terra ducebat exercitum. Nonis castris in regionem Aboricorum: inde totidem diebus in Cedrosiorum uentum est. Liber hic populus concilio habito dedit se: nec quicquam deditis praeter comeatum imperatum est. Quinto hinc die uenit ad flumen: barbarum in Barbarus colae appellant. Regio deserta & aquarum inops excipit: quam emensus in noritas transiit. Ibi maiorem exercitus partem Ephestionem tradidit: leuem armaturam cum Prole-

mae Leonatoque partitus est. Tria simul agmina populabantur indos: magnaque praedae stae sunt. Maritimos Ptolemaeus: ceteros ipse rex: & ab alia parte Leonatus uerbant. In hac quoque regione urbem condidit: deductisque sunt in amarecholis. hinc peruenit ad maritimos indos: desertam uastamque regionem late tenent. Ac ne tamen finitimi quidem ullo commercii iure miscerent. Ipsa solitudo natura quoque imitia efferauit ingenia. Prominent ungues nunquam recisi. Comae hirsutae & intonsae sunt. Tugoria comarum mores chis & ceteris purgamentis maris instruunt. Ferarum pellibus tecti: piscibus sole duratis & maiorum quoque baelluarum: quas fluctus euicit carne uescunt. Columptis igitur alimentis Macedones primo inopiam: deinde ad ultimum famem sentire ceperunt: radices palmarum (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimantes. Sed cum haec quoque famem & pestilentia alimenta defecerant: iumenta cedere aggressi ne equis quidem abstinebant: & cum de pestilentia essent quae sarcinas ueherent: spolia de hostibus propter quae ultima orientis peragratu Alex. uerant: cremabant incendio. Famem deinde pestilentia secuta est: quippe in salubrium ciborum noui succi: ad hoc itineris labor & aegritudo animi uulgauerat morbos: & nec manere sine clade: nec progredi poterant. Manentes famem: progressos acrior pestilentia urgebat. Ergo strati erant caepi praene pluribus semiuuius: quam cadaueribus. Ac ne leuius quidem aegri sequi poterant: quippe agmen raptim agebatur: tantum singulis ad spem salutis ipsos praeficere credentibus: quantum itineris festinando praeriperet. Igitur quae defecerat: notos ignotisque ut alleuarentur orabant. Sed nec iumenta erant: quibus excipi possent: & miles uix arma portabat: imminetque et ipsius facies mali ante oculos erat. Ergo saepius reuocati ne respicere quidem suos sustinebant: misericordia in formidinem uersa. Illi relicti deos testes sacra communia regisque implorabant opem. Cumque frustra luras aures fatigaret: in rabie desperatione uerum praene suo exitu similemque ipsis amicos & cotubernales praecabant. Rex dolore simul ac pudore anxius: quia tanta cladis ipse esset: ad Phrapernem parthorum satrapem misit: qui iuberet camelis cocta cibaria afferre. Alios finitimorum regionum praefectos certiore necessitatis suae fecit. Nec cessatum est ab his. Itaque fame duntaxat uindicatus exercitus: tandem in Sedrosiae fines perducit. Oium regis sola fertilis regio est: in qua staniua habuit: ut uexatos milites quae firmaret. Hic et onati lras accipit: cofixisse ipsum cum. viii. milibus peditum & d. equibus moritarum prospero euentu. A Cratere quoque nutius uenit Ozinem & Zaria spem nobilis perfas defectionem molientes oppressos a se in uinculis esse. Praeposito igitur regioni Siburtio (namque simultata ira comiter allocutus: dum exploraret quae delata erat in eodem honore habuit. Cum inde praefecti sicut impetratum erat: equorum iumentorum iugaliuque uim ingentem ex omni quae sub impio erat regione misissent: quibus decem impedimenta restituit. Arma quoque ad pristinum relecta sunt cultum: quippe haud percussa perfide aberrat non pacata modo: sed et opulenta. Igitur ut supra dictum est aemulatus patris liberi non gloria solum: quam ex illis gentibus deportauerat: sed et fama: siue illud triumphus fuit ab eo primum institutum: siue bacchanium iustus statuit imitari aeo super humanum fastigium elato. Vicos per quos iter erat: floribus coronarique sterni iubet. Liminibus aedium crateras uino repletos: & alia eximia maria gniudis uasa disponi. Vehicula deinde costata: ut plures cape milites possent in tabernaculo: modum ornari: alia candidis uelis: alia ueste praeciosa. Primi habent amici & cohors regia uariis redimita floribus coronisque. Alii tubicinum cantum: alibi lyrae sonum audiebant. Item uehicularum copia cuiusque adornatis comestabulum exercitus armis quae maxime decora erat circumpedentibus ipsum coniuuatisque curru uehebatur crateris aureis eiusdemque materiae inge-

Indi mari
tini & co
ru mores

Fames &
pestilentia
in exercitu
Alex.

In Sedro
siae fines
uenit alex.
Ozines
zaria spes
Alpatis.
lauraps

Triumphus
Alexa. ad
imitationem
liberi patris.

tibus poculis prægrauis. Hoc modo per dies. vii. bacchabundū agmē incessit. Parra præda si quid uictis saltē aduersus cōmessantes animi fuisset: mille hercule uiri modo & sobrii. vii. dieꝝ crapula graues in suo triūpho capere potuerūt. Sed fortuna: quæ rebus famā p̄ciumq; cōstituit: hic quoq; militiæ p̄brū uertit in gloriā: & p̄sens. aras & posteritas deinde mirata est per gentes nondū satis domitas incessisse temulētos: barbaris quod temeritas erat fiduciā esse credentibus: hūc apparatus carnifex sequebat: quippe satrapes Aspastis: de quo ante dictū est: interfici iussus est: adeo nec luxuriæ terfici iussus. quicq; crudelitas: nec crudelitati luxuria obstat.

Aspastis iussus. quicq; crudelitas: nec crudelitati luxuria obstat.

Q. CVRTII DE REBUS GESTIS ALEXANDRI MAGNI REGIS MACEDONVM LIBER NONVS.

Qui Parmenionem occiderat accusant Alex.

ISDEM. Fere diebus Cleander et Sitalces et cum Agathone Eracon superueniūt: qui Parmenionem iussu regis occiderāt. v. milia peditū: cum equitibus mille. Sed et accusatores eos e provincia cui præfuerant sequebātur: nec tot facinora: quot admiserant cōpensare poterāt cædes per quam gratæ regi ministerio: quippe cū omnia profana spo-

liaissent: ne sacris quidem abstinerāt: uirginēq; et principes foeminarum supra per pessa corporē ludibria deflebāt. Inuisum macedonum nomen auaritia eorū ac libido barbaris fecerat. Inter omnes tamen eminebat Cleandri furor: qui nobilem uirginem cōstupratam seruo suo pellicem dederat. Plurimiq; amicorū Alexandri nō tam criminū quæ palā obiciēbant atrocitatem q̄ memoriā occisi p̄ eos Parmenionis quod tacitū p̄-

tere reis apud regē poterat intuebant. Latē recidisse iram in iræ ministros: nec ullam scelere q̄ potētiā scelere quaesitā cuiq; esse diuturnam. Rex cognita causa p̄nūtiāuit ab accusa sitā nulli toribus unū & id maximū crimē esse præteritū desperationē salutis suæ: nunq̄. n. talia ausurū qui ip̄m ex india sospitē aut optassent reuerti: aut credidissent reuerti. Igitur hos quidem iunxit. de. aut militū qui sæuitiæ eorū ministri fuerant interfici iussit. Eo-

quæ one dem die sumptū est suppliciu de iis quoq; quos auctores defectionis perlag. Craterus adduxerat. Haud multo post Nearchus & Onesicritus: quos longius in oceanū p̄cedere iusserat superueniūt. Nūtiabāt aut quædā audita alia cōperta: Insulam hostio annis subiectam auro abundare: inopem equorū esse: singulos eos ab iis qui ex conti-

uifa i oce nenti traicere cuderēt: singulis talētis emi. Plenū esse balluāꝝ mare: æstu secūdo eas ferri magnarū nauū corpora æquantes: truci cātu deterritas seq̄ classē cum magno aquoris strepitu: uelut demersa nauigia subisse aquas. Cætera incolis crediderant. In ter quæ rubrū mare nō a colore undarū: ut plarimiq; crederēt: sed ab Eritho rege appellatur. lari. Esse haud p̄cul a cōtinētū insulā palmis frequentibus consitā: & in medio fere ne Alex. aīo more colūnam eminere Erithri regis monumentū: litteris gētis eius scriptā. Adiciē-

bat nauigia: quæ lyxas mercatorēq; uexissent famam auri secutis gubernatoribus in plexus. insulā esse trāsmisā: nec deinde ab iis postea uisa. Rex cognoscēdi plura cupidine ac cēlus rursus eos terrā legere iubet: donec ad Euphratē appellarent classē: inde ad-

uerfo amne Babyloniā subituros. Ipse aīo īfinita cōplexus statuerat oī ad oriētē mari a fl. hybe ma regiōe p̄domita: ex syria petere africā Carthaginī īfensus: ide numidiæ solitudini bus pagratis cursū gadis dirigere: ibi nāq; colūnas herculis eē fama uulgauerat: hispa naues iul niā deide: quā hyberia græci a flumine hybero uocabāt adire: & p̄teruehi alpes ita liaq; orā: unde in epyꝝ breuis cursus ē. Igit̄ melopotamiæ p̄toribus īpauit: ut mate ria in libano mōte cæsa deuectaq; ad urbē Syria: Taplagas: & īgentiū carinas nauū

ponere. vii. remis omnes eē: deduciq; Babyloniā: Cypriorū regibus impatum: ut aēs stuppāq; & uela præberēt. Hæc agētū pori & Taxilis regū litteræ traduntur: Abiasaris mors.

Philippū præfētū ipsius ex uulnere interisse: oppressosq; q̄ uulnerassent eū. Igitur philippo substituit Eudemonē: dux erat thracum Abiasaris regnū filio eiꝝ attri buit. Ventum est deinde perlagaria. Perfica est gens: cuius sat. apes orlines erat nobili Perlagarū gens

tate ac diuitiis inter oēs barbaros emines. Genus ducebat a Cyro quondā rege psag. Orlines satrapes. Is regi cū oīs generis donis nō ipsi mō ea: sed et amicis eius daturus occurrit. Equorū domiti greges sequebant: currusq; argēto & auro adornati: preciosa suppellex: & rō biles gemæ aurea magni ponderis uala: uestesq; purpureæ & signati argēti talēia. iiii. milia. Cæterum tāta benignitas barbaro causa mortis fuit. Nam cū oēs amicos regis donis sup ipsorum uota coluisset: Bagoes Spadoni qui Alexandrū obsequio corporis Bagoes

deuinxerat sibi: nullum honorem habuit. Admonitusq; a q̄busdam q̄ Alexandro cor. spado alexan. orli. di esset: respondit amicos regis non scorta se colere. Nec moris esse persis mares duce re: q̄ stupro effœminarentur. His auditis Spado potētiā flagitiū & dedecore quæli nis mor. tam in caput nobilissimi & infontis exercuit. Nāq; gentis eiudem leuissimos falsis cri tis cā fuit

minibus astruxit: monitos tū demum eī deferre: cum ipse iussisset. Interim quotiēs li ne arbitris erat: credulas regis aures implebat: dissimulās causam iræ: quo grauior cri minantis auctoritas esset. Nōdum suspectus erat Orlines iam tamē uilior. Reus. n. ī secreto agebatur latentis piculi ignarus & importunissimū scortum: ne in stupro qui dem & dedecoris patientia fraudis oblitum: quotiēs amorem regi in se accēderat. Or lines modo auaritiæ: interdum etiam defectionis arguebat. Iam matu a erant in p̄nil ciem innocentis mendaciā: & fatū cuius inuitabilis tors ē appetēbat. Forte .n. sepul chum Cyri Alexander iussit aperiri: in quo erat conditum eius corpus: cui dare uole

bat in ferias: auro argētoq; replētum eē crediderat: qppe ita fama perlag uulgauerant. Sed præter clypeum eius putrem & arcus duos scythicos & acinacē nihil reppit. Cæ terum corona aurea imposita amiculo: cui affuerat ipse solium: in quo corpus iacebat uelauit: miratus tantī nominis regē tantis præditū opibus haud preciosius sepulchrū esse q̄ si fuisset a plæbe. Proximus erat lateri Spado: qui regem intuens quid mirum: i quit: est inania sepulchra esse regum: cum satraparum domus aurum inde egestū ca pere non possint: Quod ad me attinet: ip̄e hoc bustum antea non uiderā. Sed ex Da rio ita accepi. iiii. milia talētum condita eē cū Cyro. Hinc illa benignitas in te: ut quod impune habere non poterat: Orlines donando etiam gratiam iniret. Cōcitauerat iam

animum in iram: cum ii quibus negocium idem dederat superueniunt. Hinc bagoas hinc ab eo subor nati falsis criminibus occupant aures. Ante quam accusari se satpica retur Orlines: in uincula est traditus. Non cōtentus supplicio infontis spado: ip̄e mo ritorio manū iniecit. Quem Orlines intuens: Audieram inquit in Asia olim regnal se foeminas: hoc uero nouum est regnare castratū. Hic fuit exitus nobilissimi perlag nec infontis modo: sed eximia quoq; benignitatis in regem. Eodem tempore Phrada tes regnum affectasse suspectus occiditur. Cœpat esse præceps ad repræsentanda sup plicia: idem ad deteriora credenda. Sic scilicet res secundæ ualent cōmutare naturam & raro quisq; erga bona sua satis cautus est. Idem enim paulo ante Lyncestem Alexā raro qsq; drum delatum a duobus indicibus damnare non sustinuerat. Hēmiliores quoq; re erga bo. os cōtra suam uoluntatē: quia cæteris uidebātur infontes: passus absolui hostibus ui. na sua sa. ctis regnare duxerat: ad ultimum traiectus a semetipso degenerauit. ut in quodā ad tis cautus uersus libidinem animi arbitrio scortū aliis regna daret: aliis adimeret uitam. lisdē fere est.

Orlines' rex occi ditur.

Orlines' rex occi ditur.

Orlines' rex occi ditur.

diebus litteras a Ceno accepit de rebus in Europa & Asia gestis: dum ipse Indiam sit
bagit. Zopyrio thraciae praepositus dum expeditionem in getas faceret: tepestatibus
procellisq; subito cohortis cum toto exercitu oppressus erat. Quia cognita clade Seu
thefodyas populares suos ad defectiōem compulerat: amissa propemodum thracia:
ne gracia quidem.

Sunium Igitur xxx. nauibus Sunium transmittunt: promontorium est atticae terrae: unde por
tum urbis petere decreuerant. His cognitis rex Arpalus atheniensibusq; iuxta infestus
classis parari iubet: Athenas protinus. Quod consilium cum agitat clā: litterae ei re
duntur: Arpalum intrasse quidem Athenas: pecunia conciliasse sibi principum aīos
mox concilio plebis habito iussum urbe excedere ad graecos milites peruenisse: qbus
interceptum & trucidatum a quodā auctore interemptum per insidias: his laetus i Eu
ropam traiciendi consilium omisit. Sed exules praeter eos qui ciuili sanguine aperi
erant recipi ab omnibus graecorum ciuitatibus quis pulsi erant iussit. Et graeci haud
aui imperium aspiciant: quanquam solidarum legum id principium esse conlebant:
bona quoq; quae extarent: restituere damnatis. Soli Athenienses non suo modo: sed et
publice uindictas colluionem ordinem hoīum quia aegre ferebant: non regio impio:
sed legibus moribusq; patriae regi assueti: phibere igitur exules sinibus: oīa potius tol
leraturi: q̄ purgamenta quondā urbis suae tūc et exiliū admitterēt. Alexander senioribus
militū in patriā remissis. xiii. milia peditū & duo milia eqtū: quae in asia retineret: eligi
iussit: existimans modico exercitu cōtinere posse Asia: quia pluribus locis praesidia dis
posuisset: nuperq; conditas urbes colonis repleisset res renouare cupientibus. Ceterū
prius q̄ a secereret: quos erat retenturus: edixit ut oēs milites as alienū profiterent
Graue pleriq; eē competerat. Et quanq̄ ipsos luxu contractū erat: dissoluere tū ipse
decreuerat. Illi tēptari ipsos rati: quo facilius ab integris sumptuosos discerneret: pro
latando aliquantum extraxerant temporis. Et rex satis gnarus p̄fessionī aeris pudorē
nō contumaciā obstare: mentas totis castris poni iussit: & x. milia talentorū proferri.
Tum demū fide facta p̄fessio est. Nec amplius ex tanta pecunia q̄. c. & xxx. talēta su
peruere. Adeo ille exercitus tot ditissimae gentium uictor: plus tū uictoriae quā prae
da deportauit ex Asia. Ceterum ut cognitū est alios miti domum: alios retineri: p̄pe
tuam cum regni sedē in Asia habiturū rati: uerdes & disciplinae militaris immemo
res seditiosis uocibus castra complent. Regemq; ferocius q̄ alias adorti: oēs simul mis
sionem postulare ceperunt deformia ora cicatricibus: canicemq; caput ostēntes.
Nec aut p̄fectorum castigatione: aut uerecundia regis deterriti tumultuolo clamore:
& militari uolentia uolentē loq̄ inhibebant: palā p̄fessi nūq̄ inde nisi in patriā uesti
gium esse moturos. Tandē silētio facto magis q̄ motū esse credebant: q̄ q̄ ipsi moue
ri poterāt: quidnā acturus esset expectabant. Ille qd̄ hāc inquit repens cōsternatio: &
tā p̄ca atq; effusa licentia denūtiat: Eloq̄ timeo: palam certe rupistis impium: & p̄ca
rio rex sum: cui nō alloquēdi: nō nolcēdi monendiq; aut intuēdi uos ius reliquistis. Eq̄
dem cū alios dimittere in patriā: alios mecū paulopost deportare statuerē: tā illos ac
clamātes uideo q̄ aūsturi sunt: quā hos cū qbus p̄missos subleq̄ statui. Quid hoc est
rei? Dispari in cā idē oīum clamor ē. Peruelim scire utrū q̄ discedūt: an qui retinentur
de me querant. Credetes uno ore omnes sustulisse clamorē. Ita pariter ex tota cōcio
ne responsū ē: oēs queri. Tum illi non hercule inquit potest fieri: ut adducar querē

Alex. mi
lites allo
quitur.

di simul omnibus hāc cām esse q̄ ostendit: in qua maior p̄ exercitus non est: ut pote
cū plures dimiserim: q̄ retenturus sum. Subest nīmīq; altius malū: quod oēs auerit a
me. Q̄ n̄ enim regū uniuersus exercitus deseruit? Ne serui quidē uno grege p̄fugiant
dños sed est quidē in illis pudor a ceteris desertos relinquēdi. Vex ergo tam furiosae
consternationis oblitus remedia insanabilibus conorā dhibere. Omnē hercule spē: q̄
ex uobis conciperā dāno: nec ut cum militibus meis: iam n. esse desistis: sed ut cum
ingratissimis (ut oportet) agere decreui. Secundis rebus quae circumfluunt uos in lani
re cepistis: oblitū statu: eius quō beneficio exuistis meo. Digni hercule qui in eodē
consensatis: quoniam facilius est uobis aduersam: q̄ secundam regere fortunā. En tan
dem illorum paulo ante & per arum tributariis Asia & tot gentium spolia fastidio sūt
Molo sub Philippo seminis amacula ex purpura sordent. Aurum & argentū oculi
ferre non possunt. Ligna n. uasa delyderant: & ex cratibus scuta: rubiginemq; gladi
oram. Hoc cultu nitentes uos accepi: & d. talenta aeris alieni cū oīs regia suppellex ha
ud amplius q̄ lx. talentorū sit: mox operum fundamenta: quibus tamen ablu inuidia
imperium maximae terrae: partis impolui. Asiae ne peresum est: quae uos gloria rerū
gēta: um diis pares fecit? In Europam ire p̄peratis rege deserto: cum pluribus uestrū
defuturum uiaicum fuerit. ni as alienum iuissem? Nempe in asiatica praeda. nec pu
det profundo uenire de uictarum gentium spolia circūferentes reuerti uelle ad liberos
cōiugesq; qbus pauci praemia uictoriae potestis ostēdere. Nam caeterorum dum etiā
spei uestra obuia istis: arma quoq; pignori sunt. Bonis uero militibus cariturus sum
pellicum suarum cōcubinis: quibus hīc solum ex ratis opibus superest: quod impen
ditur. Proinde fugientibus me pateant limites: facecite hinc otius. Ego cum peris ab
euntū terga tutabor. Neminem teneo: liberate oculos meos ingratiuini ciues. Latī
uos excipiat parentes liberiq; sine uestro rege redeantes. Obuia ibant deterritoribus
trāfugitq; Triūphabo me hercule de fuga uestra: & ubicūq; ero expectā p̄enas: hos
cū qbas me reliquistis: colendo praefere doq; uobis. Iam aut. in laetis & quantū sine
rege ualeat exercitus: & qd̄ opis in me uno sit. Desiuit deinde frendēs de tribunali: &
in medium armatorum agmē se immisit: notatos quoq; qui ferocissimi oblocuti erāt:
singulos manu corripuit. Nec aulos repugnare. xiii. asseruādos custodibus corporis
tra didit. Quis crederet laeua paulo ante concionem obtorpuisse subito meta: & cum
ad supplicium uideret trahi. h. laulos grauiora quam caeteros.

Alex. ex
ercitū deli
deriū. re
migrandi
i patriam
cōpelcuit

sive nominis quod gentes: quae sub regibus inter deos colunt: siue propria ipsius ue
neratio: siue fiducia: ita uercentis impium conterruit eos. Singuli tamē certae ad
derunt patietae exemplum. Adeoq; nō sunt accensū supplicio commilitonū: cum sub
noctē interfectos esse nōissent: ut nihil omiserint: quod singuli magis obediēter ac pie
facerent. Nam cum postero die prohibiti aditu uenissent athenicis modo militibus ad
missis: lugubrem totis castris edidit clamorem: denuntiantes se proinus esse mori
turos: si rex perueueret irasci. At ille peruicacis ad omnia quae agitallet animi pere
grinorū militū concionē aduocari iubet. Macedonibus intra castra cohibitis: & cū fre
quētes coissent: d. habito interprete talē oronē habuit. Cū ex Europa traicerē in Asiam ad p̄grū
multas nobiles gentes: magnam uim hominum impio meo additū: eē sperabam. eos mili
Nec deceptus sum qd̄ de his credidi fame. Sed ad illa huc quoq; accessit: qd̄ uideo for
tes.

tes utros erga reges suos pietatis inuictos. Luxu oia fluere crediderat: & nimia foelicitate mergi in uoluptates. At hercule munia militæ hoc aior corporūq; robur æque ipigre tolleratis: & cū fortes uiri sitis: nō fortitudinē magis q̄ fidē colitis. Hec ergo nō nūc primū p̄fiteor: sed olim scio. Itaq; & delectū e uobis iuniorū habui: & uos meorū militū corpori imiscui. Idē habit⁹: eadē arma sunt uobis. Obsequium uero & patiētia ī perni lōge p̄stantior ē quā ceteris. Ergo ipse Oxiratis psæ filiā mecū in matrimonio iūxi: non dedignatus ex captiua liberos tollere. Mox deinde cū stirpē generis mei latius p̄pagare cuperē: uxore darii filiā duxi. Proximisq; amicorū auctor sui ex captiuis generādi liberos: ut hoc sacro foedere oē discrimen uicti & uictoris excluderē. Proinde genitos uos mihi non ascitos milites credite. Asia & Europæ unum atq; idē regnū est. Macedonū uobis arma do. Inueteraui pegrinā nouitatē: & ciues mei estis & milites. Omnia eundē ducūt colorē. Nec psis macedonū morē adumbrare: nec macedōibus psas imitari in decōz. Eiusdem iuris esse debēt: q̄ sub eodem rege uicturi sunt.

Darii filiā
am uxore
duxit alexan.

Quousq; inqt aīo tuo etiā p̄supplicia & q̄dem externi moris exequeris? Milites tui ciues tui incognita cā a captiuis suis ducēribus trahunt ad p̄cnā. Si morē meruisse iudicas: saltē ministros supplicii muta. Amico aīo: si ueri paties fuisset admonebat. Sed irabiē ira puenerat. Itaq; rursus: nā patū q̄bus impatū erat: dubitauerāt: mergi ī amnem: sicut iuncti erāt: iussit. Nec hoc q̄dē supplicii seditiōnē militū mouit. Nāq; copiaz duces atq; amicos eius manipuli adeunt: petētes ut si quos adhuc pristina noxa iudicaret esse contractos: iuberet interfici. Offerre se corpora: ira retrucidaret.

Intuētibus lachrymæ oborta p̄buere specie iam nō regē sed funus eius uisentis exercitus. Maxor tñ circūstantiū lectū eminebat: quos ut rex aspexit: Inuenietis inqt quū perdicca excessero dignū talibus uiris regē. Incredibile dictu audituq; ī eodē habitu corporis ī tradidit quē se cōposuerat: cū amissurus milites esset durasse: donec a toto exercitu illo ad ulū adiectis mū psalutatus ē: dimissoq; uulgo uelut oī uitæ debito liberatus. Fatigata mēbra reiecit mandatis p̄puiq; adire iussis amicis: nā & uox deficere iā cōpat: detractatū annulū digito Perdica tradidit adiectis mādati ut corp⁹ suū ad Hāmonē ferri iuberēt. Quæ: etibusq; gnū Alexan. relinquit: cui relinqueret regnū: respōdit ei q̄ esset optimus: Ceterz p̄uide iā ob id certamē magnos funebres ludos parari sibi. Rursus Perdica iterrogante qn̄ cælestes honores querere sibi uellet: dixit tū uelle cū ipi foelices essēt. Sup̄ma hæc uox fuit regis: & pauspōdit lo post extinguit. Ac priō ploratu lamētisq; & plāctibus tota regiā psonabat. Mox uelut in uasta solitudine oīa tristi silētio muta torpebāt: ad cogitationes qd̄ deinde futuræ esset dolore cōuerso. Nobiles pueri custodia corporis ei⁹ astucti nec doloris magnitudinē carere: nec seiplos intra uestibulū regiæ retinere potuerūt. Vagiq; & furetib⁹ similes totā urbē luctu ac maxore cōpleuerāt: nullis questib⁹ omissis: quos ī tali casu dolor suggerit. Ergo q̄ extra regiā astiterāt macedones pariter barbariq; cōcurrunt: nec poterāt uicti a uictorib⁹ ī cōmuni dolore discerni. Persæ iustissimū ac miūssimū dūm: Macedōes optimū ac fortissimū regē inuocātes certamē quoddā maxoris ede-

bāt. Nec mæstorū solū sed et indignatiū uoces exaudiebant: tā uiridē & in flore ætatis fortūaq; inuidia deū ereptū eē rebus hūanis. Vigor eius & uultus educētis in plūm milites: obli dentis urbes: euadētis in muros fortes uiros p̄ concione donātis occurrebāt oculis. Tū macedones diuinos honores negasse ei p̄nitebāt: impiosq; & ingratos fuisse se confitebant: quod aures eius debita appellatione fraudassent: & cum diu nūc ī ueneratiōe: nūc in desyderio regis hæssissent: in ipsos uersa mis. ratio ē. Macedonia p̄fecti ultra Euphraten mediis hostibus nouū imperiū asp̄nantibus destitutos se eē cernebāt: sine certo regis hærede: sine hærede regni publicas uires ad se quēq; tracturū. Bella deinde ciuilia: quæ secuta sunt: mētibus augurabant. Itē non de regno Asiæ: sed de rege ipsis sanguinē esse fundēdum. Nouis uulnerib⁹ ueteres rūpendas cicatrices. Senes debiles modo petita missione a iusto rege: nunc morituros p̄ potentia forsitā satellitis alicuius ignobilis: has cogitationes uoluentibus nox superuenit: terroremq; auxit. Milites in armis uigilabāt. Babylonii alius e muris: alius culmie sui q̄sq; tecti p̄spectabāt: quali certiora uisceri. Nec q̄sq; lumina audibat accendere. Et q̄a oculorū cessabat usus: fremitus uocesq; a uibus caprabant: At plarūq; uano metu territi p̄ obscuras semitas alius alii occurstantes inuicē suspecti & solliciti ferebantur. Persæ cōmissio more detonis in lugubri ueste coniugibus ac liberis nō ut uictorē & mō hostē sed ut gentis suæ iustissimū regē uero desyderio lugebāt. Assueti sub rege uiuere: non alium q̄ imperaret ipsis digniorē fuisse confirebantur. Nec muris urbis luctus cōtinebat. Sed p̄ximam regionē ab ea: deinde magnam p̄tem Asiæ cis Euphratem tantū mali fama puaserat. At Dari quoq; matrē celerit. r plata ē. Abscissa ergo ueste qua induta erat lugubrem sumptis: laceratūq; crinibus hūmi corpus abiicit. Assidebat ei a tera ex neptibus: nup̄ amissum Ephesione cui nup̄erat lugens. Propriaq; cautas doloris in cōmuni mæstia retractabāt. Sed oīum tuorū mala Sifigambis una capiebat. Illa suā: illa neptū uicem flebat. Recens dolor et̄ pra terita reuocauerat. Crederes mō amissum Dariū: & pariter mileræ duorū filiorū exeqas esse ducendas. Flebat mortuos simul uiuolq;. Quē. n. puellaz acturam esse curam: quē aliū futurū Alexandrū: itē esse se captas: iterum excidisse regno. Qui mortuo Dariū ipsas tuere repisse: q̄ post Alexandrum respiceret utiq; non reperturas. Subibat inter hæc animū. Lxxx. fratres suos eodē die ab Ocho sauisimo regum trucidatos: adiectūq; stragi tot filiorū patrē. Et septē liberis quos genuisset ipsa unum sup̄ se. Ipsum dariū floruisse paulisp: ut crudelius posset extingui. Ad ultimū dolori succumbit: obuolutoq; capite assidetes genibus suis neptē nepotēq; auerlata: cybo pariter abstinuit & luce. Quinto: postaq; mori stauerat: die extincta ē. Magnū p̄fecto Alexandro indulgentiæ in eam: iustitiæq; in omnes captiuos documentū eit mors huius. Quæ cū sustinisset post Dariū uiuere Alexandro esse sup̄stes erubuit. Et hercule iuste æstimantibus regē liquet bona naturæ eius fuisse uitia uel fortunæ uel atatis uis incredibilis animi: laboris patientia p̄pmodum nimia. Fortitudo nō inter reges modo excellēs: sed inter illos quoq; quorū hæc sola uir⁹ fuit. Liberalitas sep̄ maiora tribuentis: q̄ a diis petunt. Clæmentia ideuctos Tot regna aut reddita q̄bus ea dep̄erat bello: aut dono data: Mortis: cui⁹ mæ ceteros exanimat p̄petua contēptio. Gloriæ laudisq; ut iusto maior cupido: ita ut iuuei & i tātis nec amittenda reb⁹. Iā pietas erga parentes: quorū olympiada immortalitati cōsecrare decreuerat: Philippū ultus erat. Iā omnes fere amicos benignitas. Erga milites beniuolentia. Coniū par magnitudini aī. Et quantā uix poterat ætas eius cape solertia. Modo immodicaz cupiditatū ueneris iuxta naturale desiderū ulus. Nec ulla nisi ex p̄mi. lo uoluptas. Ingentes p̄fecto dotes erāt. Vitia fortunæ diis æquare se: & cæle-

Perfarū
mos i fu
nere.

matris da
du luctus
audita a
lexā. mor
te.

Sifigam
bis cala
mitates.

Sifigam
bis mors
Alex. la⁹

Alex. pie
tas erga
parentes

stes honores accersere: & talia suadentibus oraculis credere: & dedignantibus uenerari ipm uahementi q̄ par esset irasci: in externū habitū mutare corporis cultum imitari deuitas gentium mores: quas ante uictoriā spreuerat. Nā iracundiam & cupiditatem uini sicuti suuenta irritauerat: ita senectus mitigare potuisset. Fatendū est tamen cum plurimum uirtuti debuerit: plus debuisse fortunā: quam solus omnium mortalium in potestate habuit. Quotiens illum a morte reuocauit: Quotiens temere in pericula uectum perpetua foelicitate protexit: Vitā quoq; finem eundem illi: quē gloriā statuit. Expectauere eum fata: dū oriente perdomito: aditoq; oceano: quicquid mortalitas capiebat impleret: huic regi duciq; successor quærebat. Sed maior moles erat q̄ ut unas subire eam posset. Itaq; nomen quoq; eius & fama rerum in totū propemodum orbem reges ac regna distudit. Clarissimiq; sunt habitū: qui etiā minimæ partitā fortunæ adhæserunt. Ceteræ Babylonē (inde enim diuertit oratio) corporis eius custodes in regiam principes amicorum ducesq; copiarum aduocauere: secuta est militū turba cupientū scire: in quē Alexandri fortuna esset transitura. Multi duces frequentia militū exclusi regiam intrare non poterant: cum prece exceptis qui nominatim citarentur a dire phiberet. Sed precarium spernebat imperiū. Ac primū eiulatus ingēs ploratusq; renouatus est. Deinde futuri expectatio in hibitis lachrymis silentium fecit. Tunc Perdicca regia sella in cōspectū uulgi data: in qua diadema uestiq; Alexandri cum armis erant: annulū sibi pridie traditum a rege in eadem sede posuit: quorum aspectu rursus obortæ omnibus lachrymæ integrare luctum. Et Perdicca ego quidem inquit annulum: quo ille regni atq; imperii uires obsignare erat solitus: traditum ab ipso mihi reddo uobis. Ceteræ q̄ nulla clades huic qua affecti sumus par ab iratis diis excogitari pōt: amen magnitudinem rerum quas ægit intuentibus credere licet: tantum uirg; deos accommodasse rebus humanis: quarum forte completa cito repererent eum suæ stirpi. Proinde quoniā nihil aliud ex eo superest: q̄ quod semp ab imortalitate subducitur: corpori nominiq; q̄ primum iusta soluam: haud oblitū in qua urbe inter quos simus: quali rege ac præside spoliati. Tractandū est cōmilitones cogitandumq;: ut uictoriā partam inter hos: de quibus parta est: obtinere possim. Capite opus est. Hoc ne uno an pluribus: in uirā potestate est. Illud scire debetis: militarem sine duce turbā corpus esse sine spiritu. Sextus mensis est: ex quo Roxane p̄gnans est Optamus ut marem enitatur cuius regnum diis approbātibus futurū: quancūq; adoleuerit. Interim a quibus regi uelut destinata. Hæc Perdicca. Tū Nearchus alexandri modo sanguinem ac stirpem regis maiestati cōuenire neminem ait posse imitari. Ceterum expectari nondū ortum regem: & qui iam sit præteriti: nec animis macedonum conuenire nec tempori rerum. Esse Barsinæ filium regis: huic diadema dādum. Nulli placebat oratio. Itaq; suo more hastis scuta quatētes obstrepere p̄seuerabant. Iamq; p̄ ad seditionē puenerāt: Nearchus puicacius tuente sniam. Tum Ptolemaus digna p̄fus est soboles inq;: quæ macedonū impergēti Rosanis uel Barsinæ filius. cui nomē quoq; in Europa dicere pigebat. Maiore ex pte captiui est. Cur p̄sui cerimus: ut stirpi eorū seruauimus: Quod iusti illi reges Darius & Xerxes tot militū agminibus tātisq; classibus ne quicq; petiuerunt. Mea sentētia hæc ē: ut sede Alexandri in regia posita: q̄ cōsiliis eius adhibebant cōeāt: quotiens in cōmune cōsulto op̄ fuerit. Eorū quod maior pars eorū decreuerit stetur. Duces præfectiq; copiarū iis parent. Ptolemao q̄dam: pauciores Perdiccæ assentiebantur. Tum Aristonus orsus est dicere: Alexandrū consultum: cui relinqueret regnū: uoluisse optimum deligi. Inducatum aut ab ipso optimū Perdiccā: cui annulū tradidisset. Neq; enim unū eum asse-

Fortunæ
plurimū
debut
alexan.

duces co
piarū i
regiā adu
cauere.

Perdicca
sententiā
de rege
creando.

Militaris
turba si
ne duce
corp̄ est
sine spū.
Nearchi
sententiā

Ptolemæ
us.

Aristoni
suā.

disse morienti: sed circumterenti oculos ex turba amicos delegisse cui traderet. Place-
re igitur lūna imperii ad Perdiccā deferri. Nec dubitare: qn uera censeret. Itaq; uni-
uersi p̄cedere in mediū Perdiccam: & regis annulū tollere iuebant. Hærebat iter
cupiditate pudoremq;: & quo modestius quod expetebat appeteret: puicacius oblatu-
ros esse credebat. Itaq; cunctatus diu quid ageret incertus ad ultimū tamē recessit: & Meleagri
post eos qui steterant proximi constitit. At Meleager unus e ducibus confirmato ani-
mo: quē Perdiccæ cunctatio exererat: nec dii sciuerint inquit ut Alexandri fortuna tan-
tiq; regni fastigium in istos humeros ruat: homines certe nō ferent. Nihil dico de no-
bilibioribus q̄ hic ē: sed de uiris tantū: qbus inuitis nihil p̄peti necesse est. Nec uero iter
est: Rosanis filium quancūq; genitus erit: an Perdiccam regem habeatis: cū iste sub tu-
tela specie regnum occupaturus sit. Itaq; nemo ei rex placet: nisi qui nōdū natus est.
Et in tanta oīum festinatōe nō iusta modo: sed et necessaria exactos menses solus ex-
pectat: & iam diuinat mare esse cōceptū: quem uos dubitatis paratū esse uel subdere.
Si mediussidius Alexander hūc nobis regē pro se reliquisset: id solū ex iis: quæ impe-
rasset: non faciendū esse cēserem. Quin igit ad diripiēdos thesauros discurretis: hæc
enim opum regiarum utiq; populus ē hæres. Hæc elocutus p̄ medios armatos erupit
Et qui abeunt uiā dederāt: ipm ad prænuūtiatā prædam sequebant. Iamq; armatorū
circa Meleagrū frequens globus erat: in seditionem ac discordiam uersa cōcione: cū
quidā plerisque macedonum ignotus ex infima plæbe: Quid opus ē: inquit armis ci-
uiliq; bello habentibus regē quem queritis: Arithdeus Philippo genitus Alexandri
paulo ante regis frater sacrorum ceremoniarūque cōsors mō nunc solus hæres præ-
teritur a uobis. Quo merito suo: Quid uie fecit: Cur et gentium cōmuni iure fraude-
tur: Si Alexandro similem queritis: nunq̄ reperietis. Si proximum hic solus est. His
auditis concito primo silentiū uelut iussa habuit. Conclamāt deinde pariter Arithdeū
uocatum eē: mortēq; meritos qui concionē sine eo habuissent. Tum Phiton plenus la-
chrymarum orditur dicere. Nūc uel maxime miserabile esse Alexandrū: qui tā bonorū
ciuiū militūq; fructu: & præsentia fraudatus ē. Nomē enim emeriamq; regis sui tā-
tum intuentes ad cætera caligare eos. Haud ambigue iuuenem: cui regnum destina-
batur: impense probra quæ obiecerat: magis ipsi odinm: q̄ Arithdeo cōtemptum at-
tulerunt: q̄ppe dum miseretur: etiā fauere cœperunt. Igitur non alium le q̄ eum: q̄ ad
hæc spem genitus eēt regnare passuros: p̄tinaci acclamatōe declarāt. Vocariq; Arith-
deum iubēt. Quē Meleager infestus inuulsq; Perdiccæ strenue p̄ducit i regiam: & mi-
lites Philippum cōsalutatū regē appellāt. Ceterum hæc uulgi erat uox: principum
alia sentētia. E qbus Phitō cōsiliū Perdiccæ exeq cœpit: tutoresque destinat filio ex ro-
xane futuro. Perdiccā & Leonnatū stirpe regia genitos adiecit: ut in Europa Crater
& Antipater res administrarent. Tū iusiurandum a singulis exactum futuros in pote-
state regis geniti Alexandro. Meleager haud iniuria metu supplicii territus cū his seces-
serat. Rursus Philippū trahēs secū irrupit in regiam: cū clamitans suffragari reipubli-
cæ de nouo rege pauloante cōcepto: robur ætatis experirent: modo stirpem Philippi
& filiū ac fratrem regum duorū libimetipsis pouissimū crederēt. Nullum profundum
mare: nullū uastū fretū & p̄cellosum tantos ciet fluctus: quantos multitudo motus
habet. Vtique & si noua & breui duratura libertate luxuriat. Pauci Perdiccæ mō cle-
cto: Plures Philippo q̄ sperauerāt imperiū dabant. Nec uelle nec nolle quiq; diu pote-
rāt: p̄nitebatque mō cōsiliū: modo p̄nitentiā ipsius. Ad ultimū tamen in stirpē re-
giā declinauere studiis. Cesserat ex concione Arithdeus principū auctoritate cōtri-
us: & abeunte illo cōticuerat magis q̄ læguer at militaris fauor. Itaque reuocat uelut

Arithdeus
Alex. fra-
ter.

Phitonis
suā.

Philippus
rex saluta-
tura uul-
go
principū
alia suā.

Nullum
mare tan-
tos ciet
fluctus q̄
tos multi-
tudo mo-
tus hēt.

fratris eā ipsam: quæ in sella posita fuerat: induit. Et Meleager thorace sumpto capit arma noui regis: satellesq; sequit. Phalanx hastis clypeos quatiens expletura se; sanguine illos; q affectauerāt nihil ad ipsos prinēs regnū: in eadem domo familiaq; imperiū uires remansuras esse gaudebāt: hæreditarium imperiū stirpem regiam uindicaturā astuetos nomen ipm colere uenerariq;: nec quēq; id cape nisi genitum ut regnaret. Igitur Perdicca territus conclauē: in quo Alexandri corpus iacebat: asseruari iubet. de. cū iplo erāt spectata uirtutis. Ptolemæus quoq; se adiūxerat ei: pucrorūq; regia cohors. Cæterę haud difficulter a tot milibus armatorę claustra pfracta sunt. Et rex quoq; irruerat: stipatus satellitū turba: quorę princeps erat Meleager. Iratusq; Perdicca hos: q Alexandri corpus tueri uellēt: se uocat: sed q irrupant eminus tela in ipsum iaciebant: multisq; uulneratis tandē seniores dē: p̄tis galeis: quo facilius nosci possent precari qui cū Perdicca erāt cœpe: ut abstinerent bello: regi q; & pluribus cederent. Primus Perdicca arma deposuit. Cæteri q; idē facere. Meleagro deinde suadēte ne a corpore Alexandri discederēt: insidiis locū quærī rati: diuersa regia parte ad Euphratē fugā itēdunt. Eqtatus q; ex nobilissimis iuuenū cōstabat. Perdiccā & Leōnatum frequens sequebatur: placebatq; excedere urbe: & tēdere in campos. Sed Perdicca ne pedites qdē secuturos ipm despabat. Itaq; ne abducēdo eqtes abruptis a cætero exercitu uideretur: in urbe subsistit. At Meleager regē monere nō destitit: Ius impiū Perdiccæ morte sancīendū eē: ne occupet ipotēs aius rerum nouarę: meminisse eum qd de rege meruisset: Nemine aut ei satis fidum eē: quē metuat. Rex patiebatur magis: q; assentiebat. Itaq; Meleager silentiū pro imperio habuit. Militę regis noīe: qui Perdiccā accerserēt. Iitēdē mādātū ut occiderēt: si uenire dubitaret. Perdiccā nūtiato satellitū aduentu: sexdecim oīno pueris regia cohortis comitatus in limine domus suæ cōstitit. Castigatorq; & Meleagri mācipia idētidē appellās: sic animi uultusq; cōstantia terruit: ut uix mentis cōpotes fugerent. Perdicca pueris equos iussit cōscendere: & cum paucis amicorę ad Leōnatū puenit. Iā firmiore præsidio uim ppullaturus: si quis inferret. Postera die indigna res macedonibus uidebatur: Perdiccam ad mortis piculū adductum. Meleager temeritatem armis ultum ire decreuerat. Atq; ille seditōe puīsa: cū regem adisset interrogare eum cœpit: an Perdiccā cōprehendi ipse iussisset. Ille Meleagri istinctu se iussisse respōdit. Cæterę nō debere tumultuari eos: Perdiccā. n. uiuere. Igitur concione dimissa Meleager equitum maxime defectioe perterritus inopię consilii: quippe in ipsum periculum reciderat: quod inimico paulo ante intēderat: triduum fere cōsumpsit incerta cōsilia uoluendo. Et pristina quidem regia species manebat. Nam & legati gētium regem adibāt: & copiarę duces aderant: & uestibulū satellites armatiq; cōpleuerāt. Sed ingens sua spē mœstitia ultimæ desperatōis index erat. Suspectiq; inuicem nō adire propius: non colloqui audebant: secretæ cogitationis intra se quoq; uoluentes: & ex cōparatione regis noui desiderium excitabatur amissi: ubi ille esset: cuius imperiū: cuius auspiciū secuti erant: reqrebant. Destitutos se inter infestas idomitalq; gentes. Expectaturos tot cladiū suarę pœnas: quādo cūq; oblata esset occasio. His cogitationib; animos exedebāt: cum annūtiat equites: q; sub Perdicca eēt occupatis circa Babyloniā campis frumentū quod in urbē iuehebat retinuisse. Itaq; inopia primū deinde fames eē cœpit. Et q in urbe erāt: aut recōciliandā gratiā cū Perdicca: aut armis certādū esse censebāt. Forte ita acciderat: ut q in agris erāt: populatio nem uillarę uicorūq; ueriti cōfugerent in urbem. Oppidani cū ipsos alimenta deficerent: urbe excederēt: & utriq; generi tutior aliena sedes q; sua uideret. Quorum cōsternationē Macedones ueriti in regiā coeunt: quarę ipsorū sententia esset: exponūt.

meleager
pdiccā oc
cidēdū eē
cēlebat.

Pristina re
gia spēs.

Fames in
urbe esse
cœpit.

Placebat autem legatos ad eqtes mitti de finēda discordia: armisq; ponēdis. Igitur a rege legat̄ Pafas thersalus: & Amistus megalopolitanus: & Perilaus: q; cum mandata eqtes mit regis edidissent: nō aliter posituros arma equites: quam si rex discordiæ auctores de didisset tulere respōlū. His renūtiatis sua spē milites arma capiūt: quorę tumultu e regia Philippus excitus: Nihil inq; seditione est opus. Nā inter se certantiū præmia qui quieuerint occupabūt. Simul memētote rem esse cū ciuibus: quibus spem gratiæ cito abrumpere ad bellum ciuile præparatū est. Altera legatione an mitigari possint: experiamur: & credo nondū regis corpore sepulto ad p̄standa ei iusta oēs esse coitu ros. Quod ad me attinet: reddere hic imperiū malo: q; exercere ciuium sanguine. Et si nulla alia cōcordiæ spes est: oro quæsoq; eligite potio: ein. Obortis deinde lachrymis diadema detrahit capiti: dextram qua id tenebat p̄tendens: ut si quis se digniorem p̄fiteretur acciperet. Ingentē spem indolis ante eum diem fratris claritate suppressam ca moderata excitauit oratio. Itaq; cuncti instare cœperunt: ut quæ agitaasset: exeq uellet Eisdem rursus legat petiuros: ut Meleagram tertiu ducē acciperent. Haud agre id impetratum est. Nam & abducere Meleagram Perdicca a rege cupiebat: & unū duobus imparem futurum esse censebat. Igitur Meleagro cū phalange obuiā egresso: pdicca equitū tutmas antecedēs occurrit. Vtrūq; agmē mutua saluatione facta coit: i perpetuū ut arbitrabant̄ cōcordia & pace firmata. Sed iā satis admouebant̄ macedo num genti bella ciuilia. Nā & infociabile est regnū: & a pluribus expetebatur. Primū ergo collegere uires: deinde dispererūt: & cū plurib; corpus: q; capiebat onerassent: cætera mēbra deficere cœperūt. Quodq; impium sub uno stare potuisset: tū a pluribus sustineret̄ ruic. Proinde iure meritoq; populus roman; salutē se principi suo debere p̄fite: cui noctis quā pœne sup̄premam habuim; nouū sydus illuxit. Hui; hercule nō solis ortus lucem caligati reddidit mūdo: cū sine suo capite discordia membra trepidarent. Quot ille tū extinxit faces: Quot cōdidit gladios: Quanta tempestatē subita serenitate discuffit: Nō ergo reuirtescit solū: sed et̄ floret impium. Absit modo inuidia: excipiet huius sæculi tēpora eisdem domus utinā perpetua certe diuturna posteritas. Cæterę ut ad ordinē: a quo me cōtemplatio publicæ felicitatis auerterat rede am: Perdicca unicam spem salutis suæ in meleagri morte deponebat: uanum eūdem & infidum celeriterq; res nouaturum & sibi maxime infestū occupādum eē. Sed alia dissimulatione consiliū præmebat: ut opprimeret incautum. Ergo clam quosdam ex copiis quibus præerat: subornauit: ut quasi ignoraret ipse: cōquererentur palam Meleagram æquatū esse Perdiccā: quorum sermone Meleager ad se relato furens ira Perdiccā quæ comperisset exponit. Ille uelut noua re exterritus: admirari queri doiētisq; speciem ostentare ei cœpit. Ad ultimum conuenit: ut comprehenderentur tam seditionis uocis auctores: Agit Meleager grāias amplexusq; Perdiccam fidem eius in se ac beniuolentiā collaudat. Tum cōmuni consilio rationē opprimēdi noxios ineunt. Placet exercitū patrio more lustrari: & pbabilis causa uidebatur præterita discordia. Macedonum reges ita lustrare soliti erant milites ut discissæ canis uiscera ultimō i cā po: in quem deduceretur exercitus: ab utraq; abiiceret̄ parte. Intra id spatium arma omnes statēt: hinc milites equites: illinc phalax. Itaq; eo die: quem huic sacro destina uerant. Rex cū equibus elephatūsq; cōstitierat contra pedites: quis Meleager præerat. Iam equestre agmē mouebatur: & pedites subita firmidine ob recentem discordiam haud tanc pacati quicq; expectantes parump addubita uere: an in urbem subducerent copias: q; pro equitū planicies erat. Cæterę ueriti ne temere cōmilitonum fidē dānarēt: ubi litere præparatis ad dimicandum animi: si quis uim inferret. Iā

Regnū ē
infociabi
le.

Quo ma
cedōes lu
strabāt ex
ercitum.

agmina coibant: paruūq; interuallū erat: quod aciem utranq; diuideret. Itaq; rex cū una ala obequitare peditibus cōpō: discordiā auctores: quos tueri ipse debebat in / stinctu Perdiccæ ad suppl. cia deposcens: minabaturq; omnes turmas cū elephantis i dacturum se in recusant. s. Stupebātq; improuiso malo pedites. Nec plus in ipso Me leagro erat aut cōsiliū aut animi. Tutissimū ex præsensibus uidebat: expectare potius q̄ mouere fortunā. Tum Perdicca ut torpentes & obnoxios uidit. ecc. fere qui Melea grū erumpentē ex concione: quæ prima habita est: post mortē Alexandri secuti erant: a cæteris discretos elephantis in conspectu totius exercitus obicit: omnesq; bæliuarū pedib; obitū sunt: nec phibēc Philippo nec auctore. Apparebatq; id modo pro suo uindicatur: quo approbasset cūctus. Hoc ballog; ciuiliū macedonib; & omne & pri cipium fuit. Meleager sero intellecta fraude Perdiccæ tū qdē q̄ ipsius corpori uis non afferebatur in agmine quietus stetit. Et mox damnata spe salutis: cum eius nomi ne quē ipse fecerat regem in pnciem suam abutentes uideret inimicos confugit in tē plum. Ac ne loci quidē religione defensus occiditur. Perdicca perducto in urbē exer citu consiliū principum uiuorum habuit: in quo imperium ita diuidi placuit: ut rex qdē summa eius obtineret. Satrapes Ptolemæus ægypti & africa gentium quæ in di tione erant: Laomedonti syria cū phœnice data est. Philotæ Cilicia destinata. Lyciā cum panphilia & maiore phrygia obtinere iussus Antigonus. In cariam Cassander; Menander in Lydiam missi: Phrygiā minorē helleponto adiunctā Leōnati prouī ciam esse iusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphlagonia cessit. Præceptū est ut re gionem eam usq; ad Trapezūcta defenderet: bellū cū Arbate gereret. Solus hic de trectabat imperiū. Phiton mediam: Leōnachus thraciam appolitaq; thraciæ ponti eas gētes obtinere iussi. Qui indiæ quiq; bætris & sogdianis cæterisq; aut oceani aut rubri maris accolis p̄ rant: qbus quisq; sinibus habuisset imperii ēt ius obtineret. De eretum est ut Perdicca cum rege esset: copisq; præfesset: quæ regē sequebantur. Cre didere quidam testamento Alexandri distributas esse prouincias. Sed samam eius rei (quāq; ab auctoribus tradita est) uanam fuisse comperimus. Et quidem suas quisq; opes diuisis imperii partibus tuebantur: quas ipsi fundauerant. Si unq; aduersus im modicas cupiditates terminus staret: quippe paulo ante regis ministri spem imperii alieni procurandi: singuli ingentia inuaserāt regna sublati certaminum causis: cum & omnes euidem gentis essent: & a cæteris sui quisq; imperii regione discreti. Sed nisi p̄ria: quā ficile erat eo contentos esse: quod obtulerat occasio: q̄ppe sordēt prima: cum maiora do maio quæq; sperant. Itaq; oibus expeditū uidebat augere regna: q̄ fuisset accipe. Septim; ra quæq; dies erat: ex quo corpus regis iacebat in solio curis osum ad formādū publicū statū fuerant a tā solēni munere auerſis. Et nō aliis q̄ melopotamiæ regioni feruidior æstus existit: Aest; me adeo ut plæraq; aialia quæ in nudo solo depræ hedit extinguat. Tātus est uapor solis & sopotaiæ cœli: quo cūcta uelut igne torrent. Fontes aquar; & tari sunt: & incolē iū fraude ce Cadauer lanē. Iplis usus patet. Ignot; est aduenis. Vt tādē curare corp; exaſum amicis uaca Ale. post uit: nulla tabe ne minimo qdē liuore corruptū uidere: q̄ intrauerāt: Vigor quoq; q̄ cō vii. di m star ex spiritu nō destituerat uultū. Itaq; ægypti Chaldæiq; iussi corp; suo more cu illæsum a rare primo nō sunt ausi admouere uelut spirati manus. Deinde p̄caū ut ius falsq; esset chaldæis morialib; auctare eū: purgauerē corpus repletūq; est odoribus. Aureū solū & ca curat p̄ti adiecta fortunæ eius insignia. Veneno necatū eē credidere. Plæriq; filiū Antipa Alex. ue tri inter ministros Iollā nomine patris iussu dedisse. Sape certe audita erat uox Alexā neno; p̄is dri Antiparum regium affectare fastigium: maiorēq; esse præfessū opibus ac titulo se credif. spartanæ uictoriæ inflatum: omnia a se data asserentē sibi. Credebāt etiam Craterum

cū ueterum militum manu ad interficiendū eū missum. Vim aut; ueneri: quod i ma Vis uene ce lonia gignitur: tale eē cōstat: ut ferrū quoq; exurat. Vngula iumētū dūtaxat patēs niqd in esse cōstat. Sucistygem appellant fontē: ex quo pestifer; uirus emanat. Hoc per cas macedo sandrum allatum traditūq; fratri Iollæ: & ab eo supprema regis potioni indiū. Hæc ma gigni utcūq; sunt cre lita: eos; quos rumor asperferat mox potētia extinxit. Regnū enī Ma tur cedoniæ Antipater & graciā quoq; inuasit. Soboles deinde excepit interfectis oibus Sucistyx q̄cūq; Alexandrum etiā longinqua cognatione contigerāt. Cæter; corpus eius a Ptole ubi al. x. mæo: cui ægyptus cesserat: Memphim: & inde paucis post annis Alexandriā tralla sepult; ē tum est: omnisq; memoriæ ac nominis honos habetur.

Hos nouem. Q. Curtii libros de rebus gestis Alexandri magni regis Macedoniam q̄ accuratissime castigatos ab eruditissimo uiro Bartholomæo merula. Impressit Ve netis Ioannes de Tridino alias Tacuinus. Anno. M. cccc. xciiii. die. xvii. Iulii.

Registrum huius operis.

a	f	l
Prima alba	balion erat	ponere. vii.
Q. CVRTII	ne ante	di simul
quē occupati	nihil dixit	bant. Nec
incurrunt		
b	g	
Q. CVRTII	quidem	
litum ex	erat prælium	
partim	radicibus	
c	h	
ill. e muris	cipes mittunt	
perſarum	eum (si diuicius	
digi ex iis	præps	
d	i	
& manus	cipitur	
rus altiores	licentiam	
tuta abuliti	clamarent	
e	k	
ante a	mos &	
ut d. cedebat	se esse	
tuerant	riculo	

Faint, illegible text at the top of the left page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text on the left page.

Third block of faint, illegible text on the left page.

Fourth block of faint, illegible text on the left page.

Fifth block of faint, illegible text on the left page.

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA